

Polis

ISSN 1811-900X



ÎNAINTE-MERGĂTOAREA -
Lidia Kulikovski la 70 de ani
(ediție specială)

Biblioteca Municipală B. P. HASDEU Vol. 80 (2021) Nr. 1

Biblioteca



The logo for BiblioPolis is a grey square containing the words "Biblio" and "Polis" in a white, stylized, serif font. "Biblio" is positioned above "Polis".

**Biblio
Polis**

Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură,
editată de Biblioteca Municipală
„B.P. Hasdeu” din Chișinău

– ÎNAINTE-MERGĂTOAREA –
Lidia Kulikovski la 70 de ani
(ediție specială)

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

BiblioPolis

Apare din anul 2002

Vol. 80 (2021) Nr. 1 (serie nouă)

Director-fondator:

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Director:

dr. Mariana HARJEVSCHI

Redactor-șef:

Ivan PILCHIN

Colegiul de redacție:

Elena BUTUCEL (*Servicii, Imagine*);

acad. Mihai CIMPOI;

Tatiana COȘERI (*Evaluare*);

Nicolae DABIJA, membru de onoare al Academiei Române;

dr. Mariana HARJEVSCHI (*Legislație, Politici*);

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI (*Dezvoltare, Inovații*);

prof. univ. dr. Zamfira MIHAIL (București);

Ludmila PÂNZARI (*Tehnologii, Resurse*);

Ivan PILCHIN (*Editorial, Lectură*);

Maria PILCHIN (*Programe și evenimente*);

Vitalie RĂILEANU (*Procesul literar contemporan*);

dr. Sorina STANCA (Cluj-Napoca);

Margarita ȘCELICOVA (*Biblioteci ale minorităților etnoculturale*);

conf. univ. dr. hab. Nelly ȚURCAN (*Teorie și practică*);

dr. hab. Elena UNGUREANU (*Studii și cercetări*)

Secretar general de redacție:

Genoveva SCOBIOALĂ

Coperta:

Valeriu HERȚA

Tehnoredactare:

Ion VÂRLAN

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova

Tel. redacției: 022 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com;

www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>

CUPRINS

Ivan Pilchin. <i>Cool – Cultură – Kulikovski</i>	5
--	---

PORTRET

Lidia Kulikovski: <i>Curriculum Vitae</i>	8
Vlad Pohilă. <i>Lidia Kulikovski – un înainte-mergător</i>	18
Cărți semnate de Lidia Kulikovski: o panoramă (adnotări de Maria Pilchin, Taisia Foiu).	24

OMAGIERI

Maia Sandu. <i>Scrisoare de felicitare</i>	59
Teodor Ardelean. <i>Cu drag, din Maramureș</i>	60
Mihai Cimpoi. <i>Țesătoarea firelor de legătură</i>	62
Iurie Colesnic. <i>Directoarea</i>	65
Ion Constantin. <i>Lidia Kulikovski – un manager înăscut și un bibliotecar de vocație</i>	69
Nicolae Dabija. <i>Cărțile care îți dăruiesc aripi...</i>	72
Iulian Filip. <i>Lidia Kulikovski mi-a arătat locul bibliotecii în Chișinău</i>	74
Ion Hadârcă. <i>Lidia Kulikovski – un Om de cultură și un coleg de generație</i>	79
Nicolae Mățaș. <i>Un neobosit trudnic pe ogorul vieții noastre spirituale</i>	82
Sorina Stanca. <i>Cărțile și biblioteca ne unesc</i>	91
Serafim Urechean. <i>Felicitări, doamnă Lidia Kulikovski</i>	96

ECHIPA HASDEU

<i>Lidia Kulikovski sau Cum arată tinerețea la 70 de ani</i> [omagiu din partea echipei BM]	100
Mariana Harjevschi. <i>Lidia Kulikovski – generator de inovații și idei bune</i>	102
Elena Butucel. <i>Lidia Kulikovski – doamna de carte</i>	106
Tamara Cotoman, Ludmila Cotoman. <i>Lidia Kulikovski sau Lecția de biblioteconomie...</i>	110
Lidia Grosu. <i>O scriu lumină...</i>	112
Valeriu Herța. <i>Cum am întâlnit-o pe Lidia Kulikovski...</i>	114
Liliana Juc. <i>Portret</i>	115
Parascovia Onciu. <i>Biblioteca ne-a unit destinele</i>	117
Vitalie Răileanu. <i>Lidia Kulikovski – omul cu ochii câprui ca sângele primăverii...</i>	124
Elena Tamazlăcaru. <i>Lidia Kulikovski, doamna cu chip de frumoasă carte</i>	126
Elena Ungureanu. <i>În roba unui Zenodot cu cartea pe inimă: Lidia Kulikovski</i>	128

INTERVIURI

<i>Lidia Kulikovski – un (auto)portret aniversar</i> (consemnare: Nelly Țurcan)	134
<i>Lidia Kulikovski: carte mereu cu inima deschisă</i> (consemnare de Raia Rogac)	144
<i>Lidia Kulikovski: „Nu vă speriați, cartea nu va dispărea”</i> (consemnare: Emilia Ghețu)	161
<i>Convorbiri în (și despre) bibliotecă</i> (consemnare: Maria Pilchin)	169
<i>Lidia Kulikovski – BiblioRequest</i> (consemnare: Maria Bivol)	172

MOMENTE ALE RECEPTĂRII

Natalia Zavtur, Elena Cebotari. <i>Competența și vocația de formator – extensie la portretul Lidiei Kulikovski</i>	178
Natalia Goian. <i>Lidia Kulikovski – omul cu idei</i>	192
Alexe Rău. <i>Dimensiunile demersului kulikovskian</i>	195
Maria Pilchin. <i>Lidia Kulikovski și managementul diferendelor</i>	204
Ivan Pilchin. <i>Lidia Kulikovski și managementul bunului-simț</i>	212

APRECIERI

Vlad Ioan Bondre. <i>Dr. Lidia Kulikovski, la ceas aniversar</i>	220
Maria Cudlenco. <i>Doamnei Lidia Kulikovski la ceas aniversar</i>	222
Mihai Ștefan Poiată. <i>Puține sunt femeile...</i>	224
Maria Pilchin. <i>Poemul Lidiei</i>	225

BIBLIOGRAFIE

Portret bibliografic în 100 de articole publicate într-un deceniu	227
--	-----

COOL – CULTURĂ – KULIKOVSKI

Ivan PILCHIN,
redactor-șef

Bineînțeles, titlul acestui editorial nu este altceva decât un joc de cuvinte. Mai mult ca atât, acest joc de cuvinte, se pare, nu este nici întâmplător, nici forțat. Așa cum nu sunt întâmplătoare, pentru cei care știu să le perceapă, aparentele coincidențe ale vieții și ale destinului. Așa cum nu sunt întâmplătoare sau artificioase, să zicem, rimele dintr-un poem memorabil. Iar alăturarea numelui Lidiei Kulikovski de ceea ce înseamnă pentru noi *cultură* și, mai ales, de cultură în stil *cool* este pe cât de firească, pe atât de explicabilă.

Numele Lidiei Kulikovski rimează, fără îndoială, și cu o foarte importantă etapă de reclădire și de o înnoire fundamentală a sistemului biblioteconomic din Republica Moldova de la independență încoace. Provocările iscate în fața instituțiilor de cultură, în fața bibliotecarilor și în fața utilizatorilor bibliotecilor comunitare în perioada tranziției social-politice și economice din țară solicitau implicarea în acest proces instabil, dezechilibrat, dureros și pe alocuri dur a unor persoane îndrăznețe, curajoase, hotărâte și vizionare. Persoane în cazul cărora integritatea umană, experiența profesională și calitățile intelectuale certe s-ar conjuga reușit cu talentul managerial înnăscut. Lidia Kulikovski, în acest sens, s-a dovedit a fi o persoană adecvată atât spiritului timpului și spațiului în plină schimbare a paradigmelor, cât și un mesager al norocului și deschizătoare de drumuri (și biblioteci) noi. Omul care a știut să prindă echilibrul pe valul dezechilibrului și să vadă oportunități acolo unde alții erau gata să renunțe.

Din multitudinea articolelor, studiilor monografice și interviurilor scrise și oferite de Lidia Kulikovski de-a lungul anilor poate fi cristalizată o foarte concisă și extrem de personalizată formulă de succes a managementului biblioteconomic. Iată doar câteva componente ale acesteia: gândirea proactivă/proiectivă și critică,

utilizarea metodelor interactive și ludice în activitatea instituției, creația și inovația, networkingul și arta comunicării eficiente, incluziunea, flexibilitatea și (cel mai important) capacitatea de a se reinventa. În plus, să nu uităm și de reacția adecvată a domeniului bibliotecar la tendințele și trendurile din sfera culturii și vieții sociale. Însă nicio formulă de succes nu își are rostul atunci când lipsește inspirația, insistența, talentul și, bineînțeles, vocația. Așa cum, foarte sugestiv, o mărturisește însăși Lidia Kulikovski într-un interviu, „eu nu am făcut management, eu l-am trăit. Eu n-am făcut biblioteconomie, eu am trăit-o”. Este deci un foarte bun exemplu, când biblioteca devine nu doar un loc de muncă, ci o formă de organizare a vieții, iar viața – o continuare și completare a tot ce îți oferă lecturile.

Tabloul nu ar fi întreg, probabil, dacă nu am menționa și deschiderea cu care Lidia Kulikovski împărtășește din experiență, din lecturile și cercetările de specialitate colegilor de breaslă și întregii comunități în cadrul manifestărilor culturale, a trainingurilor profesionale, în comunicarea nonformală. Este, de fapt, nu doar un privilegiu al vârstei și al statutului profesional, ci și o calitate indispensabilă omului care a reușit în viață și în profesie.

Iată ce înseamnă deci arta de a fi „cool”, arta de a fi Kulikovski. Un self-made woman, un model de profesionalism și de cultură.

Acest număr special al revistei „BiblioPolis” este un omagiu pe care Echipa Hasdeu și întreaga comunitate de bibliotecari din Republica Moldova și România îl aduce Lidiei Kulikovski cu ocazia împlinirii onorabilei vârste de 70 de ani. La rândul său, redacția revistei „BiblioPolis” urează Lidiei Kulikovski, director-fondator al acestei publicații, un sincer „La mulți ani!”

Lidia KULIKOVSKI



PORTRET

LIDIA KULIKOVSKI

8 martie 1951, satul Nicoreni, Drochia

STUDII: școala medie din satul Nicoreni (1958-1968); Universitatea de Stat din Chișinău – Facultatea filologie, specialitatea Biblioteconomie (1968-1973); Doctorantura la Universitatea de Stat – Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării (1999-2003), specialitatea Pedagogia activității culturale (2003).

EXPERIENȚA PROFESIONALĂ: 48 de ani de muncă în bibliotecă, din care jumătate (24 de ani) director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Doctor în pedagogie, conferențiar universitar la Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării.

ACTIVITATEA DIDACTICĂ

- **Cursuri licență:** Biblioteconomie generală; Sociologia cărții și lecturii; Incluziune socială; Servicii de bibliotecă pentru persoane dezavantajate.



- **Cursuri masterat:** Managementul proiectelor; Inovarea proceselor în biblioteci; Dezvoltarea colecțiilor; Gestiune strategică și financiară a instituțiilor infodocumentare; Management inovativ.
- **Cursuri la Departamentul de formare continuă (USM 2012 – prezent):** Biblioteconomie generală; Biblioteca și societatea; Tipologia bibliotecilor; Rețele și sisteme de biblioteci. Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova; Management inovativ; Managementul proiectelor; Managementul participativ; Inovarea activității.
- **Cursuri Novateca:** Formare formatori; Servicii noi; Biblioteca Modernă; Servicii pentru grupuri defavorizate și cu cerințe speciale; Formare Ludotecari; Advocacy; Planificare strategică.
- **Cursuri la BM „B.P. Hasdeu”:** Managementul proiectelor; Formare formatori; Formare inovatori; Servicii moderne; Cultura serviciilor; Ludicul în activitatea bibliotecii publice; Vorbitorium (formare vorbitori publici); Copywrite etc.
- **Cursuri la Școala de Biblioteconomie din Moldova:** Servicii pentru grupuri diverse de utilizatori; Incluziunea socială în bibliotecile publice; Managementul proiectelor; Cultura organizațională; Indicatori de performanță.

ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI DE CERCETARE

Autor, coautor (33 de volume):

1. *Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate: Istoric. Prezent. Tendințe: Monografie.* – 2004;
2. *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor: Manual pentru bibliotecari.* – 2006;
3. *Cartea, modul nostru de a dăinui. Contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic.* – 2006;
4. *Biblioteconomie: Studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri.* – 2008;
5. *Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice).* – 2012;
6. *Revista BiblioPolis. Bibliografie (2002-2012).* – 2012;
7. *Creatori de ex-libris basarabeni: mic dicționar.* – 2011;
8. *50 de ani de învățământ biblioteconomic în Republica Moldova. Studiu bibliografic.* – 2012;

9. *Cu drag de Basarabia. Iurie Colesnic. Biobibliografie monografică.* – 2017;
10. *Mihai Cimpoi. Monografie bibliografică.* – 2017;
11. *Rolul bibliotecilor în procesul educației civice.* – 2017;
12. *Biblioteca modernă: Glosar de termeni uzuali.* – 2018;
13. *Nicolae Dabija. Cioplitorul de ferestre: Monografie bibliografică.* – 2019;
14. *Ludicul în activitatea bibliotecii publice. Vademecum pentru bibliotecari.* – 2020;
15. *Biblioteca interactivă: 111 forme și metode de animație.* – 2021.

Coordonator (35 de volume):

1. *Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice: Către 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior în Republica Moldova.* – 2005;
2. *Biblioteconomie și știința informării : Prelegeri pentru studenți.* – 2007;
3. *Pohilă, Vlad. Și totuși, limba română (articole, eseuri, prefețe, recenzii).* – 2008;
4. *Academicianul Mihai Cimpoi – Savantul timpului prezent (Exegeze literare).* – 2012;
5. *Pavel Balmuș sau Forța nepuizabilă a unui intelectual (Exegeze literare completate de o biobibliografie).* – 2013;
6. *Ninela Caranfil: Artista dorurilor noastre: Biobibliografie.* – 2014;
7. *Liviu Rebreanu – creator de destine: Catalog-bibliografie.* – 2014;
8. *Două fenomene ale culturii naționale: Maestrul Vladimir Curbet și Ansamblul „Joc”: Bibliografie.* – 2015;
9. *Timpul l-a scos în cale: Constantin Tănase : Biobibliografie.* – 2015;
10. *Chișinău: Bulevarde, străzi, piețe, parcuri: Ghid enciclopedic.* – 2017;
11. *Pohilă, Vlad. Elogiu lecturii: Editoriale din revista BiblioPolis (2003-2015).* – 2017;
12. *Ion Vatamanu: scriitor al existenței / Laboratorul de Cercetări literare și Bibliografice, Bibl. „Onisifor Ghibu”.* – 2017;
13. *Pohilă, Vlad. Disecarea cărților (Recenzii, consemnări, prefețe, postfețe).* – 2018;



14. Colesnic, Iurie. *Chișinăul nostru și vraja neuitării*. – 2018;
 15. Nicolae Mățaș: *Risipă și măsură: Biobibliografie*. – 2020.

Autoare a circa 700 de articole în presa scrisă, în culegeri și antologii, în reviste și ziare.

APRECIEREA LUCRĂRILOR PUBLICATE DE CĂTRE COMUNITATEA ȘTIINȚIFICĂ

Au recenzat, apreciat, comentat (în 48 de recenzii, cronici, consemnări): dr. **Ion Stoica**, prof. univ., directorul Bibliotecii Centrale Universitare, București; dr. **Natalia Goian-Senocosov**, conf. univ., șef Catedră de Biblioteconomie; **Gheorghe Buluță**, bibliolog, directorul Bibliotecii Centrale a Universității de Medicină și Farmacie din București; **Ion Șpac**, bibliograf, Biblioteca Științifică a Academiei de Științe a Moldovei; **Valentina Sadovskaia**, prof. univ., Moscova, Institutul de Cultură; **Alexe Rău**, doctor în filosofie, directorul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova; **Iurie Colesnic**, dr., cercetător; **Vlad Pohlă**, lingvist, bibliolog; **Ildiko Ban**, cercetătoare la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj; **Gheorghe Duca**, dr. hab., Președintele Academiei de Științe a Moldovei; **Nelly Țurcan**, dr. hab., prodecan Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării etc.

COMUNICĂRI/CONFERINȚE PUBLICE: peste 150 de comunicări la conferințe locale, naționale și internaționale (ULIM, ASEM, USM, BM „B.P. Hasdeu”, Universitatea Tehnică din Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, biblioteci raionale (Soroca, Cahul, Drochia, Ungheni, Strășeni, Bălți); la Cluj, Iași, Focșani, București, Brăila, Vaslui, Galați etc.

PARTICIPAREA ÎN PROIECTE DE CERCETARE ȘI INSTRUIRE

- **1994:** Proiectul *Basarabiana* de valorificare și re-insertie în circuitul domeniului ai marilor bibliografi: P. Draganov, *Ucionaiia, literaturnaia i hudojestvennaia Bessarabia*, 1993; A. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, 1993; N. Moghileanski, *Materialî dlia ukazatelia literaturî po Bessarabii*;
- **1999-2002:** cercetarea *Accesul persoanelor dezavantajate la serviciile bibliotecii*;
- **2000-2005:** Coautor al proiectului de instruire a bibliotecarilor *Școala de biblioteconomie*;
- **2002-2003:** cercetarea-experiment de *Normare a muncii în bibliotecile publice în baza BM „B.P. Hasdeu”*;
- **2002:** fondarea *Revistei de biblioteconomie și cultură „BiblioPolis”*;
- **2005:** Coautor al proiectului *Școala de vară pentru bibliotecarii din spațiul rural* cu tema *Biblioteca publică în serviciul comunității*;
- **2005-2006:** Cercetările sociometrice *Lectura studenților; Lectura tinerilor utilizatori ai BM; Lectura utilizatorilor Bibliotecii „Transilvania”*;
- **2006:** Cercetarea *Cartea anului 2005: Editare și Circuit*;
- **2007:** *Hasdeu în timpul și spațiul Republicii Moldova – Editarea operei lui B.P. Hasdeu în perimetrul basarabean*;
- **2007:** *Imaginea publică a bibliotecii. Studiu de imagine din presa scrisă*;
- **2009:** *Evaluarea eficienței managementului resurselor umane în structurile infodocumentare*;
- **2010:** *Evaluarea serviciilor informaționale prin prisma exigențelor utilizatorilor*;

- **2011:** Cercetarea bibliografică *Revista „BiblioPolis”* 2002-2012. *Bibliografie*;
- **2013:** *Auditul activității de inovare la BM „B.P. Hasdeu”*;
- **2013-2018:** Participarea la *Inovarea și modernizarea bibliotecilor publice din Republica Moldova (Specialist Inovații în cadrul Programului Novateca)*;
- **2017:** *Rolul bibliotecilor în procesul educației civice*;
- **2017-2019:** *Ludicul în activitatea bibliotecilor publice*;
- **2018-2020:** *Animația în biblioteci*.

**AUTOR AL PROIECTELOR MANAGERIALE,
DE DIVERSIFICARE A SERVICIILOR,
DE MODERNIZARE ȘI REINVENTARE
A BM „B.P. HASDEU”**

1. **Servicii de bibliotecă pentru minoritățile etnice.** Au fost deschise/fondate 6 noi biblioteci: Biblioteca evreiască „Ițic Mangher”, 1991; Biblioteca ucraineană „Lesia Ukrainka”, 1991; Biblioteca găgăuză „M. Ciachir”, 1992; Biblioteca rusească, „M. Lomonosov”, 1992; Biblioteca bulgară „Hristo Botev”, 1992; Biblioteca poloneză „Adam Mickiewicz”, 2007.
2. **Biblioteci-ctitorii comune.** Au fost deschise/fondate 9 biblioteci noi în colaborare cu Biblioteci Județene din România: Biblioteca „Transilvania” cu Biblioteca Județeană Cluj (1991); Biblioteca „Onisifor Ghibu” cu Biblioteca Metropolitană București (1992); Biblioteca „Ovidius” cu Biblioteca Județeană Constanța (1994); Biblioteca „Târgoviște” cu Biblioteca Județeană Dâmbovița (1995); Biblioteca „Târgu-Mureș” cu Biblioteca Județeană Mureș (1996); Biblioteca „Alba Iulia” cu Biblioteca Județeană Alba (1998); Biblioteca „Maramureș” cu Biblioteca Județeană Maramureș (2001); Biblioteca „Ștefan cel Mare” cu Biblioteca Județeană Vrancea (2004); Biblioteca „Liviu Rebreanu” cu Biblioteca Județeană Bistrița (2007).
3. **Structuri specializate.** Centrul Național de Hasdeologie (1998); Sala de carte germană (1998); Centru de informare și documentare Chișinău (1996); Biblioteca Publică de Drept (2001); Centru de informare economică (1997); Centrul European de informații (2007); Sala de carte engleză (2012); Secția „Memoria Chișinăului” (2013); Secția de carte veche și rară (2012) etc.

PARTICIPARE LA ORGANIZAREA FORURILOR ȘTIINȚIFICE ÎN ȚARĂ ȘI STRĂINĂTATE

- Conferința Bibliotecarilor Americani, Washington 1996 (participare cu comunicarea *Servicii bibliotecare pentru minoritățile etnice. Modelul chișinăuian*).
- Simpozionul *Basarabia – România, repere culturale*, Chișinău, 1991-2013 (organizator).
- Conferința internațională *Dimensiunea socială a bibliotecii publice în societatea informației*, Chișinău, 2002 (organizator).
- Masă rotundă *Dimensiunea socială a bibliotecii publice. Contribuția Fundației Soros la diversificarea serviciilor de bibliotecă în beneficiul comunității*, Chișinău, 2002 (organizator).
- Seminarul internațional *PULMAN – XT – o nouă oportunitate pentru bibliotecile publice*, Chișinău, 2002 (organizator).
- Masa rotundă cu prezență internațională *Asigurarea accesului la informații a persoanelor dezavantajate. Stare de fapt*, Chișinău, 2002 (organizator).
- Masa rotundă cu prezență internațională *Diversitatea culturală. Responsabilitățile bibliotecii publice*, Chișinău, 2003.
- Conferința *Biblioteca publică în serviciul comunității*, Chișinău, 2003, 2004, 2005 (organizator).
- Conferința *Rolul bibliotecilor în edificarea Societății informației*, Chișinău, 2005 (organizator).
- Conferința *Probleme actuale ale biblioteconomiei în Republica Moldova*, USM, Chișinău, 2005 (co-organizator).
- *Anul Bibliologic*, BNRM 1991-2021 (participant și co-organizator).
- Conferințele ABRM, 2000-2004 (organizator), 2005-2012 (participant cu comunicări).
- *Congresul V al Bibliotecarilor*, 2004 (organizator).
- *Biblioteca Mov. Clubul bibliotecarilor inovatori* 2011 (organizator și realizator).
- *Cursul Învățăm concepte inovatoare*, 2013 (organizator și realizator).
- *Zilele FedEx@Hasdeu. Inovarea prin proiecte* 2014-2015 (organizator și realizator).

- Cafeneaua *Chindii profesionale* (inovarea activității prin dezvoltarea gândirii creative), 2015-2017 (organizator și realizator).
- *Forumul utilizatorilor BM*, 2012 (organizator și realizator).
- *Forumul formatorilor*, 2013-2017 (participant și co-organizator Novateca).
- *Forumul formatorilor BM*, 2018-2021 (organizator).
- *Târgul inovațiilor de bibliotecă*, 2013 (co-organizator Novateca).
- *Târgul partenerilor*, 2016 (co-organizator Novateca).
- *Târgul comunității cu suportul bibliotecilor*, 2017 (co-organizator Novateca).
- *Biblioteca altfel*, 2018 (co-organizator Novateca).
- *Talcioc științific*, 2019 (organizator).
- Ne-conferința *Biblioteca relațională*, 2018 (organizator și realizator).
- *Colocviile de vară ale BM „B.P. Hasdeu”* 2012, 2019 (organizator și realizator) etc.

STAGII DE DOCUMENTARE ȘI INSTRUIRE

1996: SUA (la Biblioteca Congresului);
 1997: Israel, Biblioteca Națională;
 1999: Finlanda, *Managementul bibliotecilor*;
 2004: SUA, biblioteci publice americane;
 2005: Danemarca, *Sistemul social al Danemarcei*;
 2006: Polonia, sistemul de biblioteci din Polonia;
 2013-2018: biblioteci publice din România (județele Suceava, Botoșani, Galați, Cluj, Sibiu, Maramureș, Mureș, Brăila, Bistrița, Vaslui).

PARTICIPARE LA CONFERINȚE IFLA

Moscova, URSS (1991); Beijing, China (1996); Copenhaga, Danemarca (1997); Amsterdam, Olanda (1998); Ierusalim, Israel (2000); Milano, Italia (2009); Lion, Franța (2014).

PREMII

- Premiul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) pentru *Cea mai reușită lucrare bibliografică (Mihai Cimpoi. Biobibliografie, 2002)*.



- Premiul „Sergiu Grossu” al Editurii Museum (2005) pentru cercetarea și valorificarea trecutului.
- Premiul Salonului Național de Carte (2005) pentru *Cea mai bună lucrare de specialitate* (studiul monografic *Servicii de bibliotecă pentru persoane dezavantajate. Trecut. Present. Tendințe. Monografie*, 2004).
- Premiul Mare al ABRM „Monografia anului” (2005) pentru același volum.
- Premiul Fundației Academice „Petre Andrei” și al Universității „Petre Andrei” din Iași (pentru manualul *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*, 2006).
- Premiul Salonului Internațional de Carte pentru Copii (2007) pentru „Cea mai originală lucrare din domeniul biblioteconomic” (manualul *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*, 2006).
- Premiul Salonului de Carte de la Iași 2006 pentru volumul *Cartea, modul nostru de a dăinui. Contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic* (Chișinău, 2006).
- Premiul Byblos, Salonul de Carte de la Iași (2009) etc.

TITLURI, MEDALII, ORDINE

Lucrător emerit al culturii, 1987

Medalia Meritul Civic, 1994

Ordinul Gloria Muncii, 2010

Premiul „Ion Madan” în domeniul culturii, 2011

Ordinul Republicii, 2021

LIDIA KULIKOVSKI – UN ÎNAINTE-MERGĂTOR

Vlad POHILĂ

Ca și oricare alt domeniu, biblioteconomia include, în linii mari, două categorii de slujitori: înainte-mergători și angajați „comuni”, ziși și „de rutină”. Diferența dintre aceste grupuri convenționale rezidă în faptul că, dacă cei din a doua categorie se împacă (iar unii se și complac) cu rutina, cu mersul obișnuit al lucrurilor, apoi reprezentanții primei categorii își trec zilele printre cărți cu pasiune, cu maximă dăruire, dar și cu zburcuc, cu neastâmpăr, marcate de mereu noi viziuni creatoare și abordări inovative (uneri, și trăsnite); de aspirația de a face totul ca în bibliotecă ziua de mâine să fie altfel decât a fost cea de ieri.

Dna Lidia Kulikovski reprezintă strălucit categoria întâi – trebuie să recunoaștem, nu prea numeroasă, de angajați ai sistemului bibliotecar. Este, la modul absolut, un model fascinant de înainte-mergător în biblioteconomia și bibliologia basarabeană.

Recunoscut specialist în biblioteconomie, bibliografie, bibliologie; conferențiar universitar, doctor în științe pedagogice, Lidia Kulikovski este un nume de referință în managementul biblioteconomic din Republica Moldova. S-a născut la 8 martie 1951 în s. Nicoreni, r-nul Drochia, într-o familie de țărani gospodari. Licențiată a Facultății de Filologie, specialitatea Bibliografie și Biblioteconomie din cadrul Universității de Stat a Moldovei (1973), din același an activează în domeniu.

A deținut diferite funcții în cadrul BM „B.P. Hasdeu” (pe atunci – Biblioteca Orășenească „Jdanov”, 1973-1988). În 1980 este numită director la Biblioteca raională Cahul, ca peste trei ani să revină în rețeaua de biblioteci a Chișinăului.

În martie 1990 este aleasă director general al BM „B.P. Hasdeu”, funcție pe care a deținut-o până în iunie 2013. Urmează doctorantura la Universitatea de Stat – Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, specialitatea Biblioteconomie și asistență informațională. În 2003 devine doctor în științe pedagogice; în același an i se acordă titlul de conferențiar universitar. Din 2013 până în prezent este director al Departamentului studii și cercetări, BM „B.P. Hasdeu”, concomitent – specialist inovații în biblioteci la IREX / Novateca Global Libraries in Moldova.

Deosebit de prodigioasă este activitatea de cercetare și de autoare a Lidiei Kulikovski. A scris peste 550 de studii și cercetări, bibliografii, articole de sinteză, eseuri etc., inclusiv nouă volume de autor. A îngrijit și a coordonat numeroase lucrări, la multe fiind și alcătuitoare, prefațatoare sau postfațatoare (peste 250 de volume), mai recent și traducătoare. Scribe în limbile română, engleză, rusă; mai și traduce din acestea, precum și din spaniolă.

A avut o serie de stagii, schimb de experiență (Polonia, SUA – New York, Israel – Ierusalim, Finlanda – Helsinki, Danemarca etc.); la diferite foruri de specialitate, în diverse țări, a prezentat rapoarte și comunicări.

În același timp, L. Kulikovski este un energic organizator și participant activ al multor seminare internaționale și naționale. A participat ca inițiator, organizator sau moderator la diverse manifestări științifice (colocvii, congrese, simpozioane) și culturale, atât din Republica Moldova și din România, cât și din zeci de țări relativ apropiate sau cu totul îndepărtate.

Dr. L. Kulikovski este director-fondator al revistei de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură „BiblioPolis” (din 2002), colaborează la numeroase publicații de specialitate din Chișinău, București, „Lectura” (Cluj-Napoca), fiind membră în colegii de redacție și/sau consilii științifice ale revistelor „Magazin bibliologic” (BNRM), „Simposia professorum” (ULIM), „Biblioscintia” (Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a AȘM), „Biblioteca” (Biblioteca Națională a României), „Lector” (Focșani), „Libraria” (Târgu-Mureș), „Lectura” (Cluj-Napoca), „Septentrionalis” (Baia Mare) ș.a.

S-a manifestat și prin activitatea de formator în cadrul Școlii de Biblioteconomie a Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, lector formator pentru bibliotecare, diverse servicii, seminare, module etc. (2000-2006); formator Novateca (2013-2018); formator la Centrul Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari, BM (2014 – prezent); formator la secția Perfecționare continuă la Universitatea de Stat, 2012 – prezent.

Lidia Kulikovski este îngrijitoare a unui număr foarte mare de bibliografii, biobibliografii, a altor publicații similare, în total – peste 260 de volume. De asemenea, este autorul ideii cercetării unor subiecte și editării unui număr impresionant de lucrări, multe vizând diverse aspecte ale istoriei, prezentului, vieții cotidiene a Chișinăului, dar nu numai. Cu trecerea anilor, își diversifică



uimitor tematica lucrărilor scrise, aprofundează mult subiectele abordate, își desăvârșește admirabil concepția și stilul. Fiind și o cititoare proverbial de avidă, dânsa ține să se familiarizeze cu absolut tot ce este peren sau nou în literatura de specialitate, „devorând” tomuri editate în România, SUA, Franța, Rusia etc. Rar specialist în bibliologie la noi care să fie la curent cu cele mai noi teorii și concepte din domeniu, cu tendințele în continuă schimbare din sfera științifico-pragmatică a bibliologiei.

În spatele unei aparente lejerități a elaborării lucrărilor scrise de L. Kulikovski, se află o muncă migăloasă – și de salahor, și de giuvaiergiu – asupra cuvântului, frazei, gândului, ideilor, sintezelor, sugestiilor, concluziilor. Lidia Kulikovski reprezintă, neîndoișor, un model de bibliotecar-cercetător științific, fiind concomitent un talentat autor în expunerea roadelor cercetării – în studii, sinteze, articole, recenzii etc. Studiile de specialitate ale dnei L. Kulikovski promovează, credem, la noi, în Republica Moldova (iar într-o măsură considerabilă – și în întreg spațiul bibliologic românesc) cele mai originale și mai fecunde idei, analize, sinteze și sugestii, în ultimele două decenii. În context, dr. Lidia Kulikovski este o vrednică discipolă a faimosului profesor Ion Stoica de la București, care, de altminteri, adeseori și-a exprimat nu numai aprobarea, dar și încântarea pentru studiile și cercetările ei.

Recenziile, consemnările, impresiile de lectură elaborate în scris, comentariile făcute la diverse lansări de carte sau omagieri adeseori pot fi asimilate unor analize demne de pana unui critic și

istoric literar cu pregătire temeinică, cu har, inspirație și pătrundere în esențe.

Ar mai fi de remarcat că Lidia Kulikovski este o neîntrecută autoare de portrete de bibliologi – înaintași (atât români, cât și străini) și, mai ales, contemporani. Serialul de schițe biobibliografice (dar și psihologice, și cu frumoase însemne ale beletristicului) este, categoric, unic în bibliografia basarabeană actuală. Nimeni încă dintre angajații sistemului bibliotecar de la noi nu a întrunit mobilizarea, inspirația și generozitatea de a zugrăvi atât de mult și atât de măiestrit portrete ale colegilor de breaslă. La acestea se adaugă și un șir de schițe și eseuri despre scriitori, artiști, învățați, pur și simplu, oameni talentați sau creativi ai vremurilor noastre.

Munca de bibliolog a Lidiei Kulikovski e greu de conceput în afara inițierii și realizării cu succes a unei serii de proiecte, unele în premieră absolută în sfera noastră. Unul dintre primele a fost intitulat „Servicii de bibliotecă pentru minoritățile naționale” (1990-1993). În cadrul acestui proiect au fost organizate și deschise: Biblioteca evreiască „I. Mangher”, 1991; Biblioteca ucraineană „Lesia Ukrainka”, 1991; Biblioteca găgăuză „M. Ciachir”, 1992; Biblioteca rusească „M. Lomonosov”, 1992; Biblioteca bulgară „Hristo Botev”, 1992; Biblioteca polonă „Adam Mickiewicz”, 2007.

Un proiect de importanță deosebită pentru cultura națională a republicii noastre este cel intitulat „Ctitorii comune” (1991-2007). Grație acestuia, din 1991 încoace au fost deschise filialele „Transilvania”, „Onisifor Ghibu”, „Târgu-Mureș”, „Târgoviște”, „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Ștefan cel Mare”, „Maramureș”, „Liviu Rebreanu” – în total, nouă biblioteci de carte românească. Este enorm într-un spațiu în care, până pe la 1990 literatura din România era practic interzisă și unde, cu regret, nici în anii următori autoritățile nu s-au debarasat definitiv de penibile „ticuri românofobe”. Dar cât de mult a contribuit tocmai acest proiect de vis, inițial, la culturalizarea populației, la trezirea și consolidarea conștiinței identitare, la păstrarea limbii române, a fascinației pentru creația artistică națională și universală – va putea-o evalua la justa valoare numai viitorul, mai apropiat sau mai îndepărtat. Datorită proiectului „Basarabiana”, au putut fi retipărite volume de valoare greu estimabilă pentru domeniu: P. Draganov. *Ucionaiia, literaturnaia i hudojestvennaia Bessarabia*, 1993; A. David. *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă*, 1993; N. Moghileanski. *Materiali dlia ukazatelia literaturî po Bessarabii*, 1994 etc.

De un real succes se bucură proiectul „Biobibliografiile personalităților marcante ale Chișinăului”. Sub auspiciile acestui proiect au apărut biobibliografiile consacrate unor personalități precum: Glebus Sainciuc, Ion Vatamanu, Ion Dron, Agnesa Roșca, Ion Hadârcă, Mihai Cimpoi, Titus Știrbu, Leo Butnaru, Dionisie Tanasoglu, Nicolae Băieșu, Alexandru Gromov, Eugen Doga, Ion Ciocanu, Iurie Colesnic, Petru Cărare, Serafim Saka, Alecu Russo, Aurel Scobioală, Ianoș Țurcanu, Ion Bejenaru, Vladimir Rusnac, Victor Dumbrăveanu, Ion Cuzuioac, Ninela Caranfil, Andrei Burac, Galina Furdui, Ion Proca, Alexandru Donos, Vlad Pohilă, Vasile Șoimaru, Aureliu Busuioc, Eliza Botezatu etc.

Activitatea prodigioasă a Lidiei Kulikovski este apreciată de forurile de specialitate și culturale, de instituții guvernamentale prin acordarea unor prestigioase distincții și premii. Este Lucrător emerit al culturii (1987), deține Medalia Meritul Civic (1994), ordinul Gloria Muncii (2010).

În ultimii ani i s-au acordat: Premiul „Petre Andrei” – pentru cercetare (Universitatea „Petre Andrei” din Iași); Premiul Mare – pentru cercetare (Salonul Internațional de carte, 2010); Premii ale Salonului Internațional de carte din Chișinău, organizat de BNRM; Premiul Mare (în repetate rânduri) al Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova – pentru monografii și manuale în domeniu; Premiul Sergiu Grossu al Editurii „Museum” din Chișinău etc. Este laureată a publicației independente Timpul (2008), care a consacrat-o ca Omul săptămânii (2009, 2011). Laureată a săptămânalului Uniunii Scriitorilor din Moldova Literatura și Arta, compartimentul ese (2010).

Numele și faptele Lidiei Kulikovski figurează în importante surse enciclopedice, inclusiv în unele în care orice bibliotecar ce și-a consacrat viața cărții, lecturii, cititorilor, și-ar dori să fie consemnat aici: Calendar Național, editat de BNRM (prezentată la trei ultime aniversări „rotunde”); Buluță, Gheorghe. *Bibliologi români: Dicționar* / Gh. Buluță, Victor Petrescu, Emil Vasilescu. – Târgoviște: Ed. Bibliotheca, 2011; Țarălungă, Ecaterina. *Dicționarul identității românești: Personalități*. – Ed. Litera, București, 2011; Colesnic, Iurie. *Femei din Moldova. Enciclopedie*. – Muzeum, Chișinău, 2000 etc.

Cât de înaltă e cota prețurii, de către comunitate, dar și recunoștința colegilor și discipolilor, a personalității și activității dnei Lidia Kulikovski, s-a învederat poate cel mai pregnant în vara



anului 2013, când dânsa a decis să abandoneze postul de director general al BM „B.P. Hasdeu” – funcție ce o înfrumuseța, dar cărei doamna directoare putuse să-i confere și frumusețe, și gravitate, și cordialitate... – câte atele încă! Această plecare a fost percepută de mulți subalterni, colegi, prieteni ai bibliotecii ca o dramă personală, simțind o pierdere greu recuperabilă, o durere sufletească pentru care se poate găsi iarba de leac doar odată cu trecerea vijelioasă a anilor. Însă dr. Lidia Kulikovski nu a lăsat definitiv Biblioteca Municipală aflată sub steaua genialului B.P. Hasdeu, doar și-a încetinit pasul la domeniul cercetării, concomitent muncind în Proiectul „Novateca”, menit să amelioreze starea bibliotecilor noastre din provincie prin instruire și inovare. Așadar, tot în preajma cărților a rămas, tot la lumina lor își deapănă existența. Rămâne în continuare o prezență vie, agreabilă și dorită la cele mai importante inițiative, evenimente și manifestări din viața instituției. Eforturile de peste două decenii la cârma BM ale dnei L. Kulikovski sunt fructificate și dezvoltate de o discipolă ce nu poate fi decât demnă de profesoara sa...

Sursa: BiblioPolis, 2016, vol. 60, nr. 1, pp. 62-65

CĂRȚI SEMNATE DE LIDIA KULIKOVSKI: O PANORAMĂ*



Senocosov, Natalia. Clasificarea Zecimală Universală : (Material didactic pentru studenții secției bibliologie) / Natalia Senocosov, Nelly Țurcan, Lidia Kulikovski ; Ministerul Învățământului din Rep. Moldova ; Univ. de Stat din Moldova, Fac. de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Catedra Bibliologie și Asistență Informațională. – Chișinău : Museum, 1995. – 59 p.

Manualul face referință, în primul rând, la istoria CZU și la principiul

clasificării de la general la particular după un criteriu ierarhic care urmează un sistem zecimal. Apoi autoarele prezintă structura clasificării. Sunt numiți indicii principali și tabelele auxiliare, urmând indicii auxiliari comuni: de limbă, de rasă, popor și naționalitate, de loc, de formă, de timp, de punct de vedere, cu liniuță, de materiale, de persoană. Sunt descriși și indicii auxiliari analitici, apoi semnele auxiliare CZU, principiile detalierii, notările împrumutate, regulile principale de indexare după CZU, indexul alfabetic pe subiecte. Un loc aparte îi este acordat organizării cataloagelor sistematice conform CZU. Volumul se încheie cu anexe. Venită imediat după căderea URSS, publicația a fost necesară și foarte utilă pentru un sistem biblioteconomic național care avea nevoie să depășească uzanțele sovietice în domeniu pentru a se racorda la un sistem universal. Dacă Biblioteca Municipală făcea virajul de la Jdanov la Hasdeu, domeniul biblioteconomic național se îndrepta înspre universalitate. Astfel, manualul asigură nevoia de schimbare, transformă colecțiile bibliotecilor și chiar mentalitatea și obiceiurile profesionale ale angajaților, fiind util atunci și acum bibliotecarilor, cercetătorilor și oricui este interesat de subiect.

* Volumele adnotate sunt prezentate în ordinea cronologică a apariției lor.

Kulikovski, Lidia. Prestarea serviciilor de bibliotecă destinate persoanelor dezavantajate : Ghid / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 1999. – 14 p.

Ghidul este una dintre primele publicații din țara noastră care semnaleză acest aspect în domeniul biblioteconomic, invocând experiența țărilor occidentale în această direcție. Conf. dr. Lidia Kulikovski vine cu sfaturi utile pentru angajații instituțiilor infodocumentare în care persoanele cu nevoi speciale sunt beneficiari frecvenți ai serviciilor de bibliotecă. Publicația, ca o primă rândunică, anticipa un interes public și academic pentru acest subiect, anunțând o primăvară a dezechetului nostru comunitar în sensul depășirii unor uzanțe și mentalități marcate de stereotipuri și prejudecăți. Ghidul este util bibliotecarilor, angajaților în instituțiile culturale și publicului larg.



Pro Senectute: în obiectiv vârsta a treia : Ghid / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, Bibl. Publ. „Onisifor Ghibu” ; alcăt.: Lidia Kulikovski, Elena Vulpe, Oleseia Ioncu. – Chișinău : [S. n.], 2001. – 124 p.

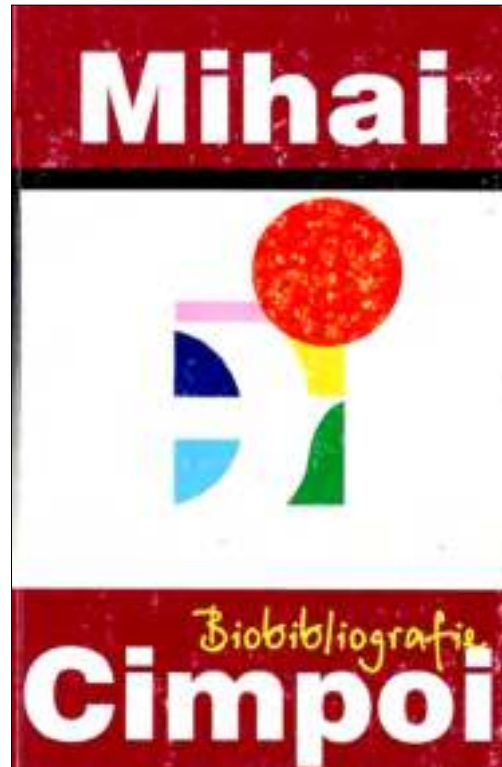
Publicația se înscrie în preocupările și cercetările recente de gerontocrație socială din întreaga lume, așa cum speranța de viață în ultimele decenii a crescut în mod semnificativ. Scopul acestui ghid este de a populariza în comunitățile persoanelor în etate oferta de servicii de bibliotecă, pentru această categorie de



utilizatori. Sunt prezentate diverse activități și evenimente din rețeaua Bibliotecii Municipale care pot fi interesante pentru acest segment social. Totodată, publicația pune la dispoziția oamenilor de vârsta a treia un set de documente și acte juridice naționale și internaționale, legislații, strategii și politici europene trebuincioase acestui tip de beneficiari. Acestea vor fi de folos pentru ca persoanele să fie protejate în drepturile lor și pentru a se simți membri egali ai societății. Ghidul servește și în calitate de călăuză informațională, așa cum conține adrese și numere de contact ale unor servicii publice, de parteneriat cu asociațiile, cu instituțiile de profil care pot fi de ajutor. Lucrarea include și o bibliografie care conține recomandări de lectură (cărți, reviste, ziare, materiale audio și video). Pentru a motiva cititorii publicației să se simtă valorificați la orice vârstă, li se propune și o listă de personalități ale culturii și științei care s-au bucurat de longevitate și de recunoaștere. „Pro Senectute...” este și o modalitate prin care BM își demonstrează eficiența și responsabilitatea socială într-o perioadă de schimbări majore ale tranziției moldovenești. Astfel, ghidul poate fi necesar în primul rând persoanelor de vârsta a treia, dar și managerilor de bibliotecă sau de alte instituții culturale, bibliotecarilor etc.

Mihai Cimpoi : Biobibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; alcăt.: Lidia Kulikovski, Taisia Verebcean ; ed. îngr. de Lidia Kulikovski. – Chișinău : Litera, 2002. – 192 p. – ISBN 9975-74-450-8.

Volumul bibliografic este prilejuit de a 60-a aniversare a criticului și istoricului literar Mihai Cimpoi. Cele două alcătuitoare: conf. dr. Lidia Kulikovski și Taisia Verebcean au conceput o structură alcătuită din două părți. Prima conține câteva studii semnate de către unii colegi de breaslă precum: Constantin Ciopraga, Fănuș Băilișteanu, Iulian Filip și Vlad Ciubucciu. Acestea se referă la scrierile și activitatea omului de litere Mihai Cimpoi, radiografiind, totodată, un fel de a recepta și de a valorifica opera criticului. A doua parte reprezintă bibliografia propriu-zisă și aceasta reperează: ediții aparte, articole literare și publicistice, ediții ale căror alcătuitoare fie elaborator, coordonator și redactor a fost. Bibliografia mai conține traduceri, dialoguri și interviuri. Gheorghe Buluță, într-o prezentare a publicațiilor BM, în revista „Biblioteca” (București), anul 2003, vol. 3. pp. 84-85, menționa că



această lucrare „își atinge scopul propus, acela de a reconstitui din perspectivă bibliografică viața și opera autorului”. Publicația prezintă interes pentru studenți, masteranzi, doctoranzi, cercetători afirmați, profesori, bibliotecari și pentru oricine este preocupat de activitatea valorosului critic.



Kulikovski, Lidia. *Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale*. Specialitatea 13.00.05 – Teoria, metodică și organizarea activității de culturalizare : Autoref. tz. doct. în pedagogie / Lidia Kulikovski ; Inst. de Științe ale Educației. – Chișinău, 2003. – 22 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/36/L.%20>

[Kulikovski%20Teza%20de%20doctor.pdf?sequence=1&isAllowed=y](#). – Accesat: 29.04.2021.

Autoreferatul tezei de doctor în pedagogie *Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale* al drd. Lidia Kulikovski este structurat după exigențele academice ale unei astfel de publicații. Actualitatea investigației, obiectul, scopul, ipoteza, epistemologia și metodologia cercetării – iată ce scoate în evidență autoreferatul. Totodată, publicația rezumă în cele 22 de pagini inovația științifică, valoarea teoretică și praxiologică, principalele teze, eșantionul antrenat, etapele studiului, aprobarea rezultatelor, termenii-cheie și structura tezei. Ținem să menționăm câteva noțiuni-cheie abordate: persoane dezavantajate, persoane în dificultate, acces la informație, servicii informaționale, servicii comunitare, tehnologii informaționale, activități culturale, integrare, incluziune, biblioterapie, societate informațională. Concluziile generale, lista publicațiilor de autor și sumarul încheie autoreferatul. Publicația e un instrument eficace care va suscita interesul tuturor celor care vor aborda tema cercetării.

Kulikovski, Lidia. Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale [Carte multigrafată] : Teză (13.00.05) / Lidia Kulikovski. – Chișinău : [S. n.], 2003. – 156 p.

Teza, pe lângă faptul că este o cercetare realizată cu profunzime și cu finețe, este și o lucrare necesară și actuală care conține teoretizări precise și soluții practice plauzibile. Investigația biblioteconomică este rezultatul unei minuțioase cercetări și elaborări, dar și a unei puternice trăiri de durată manifestate prin empatia pentru Celălalt. Demersul lucrării traversează un traseu aproape clasic: problema văzută în trecut, apoi în actualitate, la nivelul tendințelor de azi. Studiul se referă la situația persoanelor dezavantajate care a fost și mai este încă una dificilă, inclusiv în domeniul deservirii cu cărți, cu informație și cu servicii de bibliotecă. Drd. Lidia Kulikovski vine cu o abordare comparativ-contrastivă a cazului Republicii Moldova și a unor state europene. Cercetătoarea scoate în evidență faptul că spiritul schimbării și cel al inovării este prezent și în societatea

noastră, așa cum tot mai multe biblioteci din rețeaua Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” fac parte din programe și evenimente ale căror scop este participarea persoanelor dezavantajate în viața comunității, asigurarea și promovarea incluziunii sociale a celor cu nevoi speciale. Recenzenții tezei au scos în evidență construcția solidă a disertației de doctor în științe, subliniind faptul că argumentația precum că bibliotecile sunt excelent plasate pentru a-i orienta pe utilizatorii dezavantajați este una fundamentată și documentată. Lucrarea este impresionantă și prin bibliografie: 27 de articole și studii publicate de autoare la acest subiect până la susținerea ei și aproape 300 de surse științifice (în română, engleză și rusă) consultate și citate în procesul elaborării tezei de doctor. Destinatarii acestui studiu sunt utilizatorii bibliotecilor publice și ai bibliotecilor de la facultățile de specialitate: studenți, masteranzi, doctoranzi, cercetători și oricine este interesat de subiect, în scopul îmbunătățirii spațiului comunitar relațional ca o condiție a unui nivel înalt de civilizație.

Kulikovski, Lidia. Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate : Istoric. Prezent. Tendințe : Studiu monografic / Lidia Kulikovski ; USM, Fac. de Jurnalism și Științe ale Comunicării, Catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională. – Chișinău : [S. n.], 2004. – 180 p. – ISBN 9975-9505-5-8.

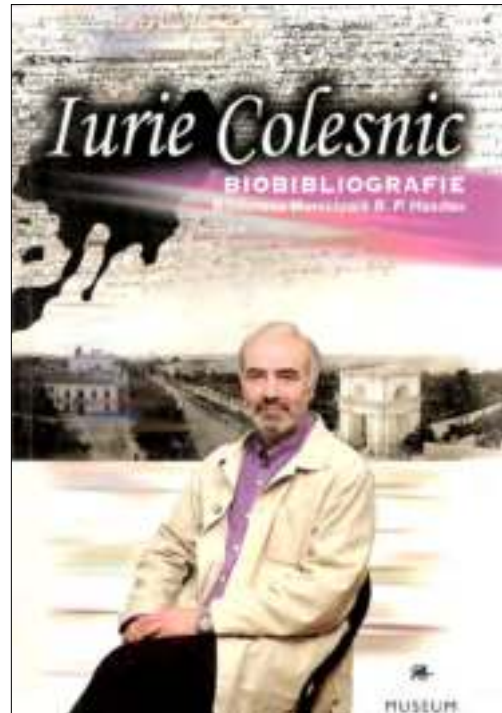
Studiul solid este consacrat unei probleme de actualitate – serviciile de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate în contextul unei nevoi stringente de democratizare a accesului la informație, cultură și interrelaționare comunitară. Tema studiului nu a fost aproape deloc abordată în spațiul nostru până la demersurile autoarei, conf. dr. Lidia Kulikovski. Cartea vădește certe calități

în munca de cercetare. Autoarea sintetizează teoriile, conceptele și experiențele internaționale și naționale (sporadice) în domeniu, propunând, în baza unor experimente ample și semnificative, un sistem de principii, obiective și metodologii pentru serviciile de bibliotecă de care pot beneficia persoanele dezavantajate. Volumul conține recomandări pentru îmbunătățirea conceptului și sistemului de formare inițială și continuă a bibliotecarilor în Republica Moldova în vederea stabilirii rolurilor noi ale bibliotecii moderne în contextul conceptual actual de comunitate umană și societate civilă. Conceptul cărții s-a constituit pe demersul biblioteconomic, pedagogic, social și medical, într-o abordare interdisciplinară a temei toleranței și deschiderii umane în instituțiile infodocumentare. Postfațatorul, prof. univ. dr. Ion Stoica, a subliniat dezideratul acestei cercetări și anume „umanizarea societății” și sensibilizarea comunității întregi. Monografia conține și o listă de termeni-cheie din domeniul abordat (în fond, un indice de termeni), 10 anexe, inclusiv rezultatele unor sondaje, grafice vizând diferite aspecte ale activității BM (structura utilizatorilor din diferite perspective). Lucrarea este elaborată într-un stil elegant, ceea ce o face accesibilă mai multor categorii de cititori, aceasta fiind, de fapt, destinată cercetătorilor științifici, studenților, bibliotecarilor, tuturor celor interesați de biblioteconomie, bibliologie și științe ale comunicării.



Iurie Colesnic : Biobibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; alcăt. și ed. îngr. de Lidia Kulikovski. – Chișinău : Museum, 2005. – 148 p. – ISBN 9975-948-38-3.

Biobibliografia Iurie Colesnic este consacrată jubileului de 50 de ani ai scriitorului, istoricului, editorului. Lucrarea cuprinde 1042 de descrieri ale materialelor despre unele personalități basarabene. Volumul include opera scriitorului: activitatea literară și editorială; publicistica; referințe critice și alte materiale despre opera lui Iurie Colesnic apărute în volume aparte, în culegeri și publicații periodice. Lucrarea conține descrierea bibliografică a documentelor semnate de scriitor și a scrierilor despre el, apărute în perioada 1974-2005. Majoritatea descrierilor bibliografice au fost consultate de visu. Documentele publicate cu caractere chirilice au fost transcrise cu litere latine. Titlurile de lucrări în limba rusă nu au fost transliterate, fiind prezentate în original. Despre personalitatea lui Iurie Colesnic ne relatează studiile introductive semnate de Lidia Kulikovski, dr. conf., director general al Bibliotecii Municipale, care a fost și



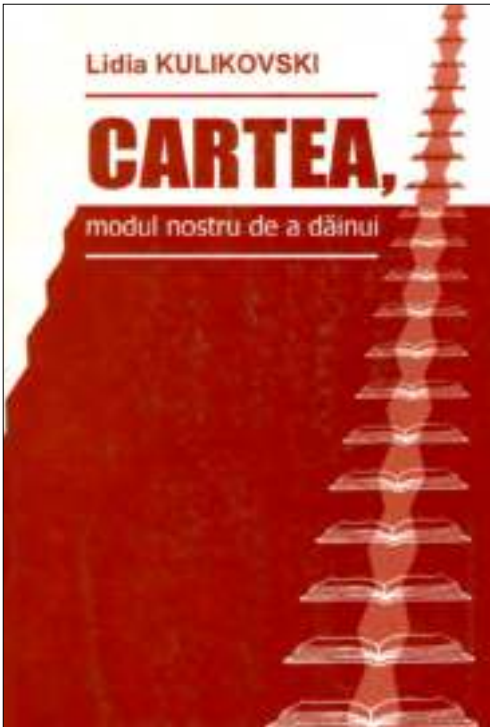
alcătuitoarea prezentei biobibliografii; prozatorul Haralambie Moraru; jurnalistul Vlad Pohilă, prof. univ. dr. Aurel Marinciuc și Alexandru Cosmescu jr. Ca toate biobibliografiile din această serie, lucrarea se încheie cu niște file de album. Publicația prezintă interes pentru cercetătorii istoriei țării și, desigur, pentru publicul larg.

Kulikovski, Lidia. *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor : Manual pentru bibliotecari / Lidia Kulikovski.* – Chișinău : Epigraf S.R.L., 2006 (F.E.-P. Tip. Centrală). – 288 p. – ISBN 978-9975-924-85-6 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/xmlui/handle/123456789/160>. – Accesat: 20.05.2021.

Această publicație a apărut cu sprijinul Programului Informațional al Fundației *Soros-Moldova*, în cadrul Proiectului de susținere a Școlii de Biblioteconomie din Republica Moldova. Volumul servește drept o introducere în conceptele de incluziune, accesibilitate și toleranță față de utilizatorul cu nevoi speciale, fiind, cu certitudine, o contribuție importantă la dezvoltarea domeniului biblioteconomic. Teza centrală a cărții constă în ideea că toate instituțiile infodocumentare au nevoie de un management incluziv. Dr. Natalia Goian, prefațatoarea volumului, ne atrage atenția asupra faptului că vorbim despre un manual original prin îmbinarea armonioasă a teoriei, a cunoștințelor, a practicilor cu bucăți artistice din autori și opere notorii, pe care autoarea, conf. dr. Lidia Kulikovski, le utilizează ca demonstrație, ca puncte de reper, ca declanșator de discuții pentru consolidarea cunoștințelor. Cartea conține informații importante despre organizarea, implementarea serviciilor informaționale pentru persoanele dezavantajate, recomandări și sfaturi practice de îmbunătățire a accesului lor în instituție. Erudiția, forma



simplă, firească, dar inedită de a structura cartea, motto-urile, notele de după capitole, activitățile practice, limbajul simplu, dar elevat al scriiturii, toate contribuie la edificarea unei publicații valoroase. În recenzii apărute la volum a fost remarcată narațiunea limpede, nesofisticată, fluidă și coerentă a scriiturii. Alexe Rău a precizat faptul că e suficient să alegem drept conținut parametrii întregului auditoriu de beneficiari ca să putem folosi manualul nu doar ca pe un vademecum util în activitatea bibliotecii cu toate celelalte categorii sociale, dar să-l și receptăm ca pe un fel de organon biblioteconomic general. Manualul este recomandat și va servi întregii comunități bibliotecare de limba română și publicului larg.



Kulikovski, Lidia. Cartea, modul nostru de a dăinui : Contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic : Interviuri, management, instruire, biblioteci-bibliotecari, asociația, miscelaneu / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : Reclama, 2006. – 268 p. – ISBN 978-9975-937-62-7.

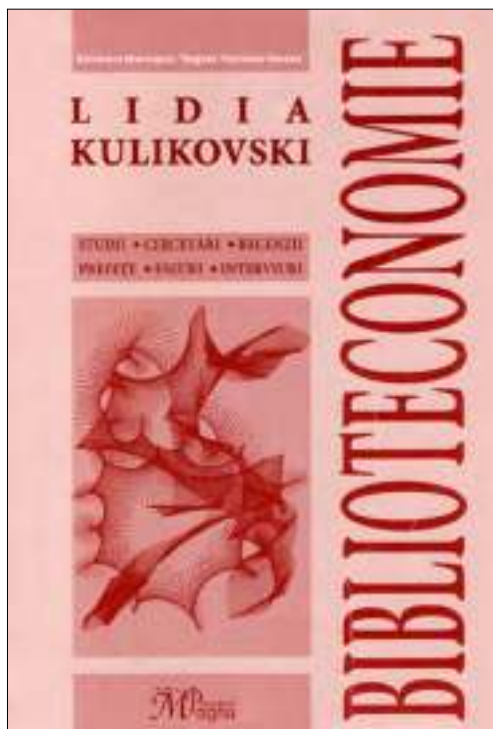
Este vorba despre o culegere aniversară de texte. Cartea adună la început interviurile, convorbirile și confesiunile Lidiei Kulikovski, dr. conf., director general al BM, care au apărut inițial în diferite ziare și reviste. Cei care au consensnat aceste dialoguri sunt: Nadina Gheorghiiță, Tamara Gorincioi, Dumitru Ioanid-Păsat, Grigore Grigorescu, Veronica Gorincioi, Maria Vieru-Ișaeu. Sunt mărturisiri despre carte, lectură,

bibliotecă și cititori. Compartimentele *Management, Instruire și Asociația Bibliotecarilor* reflectă activitatea managerială la BM, cea de președintă a Asociației Bibliotecarilor și munca de cercetător și cadru didactic în domeniul biblioteconomic. Un volum panoramic, de o impresionantă diversitate tematică, care întrunește luări de atitudine profesională, umanistă și civică – menționa Vlad Pohilă într-o recenzie. Autoarea radiografiază flexiunile de paradigmă în epoca informației, transformările domeniului biblioteconomic sub influența modelelor occidentale, preocuparea pentru formarea unor cadre tinere de bibliotecari și bibliologi. În *Biblioteci, bibliotecari* reperăm schițe, crochiuri și portrete ale unor entități infodocumentare și ale unor oameni ai bibliotecii. E o galerie de portrete umane și instituționale scrise cu savoare și reală prețuire. Unii recenzenti ai cărții au subliniat, în acest sens, faptul că autoarea, în calitate de manager al BM, a cultivat în echipă atașamentul față de profesie, interesul pentru noutate și rezultate performante, a promovat călătoriile și stagiile ca forme de recompensă și stimulare a personalului cu realizări performante. *Miscelaneu* adună cinci texte despre legislație, serviciile și nevoile comunitare într-o societate informațională recentă. Vlad Pohilă, într-o recenzie a cărții, sublinia virtuozitatea autoarei în calitate de interviuată de a nu se repeta și linia personală care răzbate din aceste pagini. Volumul va fi interesant atât pentru publicul larg, cât și pentru bibliotecari, cercetători, profesori și studenții din domeniu.

Kulikovski, Lidia. Biblioteconomie : Studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : Magna-Princeps SRL, 2008. – 256 p. – ISBN 978-9975-78-679-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/73>. – Accesat: 29.04.2021.

Volumul este alcătuit din cinci compartimente. Autoarea valorifică un repertoriu relevant de termeni științifici aplicați atât în domeniul teoretic, cât și în cel praxiologic al biblioteconomiei. Prefațatorul Alexe Rău semnalează faptul că ea este un partizan și un promotor al pozitivismului, al determinismului social și al pragmatismului în domeniu. Tot el subliniază că bibliofuturologia devine un subiect de interes primordial pentru cercetătoare. Volumul are o certă valoare prin sondajul realizat în mediul academic pentru studiul sociologic național „Timpul și spațiul lecturii în Republica Moldova”. Calificarea bibliotecarilor este o altă direcție a studiului în care Lidia Kulikovski, dr. conf., radiografiază o stare a lucrurilor și vine cu soluții praxiologice. Oamenii cărții, reușitele editoriale – iată încă o preocupare a autoarei care se adevărește a fi un comentator al vieții biblioteconomice. Ea se apropie de biblioteconomie ca de un domeniu multiplu care se manifestă în diferitele-i forme: aspecte teoretice, praxiologice, instituționale și umane. Trecutul, prezentul și viitorul BM este interpretat printr-o lungă tradiție a trecutului și printr-o prismă bibliotecografică viitoare, ale

cărei termeni-cheie sunt: evoluția, dezvoltarea, parteneriatul, colaborarea și voluntariatul. Lidia Kulikovski citește și citează, se îndoiește și afirmă, analizează și propune sinteze fundamentale. Om al cărții, ea extinde spațiul bibliotecii pentru a înconjura cartea cu multe alte componente socio-culturale. Publicația, constituind o contribuție valoroasă la dezvoltarea domeniului biblioteconomic, bibliologic și educațional național, se adresează nu doar bibliotecarilor sau managerilor instituțiilor infodocumentare, dar și cercetătorilor din mediul academic de limba română, tuturor categoriilor de specialiști interesați.



Plan de acțiuni pentru realizarea primei etape (2008-2012) a Strategiei 2008-2017 / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; elab. de Lidia Kulikovski. – Chișinău : „Grafema Libris” SRL, 2008. – 13 p. – ISBN 978-9975-52-028-7.

Planul (elaborat de conf. dr. Lidia Kulikovski, director general al BM, aprobat de Consiliul de Administrație la 30 mai 2008) reflectă acțiunile-obiective pe care și le-a propus conducerea BM pentru acel interval de timp. O bună structurare și ilustrare a materialului, începând cu abrevierile, care reduc din spațiu și, totodată, permit înțelegerea justă a informației, și terminând cu tabelul care organizează pagina. Publicația este constituită din cinci compartimente-priorități strategice. *Carte, lectură, studiu și cultură* vizează îmbunătățirea accesului prin construirea unor colecții relevante necesităților informaționale și educaționale ale chișinăuienilor; dezvoltarea, promovarea, susținerea și educarea dragostei pentru lectură prin servicii; extinderea accesului chișinăuienului la viața civică și culturală urbană. *Biblioteca – serviciu public comunitar* se referă la BM ca centru comunitar; la furnizarea serviciilor capabile să satisfacă necesitățile tuturor categoriilor de cetățeni și identificarea ariilor mai puțin acoperite cu servicii de bibliotecă; la sporirea contribuției Bibliotecii Municipale la dezvoltarea comunitară. *Tinerii – prioritatea Chișinăului* are în vizor crearea serviciilor de bibliotecă adresate necesităților



tinerilor; încurajarea lecturii tinerilor; susținerea tinerilor în orientarea și dezvoltarea profesională, oportunități de angajare; extinderea accesului la experiența de voluntariat pentru tinerii din Chișinău. *Biblioteca digitală* presupune preocuparea pentru dezvoltarea tehnologiilor informaționale și crearea infrastructurii virtuale; exploatarea tehnologiilor informaționale. Capitolul *Principii de operare* are în vedere susținerea rolului esențial al personalului în realizarea scopurilor strategice; mentenanța și preservarea edificiilor și spațiilor publice; asigurarea includerii *Planului Strategic* în procesele de planificare bugetară și asigurarea suportului din partea structurilor municipale în susținerea direcțiilor și calității democratice a acestui plan. Documentul conține și cifra cheltuielilor totale, un calendar al etapelor de realizare, mijloacele necesare pentru aceasta și coordonatorii/responsabilii de rezultat. Publicația este un instrument util pentru întreaga echipă a BM, pentru fondatori, dar și pentru oricine este interesat de managementul unei instituții de cultură.

Plan strategic de dezvoltare pentru perioada 2008-2017 / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; elab. de Lidia Kulikovski ; asistenți: Larisa Câșlaru, Tatiana Coșeriu, Ludmila Pânzaru [et al.]. – Chișinău : „Grafema Libris” SRL, 2008. – 32 p. – ISBN 978-9975-52-029-4 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://hasdeu.md/data/userfiles/files/strategie.pdf>. – Accesat: 09.04.2021.

În *Mesajul directorului* autoarea acestui plan, conf. dr. Lidia Kulikovski, precizează cu fermitate faptul că *Strategia 2008-2017* se bazează pe nevoile, cererile și aspirațiile culturale ale comunității, încurajează învățarea și formarea

ei continuă, asigură echitatea și accesul nelimitat la oferta serviciilor de bibliotecă. În compartimentul *Biblioteca Municipală și comunitatea chișinăuiană* este configurată interrelația dintre BM și comunitate. În *Viziune* este expus felul în care instituția se proiectează pentru această perioadă ca imagine de sine și ca impact comunitar. Principalele aspecte rezultative sunt trecute în revistă în *Realizări precedente*. În *Date* ne sunt propuse câteva aspecte statistice despre BM și activitatea acesteia. *Atragem, implicăm cetățenii Chișinăului* prezintă trei etape de acțiune: Cunoaștem și înțelegem Chișinăul, Răspundem la necesitățile în schimbare ale municipiului Chișinău și Comunicarea strategiei BM. *Priorități strategice 2008-2017* enumeră patru poziții: 1. Carte, lectură, studiu și cultură; 2. BM – serviciu public comunitar; 3. Tinerii – prioritatea Chișinăului; 4. Biblioteca digitală. Ultimul punct al acestui compartiment demonstrează încă o dată vizionarismul managerial al celei care a elaborat planul, astăzi, dimensiunea digitală fiind stringentă și immanentă. Apoi urmează *Principiile de operare, Misiunea, Valori* și un tabel care prezintă câteva date de *Audit social 2002-2006*, cu indicatori precum: contextul bibliotecii, personalul bibliotecii, puncte de servire/ore de funcționare, servicii pentru public, achiziția documentelor. Planul este destinat echipei BM, chișinăuienilor, reprezentanților administrației locale și profesioniștilor din domeniu.



Manual de identitate / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; echipa de creație: dr. Lidia Kulikovski, Genoveva Scobi-oală, Ludmila Pânzaru, Tatiana Roșca. – Chișinău : Magna-Princeps, 2009. – 40 p. – ISBN 978-9975-4132-2-0 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/manual-de-identitate-238192784>. – Accesat: 02.04.2021.

Manualul de identitate are drept scop, după cum menționează conf. dr. Lidia Kulikovski, director general al BM, în chiar prima pagină a publicației, „de a așeza clar, precis fundamentele comunicării” organizaționale. Rolul acestuia este de a prezenta grafic unitatea rețelei Bibliotecii Municipale, de a crea o comunicare vizuală univocă. Publicația este și un vademecum cu reguli de uz și aplicare a unui set de instrumente și elemente din care este constituit sistemul



de identitate al bibliotecii. Marca BM – iată obiectul acestui produs, promovarea și diseminarea eficientă a acesteia – iată finalitatea. Misiunea, simbolul, sloganul, dar și paleta cromatică, aspectele tipografice – toate contribuie la configurarea unui brand bine definit, recognoscibil, diferențiat și bine poziționat. Pe lângă faptul că este vorba de un ghid în sprințul comunicării intra- și extraorganizaționale, descoperim în aceste pagini și un instrument de orientare și consolidare a comunicării vizuale, a unei semiotici coloristice a BM, care facilitează realizarea obiectivelor de informare, promovare și transparență a instituției. Manualul descrie: scopul, misiunea, viziunea, valorile, elemente componente și de identitate, fontul, corpul de literă, spațierea și stilul, dimensiunile, cromatică, variantele admisibile, aplicații, materiale personalizate, informații despre datele de contact ale BM, modalități de prezentare a unui material (Power Point, cărți, pliante, blocnotes, afiș, anunț, carte de vizită, plic, insignă, inscripții auto, invitații, felicitări, diplome, certificate, brevete de invenție, promovare textuală, inscripții pe clădiri). În *Încheiere*, sunt invocate unicitatea și coerența ca un scop de atins. Lucrarea este indispensabilă tuturor celor responsabili de comunicare și promovare la BM, iar aceasta înseamnă că este vorba despre întreaga echipă, indiferent de fișa postului și funcția ocupată, așa cum, în cazul unei aplicări reușite, este asigurată recunoașterea vizuală, memorabilitatea, consolidarea imaginii, exprimarea personalității echipei și fidelizarea utilizatorului.

Biblioteca Municipală – bibliotecă inovantă / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; aut.: Lidia Kulikovski, Larisa Cășlaru, Tatiana Coșeriu [et al.]. – Chișinău : „Magna-Princeps” SRL, 2010. – 135 p. : il. – ISBN 978-9975-4132-4-4 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/74>. – Accesat: 02.04.2021.

Conceptul volumului dat pornește de la faptul că BM, pe parcursul istoriei sale, a demonstrat mereu că este o instituție care a prosperat prin căutarea perpetuă a noului. Inovându-și propria infrastructură materială și umană, BM a inovat și domeniul biblioteconomic național. Publicația scoate în evidență ideea că puterea inovației stă, în primul rând, în mâna utilizatorului care generează continuu o cerere, iar biblioteca răspunde cu o ofertă de servicii. Instituția infodocumentară răspunde și ea la rândul său cu o ofertă proprie generată de creativitatea și cultura organizațională a sa. Strategia BM este, în acest sens, de a inova și a diversifica, iar tacticile ei sunt: colaborarea, cooperarea, participarea, împuternicirea, încrederea și implicarea. Toate acestea configurează o echipă care transformă competența în fapte. Într-o societate a consumului și a surplusului, cantitatea nu mai este neapărat calitate. Calitatea se manifestă prin inovație, prin



transformare și reconfigurare ca semn al ajustării la actualitate și impactul necesar. Aceste pagini conțin informații și analize despre toate aceste aspecte creionate mai sus. Cartea reprezintă și un instrument de autoevaluare, de arhivare a reușitelor inovării la BM, un exercițiu exemplar de stimulare a tinerei generații de bibliotecari pentru eventuale planificări organizaționale. Cele șapte capitole se referă la identitatea BM, la optimizarea și modernizarea rețelei, la extinderea și diversitatea serviciilor informaționale, la biblioteca digitală, la cercetarea biblioteconomică, bibliografică și activitatea editorială, la comunicarea culturală, la colaborarea profesională și comunitară. În *Anexe* reperăm descrierile succinte ale proiectelor creative și novatoare din rețeaua BM. Un volum de real ajutor tuturor bibliotecarilor BM, fondatorilor, cercetătorilor și studenților.

Chișinău – 575 ani : Plan de activitate / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; elab. de Lidia Kulikovski, Taisia Foiu, Ludmila Pânzari, Genoveva Scobioală. – Chișinău, 2011. – [18] p.

Planul (elaborat de conf. dr. Lidia Kulikovski, director general al BM, și de Taisia Foiu, Ludmila Pânzari și Genoveva Scobioală, aprobat de Consiliul de Administrație la 10 februarie 2011) conține de fapt un calendar de activități preconizate pentru anul 2011, an în care orașul Chișinău marca 575 de ani de la prima atestare. Rubrica *Acțiuni* conține informație despre simpozioane, conferințe, mese rotunde, studii și cercetări, resurse de informare, zile de informare, reviste bibliografice, colecția „Chișinău”, promovare, concursuri, expoziții de timbre și suvenire, expoziții de carte, expoziții de pictură, expoziții fotografice, cluburi, promovarea valorilor culturale chișinăuiene, programe culturale, lansări și prezentări de carte, programe de lectură. Publicația conține și termeni în care trebuie să fie realizate toate acestea, persoana responsabilă și subdiviziunea BM implicată. Ultimele șapte pagini sunt rezervate pentru notițe. Astfel putem afirma că avem în față un instrument de organizare a BM în acest an, dar și a fiecărui bibliotecar în parte



care va participa la aceste acțiuni. Planul este necesar întregii echipe BM, fondatorilor, dar poate fi consultat de oricine este interesat de managementul evenimential al unei instituții de cultură. Așa cum scoate la iveală nevoile, cererile și aspirațiile culturale ale comunității, încurajează învățarea permanentă/ perfecționarea continuă a comunității, asigură echitatea și accesul nelimitat la activitățile informaționale, de educație nonformală și culturală, demonstrează contribuția pe care o aduce oferta de servicii a bibliotecii la bunăstarea economică și socio-culturală, susține parteneriate și cooperări între serviciile comunitare. În timp, acest plan a fost perceput ca o lucrare ce a configurat viitoarea direcție a BM și care a tins să inspire încredere părților interesate – chișinăuienilor, reprezentanților administrației locale și profesioniștilor.

Creatori de ex-libris basarabeni : mic dicționar / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; concepție și alcăt.: Lidia Kulikovski, Valeriu Herța. – Chișinău : Magna-Princeps, 2011. – 170 p. – ISBN 978-9975-4203-3-4 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://is-suu.com/bibliotecahasdeu/docs/ex-libris_2011. – Accesat: 01.04.2021.

Albumul de față a fost publicat, în primul rând, datorită unui interes sporit și unor acțiuni consecvente din partea administrației Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” pentru promovarea acestui gen artistic. Astfel, în 2002 și 2007, BM a organizat două concursuri de ex-libris. După aceasta a apărut ideea de a realiza editorial un volum de ex-librisuri care să corespundă interesului comunitar și instituțional al BM. În *Argument*, conf. dr., director general al BM, dna Lidia Kulikovski, căreia, alături de artistul Valeriu Herța, îi aparține conceptul și alcătuirea volumului, subliniază faptul că ex-librisul „pentru bibliotecari reprezintă acte, documente de apartenență ale unei cărți, etalând istoria însăși a bibliotecii, a cărții, punând în evidență documente rare care adaugă valoare colecției și cărții, câteodată inestimabilă”. În *Notă asupra ediției*, istoricul literar Vasile Malanețchi anunța prin această carte „o veritabilă enciclopedie a creatorilor de ex-libris din Republica Moldova”. În paginile albumului sunt reproduse lucrările următorilor artiști plastici (alfabetic): Arcadie Antoseac, Nicolae Baci, Maria Bazarina, Ruslan Bologan, Grigori Bosenko, Emil Cojocar, Vitalie Coroban, Violeta Crișmaru, Luminița Ermurache,

Alexandra Fainstein, Elena Garștea, Valeriu Herța, Olga Ilieș, Elena Karacențev, Vladimir Kravcenko, Victor Kuzmenko, Olga Leășenco, Alexandru Macovei, Vasile Movileanu, Leonid Nikitin, Irina Ojovan, Dumitru Pomîrleanu, Aliona Samburic, Vladimir Sinițki, Vasile Sitari, Diana Șvițchi, Petru Vlah, Simion Zamșa. Apoi urmează opt ex-librisuri create de diferiți autori cu denumirea Biblioteca „B.P. Hasdeu”. Vasile Malanețchi încheie acest catalog cu un studiu-post-față despre evoluția ex-librisului în care reperăm câteva considerații preliminare, câteva definiții și date de istor(iograf)ie, referințe la conținut și formă (manuscris, imprecăție, colofon, ștampilă, etichetă) și la ex-librisul ca specie autonomă a graficii. În *Considerații finale*, cercetătorul sublinia că „prezentul album este original, interesant, divers, complex”. Tot el propune o *Bibliografie selectivă* care conține câteva sugestii bibliografice. Ultima pagină vine cu un *Post-Scriptum*: pictori, graficieni care au practicat și acest gen de artă. Este vorba despre un catalog util tuturor celor interesați de subiect, de realitățile cultural-artistice din spațiul nostru.



Kulikovski, Lidia. Codul serviciilor / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2012. – 19 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/117/Codul%20serviciilor.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 29.04.2021.

Ghidul vine în ajutorul managerilor de bibliotecă care își propun inovarea, îmbunătățirea și diversificarea ofertei de servicii prestate comunității. Publicația se vrea a fi un instrument eficient în comunicarea inter- și extraorganizațională în acest sens. Serviciile, produsele și facilitățile de care se pot bucura beneficiarii sunt descrise sau presupuse latent în paginile acestui *Cod*. Promptitudinea, profesionalismul, buna organizare, disponibilitatea, reacția inversă, soluțiile, comunicarea bidirecțională, împrumutul, serviciile online, baze de date, servicii culturale, abilități și competențe – iată conceptele-cheie ale *Codului* pe care ni-l propune Lidia Kulikovski, dr. conf., director general al BM. Așa cum prima pagină conține informații cu privire la viziunea, misiunea și valorile BM, acest ghid poate fi considerat și un *vademecum*



pentru cei care sunt interesați de cultura organizațională a instituției noastre care presupune conceptualizarea și implementarea de servicii noi la cererea utilizatorului. Totodată, sunt evidențiate următoarele valori colective: respectul interrelațional, rapiditatea și punctualitatea, profesionalismul, eficiența și flexibilitatea umană. Astfel, lucrarea este destinată bibliotecarilor, fondatorilor și publicului larg.

Kulikovski, Lidia. **Contribuții biblioteconomice (teoretice și practice): Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2012 (Tip. „Elena-V.I.”). – 310 p. : tab. – ISBN 978-9975-4432-2-7 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 21.04.2021.**

Diversitatea tematică a cărții derivă din strategia de cercetare a autoarei Lidia Kulikovski, dr. conf., director general al BM, din subiectele de care este preocupată. Conținutul ordonat în patru capitole reunește 91 de contribuții publicate în diferite reviste de specialitate și în culegeri de articole și studii. Volumul aduce, totodată, noi contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic prin inedita abordare a subiectelor de management și inovare, prin integrarea unor idei noi din alte domenii, schimbare prin reconsiderarea domeniului biblioteconomic, branding, imagine instituțională, fidelizarea utilizatorului, activitatea extramuros etc. Specificul discursului științific al lucrării constă în utilizarea unui limbaj ludic, marcat de un stil metaforic, pe alocuri parabolic și anecdotic chiar. Toate acestea fac parte dintr-un instrumentar prin care autoarea clarifică o idee, o situație, ilustrează o stare a lucrurilor, dar și pentru a demonstra că ceea ce căutăm se găsește la îndemână în domeniul nostru sau în sferile adiacente. Studiile din aceste pagini au la bază nevoia de inovare, revitalizare și reinventare a instituției infodocumentare. Cercetătoarea oferă

soluții, metodologii de implementare, principii de organizare, ghiduri de orientare, seturi de convingeri etc. Recenzenta Lidia Kulikovski în prezentările sale de carte dialoghează cu autorul, face conexiuni cu alți autori și alte abordări. În eseurile și tabletele omagiale, autoarea ține să sublinieze valoarea unor oameni distinși din domeniul biblioteconomic, dar și din cultură. Portretele bibliografice sunt de fapt o formă de prezentare a monografiilor bibliografice. Munca unui bibliograf autoarea o compară cu truda unui sculptor. Unele texte sunt consacrate instituțiilor infodocumentare care contribuie din plin la dezvoltarea domeniului. Interviturile de la sfârșitul volumului scot la lumină îndrăzneala și modul dezinvolt cu care Lidia Kulikovski dezbate și exprimă puncte proprii de vedere. Lucrarea va fi captivantă nu numai pentru cei vizați din domeniul biblioteconomic, bibliologic și bibliotecografic, ci și pentru alte categorii de cititori.



135 de ani de tradiție și inovații : Plan-agendă / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; elab.: dr. Lidia Kulikovski ; asistenți: Larisa Câșlaru, Ludmila Pânzaru, Tatiana Coșeriu [et al.] ; design: Tatiana Roșca. – Chișinău : „Balacron” SRL, 2012. – 120 p. : fot.

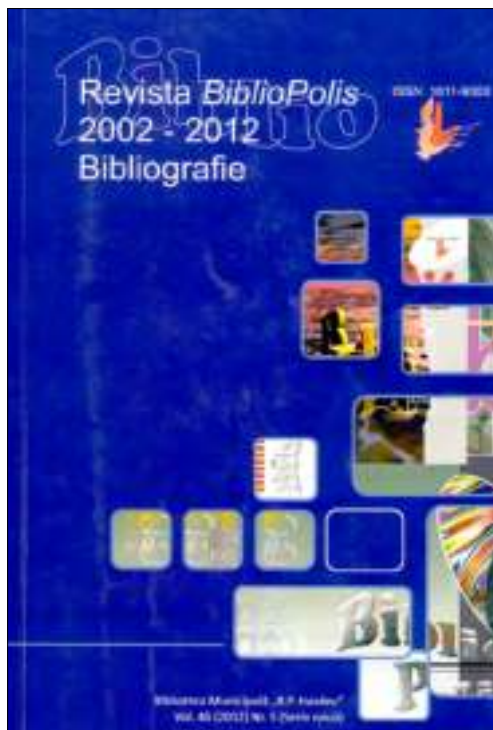
Cele 120 de pagini de Plan-2012, când se împlinesc 135 de ani de tradiție și inovații, sunt, după cum spune autoarea, conf. dr. Lidia Kulikovski, director



general al BM, un „răspuns tactic al anului 2012 care continuă frumoasele tradiții culturale, comunitare, profesionale de susținere a chișinăuianului și a aspirațiilor lui”. El se referă la bibliotecă și la direcția de dezvoltare trasată. Pornind de la *Viziune, Misiune și Valori*, autoarea configurează o strategie a anului 2012, schițează deziderate, planifică activități ale direcțiilor de cercetare, de promovare și comunicare, de realizare a ofertei de servicii și evenimente. Planul-agendă propune și câteva date aniversare ale filialelor, anunță și Anul Național Ion și Doina Aldea-Teodorovici, recomandă realizarea unor expoziții permanente. Structurat ca un calendar, el descrie pas cu pas evenimentele anului la BM: lectorii, cluburi, cenacluri, ateliere, lansări și prezentări de carte, întâlniri cu scriitorii și alte personalități, zile de informare și de dezvoltare, expoziții de artă plastică, expoziții tradiționale și virtuale de carte, mese rotunde, simpozioane, conferințe, lecții publice, seri de creație, săptămâni ale ușilor deschise, săptămâni tematice, concursuri, sărbători creștine la BM etc. Planul este util atât fondatorilor, echipei BM, cât și oricui este interesat de managementul unei instituții infodocumentare/culturale.

Revista *BiblioPolis*. Bibliografie (2002-2012) / Lidia Kulikovski, Elena Grăjdianu ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : Tehnica-Info, 2012. – Vol. 46, Nr 5. – 307 p. – Ed. spec. – ISSN 1811-900X ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/bibliografia_bibliopolis_cu_coperta. – Accesat: 01.04.2021 ; <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/116/Bibliografia%20BiblioPolis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 20.05.2021.

Prezentul volum este o bibliografie curentă, în esență fiind o ediție specială a revistei *BiblioPolis*, prilejuită de un deceniu de la apariția acestei ediții. Monografia bibliografică are un volum solid de 307 pagini și include 1771 de articole bibliografiate. Volumul este rezultatul unei activități de cercetare în domeniul biblioteconomic, bibliografic și cel al științelor informării. O mare parte a lucrării o ocupă articolele care se referă la literatură, probleme de educație și cultură generală. Bibliografia include patru capitole. Primul capitol, *Studii introductive*, este alcătuit din texte semnate de conf. dr. Lidia Kulikovski, Vlad Pohilă, redactor-șef al revistei, Nelly Țurcan, dr. conf., catedra Biblioteconomie și Asistență Informațională USM, Tatiana Coșeri și Elena Butucel, directori adjuncți ai BM, care reflectă diverse aspecte ale conținutului revistei *BiblioPolis*. Următorul capitol, *BiblioPolis. Bibliografie*, include descrierea celor 45 de volume ale revistei și conținutul lor, aranjat în ordinea cronologică în

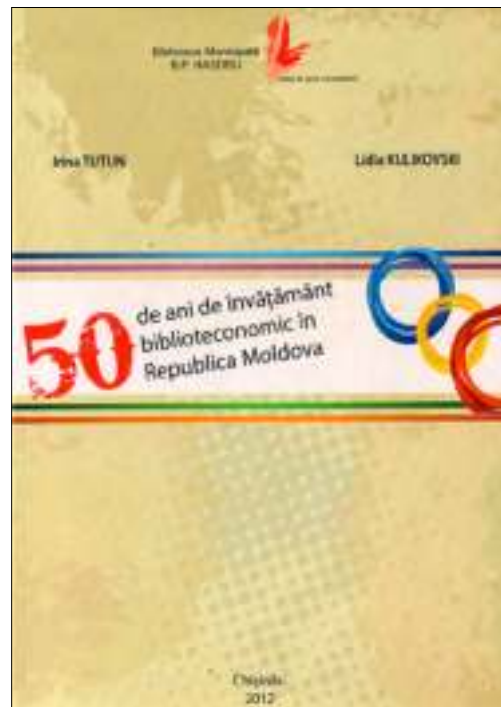


Bibliografia analitică. Capitolul se încheie cu compartimentul bibliografic al revistei: *Articole, cronici, referințe despre BiblioPolis*. Un suport indispensabil este capitolul trei cu cele nouă *Indexuri auxiliare*: Index de nume, Index de subiecte, Index de titluri, Index de recenzii, Index de interviuri, Index de poezie, Index geografic, Index de rubrici, Lista de autori, care facilitează accesul la conținutul lucrării, oferă date pentru analiza ei bibliometrică. Ultimul capitol, *Referințe*, cuprinde prezentări, repere critice, articole omagiale despre revistă. Toți cei interesați de materialele publicate în revista *BiblioPolis* vor avea la dispoziție un instrument valoros de informare și studiu în domeniul biblioteconomic, bibliografic, cultural, literar, social și istoric.

Tutun, Irina. 50 de ani de învățământ biblioteconomic în Republica Moldova : Studiu bibliografic / Irina Tutun, dr. Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; Catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională, Fac. de Jurnalism și Științe ale Comunicării, USM ; red. bibliogr.: dr. Natalia Goian ; red. șt.: dr. Nelly Țurcan. – Chișinău : [S. n.], 2012. – 230 p. – ISBN 978-9975-4432-1-0.

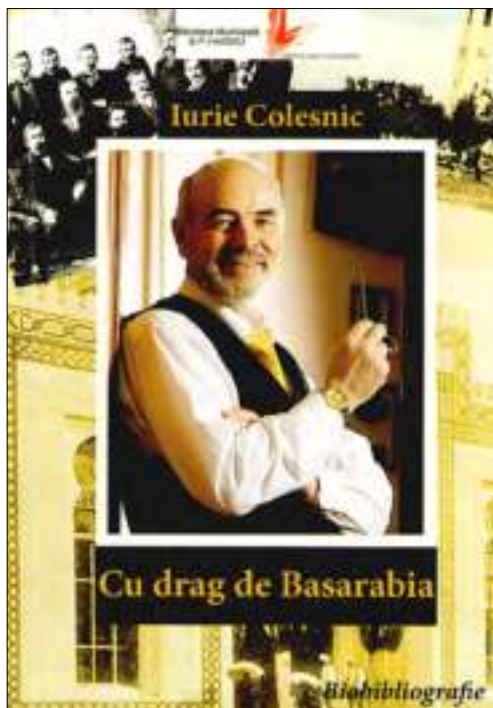
În studiul introductiv, conf. dr. Lidia Kulikovski, director general al BM anunță faptul că avem în acest volum un „instrument bibliografic care ne oferă posibilitatea de a urmări ritmul dezvoltării învățământului biblioteconomic; ritmul de creștere sau descreștere, în anumite perioade a literaturii biblioteconomice; preocupările teoretice și practice ale profesorilor; încurajarea, susținerea, monitorizarea și îndrumarea cercetării biblioteconomice”. Studiul bibliografic a fost subiectul tezei de master al Irinei Tutun, bibliotecar principal la Filiala „Liviu Rebreanu”, masterandă USM, sub conducerea științifică a conf. dr. Lidia Kulikovski. Este prima lucrare de acest gen și o „primă tentativă de unificare a publicațiilor de specialitate”, după cum precizează în prefață, redactorul bibliografic al acestui volum conf. dr. Natalia Goian. Monografia bibliografică începe cu două studii introductive: *Catedra de biblioteconomie și asistență informațională: trecut, prezent și proiecte în viitor* semnat de conf. dr. Nelly Țurcan și *Cincizeci de ani rodnici de învățământ biblioteconomic în Republica Moldova* semnat de conf. dr. Lidia Kulikovski.

Cuprinzând o perioadă cronologică aproape de 50 de ani, prima referință la activitatea Catedrei este atestată în 1964, interesul cercetătorilor sporind până în zilele de azi. Lucrarea are o structură simplă și clară, acest fapt fiind demonstrat de criteriul de aranjare direct cronologică. Lucrarea include 1407 surse bibliografice, un corpus auxiliar bogat: cele nouă indexuri facilitează accesul la conținutul lucrării și sunt un instrument necesar pentru o analiză a dezvoltării învățământului biblioteconomic din Republica Moldova. Prezintă interes lista celor 70 de profesori ai catedrei care au activat pe parcursul a 50 de ani. Un volum necesar cercetătorilor, studenților, bibliotecarilor, jurnaliștilor culturali și publicului larg.



Cu drag de Basarabia: Iurie Colesnic : Biobibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, Dep. „Memoria Chișinăului” ; alcăt.: dr. conf. univ. Lidia Kulikovski, Nadejda Cecoi ; ed. îngr. de dr. Mariana Harjevschi ; red. bibliogr.: Taisia Foiu. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 296 p. : fot. – ISBN 978-9975-89-004-5 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/ludmilapanzari/docs/colesnic_bibliografie. – Accesat: 01.04.2021 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/76/Colesnic_Cu%20drag%20de%20Basarabia.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 20.05.2021.

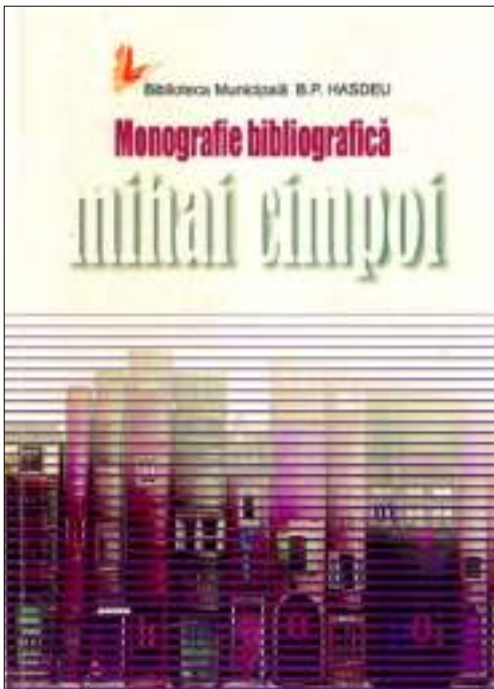
Biobibliografia este consacrată aniversărilor de 60 de ani de la naștere și de 40 de ani de activitate (1975-2015) ale lui Iurie Colesnic, poet, scenarist, cercetător, istoric al vieții literare, culturale și sociale din Basarabia, editor, publicist, om politic. Lucrarea, alcătuită de Nadejda Cecoi și redactată de Taisia Foiu, Departamentul „Memoria Chișinăului”, este a doua ediție a biobibliografiei lui I. Colesnic (prima a fost alcătuită de conf. dr. Lidia Kulikovski în 2005), completată și prelucrată, modificată ca structură. Biobibliografia are o structură clară și este compusă din următoarele capitole: *Studii introductive, Opera, Viața, activitatea literară și social-istorică a cercetătorului*. Volumul cuprinde 1955 de poziții bibliografice, dintre care 43 de volume de autor (cercetări istorico-literare, volume enciclopedice), precum și portrete ale personalităților, recenzii, prefete, postfețe, prezentări, publicistică etc. Studiile introductive, scrise de acad. Alexandru



Zub (România), acad. Nicolae Dabija, scriitorul Ion Hadârcă, dr. Elena Chiaburu, îl prezintă pe Iu. Colesnic ca scriitor, cercetător, autor al mai multor proiecte editoriale, om de o înaltă cultură, pasionat de baștină. Studiul *O radiografie*, scris în loc de postfață de conf. dr. Lidia Kulikovski, rezumă în cifre, fapte, evenimente vasta activitate și personalitate a lui Iu. Colesnic. Lucrarea conține un aparat auxiliar bogat (șapte indexuri) care permit utilizatorului să acceseze orice sursă bibliografică. Volumul este recomandat cercetătorilor, profesorilor, jurnaliștilor culturali, studenților, elevilor și, nu în ultimul rând, bibliotecarilor, precum și publicului larg, celor interesați de istoria Basarabiei, în mod special de istoria Chișinăului.

Mihai Cimpoi : Monografie bibliografică / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, Centrul Acad. Intern. Eminescu ; autori: dr. Lidia Kulikovski, Taisia Foiu, Vera Sârbu ; ed. îngr. de dr. Mariana Harjevschi ; red. șt.: dr. Lidia Kulikovski ; red. bibliogr.: Taisia Foiu. – Chișinău : [S. n.], 2017 (Tip. „Notograf Prim”). – 430 p. : fot. – ISBN 978-9975-84-041-5 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/departamentmemoriachisinaului/docs/mihai_cimpoi. – Accesat: 01.04.2021 ; <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/67/Mihai%20Cimpoi.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 13.05.2021.

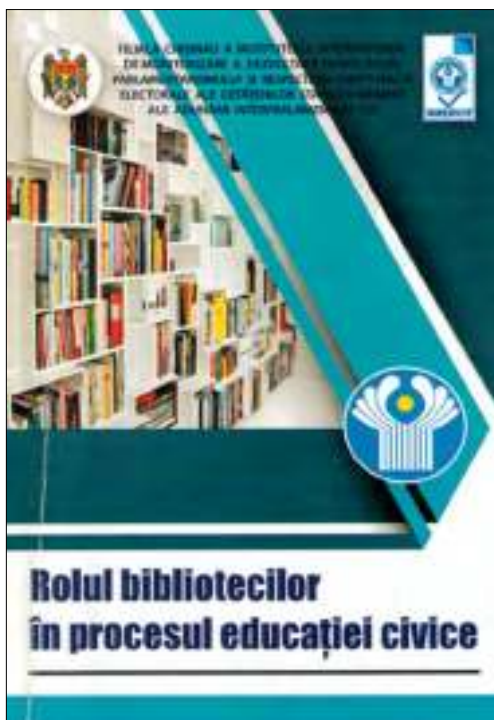
Monografia bibliografică prilejuită celei de-a 75-a aniversare a acad. Mihai Cimpoi, unuia dintre cei mai reprezentativi istorici și critici literari ai



ultimelor decenii, este o lucrare cu adevărat monumentală. Realizată pe baza surselor din Republica Moldova și România, bibliografia, elaborată de către autorii conf. dr. Lidia Kulikovski, Taisia Foiu și Vera Sârbu, ilustrează activitatea literară, politică și publicistică a acestei personalități basarabene. Actuala cercetare bibliografică reflectă aproape integral activitatea academicianului Mihai Cimpoi pe parcursul a 57 de ani de muncă scriitoricească și științifică, creând un contur de portret veridic și cuprinzător. Monografia bibliografică este bine concepută din punct de vedere științific, a fost extinsă până în anul 2017 și însumează 3720 de publicații cu și despre Mihai Cimpoi, dintre care 73 volume de autor, cu un total de aproape 16 000 de pagini. Referințele bibliografice sunt grupate în două mari capitole. Bibliografia începe cu texte introductive, semnate de istorici și critici literari, personalități marcante ale culturii românești: acad. Eugen Simion, dr. Victor Crăciun, acad. Nicolae Dabija, Theodor Codreanu și dr. Lidia Kulikovski. În compartimentul *Ecouri din străinătate*, personalitatea lui M. Cimpoi este oglindită în scrierile semnate de eminescologi din mai multe areale culturale. Al doilea capitol, bibliografia propriu-zisă, vizează opera, texte distribuite în volume publicate aparte, în antologii, culegeri, ediții coordonate, îngrijite, redactate. Monografia bibliografică va fi utilă celor interesați de istoria și starea actuală a literaturii române, studiată și analizată de remarcabilul cărturar Mihai Cimpoi.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice = Роль библиотек в процессе гражданского воспитания / Filiala Chișinău a Institutului Internațional de Monitorizare a dezvoltării democrației, Parlamentarismului și Respectării Drepturilor Electorale ale Cetățenilor din Statele Membre ale AIP CSI ; aut. art.: Mariana Harjevschi și Lidia Kulikovski. – Chișinău : Princeps, 2017. – 78 p. : diagr., fig., fot. – Tit., text paral.: lb. rom., rusă. – Carte-valet (inversă). – ISBN 978-9975-4492-8-1.

Volumul bilingv (română și rusă), având o structură fizică inedită (carte-valet), conține materialele a două cercetări despre rolul bibliotecilor în cultivarea unor abilități civice ale comunității. Autoarele dr. Mariana Harjevschi și conf. dr. Lidia Kulikovski au



realizat două studii pe această temă la inițiativa Filialei Chișinău a Institutului Internațional de Monitorizare a Dezvoltării Democrației, Parlamentarismului și Respectării Drepturilor Electorale ale Cetățenilor din Statele Membre ale AIP CSI. Dr. Mariana Harjevschi a analizat rolul bibliotecilor publice în calitate de centre de informare și de educare civică. Dr. Lidia Kulikovski a elucidat impactul Programului *Novateca* în dezvoltarea unor competențe sociale și civice ale utilizatorului prin implicarea în dezvoltarea comunitară a instituțiilor infodocumentare. De o reală importanță sunt concluziile și propunerile făcute de autoare la sfârșitul propriilor investigații. Cartea este adresată specialiștilor și publicului larg preocupat de subiect.

Kulikovski, Lidia. *Biblioteca modernă : Glosar de termeni uzuali* / Lidia Kulikovski, Oleg Bursuc, Denis Ganea ; „Novateca” Global Library Program ; pref. și red. de specialitate: dr. Lidia Kulikovski ; coord.: Violeta Bunescu. – Chișinău : [S. n.], 2018 (Tip. „Garomont Studio”). – 140 p. – (Col. „Professional”, ISBN 978-9975-134-31-6). – ISBN 978-9975-134-30-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/28/Biblioteca%20moderna.pdf?sequence=3&isAllowed=y>. – Accesat: 29.04.2021.

Volumul este rezultatul unei munci colective. La elaborarea lui au participat specialiști angajați ai programului *Novateca*: conf. dr. Lidia Kulikovski, specialist Inovații (concept general, selectarea termenilor, adaptarea termenilor din servicii, marketing și management la domeniul biblioteconomic, exemple ilustrative, redactare biblioteconomică), dr. Oleg Bursuc, manager Dezvoltarea capacității (selectarea termenilor cu referire la instruire și servicii), Denis Ganea, manager Tehnologii (selectarea termenilor cu referire la tehnologii). Coordonarea proiectului a fost asigurată de Violeta Bunescu, senior manager. Glosarul facilitează înțelegerea noțiunilor noi specifici domeniului biblioteconomic. Ordonarea termenilor respectă metoda de expunere alfabetică, specifică dicționarilor explicative. Definiția lor este redată într-un mod accesibil, dar nu simplist. Elaborarea listei de termeni a ținut cont de noțiunile utilizate în procesele de interacțiune profesională (reuniuni ale rețelei *Novateca*: activități de formare,

forumuri, schimburi de experiență, de bune practici) și de sursele oferite de literatură de specialitate de la noi și din alte țări, de materialele IFLA, ALA, EBLIDA etc. În cazul lexemelor neîncetățenite încă în limba română, cum sunt cele din domeniul IT, acestea sunt expuse în limba engleză sau franceză, apoi urmează definiția propriu-zisă în română. Dicționarul oferă un *Index de subiecte* (în jur de 100 de noțiuni și definiții) prin care sunt grupați toți termenii ce sunt atribuiți serviciilor. Indexul poate servi în calitate de miniglosar și bibliotecarii/cercetătorii îl pot utiliza în funcție de necesitate. Glosarul oferă o listă de publicații de referință și de specialitate consultate în procesul întocmirii. Lucrarea dată, fiind una de referință, va fi un instrument eficace în procesele de inovare și de încetățenire a unui limbaj specific proceselor de modernizare și transformare a bibliotecii.



Kulikovski, Lidia. Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre : Monografie bibliografică / Lidia Kulikovski, Claudia Tricolici ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; studiu introductiv de Lidia Kulikovski ; ed. îngr. de dr. Mariana Harjevschi. – Chișinău : [S. n.], 2019 (Tip. „Garomont Studio”). – 594 p. : fot. – (Col. „Bibliographica”, ISBN 978-9975-134-81-1). – ISBN 978-9975-3358-1-2 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/f3j886ap>. – Accesat: 13.04.2021.

Monografia bibliografică adună între copertele sale surse bibliografice ordonate cronologic (54 de ani) cu referire la biografia de creație a academicianului și scriitorului Nicolae Dabija și



la producția sa literară. Volumul conține și materiale despre publicațiile lui Nicolae Dabija scriitorul, autorul de manuale școlare, antologatorul, îngrijitorul de culegeri, traducătorul, textierul și oratorul. Studiile introductive au fost semnate de către Vlad Pohilă, Dan Puric, Ion Deaconescu, Adrian Dinu Rachieru, Aurelian Silvestru și Lili Bobu. Capitolul *Viața și activitatea* include *Curriculum vitae* și o bibliografie. În *Referințe critice, portretizări, opinii* descoperim publicații despre scriitorul și tribunul național. *Omagii. Dedicatii* – telegrame, versuri, șarje dedicate la ceas aniversar scriitorului. În încheierea lucrării, reținem câteva *Indexuri auxiliare*: Indexul alfabetic de nume, Indexul cronologic, Indexul de versuri, Indexul de ediții periodice, Indexul de edituri, Indexul de limbi și Indexul geografic. *Iconografia* este de fapt o galerie fotografică. Sursele au fost sistematizate în ordine alfabetică, cele publicate cu caractere chirilice au fost transcrise în grafie latină. În *Nicolae Dabija. Un portret vegetal*, conf. dr. Lidia Kulikovski constată că „bibliografia este o scriere a memoriei și o memorie a scrierii”. Volumul se impune și prin cele 596 pagini și 4872 descrieri-titluri. Cele două autoare, conf. dr. Lidia Kulikovski și Claudia Tricolici semnaleză „forța portantă a monografiei bibliografice” pe care au produs-o. Publicația este utilă cercetătorilor procesului literar și cultural, profesorilor, jurnaliștilor din domeniul cultural, studenților, elevilor, bibliotecarilor și publicului larg.

Kulikovski, Lidia. *Ziuarul Provocării noastre : sinteze, articole, feedback / Lidia Kulikovski, Elena Taragan ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2019 (Tip. „Garamont Studio”). – 142 p. : fot. – (Col. „Professional”, ISBN 978-9975-134-31-6). – ISBN 978-9975-3358-2-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/30>. – Accesat: 29.04.2021.*

Autoarele acestei publicații au pornit de la ideea că nimic nu reflectă impactul unui program precum o agendă a activităților structurată coerent. Aceasta este alcătuită din sinteze, articole și materiale care să reflecte o reacție inversă din partea utilizatorului. În *Prologul* semnat de conf. dr. Lidia Kulikovski, reperăm ideea că „pliat pe scopul de a oferi copiilor o experiență de învățare diferită, *Provocarea verii* încurajează formarea unor noi competențe”. Inițial descoperim un jurnal al primelor 10 zile, apoi sunt descrise câteva proiecte de anvergură din turul V. Ne este propus și feedbackul din cadrul filialelor BM, după care dr. Lidia Kulikovski prezintă o evaluare, ce se transformă spre final într-o sinteză a realizărilor programului. În *Bloom*, *Anderson și Provocarea verii* ni se amintesc câteva aspecte legate de taxonomia lui Bloom, care au fost revizuite de Anderson în 2001. În *Debriefing cu mine însumi* identificăm modalitatea în care conf. dr. Lidia Kulikovski, director adjunct la BM, Direcția Studii și Cercetări, evaluează punctele forte și cele slabe ale implementării programului, totodată, prezentând

și contribuția personală și a direcției pe care o conduce. *Inspiră, Implică, Împun-ternicește, Conectează: tendințe și concepte globale în realizări locale* este capitolul care descrie învățarea experiențială din cadrul programului. În *Miezul Verii. Miezul Provocării*, conf. dr. Lidia Kulikovski insistă pe gândul că „dacă vrem cititori, răspundem prin programe pe care ei și le doresc, nu le impunem ceea ce noi vrem. Dacă vrem notorietate, impact social, educăm și onorăm bibliotecarii noștri”. *Gala Provocării Verii* trece în revistă succesele programului și anunță diplomele fiecărei filiale în parte. Ziuarul este o publicație utilă fondatorilor, întregii echipe BM, dar și specialiștilor din domeniul marketingului și managementului cultural, precum și publicului larg.



Provocarea verii : Jurnalul participantului, 3 iunie – 25 august 2019 / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; text: dr. Lidia Kulikovski, dr. Mariana Harjevschi, Elena Butucel [et al.] ; elab. concept: dr. Mariana Harjevschi, dr. Lidia Kulikovski ; contribuții: Tatiana Coșeri [et al.]. – Chișinău : Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2019 (Tip. „Garomont Studio”). – 128 p. – (Col. „Professional”; ISBN 978-9975-134-31-6). – ISBN 978-9975-3358-3-6 ;



Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/jurnalul-participantului-3-iunie25-august-2019>. – Accesat: 02.04.2021 ; <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/31>. – Accesat: 29.04.2021.

Jurnalul participantului este un produs creativ, principalul scop al căruia este atragerea copiilor și tinerilor spre lectură, experiment și participare creativă în cadrul ofertei de servicii estivale ale bibliotecii. Conceput într-o manieră inedită, acesta este atractiv atât prin conținut, cât și prin design. Proiectat de conf. dr. Lidia Kulikovski și ceilalți autori ca o agendă a ideilor postlecturale și a însemnărilor de după activități în cadrul programului estival „Provocarea verii, 2019”, *Jurnalul* conține: datele personale ale participantului, o adresare din partea fondatorilor, a directorului general al BM, dr. Mariana Harjevschi. Apoi urmează un îndemn la citit, o argumentație pro-lectură. Sloganul programului „Citește! Descoperă! Creează!” constituie, de fapt, și cele trei compartimente ale acestui blocnotes de bibliotecă. Publicația este destinată, în primul rând, participanților la program și organizatorilor acestuia, precum și pedagogilor, părinților și tuturor celor interesați.

Provocarea verii – program STEAM estival : Ghid metodologic de implementare / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; concept, elab. de dr. Lidia Kulikovski ; contribuții: dr. Mariana Harjevschi [et al.]. – Chișinău : Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2019 (Tip. „Garomont Studio”). – 41 p. – Bibliogr.: p. 32-40. – (Col. „Professional”, ISBN 978-9975-134-31-6). – ISBN 978-9975-3358-4-3 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/32/Ghid%20Provocarea%20Verii%2017.02.2020%20pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 02.04.2021.

Acest ghid are ca scop orientarea și îndrumarea bibliotecarilor în desfășurarea programului estival al Bibliotecii



Municipale „Provocarea verii”. Totodată, el furnizează resurse pentru realizarea activităților și oferă un set de recomandări care să asigure conținutul agendelor pentru acest program. Ghidul pune în evidență scopul programului: dezvoltarea competențelor, a abilităților de a crea, explora, inova și de a aplica în viața de zi cu zi a celor însușite. Capitolul I, *Metodologia organizării*, se referă la principiile și modalitățile de organizare și coordonare a programului, la aspecte de planificare, implicare și participare. Capitolul II, *Recomandări metodologice*, dezvoltă ideea unui set de componente: lectura, explorarea, creația, valorificarea tehnologiei și a dimensiunii STEAM. Capitolul III, *Promovare și diseminare*, cuprinde descrierea etapelor, formelor și a modalităților de promovare, propunând 72 de tipuri de conținut și idei de promovare. Capitolul IV, *Resurse informaționale și materiale*, exemplifică unele resurse inspiraționale și materiale utile. În *Încheiere*, autoarea, conf. dr. Lidia Kulikovski, descrie aspectele rezultative ale programului: „portofoliul de abilități dincolo de biblioteconomie, spre tehnologie, inginerie, matematică, creativitate, știință, cosmos, arhitectură, univers, pământ, experimente chimice și fizice, explorarea naturii, fenomenelor și comportamentului”. Ghidul propune și o bibliografie necesară celor care vor implementa programul, o listă de cărți și materiale. Publicația este recomandată bibliotecarilor care participă vara la realizarea acestui program la BM, dar și oricui este interesat de un model de ghid al unui program de acest fel.

Kulikovski, Lidia. Ludicul în activitatea bibliotecii publice : Vademecum pentru bibliotecari / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; ed. îngr. de Mariana Harjevschi ; red. bibliogr.: Claudia Tricolici. – Chișinău : [S. n.], 2020 (Tip. „Garomont Studio”). – 210 p. : fot. – (Colecția de buzunar, ISBN 978-9975-3451-3-2). – Referințe bibliogr.: p. 194-199 (37 tit.). – ISBN 978-9975-3450-5-7 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/a2vvupay>. – Accesat: 01.04.2021 ; <https://tinyurl.com/hutrkrf4>. – Accesat: 08.04.2021.

Avem în această publicație un ghid pentru bibliotecarii care își propun să



implementeze în oferta de bibliotecă elemente ludice. Bibliotecarul – un animator, iată o perspectivă viabilă într-o lume configurată recent de pandemie și de noile necesități informaționale și culturale. Ludicul este sinonim cu transformarea și căutarea de noi soluții și conf. dr. Lidia Kulikovski insistă pe nevoia de joc, care este sinonim cu creativitatea și schimbarea. Empatia autoarei, care se gândește la cititorul său, se manifestă și în acele resurse de ținut pe birou: șase recenzii de carte la acest subiect pe care le recomandă. Glosarul util de la finele lucrării ține și el de acea grijă auctorială pentru cel care va deschide aceste coperte. Pe lângă aspectul strict al jocului în bibliotecă, acest ghid scoate în evidență conceptele de management inovativ ale Lidiei Kulikovski. Ideea că biblioteca este un perpetuum mobile, că totul și toate se schimbă precum se schimbă oamenii și visele lor, că viața este un joc, induce o viziune managerială în care biblioteca este un spațiu al noului și al tradiției care se reinventează. Omul cărturar, Omul fidel culturii care știe multă carte se adevărește a fi și un *Homo ludens*. Și această „știință” a cărții ține atât de domeniul biblioteconomic în care activează, cât și de întreaga cultură a cărții și lecturii din țara noastră. Bibliotecarul care a știut să citească mereu actualitatea imediată a comunității din care face parte – iată cine este autoarea acestei cărți. Acest vademecum este util bibliotecarilor, cercetătorilor, profesorilor, studenților, dar și managerilor organizațiilor din domeniul culturii, care ar vrea să implementeze acest concept în instituțiile lor.

Kulikovski, Lidia. *Publicațiile Bibliotecii Municipale B.P. Hasdeu, 2012-2019 : Catalog* / Lidia Kulikovski, Nadejda Mășcăuțanu, Claudia Tricolici ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; red. șt.: Lidia Kulikovski ; red. bibliogr.: Taisia Foiu ; lectori: Genoveva Scobiolă, [Vlad Pohlă] ; coord.: Mariana Harjevschi. – Chișinău : [S. n.], 2020 (Tip. „Garomont Studio”). – 190 p. : fig., tab. – (Col. „Bibliographica”, ISBN 978-9975-134-81-1). – ISBN 978-9975-3494-0-6 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/119/Catalog%20Publicatii%20BM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 28.04.2021.

Catalogul, conceput și elaborat de autoarele conf. dr. Lidia Kulikovski, Nadejda Mășcăuțanu și Claudia Tricolici, continuă tradiția Bibliotecii Municipale de a publica la fiecare 5-7 ani un volum al publicațiilor elaborate de angajații bibliotecii. „De 30 de ani cercetarea este una din direcțiile strategice ale BM” – menționează conf. dr. Lidia Kulikovski în prefață. Volumul trece în revistă lucrările care reflectă rezultatele cercetărilor din cadrul secțiilor de profil și din filialele BM în anii 2012-2019, precum și cele elaborate în diverse proiecte sau colaborări cu alte instituții. Volumul are o *Notă asupra ediției* și studiul introductiv *Știința și creativitatea – o evoluție alchimică, dinamică, în plină dialectică* semnate de conf. dr. Lidia Kulikovski. Sursele sunt ordonate în șapte capitole. Capitolul I, *Cercetări biblioteconomice, bibliografice și bibliologice* trece în revistă

studii, manuale, lucrări metodologice, monografii bibliografice, bibliografii selective, cataloage, cercetări bibliologice și biblioeseuri. Capitolul II, *Cercetări Chișinău*, cuprinde cărțile cu referire la valorificarea patrimoniului chișinăuian. Capitolul III, *Cercetări critico-literar-bibliografice*, se referă la antologii, exegeze, cronici și recenzii. În capitolul IV, *Cercetări și produse*, au fost incluse interviuri, cercetări tematice, produse ca impact al serviciilor, materialele conferințelor. În capitolul V, *Seriale*, au intrat revistele *BiblioPolis* și *Dialogica*, precum și *Buletin Mihai Eminescu*. Capitolul VI, *Publicații în colaborare*, semnaleză cele 10 volume ale autorului B.P. Hasdeu apărute cu suportul BM. Ultimul capitol, *Publicații literar-artistice*, adună toate volumele de poeme, proză și teatru ale angajaților bibliotecii în perioada de referință.



Kulikovski, Lidia. Biblioteca interactivă : 111 forme și metode de animație / Lidia Kulikovski ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; ed. coord. de Mariana Harjevschi ; red. de specialitate: Geneveva Scobioală ; red.: Elena Ungureanu ; cop.: Valeriu Herța. – Chișinău : [S. n.], 2021 (Tip. „Garomont Studio”). – 321 p. – (Colecția de buzunar, ISBN 978-9975-3451-3-2). – ISBN 978-9975-3479-8-3.

Monografia „Biblioteca interactivă. 111 forme și metode de animație” (Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021) elaborată de conf. univ. dr. Lidia Kulikovski este consacrată unui aspect strategic și de actualitate biblioteconomică – serviciile de bibliotecă în contextul unei nevoi stringente de animare, inovare, perpetuă reinventare și democratizare a accesului la informație, la produsele culturii cărții și a interrelaționării umane. Autoarea vede acest studiu drept un sprijin pentru „organizarea și desfășurarea diferitor servicii, programe, evenimente științifice, culturale, literare și sociale” într-o bibliotecă. Studiul abordează diferite tipuri de animație, trecând în revistă mai multe forme tradiționale și noutoate (a se vedea *Introducerea*). Cercetătoarea insistă în primele șase capitole pe anumite forme precum: animația de



comunicare a științei, animația literară și cea a lecturii, animația cognitiv-creativă, animația de educare a culturii informației, animația în cadrul activității expoziționale, animația campaniilor de promovare etc. În mod special, Lidia Kulikovski valorifică mai multe metode de animație nonformală (*Capitolul VII*). Monografia conține exemple și recomandări pentru optimizarea modalităților de formare inițială și continuă a bibliotecarilor în această direcție.

*Prezentare de Maria PILCHIN
și Taisia FOIU*

Lidia KULIKOVSKI



OMAGIERI



Sunteți și veți fi, pentru cei din breasla Dumneavoastră, un model de bibliotecar pasionat și inovator, un model de formator care a educat și cultivat generații de specialiști în domeniu.

Maia SANDU,
președintele Republicii Moldova





PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Chișinău, Martie 2021

Sătmată Doamnă Lidia KULIKOVSKI,

Primiți, cu ocazia frumosului jubileu pe care îl marcați astăzi, cele mai calde felicitări, însoțite de o mare admirație și recunoștință pentru o viață dedicată cărții, o viață dedicată marilor întâlniri dintre om și cuvânt. Sunteți, pentru întreaga țară, un însemnat Om al Culturii și al Cetății. Îndrăznesc să cred că, prin zecile de biblioteci pe care le-ați creat, prin miile de volume pe care le-ați adus în țară din toate colțurile lumii, prin proiectele de promovare intensă a cărții atât în limba română, cât și în limbile minorităților naționale ați schimbat, simțitor, harta intelectuală a țării. Sunteți și veți fi, pentru cei din breasla Dumneavoastră, un model de bibliotecar pasionat și inovator, un model de formator care a educat și cultivat generații de specialiști în domeniu. Îmi exprim speranța că, datorită lor, bibliotecile vor redeveni poli culturale importante în viața comunității, vor reuși să se adapteze noilor realități și să devină un punct de atracție firească pentru tinerele generații.

Vă urez sănătate și energie pentru noi proiecte, noi realizări și noi discipoli care să Vă urmeze cauza. Doar prin apropierea de carte putem construi o Moldovă modernă, demnă, așa cum ne-o dorim cu toții!

La mulți și luminoși ani!

Sandus
Maia SANDU

CU DRAG, DIN MARAMUREȘ!

*Dr. Teodor ARDELEAN,
directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare,
redactor-șef al revistei „Familia română”*

Viața noastră se compune din clepsidre mari și mici, care ne măsoară nu doar trecerea ci și urmele rămase după ce Timpul își consumă, atât puterile lui Cronos, cât, mai ales, câștigurile lui Kayros. Iar, ajunși la vârste sapiențiale, privirea înapoi și cea către sine decelează elemente ale Sinelui, care vizează, prin săvârșiri repetate, chiar Desăvârșirea. Astfel că, la proba Timpului istoric, putem accede doar atunci când durata noastră, însoțită de lucrurile durabile făcute, poate intersecta traiectoriile majore ale Neamului.

Așa am fost crescut să sper și să văd, iar, când a venit vremea slobozeniei dintre noi și frații de peste Prut, am schimbat total paradigma EU-ului și mi-am orientat vectorii de mișcare personală și instituțională pe astfel de trasee noi.

Sub semnul lui HOMO AEDIFICANS, împreună cu Lidia și echipa ei deosebită, am săvârșit cele mai frumoase construcții instituționale – Biblioteca „Transilvania” și Biblioteca „Maramureș”, am așezat cele mai speciale relații bilaterale pe toate câmpurile de viață culturală și ne-am strigat la apelul istoriei doleanțele cele sfinte.

Sunt treizeci de ani de când am descălecat la Chișinău cu o suită de prieteni entuziaști și, biruind toate piedicile sovietice de la frontiere, am așezat în centrul Chișinăului primul semn de frățietate – o troiță amintind de Eminescu, chiar de ziua lui. Credeam și atunci și cred și acum că acesta e numele în jurul căruia trebuie să zidim și să rezidim edificiul cel nou al Sufletului Românesc.

Și tot de atunci am așezat în ramă relațiile cu marii români basarabeni care au pus în operă majuscular țeluri istorice referitoare la Limbă și Suflet. Printre ei mi-a fost hărăzit să-i am aproape în „lucrare” pe: Nicolae Dabija și Mihai Cimpoi, Ion Ungureanu și Ion Hadârcă, Mircea Druc și Grigore Vieru, Tudor Zbârnea și Vasile Șoimaru, Dumitru Matcovschi și Iulian Filip, Vlad Pohilă și Ianoș Țurcanu etc. Iar pentru că la vremea aceea – 15 ianuarie 1991 – eu eram (ca și astăzi, de altfel!) directorul Bibliotecii Județene Maramureș, apropierea de colegii din Biblioteca HASDEU, situată chiar vizavi de Statuia lui Ștefan cel Mare, cea mereu onorată

cu flori proaspete, a fost firească încă de la început, devenind pe parcurs determinantă și proeminentă.

În final de august '91, s-a așezat pe harta Limbii Române Biblioteca „Transilvania” și Ziua Limbii Române, iar de aici istoria prinde consistență și cadență, referențiali majori fiind mai ales bibliotecarii Chișinăului, în frunte cu Lidia Kulikovski, sărbătorită acum la o aniversare superbă.

A fost momentul GAUDEAMUS, ce a precedat tot ce a urmat, sub semnul lui VIVAT, CRESCAT, FLOREAT.

Iar acum, greutatea clipei mă obligă, privind retrospectiv, să o așez pe Doamna LIDIA în toate ramele sentimentale care oglindesc o istorie a creșterilor culturale pe relația româno-română cu Basarabia. Cele câteva determinații pe care le folosim uzual când așezăm în Icoană chipuri de contemporani mă obligă să însoțesc ziua de naștere a Lidiei cu întreită plecăciune. Față de directorul unei instituții-pilon pe drumul istoric al unirii culturale, față de bibliotecarul care a dus această profesie cu multă greutate specifică spre tribuna ideilor și bătăliilor emancipativ-culturale și față de omul de suflet, mereu dedicat scopurilor nobile și permanent deschis la bine, adevăr și frumos. Mă bucur că am onorat leatul nostru cu fapte comune pe măsură și că am găsit ceea ce mereu căutam în Basarabia română – referențiali majori pentru marile cauze ce-și joacă rolul istoric Aici!

Sub semnul lui HOMO AEDIFICANS, împreună cu Lidia și echipa ei deosebită, am săvârșit cele mai frumoase construcții instituționale – Biblioteca „Transilvania” și Biblioteca „Maramureș”, am așezat cele mai speciale relații bilaterale pe toate câmpurile de viațuire culturală și ne-am strigat la apelul istoriei doleanțele cele sfinte. Așa se face că timp de treizeci de ani, prin Lidia Kulikovski, noi, maramureșenii, ne-am bucurat de cele mai frumoase momente ce încarcă sufletele la maximități rare.

Se vor aduna în mănunchi aniversar buchete de cuvinte alese. Mi-am dorit să nu lipsească aceste câteva sublinieri și de aceea îi mulțumesc și Marianei Harjevschi pentru „chemare” la sărbătoare! Căci Doamna Lidia a fost și este ambasadorul Maramureșului după un descălcăt major și „cel mai bun mentor profesional” în Universul BIBLIO al teritoriilor românești.

La mulți ani și spre noi împliniri!

ȚESĂTOAREA FIRELOR DE LEGĂTURĂ

Acad. Mihai CIMPOI,
critic și istoric literar, eminescolog

Am cunoscut-o pe Lidia Kulikovski într-o perioadă de prodigioasă activitate când întreaga cultură din oraș era îndrumată și coordonată cu toată priceperea administrativă și, cum se spune acum, managerială, de Domnia Sa. Statura înaltă, figura trasă ca prin inel, disponibilitatea sufletească spre comunicare, o anumită rigoare în gesturi și în vorbire, pornită totuși să se dezlănțuie în discursuri de curse lungi, îi sunt datele native pe care se clădește o prestanță intelectuală deosebită.

Se crede că este o ființă autoritară (în sensul bun al cuvântului) și răzbătătoare (în sensul unei consecvențe care o ajută să ducă la bun sfârșit ceea ce își propune sau ceea ce îi propun alții, care este acceptat ca fiind rezonabil, și merită să fie sprijinit). A fost cu adevărat, și credem că rămâne în continuare în această calitate, o directoare a directoarelor/directorilor (adăugăm și masculinul, căci au apărut și bărbați într-o asemenea funcție), un spirit rectoral unui atare domeniu bibliotecar și biblioteconomic. Știm că este și profesoară universitară, care – bineînțeles – are și acest dar de a-i învăța și pe alții cum trebuie să fie promotori ai cărții.

Trei (cel puțin) calități statutare ne-au determinat să ne angajăm într-o comunicare și colaborare cu Lidia Kulikovski: cea de președinte al Uniunii Scriitorilor, antrenată funcțional în manifestările culturale organizate cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și la bibliotecile din sistem (lansări, festivaluri, conferințe, aniversări ale oamenilor de cultură, întâlniri cu oaspeți veniți din Țară), cea de director al revistei *Viața Basarabiei* și al Buletinului *Mihai Eminescu*, și cea de utilizator, adică de cititor (căci cuvântul utilizator are o ușoară conotație de ceva pragmatic, rutinar).

La scurtele noastre întrevederi se servea în mod obligatoriu o cafea cu caimac de bună calitate pigmentată cu un pic de coniac și, uneori, cu o țuică românească. Astfel, rolul de directoare-amfitrionă se respecta cu rigoare de etichetă.

Sigur că-i căsunau necazuri, în special problemele spinoase legate de apariția revistei *BiblioPolis* și finanțarea tiparului căreia era asigurat de Primărie.

Întrucât șefa Direcției cultură a municipiului era o eternă călătoare, toate actele contabilești întârziu și ieșeau din termenul



birocratic de o lună, ele trebuiau refăcute și semnate din nou, ceea ce cerea mereu o muncă de prisos și consum evident de nervi. Aceste impedimente se cuveneau învinse cu o anumită îndârjire și consecvență în acțiuni, ceea ce Lidia Kulikovski făcea de-a lungul întregii perioade de încercări.

Cu certitudine, acest *stoicism* avea un caracter generalizat în toată activitatea sa.

Un moment aparte al colaborării noastre l-a constituit apariția unei noi ediții a cărții despre Duiliu Zamfirescu. Văzându-mă într-o zi foarte întristat și aflând și pricina stării mele de spirit mai umbrată de o neplăcere curentă – cartea *Duiliu Zamfirescu între Natură și Idee*, apărută la o editură din Focșani cu multe greșeli și cu pagini încurcate din cauza inexistenței unui corector și al unui tehnoredactor calificat? – Lidia Kulikovski a găsit și soluția ca să se dregă busuiocul.

„Domnule academician”, mi-a spus ea cu o fermitate în glas și cu o pornire sufletească deosebit de generoasă, „am un proiect comun cu Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” din Vrancea, astfel încât vă includem în acest proiect cu a doua ediție, bineînțeles corectată și adusă la zi”.

Promisiunea n-a fost uitată, cum se întâmplă de obicei pe la noi (multe promisiuni seamănă cu cele electorale tipice), și studiul meu a apărut în bune condiții grafice și cu toate greșelile înlăturate, reparându-se gafa editorială focșăneană.

Lidia Kulikovski e un model de devotament și de profesionalism în domeniul pe care-l slujește de o bună bucată de timp. Slujire care ajunge – iată – la un ceas al bilanțurilor.

Mulți scriitori au fost ajutați și angajați chiar în sistemul pe care l-a condus, fie făcuți, ca regretatul Vlad Pohilă, redactor la prestigioasa revistă „BiblioPolis”, fie directori de proiecte sau chiar șefi de instituții.

Complexul cam sinuos de relații cu subalternii, cu cei din administrația publică locală, mereu insensibili la nevoile culturii și slujitorilor ei, cu scriitorii, editorii, cu angajații în domeniul mai delicat al comerțului cu cărți dovedea o adevărată abilitate de – să-i zicem – țesătoare de fire de legătură. E un lucru rar și prețios în vremurile noastre tulburi și agitate.

Lidia Kulikovski e un model de devotament și de profesionalism în domeniul pe care-l slujește de o bună bucată de timp. Slujire care ajunge – iată – la un ceas al bilanțurilor.

Mult spor și de acum înainte!

DIRECTOAREA

*Iurie COLESNIC,
scriitor și istoric literar,
Maestru al Literaturii*

Am cunoscut-o pe Lidia Kulikovski în 1990. Era noua directoare a Bibliotecii Municipale, bibliotecă la care nu fusesem din anul doi de studii de la Politehnică. Simțeam în sala mare de lectură un disconfort inexplicabil. Nu ajungea ceva, dar ce anume lipsea îmi este greu să explic. Peste ani această sală a devenit cea mai dragă pentru lansările de carte. E unul dintre misterele care i-a reușit directoarei L. Kulikovski.

Hotărâtă să schimbe multe din cele moștenite, ea avea un comportament revoluționar, care cadra perfect cu epoca nașterii statului suveran și independent Republica Moldova.

Am început colaborarea cu editarea seriei de bibliografii din trecutul Basarabiei: Alexandru David, Petre Draganov, Nicolae Moghileanski, Gh. Bezviconi ș.a. Era o mare foame de literatură istorică și aceste surse orientau foarte bine cititorul prin labirintul lucrărilor originale și necesare pentru studiu.

Și tot ea a fost omul care n-a prețuit să-mi dea cărți rare pe care le considera necesare la scrierea cărților mele. Dar ceea ce este mai important pentru mine, Lidia Kulikovski m-a făcut bibliotecar.

Așa s-a întâmplat că la 16 decembrie 1994, Gheorghe Mazilu, criticul literar ajuns consilier prezidențial și apoi director al Departamentului Edituri, Poligrafie

și Comerțul cu Cărți, vecinul cu care locuiam ușă în ușă, m-a concediat din postul de director al Editurii Enciclopedice „Gh. Asachi” și a închis proiectul magistral, *Enciclopedia Moldovei* în patru volume, pentru care erau rezervați și banii necesari, obținuți cu o subtilă diplomație de fostul director al Departamentului Edituri, Aurel Scobioală. Aceste finanțe au fost utilizate ulterior de noul director al tărâmului de edituri la tipărirea unor nimicuri literare de care nimeni nu-și mai amintește.

Oamenii care se dădeau noi, veneau din lumea veche și aveau frică de schimbări prea rapide în abordări și aprecieri, schimbări ce nu puteau fi controlate și dirijate.

Hotărâtă să schimbe multe din cele moștenite, ea avea un comportament revoluționar, care cadra perfect cu epoca nașterii statului suveran și independent Republica Moldova.

Bolșevismul nu mai era în lozincile zilei, dar domnea încă în sânge.

Dirigitorii noi mimau schimbarea și au reușit să stopeze pentru o perioadă bună mersul înainte...

Rămas fără lucru, fără salariu, eram într-o situație delicată. Dar spre marea mea mirare mă telefonează din România fostul director al Departamentului Edituri Vasile Bahnaru, care după formula lui concisă de exprimare mi-a spus: „*Pe strada C. Stere este o casă unde ai o odaie și un birou. Apucă-te de lucru și fă o editură*”.

A fost un prim semnal că lumea e diferită și nu e fără oameni buni.

Al doilea semnal a venit din partea doamnei Lidia Kulikovski care mi-a zis că sunt angajat bibliotecar și am la dispoziție o odaie

în care pot să desfășor activitatea editorială. Așa a început să producă cărți

Apropo, tradiția lansărilor de carte a fost tot o invenție a noastră, căci Lidia Kulikovski a susținut inițiativa de a promova cartea, în momentul când se conturau deja problemele difuzării și comerțului de carte.

Și era un moderator excelent, fiind unul dintre puținii oameni care, la acea vreme, vorbeau despre o carte doar după ce au citit-o.

Editura „Museum” și tot aici, în preajma cabinetului directorului Bibliotecii Municipale, am editat colecția „Scrieri despre Chișinău” și am început lucrul la *Enciclopedia „Chișinău”*.

Am plecat de la bibliotecă în urma unei inundații provocate de înghețarea unei țevi de la etajul trei, în una din încăperile pe care le ocupase ziarul „Makler” și care, părăsind spațiul, a lăsat geamurile deschise...

A doua mea angajare ca bibliotecar a avut loc în 2010, după ce-am fost într-un an și jumătate deputat în două legislaturi, fără să intru în clădirea parlamentului care era ruinată. M-a angajat doamna L. Kulikovski în funcția de șef al Secției cercetare și a fost o perioadă de bun augur, căci am reușit să tipăresc numai în doi ani *Chișinăul din amintire, Timp și Istorie. Autori de la „Viața Basarabiei”*, să organizez o conferință științifică internațională cu participanți veniți din Macedonia, Franța, România și, desigur, din Republica Moldova.

Din 2012, am lucrat în cadrul Consiliului Audiovizualului și numai după aceasta am fost angajat bibliotecar la Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

În aceste treceri ale mele, legătura cu Biblioteca Municipală a rămas la același nivel. Discuții amicale, proiecte comune, lansări



de carte și siguranța faptului că între pereții acestei instituții este un om care veghează și dirijează bunul mers al lucrurilor.

Apropo, tradiția lansărilor de carte a fost tot o invenție a noastră, căci Lidia Kulikovski a susținut inițiativa de a promova cartea, în momentul când se conturau deja problemele difuzării și comerțului de carte.

Și era un moderator excelent, fiind unul dintre puținii oameni care, la acea vreme, vorbeau despre o

Om al cărții. Vocația ei a fost și este munca în bibliotecă, printre oameni, cu oamenii și pentru oameni.

carte doar după ce au citit-o. Director înăscut (nu-mi place cuvântul „manager”, nu are amploarea și energia cuvântului director – cel care direcționează, deschide și arată drumul pe care trebuie de mers etc.). Om al cărții. Vocația ei a fost și este munca în bibliotecă, printre oameni, cu oamenii și pentru oameni.

Omul inovației, a fost în primele rânduri ale programului „Novateca”. A încurajat editarea de carte în cadrul bibliotecilor. A pus bazele revistei de specialitate „BiblioPolis” și a susținut cu ardoare colaborările cu instituțiile de profil din România.

Dacă astăzi avem biblioteci românești în Chișinău, le datorăm lui Traian Brad, regretatul clujean, lui Florin Rotaru de la București, Lidiei Kulikovski și lui Iulian Filip. Când păresea postul, eu nu eram de acord cu argumentele aduse. Consideram că e un pas prematur. Dar ea, ca de obicei, vedea mai departe. Schimbul tehnologiilor, metodelor și abordărilor duce inevitabil la schimbul de

generații. Și ea și-a pregătit la timp schimbul în persoana directoarei Mariana Harjevschi.

Este nu numai dovadă a unei premoniții, ci este și un act de mare curaj, să cedezi postul într-un domeniu care se presupune a fi conservativ prin definiție, când ai reușit să creezi un colectiv prietenos, competent și armonios.

Dar prin această schimbare Lidia Kulikovski, autoarea mai multor monografii de valoare, și-a asigurat continuitatea. Autoritatea ei a rămas neștirbită, cuvântul ei contează, fapta ei rămâne exemplu.

E tot ce-și poate dori o Directoare!

LIDIA KULIKOVSKI – UN MANAGER ÎNNĂSCUT ȘI UN BIBLIOTECAR DE VOCAȚIE

*Dr. Ion CONSTANTIN
istoric,*

Biblioteca Metropolitană București

Pe Doamna Lidia Kulikovski, director al Bibliotecii Municipale „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, am cunoscut-o în noiembrie 2003, la sediul Bibliotecii „Onisifor Ghibu” din Chișinău, cu ocazia unor manifestări comemorative dedicate lui Dimitrie Cantemir, în cadrul Anului consacrat acestei personalități universale de către UNESCO. Cu acel prilej, am participat la un simpozion științific dedicat lui Dimitrie Cantemir și am prezentat expoziția itinerantă „Cantemir și epoca sa” din colecția Bibliotecii Metropolitane București, pe care tocmai o adusesem din țară. Mulți ani după aceea, am avut strânse legături cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, fiind implicat în realizarea amplului program de colaborare pe care Biblioteca Metropolitană din București îl desfășura cu Biblioteca omologă din Chișinău, atât pe linia schimbului interbibliotecar, cât și al organizării unor reuniuni științifice pe teme cultural-istorice, în principal la Biblioteca „Onisifor Ghibu”.

Despre Doamna Lidia Kulikovski auzisem numai cuvinte de laudă de la omologul Domniei Sale de la București, dl Florin Rotaru. La începutul anilor '90, în noul context politic apărut după destrămarea URSS și a creării condițiilor refacerii legăturilor dintre românii de pe cele două maluri ale Prutului, între bibliotecile din România și Republica Moldova s-a înfiripat o colaborare fructuoasă, având ca rezultat crearea unui adevărat „pod de cărți” între cele două părți. În cadrul acestui proces, un loc aparte l-au avut legăturile stabilite între Biblioteca Metropolitană București și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, la care au contribuit în mod determinant șefii celor două instituții. S-a dezvoltat un amplu program de colaborare, reînnoit periodic cu noi prevederi atât pe partea strict biblioteconomică, dar și cultural-științifică.

Dintre realizările mai deosebite menționez doar înființarea, în anul 1992, a Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, devenită între timp centru academic și o adevărată instituție culturală de tip european. Aceasta organizează numeroase conferințe, simpozioane, mese



rotunde, ateliere profesionale și de dezbateri, de creație, concursuri, Zile și expoziții tematice, recitaluri, întâlniri și dialoguri cu personalități literare, politice, culturale, științifice, multiple expoziții de carte, dar și de pictură, de fotografii, de documente, la

La începutul anilor '90, în noul context politic apărut după destrămarea URSS și a creării condițiilor refacerii legăturilor dintre românii de pe cele două maluri ale Prutului, între bibliotecile din România și Republica Moldova s-a înfiripat o colaborare fructuoasă, având ca rezultat crearea unui adevărat „pod de cărți” între cele două părți. În cadrul acestui proces, un loc aparte l-au avut legăturile stabilite între Biblioteca Metropolitană București și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, la care au contribuit în mod determinant șefii celor două instituții.

care vin numeroși participanți, tineri și adulți din toate sferile vieții sociale. Biblioteca aduce la activitățile organizate personalități de primă mărime ale vieții publice și cultural-științifice: parlamentari, miniștri, scriitori, pictori, sculptori, analiști, istorici, interpreți, compozitori, muzicologi, editori, profesori, studenți și elevi talentați – promotori ai patrimoniului și valorilor naționale și universale. Anual, Biblioteca organizează „Zilele Ghibu”, desfășurate în preajma zilei de naștere a patronului spiritual al Bibliotecii – Onisifor Ghibu, încadrate în ultimii ani într-un program mai extins – Săptămâna Ușilor Deschise. Activitatea complexă pe care a desfășurat-o această adevărată

citadelă a românismului din capitala Basarabiei în perioada 1992-2012 a fost amplu reflectată în volumul realizat de subsemnatul alături de distinsa colegă Raia Rogac:

Biblioteca Onisifor Ghibu. Două decenii de istorie, apărut la Editura Biblioteca Bucureștilor în anul 2012.

La toate aceste realizări, ca șefă a Bibliotecii Municipale din Chișinău, Doamna Lidia Kulikovski a avut un rol esențial. Am admirat, totdeauna, la cea pe care azi o aniversăm, pe lângă inteligența, cultura și abilitățile manageriale înnăscute, verticalitatea, răbdarea și spiritul de rezistență față de tot ce constrânge cultura. Știu că, în multe momente, Doamna Kulikovski a fost alături și a susținut colec-

tivul Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, condus la acea vreme de inimoasa și harnica Doamnă Elena Vulpe, intervenind cu demnitate și curaj la forurile conducătoare în legătură cu toate problemele și dificultățile pe care acest important centru de cultură din capitala basarabeană le-a avut de străbătut pe parcursul existenței sale.

În plan strict profesional, Doamna Lidia Kulikovski este o autoritate de primă mărime în domeniul specialității sale, un nume de referință în managementul biblioteconomic din Republica Moldova. I-am citit cu interes o parte din cele peste 700 de studii și cercetări, bibliografii, articole de sinteză etc., convingându-mă de faptul că scrierile sale sunt abordări de o actualitate stringentă, caracterizate de o rigurozitate și analiză profundă. Știu că, în paralel cu activitatea științifică, lucrează și ca pedagog, fiind conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Moldova (USM), Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională. Predă cursuri de Biblioteconomie generală, Servicii informaționale pentru persoane dezavantajate, Sociologia cărții și lecturii, Managementul proiectelor pentru biblioteci. A predat și bibliotecarilor practici la Școala de Biblioteconomie de pe lângă Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova. Are abilități incontestabile de comunicare, har oratoric și talent de a aduna oamenii în jurul Domniei Sale, calități dovedite atât în munca managerială, cât și în cea didactică și pedagogică.

La ceas aniversar, nu-mi rămâne decât să-i transmit Doamnei Lidia Kulikovski calde urări de sănătate, viață lungă alături de cei dragi și putere de muncă pentru noi proiecte în slujba culturii noastre naționale.

La Mulți Ani!

Am admirat, totdeauna, la cea pe care azi o aniversăm, pe lângă inteligența, cultura și abilitățile manageriale înnăscute, verticalitatea, răbdarea și spiritul de rezistență față de tot ce constrânge cultura.

CĂRȚILE CARE ÎȚI DĂRUIESC ARIPI...

*Acad. Nicolae DABIJA,
poet, publicist,
redactor-șef al revistei „Literatura și Arta”*

În podul școlii din Codreni locuia un liliac care dormea agățat cu capul în jos de o stinghie de sus. La recreații sau fugind de la lecții, ne urcam, fără de scară, unul pe umerii altuia ca să-l vedem.

Lidia Kulikovski a ajutat să le crească aripi mai multor generații. Crezul ei este că nu poți convinge niște cititori să citească o carte, dacă nu ai citit-o tu mai întâi.

Bunica mi-a spus că el e un șoarece care a mâncat anafură. Multă vreme am crezut că șoarecilor care gustă anafură le cresc aripi.

„De unde o fi găsit șoarecele anafura în școală?!” ne întrebam. Până unul dintre colegi ne dumeri: „Din cărți”.

Despre oamenii care își petrec viața printre cărți se spune că ar fi „șoareci de bibliotecă”.

Iată însă că unor „șoareci de biblioteci” le cresc aripi.

Pentru că au consumat din anafora sfântă a cărților.

Lidia Kulikovski și-a legat destinul de cărți.

Toate zborurile ei interioare țin de lumea lor, de nesfârșirea ideilor, de bogăția cunoștințelor.

Viața Domniei Sale e plină de evenimente, toate legate de bibliotecă: cărți lansate, cărți citite împreună cu Chișinăul, cu întreaga republică, cărți scrise despre alții, acestea din urmă fiind mai degrabă intuiții monografice etc.

Orice fotograf, artist plastic sau scriitor care ar vrea să-i facă portretul își dă seama că acesta va fi complet nu-

mai dacă în preajma ei sau pe fundal vor fi niște cărți, multe cărți.

Mircea Eliade spunea „Cine înțelege are aripi”.

Lidia Kulikovski a ajutat să le crească aripi mai multor generații.

Crezul ei este că nu poți convinge niște cititori să citească o carte, dacă nu ai citit-o tu mai întâi.

Ea e un bun cititor, care pătrunde textele, contextele, pretextele, subtextele unei cărți.

Lidia Kulikovski își ajută cititorii să creadă în Măria Sa Cartea, convingându-i că cine descoperă bucuria lecturii nu poate fi singur, că o carte în care te regăsești te poate face fericit.



Omul Cărții, așa îi spune toată lumea care o cunoaște.

Am avut ocazii să lucrăm împreună asupra unor cărți.

M-a impresionat mereu competența, enciclopedismul Doamnei Bibliotecare, care cunoaște pe alocuri operele și biografiile scriitorilor mai bine decât și le cunosc aceștia.

Azi, când internetul a lărgit, dar și modificat noțiunea de bibliotecă, iar însăși biblioteca a căpătat altă dimensiune, Lidia Kulikovski a subordonat noile tehnologii lecturii, menite să o diversifice și să o generalizeze.

Lidia Kulikovski își ajută cititorii să creadă în Măria Sa Cartea, convingându-i că cine descoperă bucuria lecturii nu poate fi singur, că o carte în care te regăsești te poate face fericit, iar bibliotecile unui neam îl face să fie neam luminat, împlinit sufletește și așezat cu fața către viitor.

LIDIA KULIKOVSKI MI-A ARĂTAT LOCUL BIBLIOTECII ÎN CHIȘINĂU

*Dr. Iulian FILIP,
poet, om de cultură*

La înscăunarea mea în fruntea Direcției cultură, nu m-a întrebat nimeni din Consiliul Municipal dacă înțeleg ce înseamnă administrația publică și dacă am idee ce reprezintă cultura capitalei în organigrama primăriei Chișinăului. Eram scriitor cu cărți, dramaturg cu câteva piese montate, autor de texte cântate, folclorist cu zece ani de expediții, cu volume de folclor editate, unul dintre care bătut rău (un „căluț”, care m-a dus de la Academie într-un cincinal de libertate de creație)... Erau anii când vorbeam frecvent în presă, la radio, televiziune despre visul copiilor și al părinților cu copii – un parc de agrement de tipul *Disneyland*-ului, dar o concepție mai a noastră – *Satul TREI IEZI*. Delegația care m-a „pețit” de șef pentru cultura capitalei a jucat anume această șansă – de a promova mai lesne proiectul...

Nu cunoșteam locul bibliotecilor în structura instituțiilor și a evenimentelor culturale. Am explicat undeva ce a însemnat pentru mine biblioteca personală – mi-a îngrădit drumul spre înțelegerea locului bibliotecii publice pentru comunitate. Mă refer la înțelegerea managerială obligatorie la care trebuia să ajung la fugața, ca să nu vorbesc... păstăi goale.

Li se atribuie țiganilor procedeul de însușire expresă a înotului – arunci puradelul în apă și acesta, ca să nu se înece, prinde a da din mâini... Evident, eram... bine intenționat, dar cu ce o încep? Nu mi s-a permis... lună de miere, bălbâieli inerente începuturilor. Trebuia să purcedem la pregătirea primei ediții a sărbătorii naționale *Limba Noastră cea Română*. În Piața Marii Adunări Naționale trebuia să se întâmple un spectacol diferit de Marile Adunări Naționale... Iar bibliotecarii capitalei, cu Lidia Kulikovski în frunte, înălțau cireașa pe tort a însemnelor naționale – cartea românească, insuficiența de ea! Cireașa visată... Vorbeau de problema cărții și scriitorii, și pedagogii, dar cunoșteau tabloul statistic al insuficienței cărții bibliotecarii. A fost cea mai concretă și mai strategică înțelegere și conlucrare a bibliotecarilor celor două mături – lansarea proiectului de noi biblioteci, edificate în colaborare: administrația publică din Chișinău cu administrațiile publice din

București, Cluj, Târgu-Mureș, Constanța, Baia Mare, Alba Iulia... Lidia Kulikovski, în parteneriat cu Traian Brad, liderul Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România, dar și cu directorii de biblioteci județene (cei mai sensibili în raport cu cea mai gravă problemă basarabească – cartea românească în minoritate), și-au convins administrațiile publice locale și au lansat acest proiect de *Ctitorii comune*. În fiecare 31 August sau de Hramul orașului, se deschidea ușa unei noi biblioteci de carte românească, grație conlucrării model pe cel mai sensibil segment al ființării noastre. Ce salbă de biblioteci a generat acest proiect: „Transilvania”, „Onisifor Ghibu”, „Târgu-Mureș”, „Târgoviște”, „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Ștefan cel Mare”, „Maramureș”, „Liviu Rebreanu”.

În altă dimensiune, directorul Bibliotecii Municipale a lansat proiectul *Servicii de bibliotecă pentru minoritățile naționale*, în cadrul căruia au fost organizate și deschise Biblioteca evreiască „Ițic Mangher” (1991), Biblioteca ucraineană „Lesia Ukrainka” (1991), Biblioteca găgăuză „Mihail Ciachir” (1992), Biblioteca rusească „Mihail Lomonosov” (1992), Biblioteca bulgară „Hristo Botev” (1992), Biblioteca poloneză „Adam Mickiewicz” (2007).

Trebuia să purcedem la pregătirea primei ediții a sărbătorii naționale *Limba Noastră cea Română*. În Piața Marii Adunări Naționale trebuia să se întâmple un spectacol diferit de Marile Adunări Naționale... Iar bibliotecarii capitalei, cu Lidia Kulikovski în frunte, înălțau cireașa pe tort a însemnelor naționale – cartea românească, insuficiența de ea! Cireașa visată...



După absolvirea Facultății de biblioteconomie a Universității de Stat din Moldova (1973), Lidia Kulikovski a activat cinci ani în capitală, alți cinci ani la Biblioteca Raională Cahul (trei ani în calitate de director), după care a revenit în calitate de bibliotecar principal, apoi șase ani șef serviciu achiziție de carte la Biblioteca Municipală a capitalei, unde devenea director în 1990. Afirmăm, cu formulă de împrumut, că omul toată viața învață. Dacă ar fi așa, ce oameni ne-ar mai înconjura!

Am descoperit-o pe Lidia Kulikovski mai modernă în gândire managerială decât celelalte componente culturale ale Chișinăului, decât orice structură a primăriei, unde trebuiau să ajungă demersurile directorului Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Tabietul birocratic mă făcea pe mine semnatarul cererilor, ofertelor, proiectelor cărturărești înaintate primăriei de Lidia Kulikovski, iar ca să semnez, trebuia să intru în subtilitățile domeniului. Trebuia să însușesc expres datele problemei, ca să par din echipă. Ori chiar să fiu... A fost prima bibliotecă – dintre cele trei din Chișinău – care m-a făcut ostatic și m-a impus să-i văd locul în comunitate, în *centru*. Lidia Kulikovski era echipată cu cele învățate la facultate, cu experiența deja considerabilă în condiții reale de lucru și luptă (pentru carte suficientă), cu participări lăcomose la simpozioane, congrese cărturărești, la stagii în cele mai avansate centre culturale din lume (Polonia, Finlanda, SUA, Germania, Israel, Danemarca), de unde revenea nerăbdătoare să aplice practici originale, să lanseze proiecte...

Nu am moștenit o concepție funcțională a Direcției cultură, iar ceea ce am constatat că însemna această subdiviziune a primăriei în acei ani, părea un apendice al... DOSAAF-ului. Timp de jumătate de an, am elaborat-o, plasând *cartea* în centru. Aplicam modernitatea modelului echipei Lidiei Kulikovski, ca să impun și celorlalte componente ale culturii capitalei căutări și ambiții de aceeași ținută. Grație acestei fierberii creative a Bibliotecii Municipale, conlucrarea cu Uniunea Scriitorilor s-a diversificat, stimulată, pe de o parte, de proiecte atractive (unele împrumutate de la... americani – *Chișinăul citește o carte*, bunăoară), pe de altă parte, de mecanismul de completare a colecției de carte prin achiziția cărților scriitorilor noștri.

Norocul meu de birocrat diletant a fost Lidia Kulikovski, potrivit exact la locul ei. Norocul Lidiei Kulikovski a fost întâmplarea mea exact la locul meu în anii acelui romantism administrativ,

când obțineam foarte lesne o audiență la președintele republicii, iar la miniștri ori primar nu stârceam în anticamere – păreau toți o vrere. Iar vrerile erau cu un singur vector – să ajungem cât mai curând mai în rând cu lumea, iar peste Prut să avem toate podurile și punțile activate.

Știe o lume că suntem drochieni, iar norocul de a ne fi trezit într-o luntre, într-o echipă importantă și frumoasă în viața Chișinăului, chiar înseamnă ceva deosebit... Diapazonul activităților mele de creație părea să o intrige mereu, iar de aici până la premiere de carte, până la expoziții de pictură ori grafică nu era un drum mai lung decât cel de la Sofia până la Nicoreni. Apropos, prima expoziție personală cu bagatele mele grafice mi-a provocat-o Lidia Kulikovski, iar vernisarea ei a avut loc la 31 August 1995 în cadrul manifestărilor festive de la Biblioteca „Transilvania”.

Ochiosă cum e, a remarcat abundența de mere în poezia, grafica și picturile mele, sugerându-mi să organizăm – în Biblioteca MOV – o miniexpoziție cu merele mele, iar în ambianța expoziției doamna director a organizat un atelier de creație de tot... postmodernismul. Cu mărul la mijloc! Urmare a acestui ghiont

Lidia Kulikovski era echipată cu cele învățate la facultate, cu experiența deja considerabilă în condiții reale de lucru și luptă (pentru carte suficientă), cu participări la comasoane la simpozioane, congrese cărturărești, la stagii în cele mai avansate centre culturale din lume (Polonia, Finlanda, SUA, Germania, Israel, Danemarca), de unde revenea nerăbdătoare să aplice practici originale, să lanseze proiecte...



provocator, un concurs de eseuri, anunțat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” (președintele juriului acad. Mihai Cimpoi), s-a încheiat cu o carte, care altfel nu se întâmplă – *Luna-i una, merele-s mai multe*, o antologie de autor cu 100 poezii doar de dragoste ori de durere din dragoste ori din lipsă de dragoste.

Aplicam modernitatea modelului echipei Lidiei Kulikovski, ca să impun și celorlalte componente ale culturii capitalei căutări și ambiții de aceeași ținută.

E o carte deosebită, pentru mine, cu o prefață a lui Mihai Cimpoi, o postfață a lui Ianoș Țurcanu și treisprezece eseuri ale liceenilor din diferite localități basarabene. La această carte mai adaug și cele patru bibliografii, îngrijite de

drochianca aniversată, instrumente de lucru ale bibliotecarilor și o oglindă, în care protagonistul să se vadă mai altfel decât se vede în oglinda de deasupra... lavoarului.

Mi se pare, în anii de la urmă, mai decantată, aproape esențializată, dar la fel de vulcanică și împărțitoare ca în anii cei buni.

Sănătate și poftă de toate proiectele visate, distinsă și dragă Lidia Kulikovski!



LIDIA KULIKOVSKI – UN OM DE CULTURĂ ȘI UN COLEG DE GENERAȚIE

*Ion HADÂRCĂ,
poet, om de cultură și politician*

Stimată doamnă Lidia Kulikovski, profitând de prezența mea în spațiul binecuvântat al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” de care îmi sunt legate multe amintiri frumoase, unite într-o colaborare strânsă împreună chiar cu dumneavoastră ca animator al mai multor evenimente culturale, de care ne-am bucurat cu toții – orașul, intelectualitatea, comunitatea noastră, – țin să vă aduc în mod special omagiul meu personal, omagiul familiei mele, deoarece cu toții ținem cu mult drag la Dvs. Astfel, îmi exprim deosebita bucurie că vă cunosc, v-am cunoscut, dar și pentru faptul că am activat împreună. Sunt mândru și am o satisfacție intelectuală având un contemporan Om de cultură, un coleg de generație, de talia Dvs.

Acum, venind aici și trecând în revistă multe din activitățile noastre comune, am gândit ce-ar fi și cum aș putea eu să caracterizez prin câteva definiții, și primul lucru care mi-a venit în gând și cred că asta ar fi absolut justificat, și pe merit, și nu ar fi deloc exagerat să vă spun că ceea ce ați făcut

dumneavoastră cu bibliotecile publice, în primul rând cu BM „B.P. Hasdeu”, este similar reformei ctitoricești care a făcut-o regretatul Nicolae Costin cu referință la „Străzile Chișinăului”, o reformă radicală, în spirit național, de readucere, de reidentificare a ceea ce suntem noi și ceea ce ar trebui să fie Chișinăul nostru ca o capitală autentică al celui de-al doilea Stat Românesc.

Făcând retrospectiva revistei cu toate aceste evenimente de la începutul Mișcării de eliberare națională, îmi exprim recunoștința că ați fost alături de noi, că ați înțeles ideile noastre și le-ați promovat în realitate, pentru că fără carte, fără cultură, nu se poate realiza o renaștere autentică a spiritului, iar semnul cel mai principal al Renașterii este cartea Românească, bineînțeles, și personalitățile

Primul lucru care mi-a venit în gând și cred că asta ar fi absolut justificat, și pe merit, și nu ar fi deloc exagerat să vă spun că ceea ce ați făcut dumneavoastră cu bibliotecile publice, în primul rând cu BM „B.P. Hasdeu”, este similar reformei ctitoricești care a făcut-o regretatul Nicolae Costin cu referință la „Străzile Chișinăului”.

care au trecut prin sălile Bibliotecii Municipale. Iar deschiderea de Filiale de Carte românească cu denumirile județelor au înnobilit lecturile noastre autentice, invitând cititorul fidel să revină la carte, să vină ca niște șuvoaie de râuri setoase de marea cultură românească, pentru că într-adevăr, este o mare cultură marea aceasta, marea Ro-bastră în care se reflectă și chipul drag al dumneavoastră, distinsă Doamnă Lidia Kulikovski.

Deschiderea de Filiale de Carte românească cu denumirile județelor au înnobilit lecturile noastre autentice, invitând cititorul fidel să revină la carte.

Prin aulele universitare, sălile de conferințe au trecut generații întregi, nu numai din generațiile acestea de bibliotecare, pe care noi de fapt le-am cunoscut autentic, până acum, până atunci, până în anii de renaștere, nici nu prea aveam contacte, erau bibliote-

cile rusificate și noi, de fapt, ne concentram pe bibliotecile personale, destul de individuale, iar acum putem vorbi de o generație întregă de oameni dăruiți cărții și asta, în primul rând, datorită dumneavoastră.

Generații de absolvenți universitari, repartizați în toată republica, își amintesc, până în prezent, cu drag de profesorul universitar – dna Lidia Kulikovski.



Beneficiind de generozitatea distinsei doamne Elena Butucel, chiar azi, am intrat în posesiunea unei biobibliografii dedicate distinsului meu profesor cu care ne mândrim, profesorul din anii studenției Nicolae Mățcaș... Și iarăși, pot să spun că și aceasta este un merit al dumneavoastră, coordonatorul acestei minunate colecții bibliografice unde fiecare intelectual al burgului nostru și-ar dori să fie luat în seamă și să beneficieze de o asemenea prezentare largă... din cele pe care cu siguranță vor rămâne. Pe lângă aceste omagii, vreau să vă aduc mărtisorul meu personal – este cartea de traduceri, cu prefața mea, din marele MIZAMI, în felul acesta, făcând o punte peste ani și peste secole împreună cu *Mizami*, care zicea cu aproape o mie de ani în urmă: „Cartea este dată lumii să înalțe omul, mai puternică e lumina cărții decât tronul”.

Aici este puterea și aici este energia tinerească, pentru că eu cred că anume cartea este acea panacee, acel leac de înveșnicire și de tinerețe fără moarte care îl face pe om să creadă în nemurire.

La mulți ani, distinsă Doamnă Lidia Kulikovski!

UN NEOBOSIT TRUDNIC PE OGORUL VIEȚII NOASTRE SPIRITUALE

Prof. univ. dr. Nicolae MĂTCAȘ

Nu ne cunoaștem personal cu dna Lidia Kulikovski (căci despre Domnia Sa va fi vorba în rândurile ce urmează), personalitate reputată și deosebit de respectată în viața culturală a republicii, deși, în mentalul amândurora, parcă ne-am ști de-o viață. De fapt, ne cunoaștem din studii, monografii, enciclopedii, interviuri, conferințe publice, participări la lansări de carte, emisiuni radio etc. Cercetător științific și specialist-practician de vază în domeniul biblioteconomiei (peste 250 de studii, monografii, manuale, ghiduri pentru studenți, conferințe și cursuri practice pentru bibliotecari), dascăl (ca și mine) în sensul cel mai propriu al cuvântului, conferențiar doctor în științe pedagogice (2003) la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării de la Universitatea de Stat din Chișinău (pe care o absolvise în 1973), deținătoare a cursurilor pentru viitorii specialiști: Biblioteconomie generală, Sociologia cărții și lecturii, Managementul proiectelor pentru biblioteci, Servicii informaționale pentru persoane dezavantajate (obiectul a constituit și tema tezei de doctorat) în cadrul Catedrei universitare de Biblioteconomie și Asistență Informațională, organizatoare a sistemului bibliotecar din capitală și din republică: șefă de filială în Sistemul Centralizat de Biblioteci din Chișinău (așa se numea în 1973-1978), șefă de serviciu „Achiziții și Prelucrare” (1982-1989), director al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (1990-2013), director adjunct (din 2013 până în prezent).

Îmi face o deosebită plăcere să constat că, timp de peste patru ani (1978-1982), a activat în calitate de director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din Cahul, contribuind, direct și indirect, prin întâlnirile cu reprezentanții bibliotecilor sătești, inclusiv a bibliotecarei M. Cudlenco, responsabilă de secția pentru copii (1982), la formarea și perfecționarea specialiștilor angajați în muncă. Urmand cu osârdie de elev ascultător școala dnei Lidia Kulikovski și cu îndârjire de țaran, pornit să scoată roadă și din solul cel mai arid pe care i l-a hărăzit Dumnezeu, grație eforturilor depuse pe parcurs de discipolă, cum spuneam, Biblioteca din Crihana, dotată cu tehnică informațională, literatură beletristică bogată și variată (accesibilă pentru toate vârstele) achiziționată mai mult din

donății decât din subvențiile primăriei, prin expozițiile și lansările tematice de carte, celebrarea sărbătorilor de seamă din istoria neamului, a zilelor de naștere ale consătenilor cunoscuți și răspândiți prin lumea largă, prin păstrarea și perpetuarea tradițiilor populare strămoșești și transmiterea lor către generațiile în creștere, prin seratele organizate cu cititorii ingenioși etc., această bibliotecă la care nici nu puteam visa pe când eram elev și cititor pasionat de lectură a devenit astăzi centru metodic de schimb de experiență de activitate cu lucrătorii bibliotecilor rurale și orășenești din întreg raionul, ba chiar și din cele învecinate. Iar dna Maria Cudlenco, una din multele și meritoasele discipole ale dnei Kulikovski, a reușit, chiar în condițiile dezavantajoase ale muncii la țară, să scoțească prin arhivele uitate și să scrie pagini impresionante și memorabile despre istoria satului, despre destinele celor mai harnici gospodari neexploatați ai muncii altora deportați în Siberia și Kazahstan, ajunși onești gospodari și acolo, unii păstrându-și oasele în pământurile veșnic înghețate, alții, ceva mai norocoși, reîntorcându-se, după nouă ani grei de deportare și alți cinci de hăituire fără acte de identitate prin alte sate din raion, în satul de baștină și fiind nevoiți să locuiască în beciuri până își înjghebau câte un nou cuib de rândunică, căci vechile lor locuințe „de chia-buri” nu le-au mai fost restituite, sau despre eroismul consătenilor care au căzut pe câmpurile de luptă din cel de-al doilea dezastru mondial.



Autorul acestor rânduri îi rămâne veșnic îndatorat consătenței sale, dnei directoare a Bibliotecii Publice Maria Cudlenco, pentru opera de pionierat a acesteia: prima Bibliografie „Nicolae Mătcaș 70”, alcătuită în temei la Crihana, cu consultațiile, susținerea și încurajările din partea primăriei, a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a Catedrei de Biblioteconomie și Asistență Informațională de la Universitate, și editată la Chișinău în 2010 (cca 400 de izvoare bibliografice din reviste, culegeri de articole, manuale, studii, monografii, plachete de versuri etc.), cu ocazia împlinirii a 70 de ani ai subsemnatului. Autoarea a avut fericirea nu numai ca manuscrisul lucrării să-i fi fost citit și redactat de cel mai de temut redactor de limbă și stilist care era regretatul cărturar plecat prea devreme și subit dintre noi Vlad Pohilă, ci și inițiativa și munca d-ei să-i fie elogios apreciate de același suflet nobil: „Bibliografia *Nicolae Mătcaș 70* este rodul unei munci asidue, dar în primul rând – al unei admirabile inițiative de suflet, cu certă valoare cognitivă și instructivă, a dnei Maria Cudlenco, șefă a Bibliotecii Publice din Crihana Veche, satul natal și al protagonistului. Nu cunoaștem cazuri similare – când, un bibliotecar de la țară, să purceadă la alcătuirea unei bibliografii, cu respectarea tuturor regulilor – numeroase și nu dintre cele mai ușoare – implicite unei asemenea lucrări... Cu atât mai demnă este cartea de față, vrednică de toată lauda și de admirația noastră, a beneficiarilor, a tuturor celor care cunosc și prețuiesc personalitatea și opera lui N. Mătcaș”.

La începutul anului 2020, luând ca bază cartea dnei M. Cudlenco și cerându-i acordul pentru colaborare, dna autoare-alcătuitoare Elena Ungureanu, dr. hab. în filologie, șefa Secției studii și cercetări de la Biblioteca Municipală, o antrenează pe autoarea volumașului din 2010 și pornesc de zor o altă aventură: alcătuirea revăzută și extinsă la bibliografia autorului la zi (cca 1000 de surse), editarea în colecția „Bibliographica”, dirijată de dna Lidia Kulikovski, director adjunct al bibliotecii menționate, a unui volum cuprinzător „Nicolae Mătcaș. Risipă și măsură. Biobibliografie” (carte de 400 de pagini cu poze și un DVD cu documente de arhivă audio-video anexat), prilejuită de aniversarea a 80-a a protagonistului, editată în 2020 la Tipografia „Garomont Studio”, îngrijită de dna directoare Mariana Harjevschi, coordonată de dna conf. dr. Lidia Kulikovski, director adjunct, redactată bibliografic de eminenta specialistă în bibliografie Claudia Tricolici, tehnoredactarea aparținându-i lui Ion Vârlan și coperta picturului Valeriu

Herța, iar lectura minuțioasă a cărții – dnei Genoveva Scobioală și regretatului Vlad Pohilă, care a trudit la ea pe patul de spital, în ultimele clipe ale vieții.

Din cauza pandemiei generalizate și a restricțiilor cauzate de aceasta, lansarea volumului a avut loc online pe data de 28 decembrie 2020 pe platforma Zoom, cu participarea protagonistului, a celor două coautoare, a dlor director și director adjunct, a numeroși scriitori, oameni de cultură și artă, oameni de știință, bibliotecari, colegi, foști discipoli, rude și a altor categorii de persoane interesate. Este cazul de menționat în mod expres că dna Lidia Kulikovski, inițiatorea și coordonatoarea noii colecții „Bibliographica” a Bibliotecii Municipale, persoană care a depus o muncă enormă de finalizare în condiții optime a cărții, avizându-le în permanență intervențiile coautoarelor, la lansarea oficială a ținut să precizeze că biobibliografiile personalităților de creație, ale artiștilor plastici sau oameni de știință etc. nu sunt pur și simplu niște liste ale lucrărilor publicate; ele constituie adevărate „capsule ale memoriei” istorice, pentru că între copertele acestor cărți se află întreaga viață și operă ale unor asemenea personalități istorice ale neamului. Referindu-se la cartea dată, dna coordonatoare a lucrării a apreciat binemeritat activitatea depusă de colaboratoarele bibliotecii. „Cartea are o structură bine determinată, în care sunt introduse date cronologice din viața autorului, opere reprezentative științifice și literare, aprecierile oamenilor de știință și cultură, ale scriitorilor și criticilor literari, bibliografia la zi privind creația protagonistului, trei indexuri-cheie: de nume, de publicații periodice, de resurse electronice. Volumul la care mă refer este o capsulă a memoriei care se numește Nicolae Mătcaș” – o mai exactă apreciere decât cea formulată de specialistul în biblioteconomie Lidia Kulikovski nu cred că se putea formula. Iar dacă ținem cont și de multe alte bibliografii ale unor personalități din istoria neamului, cred că dna Kulikovski și instituția pe care, într-un fel, o ctitorește, dețin un întreg arsenal de acțiuni și fapte din prezent, păstrându-le cu grijă pentru generațiile de mâine de cititori.

Energică, hotărâtă, gata oricând să propună soluția cea mai potrivită, mai bărbat decât bărbații când vine vorba să se lupte pentru prosperarea bibliotecii. Îmi aduc aminte cu drag despre intenția ministrului coleg de luptă și suferință al Culturii și Cultelor Ion Ungureanu. Avea atâtea inițiative, trebuiau atâtea lucruri schimbate din mers, că, dacă n-ar fi avut niște oameni de acțiune

sufletişti și hotărâți, buni români, precum bonomul Iacob Burghiu și aparent instigatorul Andrei Strâmbeanu, ambii simpatici prin constructivismul lor, nu știu dacă ar fi reușit să curețe grajdurile lui Augias ale instituțiilor de cultură de la noi, care numai naționale nu erau. „Bădiță Ioane, îi zic, dar oamenii de pe loc sunt cadre vechi, anchilozate, refractare, ele se opun schimbărilor, noului, reformelor. Uită-te numai la Culte cât sunt de recalcitranți, îndrăciți, fără teamă de Dumnezeu”. „La Cultură am și oameni buni, patrioți, entuziaști, care numai așteaptă să le dau dezlegare și vor face treaba așa cum le dictează conștiința. Și noi doar venim din sistemul vechi, dar asta nu înseamnă că suntem antireformă, antischimbare”. La concret: avea (ca și mine (autorul face trimitere la funcția de Ministru al științei și învățământului – *n. red.*), care mă bazam pe cadre didactice vechi, dar patriotice, cu suflet de român, precum T. Cibotaru, M. Rolinschi, V. Pâslaru, I. Iachim, I. Găină, M. Ciobanu, M. Cernat, I. Iovcev etc.) de purces la dezvoltarea rețelei de instituții de învățământ și biblioteci publice naționale, la alimentarea lor cu carte în limba națională – de câte ori mi se căina, sărmanul, că erau dotate numai cu trei la sută cu literatură în limba maternă, ba și aceea ideologizată! –, la eliminarea reziduurilor ideologice vechi. „Cu cine vei izgoni din biblioteci duhul satanic al literaturii ideologizante și de partid?”, îl întreb iar. „Cu oameni ca Ion Madan, Lidia Kulikovski, Alexe Rău, Ion Șpac, Elena Vulpe, Claudia Balaban și alții ca dânșii”, îmi răspunde prompt dl ministru. Despre unii auzisem că sunt buni români, în privința altora aveam îndoieli, după cum ne învățase și timpul. Să dea Dumnezeu să greșesc eu, îmi ziceam atunci. Azi (și nu-mi pare deloc rău că am greșit) aflu cu satisfacție că, după 1990, la inițiativa, cu elanul dnei Lidia Kulikovski și a colaboratoarelor Domniei Sale și cu sprijinul unor județe din România au fost înființate și dotate cu literatură în temei clasică bibliotecile de carte românească din Chișinău, formal, din cauza unor chichite financiare și administrative – filiale ale Bibliotecii Municipale, în realitate – biblioteci prestigioase independente cu colective proprii, director propriu și suflete de români, instituții care altădată numai prin numele lor ar fi stârnit revolta unor conlocuitori de-ai noștri: „Transilvania”, „Alba Iulia”, „Onisifor Ghibu”, „Liviu Rebreanu”, „Maramureș”, „Ovidius”, „Ștefan cel Mare”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, iar multe din bibliotecile tradiționale au fost completate cu literatură națională grație donațiilor generoase de

carte din România, efectuate prin intermediul Frontului popular creștin-democrat, Societății „Limba Noastră cea Română”, ulterior – prin stabilirea de relații de frățietate sinceră cu bibliotecile din Țară.

Când mă gândesc la caracterul dnei Lidia Kulikovski, îmi vine în minte, nu știu de ce, un caz de la ședința Comisiei parlamentare pentru examinarea problemei revenirii la grafia latină, comisie condusă de dna profesoară de limba și literatura rusă, deputata

Raisa Ivanovna Kocetkova. Era desemnată în fruntea numitei Comisii, cred și acum, nu fără concursul lui Nikolai Fiodorovici Bondarciuk, secretar doi pe probleme de ideologie, cel cu „Niet, niet i eșcio raz net!” în privința revenirii la alfabetul latin. Pusă ca să ter-

Energică, hotărâtă, gata oricând să propună soluția cea mai potrivită, mai bărbat decât bărbații când vine vorba să se lupte pentru prosperarea bibliotecii.

giverseze la infinit, iar dacă ar fi fost posibil, să nu accepte în nici un caz această râvnită de toată lumea de bună-credință revenire la scrisul latin. Noi cu Ion Dumeniuk, care făceam parte din această Comisie, aduceam argumentele savanților, doleanțele mulțimii, președinta și deputații – nu și nu. Când au văzut cei de sus – de la CC al PCM – că „gloata” nu cedează, ci clamează pe străzi, în Piața Victoriei, la Teatrul de Vară, pe bulevardele capitalei „Limbă-Alfabet latin!”, la sugestia lui S.K. Grossu, prim-secretar al PCM, au decis să alcătuiască o variantă de alfabet „latân-moldovenesc”, numai să nu fie identic cu cel românesc. L-au adus de la Moscova pe genialul pictor-grafician de carte moldovean, academician, originar din Butuceni, Râbnița, Ilia Bogdesco, care a încercat să deseneze un asemenea alfabet latân-moldovenesc: pe partitura de note muzicale: literele mari fără diacritice erau scrise pe cele cinci linii, în schimb semnele diacritice ale literelor mari și mici toate au fost trecute deasupra literelor, ca în scrierea limbilor slave de sud și de miazăzi: litera mare se scria pe primele 3 linii, iar pe a 4-a, deasupra literei, se puneau diacriticele respectiv, astfel ca el să fie cuprins între liniuța a 4-a și a 5-a de pe portativ; literele mici cu diacritice se scriau numai pe linia 1 și a doua, urmând ca diacriticele să fie scrise pe linia a treia, dacă îmi mai amintesc bine. Ni se explica, într-un fel, că astfel semnele diacritice sus-puse (nu se puneau sub litere ca alfabetul să nu fie identic cu cel românesc: două limbi diferite – două alfabetete diferite! Diabolică perseverență!) nu se vor uni și dizolva în rândul de sus, cum ar fi dacă am scrie cu alfabetul

românesc, textul devenind murdar și sus (la *i, ă, î*) și jos (la *ș, ț*) și oarecum ilizibil sau greu lizibil. S-a făcut mult haz și din această „invenție” a bietului pictor al poporului. Numai că „invenția” n-a fost acceptată nici de majoritatea celorlalți membri ai Comisiei.

S-au încercat și alte tertipuri de torpilare a acceptării grafiei latine. Dna președintă Kocetkova o ținea una și bună că „să vedem ce-o zice poporul”, „că majoritatea n-o s-o accepte de teamă să nu rămână analfabetă”, că „să edităm la început câteva pagini din „Literatura și Arta” cu litere latine și să vedem care va fi reacția mulțimii” etc. etc. Cu același coleg de crez și breaslă Ion Dume-

niuk prevăzuserăm din timp motivația tergiversării, astfel că pregătiserăm ad-hoc o anchetă-răspuns la întrebarea dacă oamenii sunt sau nu sunt de acord cu revenirea limbii noastre de stat la grafia latină, ne asiguraserăm de cu vreme cu semnătura președintelui

Dna Kulikovski are un simț deosebit de acut în a-i depista pe oamenii serioși, bine pregătiți, harnici, dedați muncii căreia i s-au consacrat.

Sovietului Suprem dintre sesiuni Ion Constantin Ciobanu, astfel ca redactorii publicațiilor (care, în 1989, erau toate de partid) să poată publica ancheta (poeta și militanta Leonida Lari le rodea la toți urechile că această anchetă ar fi o nouă diversiune din partea conducerii comuniste a republicii!), iar cititorii să poată decupa ancheta, s-o multiplice, s-o dea și altora, să răspundă cu „Da” sau „Nu” la întrebarea din anchetă și să trimită răspunsurile la Comisia Interdepartamentală pentru problemele istoriei și perspectivele dezvoltării limbii moldovenești de pe lângă Prezidiul Sovietului Suprem al RSSM, al cărei secretar avusesem onoarea și responsabilitatea să fiu. Prin urmare, către ședința Comisiei parlamentare, în care dna președintă o ținea întruna că trebuie să avem părerile cetățenilor, noi i-am pus în față cifrele obținute și am anunțat despre aceasta Comisia. Raisa Ivanovna Kocetkova nu și nu, că trebuie studiată pe larg opinia cetățenilor. Noi i-am demonstrat Comisiei că problema, după cum ne arată rezultatele anchetei efectuate, a fost studiată suficient de larg. Parcă o aud ca acum pe dna deputat Veronica Garștea, conducător artistic și dirijor al Capelei Corale „Doina” a Filarmonicii Naționale, în privința căreia (ca, de altfel, în privința fiecărui ins care avea drept de vot) nu prea aveam mare încredere că va vota pentru revenirea la alfabetul latin, indignată la culme: „Raisa Ivanovna, ia ciuvstvuiu cito zdesi cito-to ne to” („Raisa Ivanovna, îmi pare că umblați cu mâța-n



sac!"). Mi-am făcut cruce cu limba: câștigasem un om, care milita pentru dreptate! Sunt convins că, în locul d-ei, dna Lidia Kulikovski ar fi procedat la fel. Așa pot proceda numai oamenii onești, hotărâți, luptători pentru adevăr, oameni dintr-o bucată. Cu asemenea oameni poți merge cu încredere într-o luptă cinstită: ei nu te vor trăda nicidecum!

Dna Kulikovski are un simț deosebit de acut în a-i depista pe oamenii serioși, bine pregătiți, harnici, dedați muncii căreia i s-au consacrat. În 2002, de exemplu, are curajul să înființeze, prin cooptarea

Un alt scop al dnei Lidia Kulikovski a fost să facă din Biblioteca Municipală și o instituție de Studii și Cercetări, la câte materiale și ocazii ne oferă aceasta. Nu s-a lăsat de idee până nu a dus-o la capăt.

ilustrului stilist Vlad Pohilă (bonom, harnic, erudit, stimabil, dar, din cauza unei patimi iremediabile, mulți erau foarte rezervați în privința angajării d-lui pentru o perioadă nelimitată; d-ei n-a ezitat nici pentru o clipă, avea fler de om priceput) ca redactor-șef, d-ei revenindu-i funcția onorifică de director fondator, pe lângă palidul și plictisitorul de odinioară „Magazin bibliologic”, publicația de biblioteconomie și asistență informațională „BiblioPolis”, unde se publică ani la rând, până la dispariția fizică a dlui Vlad Pohilă, materiale ale specialiștilor teoreticieni și practicieni nu numai cu un conținut original, ci scrise și redactate cu vervă de om al scrisului și al stilului original și atrăgător, pasionant. Un alt scop al dnei Lidia Kulikovski a fost să facă din Biblioteca Municipală și o instituție de Studii și Cercetări, la

câte materiale și ocazii ne oferă aceasta. Nu s-a lăsat de idee până nu a dus-o la capăt. Uitați-vă numai cu ce personalități (Maria și Ivan Pilchin, Elena Ungureanu, Dumitru Crudu, Claudia Tricoli...) au reușit să completeze secția dna director Mariana Harjevschi și dna manager Lidia Kulikovski și veți înțelege că nu locul sfințește omul, ci omul sfințește locul.

Sfințiți-i pe oameni prin omenie, atitudine grijulie, încurajare, respect și exigență, stimată dnă Lidia Kulikovski! Și ei vă vor răspunde la fel.

La mulți, fericiți, doldora de rod și de împliniri, ani, dragă dnă Lidia Kulikovski! Și să nu le simțiți greutatea (cu atât mai mult povara, Doamne ferește) niciodată.

București, 17.02.2021

CĂRȚILE ȘI BIBLIOTECA NE UNESC

*Dr. Sorina STANCA,
manager, Biblioteca Județeană „O. Goga” Cluj*

În 3 ianuarie 1996, am început activitatea la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” și foarte repede m-am implicat în colectarea de cărți ce urmau a fi duse în Basarabia. Mai apoi, am aflat că biblioteca noastră a mobilizat, încă din 1990, comunitatea culturală clujeană și alte biblioteci județene din Transilvania în acțiunea de colectare a cărților pentru bibliotecile de dincolo de Prut.

Domnul Traian Brad, directorul bibliotecii noastre de atunci, și doamna Lidia Kulikovski sunt artizanii primei biblioteci de carte românească de la Chișinău, inaugurată în 29 august 1991, Biblioteca „Transilvania”.

Despre doamna Lidia Kulikovski am auzit vorbindu-se din primele săptămâni de când am început să lucrez la bibliotecă.

Întâlnirea noastră, din anul 2003, de la Chișinău, mi-a confirmat toate cele auzite despre dumneaei încă înainte de a o cunoaște personal: o persoană dedicată profesiei, dărză, vizionară, un foarte bun profesionist... La aceste calități, timpul și întâlnirile directe vor aduna încă multe altele.

În primii ani de înfripire a parteneriatului, adunarea cărților, sortarea lor era o muncă pe care o făceam împreună cu câțiva colegi de la Biblioteca Județeană Cluj, fără să știm prea multe despre cei cărora le erau destinate. În fiecare an, se duceau cărți cel puțin de două ori, cea mai importantă ocazie fiind cea de la sfârșitul lunii august, odată cu sărbătorirea Zilei Limbii Române, când aveau loc Zilele Bibliotecii „Transilvania”.

Donațiile proveneau de la persoane particulare, fiind de regulă carte veche, apoi era carte achiziționată și donată de biblioteca noastră, precum și publicații periodice. Erau aleși cu precădere autorii români clasici și contemporani, iar dintre aceștia un loc important îl ocupau autorii clujeni și ardeleni. Erau achiziționate, pentru fiecare transport, dicționare valoroase sau alte lucrări de referință.

Înainte de a ajunge eu însămi la Chișinău, în octombrie 2003, am participat la sortarea și împachetarea a mii de cărți pentru Biblioteca „Transilvania”, dar și pentru alte biblioteci din Basarabia.

Din anul 1999, am aflat mai multe despre Biblioteca „Transilvania”, de la colega mea Tatiana Costiuc, care a venit la biblioteca



noastră tocmai de la Chișinău. Fiind un bibliotecar de formație, cu studii de specialitate, Tatiana a fost cea care m-a introdus în lumea bibliotecilor din Basarabia. Ea mi-a povestit despre Lidia Kulikovski, directoarea generală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și despre inspirația ei de a înființa filiale de carte românească la Chișinău. Tatiana este cea care mi-a spus despre dificultățile întâmpinate de-a lungul anilor, pentru a putea trece cartea peste graniță, despre birocrăția ce ne împiedica acest schimb cultural. Lidia Kulikovski întâmpina multe delegații încă de la graniță, pentru a se asigura că vama va fi trecută cu toată bogăția de carte. Uneori treceau nopți și zile până acest lucru se întâmpla.

Aflam de la colega Tatiana Costiuc că primirile pe care le face Lidia Kulikovski clujenilor sunt cele mai alese, iar discursurile pe care le rostește la un pahar de șampanie sunt de-a dreptul măgulitoare: „Toate delegațiile îmi sunt dragi, dar când vin clujenii.... eu am cea mai mare bucurie!”, spune Lidia.

Pe doamna Lidia Kulikovski am întâlnit-o la Cluj-Napoca înainte de a ajunge eu la Chișinău, la vizitele făcute împreună cu alți colegi basarabeni, în biblioteca noastră. O întâlnire îmi stăruie în minte și reprezintă o dovadă a prețuirii față de Traian Brad, împreună cu care a ctitorit Biblioteca „Transilvania” și, timp de doisprezece ani, au clădit un parteneriat angajant și motivant pentru bibliotecile publice românești și cele din Chișinău. Este vorba despre venirea peste noapte la Cluj-Napoca atunci când, în iunie 2002, biblioteca noastră îl pierdea pe cel căruia îi datorează noul

sediu și deschiderea spre lume a bibliotecii clujene, iar bibliotecile Chișinăului au pierdut un prieten apropiat și devotat.

Un an mai târziu, în octombrie 2003, am avut bucuria, cinstea și onoarea să fac parte din delegația ce a dus carte în acel an la Chișinău. Încă de la început m-a uimit căldura cu care a fost primită delegația clujeană, bucuria colegilor la vederea donației de carte, grija lor pentru ca totul să fie bine, iar noi să avem o vizită cât mai plăcută și instructivă.

Am cunoscut un colectiv cald și profesionist, iar doamna director general Lidia Kulikovski era motorul întregii echipe. Surprinzătoare atunci a fost grija cu care Lidia răsfoia cărțile aduse de la Cluj, grijă pe care am remarcat-o, apoi, la fiecare întâlnire. Ea era cea care semnală colegelor câte un titlu sau colecție, luând, pe rând, în mână cărțile care ar fi putut fi baza unor idei noi, inovatoare pentru Biblioteca „Transilvania”, dar nu numai.

Înainte să ajung la Chișinău, m-am întrebat mereu care era câștigul nostru, al bibliotecarilor clujeni în acest parteneriat. Vizita din 2003 și apoi celelalte mi-au confirmat faptul că aveam multe de învățat de la colegii basarabeni. M-am întors de la Chișinău, după prima vizită, cu o multitudine de informații profesionale pe care le-am valorificat, apoi, la noi în bibliotecă. Acesta era și este câștigul – profesionalismul – mulți oameni dedicați, cu studii de specialitate, ceea ce în România nu exista deloc în acei ani, învățământul de specialitate fiind desființat încă din anii '70 și reluat în anii '90.

Din acel an, directoarea bibliotecii clujene de atunci, doamna Doina Popa, propune doamnei Lidia Kulikovski ca la întâlnirile noastre anuale să organizăm și un *Duplex profesional*, un șir de ateliere profesionale care să ne unească mai mult și să fructifice experiențele noastre.

Începând cu anul 2004 și până în anul 2019, aceste duplexuri profesionale au fost prilej de schimburi de bune practici, iar doamna Lidia era sufletul lor, susținând că schimbul de idei este benefic pentru ambele colective. Deschiderea cu care colegii moldoveni ne primeau prezentările și bunele practici pe care le diseminam au fost deosebite, iar atelierele profesionale organizate în comun deveneau adevărate pepiniere de idei pentru crearea de noi servicii de bibliotecă.

Colaborarea Cluj – Chișinău mai are o componentă: este vorba de munca în comun în proiecte europene, atunci când este posibil,

precum și împărtășirea experienței acumulate de bibliotecarii clujeni în activitățile derulate în cadrul unor proiecte europene la care eram parteneri.

Începând cu anul 2009, ajung la Chișinău din postura de director al Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, fiind implicată sută

Hârtia este cea mai bună memorie, obișnuia să ne spună, să luăm exemplul colegelor și colegilor de la Chișinău, maeștri ai bibliografiilor, ai biobibliografiilor, ai revistelor și cărților de specialitate.

Numai scriind, vom putea să ne perfecționăm activitatea, să împărtășim colegilor de breaslă experiențele noastre, să păstrăm pentru generația viitoare tot efortul făcut pentru dezvoltarea bibliotecilor noastre. Și în acest domeniu doamna

Lidia Kulikovski are un cuvânt de spus, un cuvânt scris, de fapt, în multe articole de specialitate sau cărți ale căror autoare este.

Când mă gândesc la Chișinău, mă gândesc automat la Lidia Kulikovski, la nonconformismul ei, la bucuria și plăcerea cu care își primește oaspeții din România, la angajamentul neostoit pentru profesia de bibliotecar, la curiozitatea molipsitoare de a răscoli printre cărțile primite în dar, la întrebările sale despre ceea ce facem nou la bibliotecă, la angajamentul parteneriatului de treizeci de ani și prietenia sinceră cu care ne-a cucerit.

la sută în toate etapele procesului de pregătire a donației, a atelierului din cadrul duplexului profesional, precum și la construirea echipei ce participa an de an la Zilele Bibliotecii „Transilvania”.

Dacă am evocat până acum doar partea vizitelor clujene la Chișinău, trebuie să scriu și despre vizitele colegilor de la Biblioteca „B.P. Hasdeu” la Cluj-Napoca, la biblioteca noastră sau chiar la bibliotecile din județ. An de an ne-am străduit să fim gazde bune, la rândul nostru, pentru colegele din Chișinău, iar din anul 2016 biblioteca noastră a primit vizite, organizate în cadrul Programului *Novateca*, ale bibliotecarilor de pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Aceste vizite în cadrul cărora organizam și ateliere profesionale le datorăm Lidiei Kulikovski, care știa de ani buni potențialul bibliotecii noastre.

Evocam mai sus „câștigul” pe care bibliotecarii clujeni îl aveau ca urmare a vizitelor la Chișinău. În același context vreau să amintesc îndemnul domnului Traian Brad de a ne rezerva mai mult timp pentru a așterne pe hârtie ceea ce facem. Hârtia este cea mai bună memorie, obișnuia să ne spună, să luăm exemplul colegelor și colegilor de la Chișinău, maeștri ai bibliografiilor, ai biobibliografiilor, ai revistelor și

cărților de specialitate. Numai scriind, vom putea să ne perfecționăm activitatea, să împărtășim colegilor de breaslă experiențele



noastre, să păstrăm pentru generația viitoare tot efortul făcut pentru dezvoltarea bibliotecilor noastre. Și în acest domeniu doamna Lidia Kulikovski are un cuvânt de spus, un cuvânt scris, de fapt, în multe articole de specialitate sau cărți ale căror autoare este.

Când mă gândesc la Chișinău, mă gândesc automat la Lidia Kulikovski, la nonconformismul ei, la bucuria și plăcerea cu care își primește oaspeții din România, la angajamentul neostoit pentru profesia de bibliotecar, la curiozitatea molipsitoare de a răscoli printre cărțile primite în dar, la întrebările sale despre ceea ce facem nou la bibliotecă, la angajamentul parteneriatului de treizeci de ani și prietenia sinceră cu care ne-a cucerit.

Pot susține cu toată convingerea, dragă Lidia: *Cărțile și biblioteca ne unesc*, încrederea că ceea ce facem, facem bine, pentru semenii noștri și pentru colegii bibliotecari, este cea care ne motivează să mergem înainte.

Cluj-Napoca, 22 februarie 2021

FELICITĂRI, DOAMNĂ LIDIA KULIKOVSKI

*Dr. hab. Serafim URECHEAN,
om politic, primar general
al Municipiului Chișinău (1994-2005)*

În această zi, am venit cu cea mai mare plăcere să-i aduc un omagiu și sincere felicitări cu această frumoasă sărbătoare doamnei Lidia Kulikovski. În domeniul bibliotecar ea este o doamnă care activează de foarte mulți ani, eficient și rezultativ.

Pentru mine, ca unul din cititorii acestei biblioteci de prin anii 1969, de când am devenit student la Politehnică la Chișinău, această bibliotecă a fost foarte captivantă. Probabil, pentru că a fost un personal cu un comportament în exclusivitate pozitiv și atractiv.

Activând în funcție de primar general al Municipiului Chișinău, timp de 11 ani, am colaborat fructuos cu doamna Lidia Kulikovski, iar împreună cu Departamentul Cultură al Municipiului Chișinău (Iulian Filip pe atunci era șeful acestui departament), dar și cu aportul direct al Lidiei Kulikovski, am contribuit ca în acei ani să fie deschise încă 11 biblioteci în perimetrul Municipiului Chișinău.



A fost și foarte eficientă activitatea dumneaei la deschiderea acelor 12 magazine de carte. Atunci nu era acest sistem informațional de astăzi. Dar aș vrea să spun că cel care a ținut în mână cartea, cel care a citit o operă a cuiva, cel care a frunzărit cartea de-a fir a păr, o reține în memorie pentru toată viața.

De aceea, doamnei Lidia Kulikovski, care și-a adus contribuția la dezvoltarea și modernizarea sistemului bibliotecar, aproape întreaga ei viață, să-i dorim sănătate, noroc și la mulți-mulți ani înainte.

Îi aduc cele mai sincere mulțumiri pentru că a ținut această bibliotecă întotdeauna într-o stare, aș spune, ideală, transformând-o într-un spațiu deschis și accesibil (îmi amintesc atât de reparația la care a contribuit și dumneaei, cât și de colaborarea cu ambasadele: aș menționa chiar Ambasada Germaniei care a deschis aici o sală unde cetățenii, cititorii bibliotecii pot veni, se pot informa în limba germană despre Germania (cultura, politica, economia, știința, istoria, geografia).

Felicitări, doamna Lidia. La mulți ani, mult noroc și activitate eficientă. Să aveți forțe deosebite pentru totalitatea succeselor pe care trebuie să le înscrieți în palmareul dezvoltării sistemului bibliotecar nu numai la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, nu numai în Municipiul Chișinău, dar și în toată țara.

Mă închin în fața dumneavoastră pentru munca depusă în acest domeniu.

Disponibil: <https://www.youtube.com/watch?v=Hn2dZcI2Q8I>

Activând în funcție de primar general al Municipiului Chișinău, timp de 11 ani, am colaborat fructuos cu doamna Lidia Kulikovski, iar împreună cu Departamentul Cultură al Municipiului Chișinău (Iulian Filip pe atunci era șeful acestui departament), dar și cu aportul direct al Lidiei Kulikovski, am contribuit ca în acei ani să fie deschise încă 11 biblioteci în perimetrul Municipiului Chișinău.

Lidia KULIKOVSKI



**ECHIPA
HASDEU**

LIDIA KULIKOVSKI SAU CUM ARATĂ TINEREȚEA LA 70 DE ANI

Fiecare dintre noi a întâlnit pe traseul vieții sale cel puțin o persoană, care i-a marcat existența pentru totdeauna. Trebuie să recunoaștem că nu oricui îi este dat să se manifeste în așa mod, încât să lase urme adânci în destinul unui sau mai multor oameni. Noi, bibliotecarii și întreaga Echipă HASDEU avem onoarea și privilegiul să cunoaștem o asemenea personalitate. Este doamna dr. Lidia Kulikovski, cea care odată cu angajarea și implicarea sa în reorganizarea și dezvoltarea activității sistemului biblioteconomic, a ocupat poziția de lider în promovarea inovațiilor și cercetării, evoluând ca un adevărat creator și promotor de valori profesionale.

Fiind la un popas aniversar și privind în retrospectivă calea parcursă în ascensiunea spre Everestul Perfecțiunii, distinsa doamnă Lidia Kulikovski a înaintat cu pași siguri pe tărâmul serviciului biblioteconomic, aducându-l la condiția de Terra Nova, a perseverat mereu în calitatea sa esențială de generator de idei și luptător temerar pentru schimbarea la față a bibliotecii, recurgând la cele mai noi și progresiste instrumente și modalități de abordare. A făcut-o cu mult curaj, spărgând tipare și prejudecăți, luptând cu inerția și pesimismul multora. Și a reușit, căci altfel nu se putea, or, Lidia Kulikovski este Omul care vine din lumina cărții, apelând în orice situație la dezvăluirea secretelor profesionale cuprinse în filele purtătoare de adevăr.



În istoria sa modernă, începând cu anii de renaștere națională, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a devenit un model de instituție ce promovează altfel cartea și lectura, care unește în jurul său oameni de cultură, scriitori, editori, cercetători, simpli cititori de la vârsta fragedei copilării și oameni cu argint la tâmpile... Oameni dornici să o salute, să-i exprime recunoștință pentru tot ce a făcut și face în continuare, pentru faptul că biblioteca a devenit locul de întâlnire a tuturor.

Este omul care ne-a crescut pe noi, cei care o urmăm cu încredere. Pentru că avem în față un Înaintemergător, o personalitate marcantă, care a devenit, incontestabil The Best în biblioteconomie, construindu-și cu dăruire și perseverență, treaptă cu treaptă, o carieră de invidiat.

Trăim un timp când uneori ni se pare că eforturile sunt prea mari, că am obosit, că ar fi rostul pentru a lua o pauză... E omește să simți asta, dar... nu. Nu avem voie. Nu lăsăm aripile în jos pentru că o avem pe EA, pe întruchiparea tinereții fără astâmpăr, doamna care a reinventat biblioteca și a adus-o la recunoaștere internațională ca instituție cu un destin legendar, Biblioteca-Mamă a 27 de filiale răspândite în toate sectoarele și cartierele capitalei, care oferă acces liber și echitabil la informație, educație, idei, opinii, lecturi; încurajează, susține interesul și libertatea de a cunoaște; asigură și dezvoltă servicii moderne și necesare dezvoltării chișinăuienilor. Și ca toate acestea să funcționeze la cotele cele mai importante ale valorii, doamna Lidia Kulikovski și-a depus toate cunoștințele, experiența și abilitățile de manager, profesor, formator, promotor, altfel spus... Ambasador al inovației și schimbării în bibliotecă.

Este omul care ne-a crescut pe noi, cei care o urmăm cu încredere. Pentru că avem în față un Înaintemergător, o personalitate marcantă, care a devenit, incontestabil The Best în biblioteconomie, construindu-și cu dăruire și perseverență, treaptă cu treaptă, o carieră de invidiat.

Să ne fiți alături mult înainte, distinsă Doamnă a Cărții și să ne trăiți mulți ani, Excelență!

Omagiu din partea Echipei BM

Disponibil: <http://hasdeu.md/activitate-lidia-kulikovski-sau-cum-arat-tinere-ea-la-70-de-ani-3970/>

10. 03. 21 08:00

LIDIA KULIKOVSKI – GENERATOR DE INOVAȚII ȘI IDEI BUNE

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general al BM „B.P. Hasdeu”*

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” mă duce imaginar cu gândul spre universul recifelor de corali. Cei care au avut șansa să le exploreze au remarcat culoarea, imaginea, destul de captivantă, fosforescentă, neașteptat de frumoasă. Iar toți care vorbesc despre corali – exclamă: „Magnific! O lume uimitoare! Un spațiu intens și continuu!”

Este exact la fel și mediul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” – unul neobișnuit de fascinant prin cărți, atractiv prin spații, și, în mod cert, îmbietor prin oamenii săi inteligenți ca esență și formare, bogați prin faptul că nu sunt limitați să creeze, să dezvolte. Iar acest model, stil de implicare și dezvoltare, a fost organizat și fortificat de **dr. Lidia Kulikovski**. Recifele de corali sunt numite deseori – orașele mării. Extind această imagine plastică: Biblioteca Municipală a devenit cu adevărat o bibliotecă a orașului, o bibliotecă a comunității prin dedicația și managementul aplicat de **Lidia Kulikovski**. Asociația imaginară cu recifele de corali nu este întâmplătoare. Este un tablou năucitor de captivant, am avut această șansă, admirând la început de 2021 un recif frumos în Marea Roșie în apropierea Peninsulei Sinai. M-a încântat! A fost o adevărată sursă de bucurie, dar și un izvor de inspirație, așa precum pe Darwin l-a determinat ca mintea sa să străbată dincolo



de spectacolul de suprafață al realității, îndreptându-se către un mister mai adânc, mai incitant.

Suntem contemporani cu **Lidia Kulikovski** și recunoaștem amploarea și multiplele idei, conexiuni pe care a știut mereu să le facă, ordoneze, amplifice, recombine, inoveze, chiar să depășească granițele de suprafață. Ne-a învățat să privim mult, mult mai departe, să aducem în cultura instituției noastre inovația din tot ce ne înconjoară. Desigur, cercetătorii vor spune că inovația s-a născut în momentul în care emanațiile clocotinde ale vulcanilor au explodat, noi însă cunoaștem datorită **Lidiei Kulikovski** că inovația apare și e aplicabilă, firească și în cadrul bibliotecilor, cu precădere la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

Istoria Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, de la 1983 încoace, poate fi văzută, înțeleasă ca o poveste a explorării graduale și neobosite scrise de **Lidia Kulikovski**. Fiecare nouă acțiune, inovație era, de fapt, o deschidere a noi cărări de explorat mai departe. Misterul recifului de corali, pe care l-am menționat la început, este conținut în iată aproape 40 de ani ai **Lidiei Kulikovski** la Biblioteca Municipală – un mediu profesional-aventuros în explorarea posibilului adiacent, a spațiului infinit, ca un câmp de joc deschis. Așa cum deseori Steven Johnson este considerat un Darwin al tehnologiei, care observă inovația în diverse medii și rețele, așa pentru Lidia Kulikovski fiecare combinație producea noi combinații, adică noi proiecte,

inițiative, servicii, cercetări, ce au dus spre alte noi schimbări extraordinare în cadrul instituției. Astfel, fiecare an, oferea **Lidiei Kulikovski** o nouă proiecție capabilă de noi inovații. Putem vedea remarcabile proiecte de rezonanță națională, unele multiplicându-se în mediul bibliotecar internațional. De la studii reflectate în articole la proiecte editoriale de anvergură, de la activități în cadrul bibliotecii, la evenimente comunitare și internaționale, de la inițiative instituționale, la proiecte internaționale. „Oxigenul”, de fapt, ideile bune, nu au fost culese din aer, ele au fost construite din colecțiile de carte cumpărate, citite, răsfoite și iar citite. Lectura a rămas pentru **Lidia Kulikovski** un vehicul de inspirație și de perspective noi.

Suntem contemporani cu *Lidia Kulikovski* și recunoaștem amploarea și multiplele idei, conexiuni pe care a știut mereu să le facă, ordoneze, amplifice, recombine, inoveze, chiar să depășească granițele de suprafață. Ne-a învățat să privim mult, mult mai departe, să aducem în cultura instituției noastre inovația din tot ce ne înconjoară.

Ideile bune au venit și ca soluții la problemele bibliotecii. Pentru a porni în căutarea „ideilor bune”, Lidia Kulikovski a convins lideri mai încăpăținați, a înaripat manageri mai reticenți, a fidelizat cititori mai rezervați, aducând transformarea și noutatea în cadrul Bibliotecii Municipale. Lidia Kulikovski a știut să evadeze din constrângerile birocratice, prin rețele de parteneriate, dezvoltând noi configurații de proiecte, atingând noi performanțe. A găsit noi modalități de evadare din rutina noastră cotidiană, dorind să sondeze experiențele europene, occidentale, dând un puls nou Bibliotecii Municipale.

Conexiunea cu echipa Bibliotecii Municipale a fost și rămâne cheia înțelepciunii profesionale, reușind să aducă starea de a fi împreună și de a crea cea mai bună Bibliotecă din țară. Rămâne pentru echipa de bibliotecari un conector talentat, un motor original al invențiilor, un experimentator în adaptarea la imprezibil și hazard. Marca „echipa Hasdeu”, lansată de Lidia Kulikovski, a devenit o putere incredibilă a rețelei Bibliotecii Municipale.

Unii consideră că judecățile-bliț ale intuiției sunt rarități în istoria ideilor care schimbă lumea, deoarece majoritatea lucrurilor intuite, care devin inovații importante se dezvăluie după intervale de timp mult mai lungi. La Lidia Kulikovski ideile apăreau la lumina zilei din mai multe cauze, toate însă având izbândă. Uneori

Pentru a porni în căutarea „ideilor bune”, Lidia Kulikovski a convins lideri mai încăpăținați, a înaripat manageri mai reticenți, a fidelizat cititori mai rezervați, aducând transformarea și noutatea în cadrul Bibliotecii Municipale. Lidia Kulikovski a știut să evadeze din constrângerile birocratice, prin rețele de parteneriate, dezvoltând noi configurații de proiecte, atingând noi performanțe.

se iveau, cum am mai menționat, din cărțile descoperite, altele erau provocate de intuiția alimentată de experiență. Tăria de caracter, o îngemănare între pasiune și perseverență în îndeplinirea unor obiective manageriale, confirmau adevăratele instincte și reflexe vizionare ale intelectului, îndemnând-o să înainteze spre oportunități neexplorate. De aici au și pornit diverse inițiative de colaborare internațională. Deși multe au fost provocări profesionale, totuși, Lidia Kulikovski, nu a cedat în fața nevoilor presante – bugete

mici, ignorarea bibliotecii din partea autorităților, lipsa susținerii bibliotecilor etc. Putem vedea cum au evoluat conceptele sale și din articolele scrise cu regularitate în paginile revistei „BiblioPolis”. Fiecare articol construiește pentru bibliotecari noi lanțuri și



inele de inovații și, cu siguranță, multe idei cristalizate în cadrul bibliotecilor s-au reflectat în edițiile revistei.

Constat cu mare bucurie, că am fost în preajma Lidiei Kulikovski încă de pe băncile universității, remarcând firea sa de dascăl înnăscut, dar și ulterior, observând măiestria sa de manager. Modul său de a inspira, relaționa și împărtăși secretele acestei arte biblioteconomice o face să fie extraordinară și remarcabilă.

Dragă, **Lidia Kulikovski**, orice cifră are o semnificație și o vibrație proprie care ne atinge în mod diferit și subtil. Bineînțeles, fiecare zi din lună își are secretele ei. Totuși Dvs., având o mentalitate de învingător, născută pe 10, ați reușit să Vă croiți drumul personal și profesional pe nota 10. Sunteți puternică, dinamică, ambițioasă, creativă, cu abilități strategice și manageriale, cu o vioșie și o eleganță aparte! Să rămâneți mereu la fel! Ați răspuns prompt la diverse provocări. Mulțumim că ați acceptat și această provocare – să fiți cu noi și să ne spuneți povestea plină de reușite și exemple care inspiră în continuare!

LIDIA KULIKOVSKI – DOAMNA DE CARTE

*Elena BUTUCEL,
director adjunct al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*

„Timpul are prostul obicei de a fi ireversibil.”

Octavian Paler

Timpul este cel ce ne ghidează viața și se mișcă cu o viteză uimitoare, fără opriri. Trecem prin el, ca niște călători neobosiți, adunând pe căile parcurse multe lucruri bune și de folos. Dar... timpul trece nemilos... Trece nemilos de repede, implacabil. Nu-l poți opri nici măcar pentru o clipă, ci, ca să nu-i observi fuga, nu te oprești nici tu, aducându-i aminte pe la răstimpuri că nu ai stat degeaba, i-ai pus în desagă vise, idei, idealuri, prin realizarea cărora să-i înflorești marginile, ca el, timpul, aidoma unui armăsar din poveste, să scoată flăcări de mulțumire pe coama năzdrăvană și să-și continue buiestrul într-o veselie fascinantă. Măria Sa timpul ne guvernează mersul pe acest pământ al oamenilor, iar nouă nu ne rămâne decât să-i fim supușii.

Nu, nu vom număra, nu contează șirul anilor, nu este cel mai important să-i amintești omului din preajmă că iată, a ajuns la o anumită cifră, că a încărunțit, că i-au apărut riduri la colțul ochilor. Este un fapt împlinit, real, de neoprit. Dar... să știți că nu e un mare secret prin care să afli în ce constă elixirul tinereții. Exemple? Vă aduc doar unul, de mai multe nici nu cred că este oportun în acest moment.

În fața mea, timp de 30 de ani deja, văd una și aceeași persoană, cu sclipirea tinereții în privire, cu sufletul așternut pe fila de carte, cu inima cât un munte de cărți, cu viața dăruită plenar bibliotecii... Este eroul meu de pe arena lecturilor, studiului și cercetării, ghidul și îndrumătorul meu profesional, distinsa doamnă Lidia Kulikovski, amfitrioana Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, persoană cu calități excepționale și contribuții valoroase aduse domeniului biblioteconomic. Este unică prin felul său de a fi: energică, productivă, creativă, persoana indispensabilă domeniului biblioteconomic, căreia îi plac lucrurile făcute, realizate cu calificativ înalt, manifestate la superlativ și în activitatea de management, și în activitatea de cercetare, și în remarcabilele inițiative de promovare, dar și în cele de dezvoltare a serviciilor. Este pe drept cuvânt



expertul tuturor capitolelor cuprinse în voluminoasa carte a profesiei de bibliotecar și a domeniului biblioteconomic. Este cea care a înfruntat cu demnitate condițiile vitrege în care se afla cultura națională, cartea românească la începutul anilor '90 din secolul trecut. Este cea care a pus piatra de cotitură la dezvoltarea sistemului biblioteconomic în genere, inițiind procesul de schimbare calitativă și de modernizare a serviciilor de bibliotecă. Este unică prin măiestria sa managerială, care a adunat și adună specialiștii în jurul ei pentru a crea, cerceta, dar și a se implica cu dăruire în viața BM pe diferite segmente.

Doamna Lidia Kulikovski a adus contribuții valoroase la dezvoltarea domeniului biblioteconomic, fiind considerată în mare parte drept Învățător și Îndrumător, un model demn de urmat. Este cea care a acordat șansă tinerilor, a știut să-i descopere, să-i instruiască, să le insufle încredere și să le aprindă lanterna verde în profesia de bibliotecar. Cu aportul și sub conducerea Domniei Sale, a crescut o întreagă pleiadă de bibliotecari, manageri de biblioteci răspândiți în toate cele 27 de filiale ale BM „B.P. Hasdeu”,

care fac față oricăror provocări profesionale. Toate inițiativele dnei Lidia Kulikovski au acumulat performanțe excepționale și răsunet: *Biblioteca Mov*, *Zilele Fedex*, *Provocarea verii* și multe, multe altele. În care am participat și ne-am implicat cu mult entuziasm, dăruire și satisfacție. Tinerii bibliotecari, crescuți și îndrumați de doamna dr. Lidia Kulikovski, au fost încadrați de-a lungul timpului în procese de lucru, inițiative inedite, proiecte noi, au trecut prin toate transformările și evoluția domeniului biblioteconomic.

Personal, am avut fericita ocazie să fiu crescută profesional de această doamnă de excepție, începând de la primul meu loc de

Este pe drept cuvânt expertul tuturor capitolelor cuprinse în voluminoasa carte a profesiei de bibliotecar și a domeniului biblioteconomic. Este cea care a înfruntat cu demnitate condițiile vitrege în care se afla cultura națională, cartea românească la începutul anilor '90 din secolul trecut. Este cea care a pus piatra de cotitură la dezvoltarea sistemului biblioteconomic în genere, inițiind procesul de schimbare calitativă și de modernizare a serviciilor de bibliotecă.

muncă, de la prima angajare după studiile de la facultate. Din prima i-am urmat mersul, mesajul, îndrumarea, sfatul. Mai mult, m-a orientat spre a face studii postuniversitare la Universitatea de Stat din Moldova, unde am dobândit cunoștințe și competențe generale și de specialitate, precum și abilități cognitive specifice, dar și de cercetare. Am fost onorată să o am și în calitate de conducător al tezei de master cu genericul *Evaluarea locului de muncă la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*. A fost o cercetare interesantă, cu multe lecturi de calitate la recomandarea doamnei. Consider că am fost o norocoasă să am un asemenea conducător,

pe care și-l doreau mai mulți colegi de ai mei. Este persoana care place studenților, specialiștilor din domeniu, dar și din alte domenii adiacente.

LIDIA KULIKOVSKI – acest nume se înscrie perfect în cariera profesională a fiecărui angajat de la BM, cu o evoluție plină de succes. Îi sunt recunoscătoare pentru multe din realizările obținute în cariera mea profesională și îmi plec cu pietate fruntea în fața acesteia distinsă doamne, care aidoma unui Mare Maestru, operează pe tabla de șah a profesiei cele mai surprinzătoare și pline de farmec mișcări, ca totul să ni se pară o poveste incredibilă, dar adevărată. O consider pe drept Înaintemergătorul nostru la orice povârniș, cotitură, obstacol, sufletul și creierul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Suntem și vom fi mereu împreună, vom spera, construi,

crea, înălța pe aripi de vis frumoasa și zbuciumata profesie de bibliotecar. Și chiar de va trebui să alergăm contra cronometru, cu pașii unor atleți de performanță, o vom face cu drag și cu dăruire, pentru că o avem alături pe Ea, pe doamna dr. Lidia Kulikovski, omul lângă care știm că este minunat să te afli.

Și pentru că ne stă bine ca la momentele aniversare să ne dăruim câte un zâmbet, o floare, un gând bun, eu vin și cu cele mai sincere felicitări și urări de bine, asociind neapărat trei dorințe: sănătate și putere creatoare, prosperitate, noi realizări remarcabile alături de Echipa Hasdeu!

La mulți ani, distinsă doamnă Lidia Kulikovski!

LIDIA KULIKOVSKI SAU LECȚIA DE BIBLIOTECONOMIE...

*Tamara COTOMAN,
Ludmila COTOMAN*

De atâtea ori ne-am tot întrebat, ce o fi însemnând Ea oare, profesia de bibliotecar? Meserie ori vocație?

Nu ne-am dorit un răspuns imediat. Pentru că aceasta ne-ar putea opri din căutări.

Gândul mereu ne duce la marii noștri înaintași, care, la timpul lor, au fost și ei bibliotecari. Șirul e lung: Bogdan Petriceicu Hasdeu, Mihai Eminescu, apoi George Bacovia, Lucian Blaga, Nicolae Iorga, Constantin Noica...

Ne amintim cu drag de cel mai iubit dintre profesori și un om al Cărții – Patriarhul bibliologiei Ion Madan.

Ne bucurăm nespuse de mult de Minunea de a o avea în arealul nostru biblioteconomic pe Lidia Kulikovski – această Doamnă născută, pare-se, sub Zodia Cărții.

Ne mândrim enorm de mult că suntem contemporani cu Dumneavoastră, dragă nouă Doamnă Lidia Kulikovski. Sunteți Cartea de citire din care nu încetăm să învățăm.

Lucrările de referință în domeniu, de o incontestabilă valoare științifică, articolele de ordinul sutelor, care poartă semnătura dumneavoastră, sunt adevărate lecții de biblioteconomie. V-am ascultat în repetate rânduri la diverse întruniri sau conferințe și de fiecare dată V-am admirat: simplă, modestă, alteori tumultuoasă, vulcanică chiar, dar întotdeauna cu zâmbetul pe buze. Un discurs clar, mobilizator, nu poruncitor, ci spectaculos și foarte atractiv care stârnește imediat pofta de a face ceva. Acel ceva care... scutură, cumva, rutina. Acel ceva care poate să producă o schimbare, să grăbească transformările. Așa V-am cunoscut!

Un lucru este cert – abilitățile de manager le are în venă.

Aidoma meșterului Manole, din nemuritoarea baladă populară, doamna Lidia Kulikovski, metaforic vorbind, „zidește/deschide monastiri”. Este de-a dreptul un Ctitor de biblioteci. De la 1990, atunci când este întronată în scaunul Bibliotecii Centrale din Chișinău, deloc confortabil la acea vreme, pe harta Chișinăului apar tot mai multe biblioteci-filiale. Niște bijuterii arhitectonice, cu săli de lectură spațioase, bine amenajate, dotate cu cărți bune,

cu aparataj modern. Spirit gospodăresc, doamna Director General Lidia Kulikovski, a știut să diriguiască cu multă pricepere activitatea instituției, acest veritabil templu al cărții, așa încât lucrurile să fie așezate exact la locul lor. O adevărată mașinărie care presupune pricepere, talent, dar și curaj.

Or, toate acestea poartă un singur nume – Lidia Kulikovski.

Un semn „osebitor” acest nume – Lidia. În traducere din greacă, Lydia înseamnă „iubită de popor”, „iubită de mulțime”.

Nimic întâmplător. Uneori numele se identifică cu personalitatea, marcând-o chiar.

P.S. La oră de fragedă primăvară, când iarna încă nu se dă dusă, iar primăvara încă nu a intrat în drepturile sale, când furioasă, bătrâna Odochie încă își mai scutură cojoacele, când Cronos dă vestea împlinirii a celor 70 de primăveri, venim cu calde felicitări, cu urări de bine, de viață lungă.

Ajunși în cea de-a opta zi a lui Mărțișor, în chiar ziua dumneavoastră de naștere, Vă aducem mulțumiri cordiale pentru truda depusă pe tărâmul biblioteconomic. Vă

dorim încă multe izbânzi în activitatea științifică, pedagogică și managerială. Multe primăveri cu potop de floare și mult soare, un șirag de măștișoare, pe care să vi le prindă la piept cei dragi inimii Dumneavoastră, prietenii sinceri și adevărați, iar gestul acesta care este și o minunată tradiție populară, să se tot repete ani de-a rândul, până când pieptul nu va mai putea să cuprindă droaia de măștișoare, care vor fi însemnând numărul anilor care stau să vină.

Asta v-o dorim, din toată inima, dragă nouă Doamnă Lidia Kulikovski, și avem a Vă ruga ceva – să păstrați în suflet primăvara, pentru că îi sunteți datoare acestui gingaș anotimp. Să ne trăiți, că ne trebuieți!

La șapte de zeci – încă multe alte zeci!

Un lucru este cert – abilitățile de manager le are în venă.

Aidoma meșterului Manole, din nemuritoare baladă populară, doamna Lidia Kulikovski, metaforic vorbind, „zidește/deschide monastiri”. Este de-a dreptul un Ctitor de biblioteci.

O SCRIU LUMINĂ...

Lidia GROSU

O scriu Lumină printre aceste cuvinte, pentru că mi-a dăruit această Lumină. Gândurile mele se aranjează, cumiți, în rânduri dictate de o furtună de emoții ce se declanșează ori de câte ori toate amintirile bătătoresc cărării de la inima mea spre inima Domniei Sale și pe care valsează recunoștința plină de primăvara lunii martie, timp în care s-a născut, dăruindu-mi mereu din căldura și frumusețea anotimpului ce o caracterizează prin excelență, din BONOMIA, CUMSECĂDENIA ce le poartă ca pe un talisman în suflet – cu toată iubirea de viață și de oameni.

Cred că nu există om de creație, bibliotecar, student din domeniul de activitate al acestui OM (permițeți-mi să i-l scriu cu majusculă): LIDIA KULIKOVSKI, care să nu o fi cunoscut măcar o singură dată și prea puținul timp să-i fi fost îndeajuns pentru a se umple de Lumina acestei ființe spirituale, de un entuziasm izvorâtor din sufletul ei larg, inoculându-i-l pentru totdeauna celui din preajmă. Pentru acei care au posibilitatea să o facă mai frecvent, sentimentul de fericire este dublu... triplu... înzecit.

Da, așa este doamna Lidia Kulikovski, căci astăzi despre dumneaei este vorba – o doamnă a cărții și spiritualității, doctor, conferențiar universitar la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Jurnalism și Științe ale Comunicării, domeniul biblioteconomie și bibliografie. Scriu cu mândrie aceste sintagme, și altele, săltărețe, îmi sar pe rând pentru a nu le uita.

Cum să le uiți despre un om care, pe lângă titlul de OM Emerit (1987), distinsă cu Medalia „Meritul Civic” (1994) și Ordinul „Gloria Muncii”(2010), apreciată de mama Europă cu Premiul European „Managerul secolului XXI” (2001), s-a învrednicit, de-a lungul anilor, de cel mai înalt titlu – cel de OM! Ar putea cineva să-l conteste? Ar putea cineva să i-l ia? Nimeni! Niciodată! Dar... fiecare se poate cultiva, avându-l ca model...

Om al Bucuriei („Bucuria este fața lui Dumnezeu în om”, zicea părintele Alphonse Goettmann), doamna Lidia Kulikovski, mulți ani la rând exercitând funcția de director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a împărtășit această bucurie cu semenii săi, aducându-și contribuția, în anii de redeșteptare națională, la deschiderea și îmbogățirea/completarea cu carte românească a nouă biblioteci publice, dar și a celor predestinate pentru minoritățile



naționale, inclusiv cu cărți în limbile rusă, ucraineană, polonă, bulgară, evreiască, găgăuză. În jurul acestor biblioteci i-a consolidat pe oamenii de artă – scriitori, pictori, compozitori, actori, cineaști... Într-o armonie, desigur, și cu știința. Pentru că așa îi stă bine unui savant...

Cu toate artele de mână, este astăzi o regină în mijlocul lor... Nu obosește, nu se plânge pe soartă, deși necazurile n-o cruță... De altfel, ca pe orice om. Dar le învinge prin propria dorință de a trăi, de a se înălța spre Lumină, dar mai ales de a-i înălța pe alții... din preajmă... atunci când aceștia nu mai au încredere în cei din jur. Am fost și eu unul dintre ei...

Dragă Doamnă Lidia Kulikovski, se zice că trebuie să meriți prietenia unui Mare Om... Dumneavoastră mi-ați întins mâna prietenește, iar cu ea – și încrederea în sine, dar și într-un viitor mai bun.

Vă mulțumesc pentru LUMINĂ și vă doresc să vă bucurați de ea din partea tuturor celor întâlniți în cale! Sunt convinsă că aceștia-s mulți și buni! La mulți ani cu sănătate, dragă Doamnă Lidia KULIKOVSKI!

Disponibil: https://bibliorebreanu.wordpress.com/2021/03/08/o-scriu-lumina/?fbclid=IwAR3eLFmiNYqrkQGFKXLDZIZK3j_9h5EkHJEZIHl-aVaOVkW4jJuEZ6Y8Izo

CUM AM ÎNTÂLNIT-O PE LIDIA KULIKOVSKI

*Valeriu HERȚA,
grafician, președinte al Asociației de Caligrafie DACIA*

Prin anul 2000, doamna Lidia Kulikovski a fost invitată de Biblioteca Publică Raională Hâncești la un simpozion. Am văzut că este o fire foarte interesantă și receptivă. Sincer să fiu, nu înțeleg cum a reușit să fie așa o personalitate în sistemul de atunci, un sistem în care se doreau oameni ascultători și docili. Ulterior, după ceva timp, revenit din Siberia, am reîntâlnit-o și i-am spus unele idei, la care gândisem mult. Așa a început colaborarea noastră. Am observat că dumneaei e deschisă pentru orice proiect inovator. Și aici căile noastre de creație s-au intersectat. Am vorbit despre concursul de caligrafie *Crinii Latini*, despre concursurile de Ex-libris republicane.

Dumneaei a acceptat să facem următoarea ediție a concursului de caligrafie la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Eu am propus un scenariu nou de jurizare: lucrările se fac ad hoc, după o frază deja cunoscută autorilor. În discuțiile cu dna Kulikovski stabileam ce frază să scrie tinerii, intuiam că dacă va fi prea mult text, lucrurile o vor lua în altă direcție. Tinerii se adună la un timp stabilit, primesc instrumentele și foile pentru concurs. După expi-

Am observat că dumneaei e deschisă pentru orice proiect inovator. Și aici căile noastre de creație s-au intersectat.

rarea timpului acordat, ei sunt invitați la un ceai cu bombonele, iar noi imediat făceam jurizarea. După aceea sunt invitați în sală și li se acordă premii și diplome. Vai, ce bucurie era. Toată lumea este mulțumită că nu trebuie să

aștepte săptămâni în șir rezultatul, iar noi, juriul, că totul e corect, că nimeni n-a copiat și că ei sunt fericiți. Unii până la acel moment nici nu știau ca în inima Chișinăului e blocul central al Bibliotecii Municipale.

Apoi au urmat și altele. Dna Kulikovski a aflat de undeva despre Cartea-obiect sau cartea-manuscris și a propus un concurs pe care imediat l-am acceptat, mai ales că e și aproape de grafică.

Împreună cu colegul S. Zamșa am convins studenții să se implice, mai ales că dl Zamșa le vorbise deja despre cartea-manuscris. A fost una din cele mai interesante expoziții, diversă și inventivă.

Stimată Dnă Lidia Kulikovski, vă mulțumesc! Și La Mulți și Frumoși Ani!

PORTRET

*Liliana JUC,
șefa Filialei „Târgoviște”*

Este cea care ne ghidează pașii, este sfteticul și justițiarul nostru, al *hasdeienilor*. Tot bomondul biblioteconomic o privește cu admirație. Generoasă mereu și continuu: fie că este vorba de a promova pe cineva, fie de a sugera idei sau de a iniția traininguri și reuniuni profesionale.

Reușește să remarce, să contemple cu ochi critici și buni. Iar atunci când vorbește, poți să-ți deschizi un caiet de notițe pentru a fixa citatele, parabolele, bancurile pe care le spune.

Redresează în fiecare dintre cei cu care relaționează simțul autosesizării, știe ca nimeni alta în lume, pe cel *mic* să-l facă mare, pe cel slab să-l facă *tare*. Ne îndeamnă să ne trăim creativ viața profesională prin propriul exemplu.

În primăvară ne dă o *Săptămână de zâmbet* și una de *Creativitate și Inovație*, apoi așterne curcubeul *Provocarea verii*. La început de toamnă ne aduce educația cu toate metodele nonformale ca să fim *ZEN* la sfârșit de toamnă în *Hora Științei*. Motivați prin cele mai inedite diplome, surprize, suntem misionarii campaniilor listate, adevărate cruciade bibliotecărești. Metamorfozele noastre ni se trag de la *Zilele FedEx@Hasdeu* și de la *Chindii profesionale*, în care ne-a delectat cu bunătăți intelectuale și culinare deopotrivă de exotice. A aprins pasiunea în noi, am învățat să fim facilitatori, dezvoltatori, indexatori, animatori, formatori. Ne-am simțit că luăm Everestul atunci când activitatea Bibliotecii Municipale s-a



transformat în servicii moderne de bibliotecă. Așa am descoperit că suspiciunea, ezitarea sunt experiențe formatoare și în aventura de schimbare a bibliotecii „într-o țară fără busolă, cu legi pentru grupuri și partide, nu e loc de îndoială”. Am trăit experiențe de

Această Femeie-Legendă vie a biblioteconomiei din RSSM și Republica Moldova, care, așa cum am mai scris și anterior, a înfăptuit o adevărată revoluție (pașnică) în tot sistemul de biblioteci și a luat măsuri excepționale pentru a nu admite dispariția bibliotecilor ca instituție de stat, a întocmit și a modificat un șir de proiecte, pentru ca Măria Sa Biblioteca să rămână în vârful piramidei de informare și cercetare.

nedescris prin *BiblioTalks*, *LudoTalks*, *Talciok*, prin zile de team-building (cu mâncare de raci sau babă neagră de Drochia). Cu Dumneaei știința a devenit *voioasă*, cercetările mai netede, iar noi toți – *Amicii Științei și Inovării*. Dar, cel mai important, am conștientizat că trebuie să fim vizionari, „îmboldiți de demonul inovării”, să ne racordăm din mers schimbărilor timpului, nu doar să supraviețuim, dar să fim pe val întotdeauna. Am simțit pe pielea noastră că *o gazelă poate reuși într-o lume a dinozaurilor* numai în cazul de

conștientizare a capacității noastre nelimitate de dezvoltare, în puterea strategiilor de reconvertire, re folosire, recombina re.

Atâtea și atâtea ateliere doldora de produse singulare, debriefinguri, follow-up-uri: de acolo am înțeles că inovația este bagheta magică, că avem nevoie de mirare, înprospătare, joc. Am sesizat că propria strădanie își merită respectul, produsele bune trebuie bine promovate, rezultatele motivează prin natura lor, iar când primești respectul celor din jur, te obligă să rămâi demn de respect pe viitor.

Cea care ne induce într-o nouă galactică prin *neconferințe*, evenimente inovatoare, cu modele și forme noi, ne-a prefigurat evoluția și schimbarea, este o doamnă frumoasă, deși își neagă frumusețea exterioară, inconfundabilă prin umor mucalit, jovialitate, dexteritate, maleabilă, firească în orice circumstanțe – Doamna Lidia Kulikovski.

BIBLIOTECA NE-A UNIT DESTINELE

*Parascovia ONCIU,
șefa Filialei „Transilvania”*

Clopoțelul amintirilor sună de împlinire a visurilor.

Pentru Lidia Kulikovski cuvântul „Bibliotecă” are un sens aparte, un sens major, pe care îl scrie și îl rostește cu literă mare, chiar și atunci când vorbește. A știut dintotdeauna, începând cu perioada școlară, de când lua din bibliotecă cărți de citit cu brațul, că pe viitor va deveni stăpâna lor, dacă nu va reuși să-și creeze o bibliotecă proprie, va deveni bibliotecară pentru a le colecta și repartiza pe cele publice, încredințate de către stat prin misiune de serviciu. Muncind consecvent și cu dăruire în domeniu, după obținerea în 1973 a licenței Secției de biblioteconomie a Facultății de Filologie a Universității de Stat din Moldova, specialitatea bibliotecar, ambele visuri au prins contur real, atingând cota de vârf a carierei profesionale. De ea și cu ea – această prestigioasă instituție publică cu numele frumos – „Bibliotecă”, înrudit cu sacrul logos – „Biblie”, îi sunt legate toate amintirile de viață și de muncă, care au ajuns să rotunjească șapte decenii. După absolvirea USM, este angajată ca șef de filială la Biblioteca Municipală din Chișinău, pe atunci numindu-se Biblioteca orășenească „A.A. Jdanov”, iar în perioada 1978-1982 deține funcția de director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din Cahul. Revenind în capitală din acel ultim an și până în 1989 este șef serviciu „Achiziție și completare” a BM. Anume în acea subdiviziune a BM destinele noastre s-au unit prin strânse relații colegiale de colaborare. Iar după acel an al marilor schimbări Lidia Kulikovski este aleasă pe post de director general al Bibliotecii Municipale, funcție pe care o deține fără întrerupere până în 2013, iar după și până în prezent este director adjunct al aceleiași instituții.

M-am angajat la serviciu în Sistemul Centralizat de Biblioteci din Chișinău în luna decembrie 1986. De la bun început m-a impresionat numărul mare de filiale. Anul 1989 – culmea renașterii naționale, a adus multiple schimbări în întreaga Moldovă, atât de ordin politic, economic, cât și cultural. În Sistemul Centralizat de Biblioteci din capitală, atașat Direcției Cultură, noile schimbări s-au impus parcă cu de la sine putere. Din start ne-am dorit desemnarea unui lider care să ne reprezinte. Cu acest prilej au fost



organizate alegeri, la care au fost înaintate candidaturile a mai multor persoane. A fost un scrutin „cu scântei”, în prezența unui numeros public și reprezentanți mass-media, între care Radioul Național, TV etc. Doamna Lidia Kulikovski, care mai bine de șapte ani a ocupat postul de șef serviciu „Achiziție și completare” a BM, a reușit să demonstreze calitatea de bun manager al unității, a renovat locația, a creat condiții utile și comode de muncă tuturor angajaților. Activitatea la „Achiziție și completare” nu era ușoară, fiind stabilită o normă de 65 de procente de achiziții de carte din domeniul științelor sociale, și totuși, managerul obținea prin străduință dotarea cu cele mai bune achiziții, care veneau în deplină concordanță cu solicitările filialelor. În biblioteci pe atunci erau doar cărți cu alfabet chirilic, nouăzeci la sută fiind în limba rusă. În așa-zisa limba moldovenească erau doar 8-9 procente, de asemenea, cu alfabet chirilic. Era nevoie de mare curaj ca să poți schimba ceva în acele vremuri fără numeroase aprobări din partea instanțelor, și în special a celor de partid. Îmi amintesc de o captivantă și voluminoasă achiziție nouă în primii ani de renaștere națională – monumentală carte „Istoria literaturii române de la origini până în prezent” de G. Călinescu, procurată la Odesa, doar dânsa știe cum, reușind s-o introducă în Bibliotecă. Această carte prețioasă conține date complete și selective despre majoritatea scriitorilor români, constituindu-se ca un izvor plin de informații

atât de necesar publicului în acele de neuitat zile de trezire națională. Au urmat și alte achiziții interesante din domeniile literaturii, istoriei, educației ș.a. Având o experiență laborioasă în spate, evident că majoritatea alegătorilor au pledat ca în funcția de director general să fie aleasă doamna Lidia Kulikovski, eveniment care s-a produs în anul istoric de anvergură 1989.

Noile remanieri și evenimente s-au succedat una după alta, începând cu schimbarea numelui Bibliotecii Municipale din „A.A. Jdanov” în „B.P. Hasdeu” – unul din cei mai mari cărturari ai neamului românesc. Curajul și perseverența n-au părăsit-o niciodată pe directorul general, fiind deschizătoare de filiale de carte românească cu sprijinul conducătorilor de județe și directorilor de biblioteci, începând cu anul 1991. Astfel, rând pe rând, s-au deschis nouă biblioteci de carte românească. Norocul a fost ca noi, Biblioteca „Transilvania”, să fim „prima rândunică” în acest sens, deși era luna lui august în plină vară. Am avut norocul, pentru că se aștepta să fie deschisă prima, încă în 1990, Biblioteca „Onisifor Ghibu”, având îndemnul și ajutorul fiului distinsului înaintaș – Octavian Ghibu, dar și o colaborare strânsă cu Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu” din București. Din cauza că nu se găsea o locație potrivită în zona centrală, așa cum își dorea fiul patronului spiritual al bibliotecii, inaugurarea ei s-a amânat pentru ianuarie 1992. Întâmplarea fericită a fost ca doamna Lidia Kulikovski să se afle în fața Primăriei din Chișinău atunci când Alexe Mare, avocat de profesie, descinse în 1991 în capitala Republicii Moldova pentru a dona un mare lot de carte românească și avea nevoie de găzduire. Întâlnirea și discuția constructivă a celor doi a durat câteva minute, iar impactul benefic se resimte până în prezent. Fiind de origine basarabean, Marele patriot Mare, stabilit de ani buni cu traiul la Cluj-Napoca, nu putea fi indiferent față de apelul de completare a fondului de carte al bibliotecilor basarabene cu literatură în limba română. Așa și n-a mai ajuns avocatul la primarul general să-i solicite ajutorul, în schimb cărțile, colectate de el cu sprijinul a zeci și sute de ardeleni cu inimă mare, au ajuns în timp record la Chișinău. Atunci, cu puțin timp în urmă, tocmai se dăduse în exploatare în sectorul Ciocana al capitalei o nouă, spațioasă bibliotecă, unde îmi începusem activitatea în calitate de director, și directorul general Lidia Kulikovski a considerat că donației clujene de carte îi va sta bine pe rafturile acesteia. Așa a început podul de cărți, așa a început frumoasa și

strânsa noastră colaborare cu Ardealul, care s-a extins, durează și va dura în continuare. Colegii noștri de peste Prut au fost receptivi și foarte activi, astfel că împreună am reușit la 29 august 1991 să deschidem în larg cadru festiv prima bibliotecă de carte românească în Republica Moldova, botezată, cum era și firesc – „**Transilvania**”. Festivitatea de inaugurare a avut loc în a treia zi după proclamarea Independenței Republicii Moldova, la care au participat personalități de prim rang, între care amintim pe Alexandru Moșanu, președintele Parlamentului Republicii Moldova, Ion Ungureanu, ministru al Culturii și Cultelor, Mircea Druc, prim-ministru, Lidia Kulikovski, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, acad. Mihai Cimpoi, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova, Ion Hadârcă, parlamentar, poet, Iulian Filip, șeful departamentului Cultură al Primăriei mun. Chișinău; din cealaltă parte: Traian Brad, directorul Bibliotecii Județene „O. Goga” din Cluj; Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare; Liana Căprineanu, directorul Bibliotecii Județene din Turda; Dimitrie Poptâmaș, directorul Bibliotecii Județene din Mureș; Gheorghe Toduț, directorul Bibliotecii Județene din Satu Mare; Silvia Cosma, directorul Bibliotecii Județene Sălaj ș.a., secundați de echipe numeroase de scriitori, artiști, ziariști, folcloriști etc. Aș vrea să menționez că majoritatea directorilor bibliotecilor județene prezenți la manifestare ulterior au reușit să deschidă în Chișinău biblioteci de carte românească. La acea neuitată și mare sărbătoare delegația clujeană a venit cu o donație de carte de 15 368 de volume. De atunci, an de an, la aniversarea Bibliotecii „Transilvania”, prietenii noștri de la Biblioteca Județeană „O. Goga” completează fondul de carte cu noi și noi donații. Anul acesta vom sărbători trei decenii de la fondare. Biblioteca Județeană „O. Goga” a extins colaborarea cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, făcându-se schimb de proiecte, delegații, duplexuri profesionale etc.

În cartea *Filiala „Transilvania” – Portret din cuvinte*, despre evenimentul epocal din 29 august 1991, acad Mihai Cimpoi consemnează: „Bibliotecii „Transilvania” i-a fost să fie *prima* în procesul înnoirii revoluționare a activităților culturale din spațiul basarabean după 1989, având astfel *un rol istoric* indiscutabil. Deschisă cu ajutorul confratern al Bibliotecii Județene „Octavian Goga”, Cluj-Napoca, și în special al ctitorului ei Traian Brad, directorul de-atunci al ei, „Transilvania” și-a propus programatic să fie o

instituție a *Renașterii naționale*, de la noi, i-a fost dat să fie o bibliotecă de carte românească, o bibliotecă *pură* de carte românească. Metaforic vorbind, ea a venit, în chip providențial, să umple acel gol cultural, care s-a creat în perioada de înstrăinare, răspunzând nevoii de a evita acel *horror vacui*, despre care vorbea Lucian Blaga în *Trilogia culturii*, exemplificând chiar cu fundalul negru al scoarțelor basarabene. Era, atunci, un vacuum de carte românească, dar și un vacuum general de unitate culturală românească”.

La 14 ianuarie 1992 a avut loc, tot în cadru solemn, cu numeroși oaspeți, inaugurarea Bibliotecii „Onisifor Ghibu”. Apoi s-au deschis și celelalte biblioteci de carte românească: „Ovidius”, „Alba Iulia”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, „Maramureș”, „Ștefan cel Mare”, „Liviu Rebreanu”. Pentru toate și-a pus

umărul și și-a deschis inima directorul general Lidia Kulikovski. Toate aceste parteneriate cu bibliotecile județene tutelare continuă până în prezent, în particular: BJ „Octavian Goga” din Cluj, Biblioteca Metropolitană București, Biblioteca „Lucian Blaga” din Alba Iulia, Biblioteca „I.H. Rădulescu” din Târgoviște, „Mureș” din Târgu-Mureș, „Petre Dulfu” din Baia Mare, „Ioan N. Roman” din Constanța, „Duiliu Zamfirescu” din Focșani, „George Coșbuc” din Bistrița-Năsăud.

Revista „BiblioPolis”, fondată de către protagonistă noastră, avându-l mai bine de 15 ani de redactor-șef pe regretatul scriitor, publicist, traducător, bibliofil Vlad Pohilă, a dat undă verde bibliotecarilor la publicarea articolelor din domeniu, dar și a altor materiale despre parteneriatele bibliotecilor, evenimentele culturale din instituții locale, naționale și universale.

Un alt amplu proiect a fost deschiderea și a filialelor de carte pentru minoritățile naționale: „Ițic Mangher”, „Lesia Ukrainka”, „Mihail Ciachir”, „Hristo Botev”, „Adam Mickiewicz”, dar și a Centrului Academic Internațional Eminescu, a Bibliotecii Publice de Drept, a Centrului de literatură germană și altele.

În paralel cu funcția de director general al BM „B.P. Hasdeu”, dr. Lidia Kulikovski (în 2003 a susținut teza de doctor în științe pedagogice cu tema „Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării societății”) mulți ani, grație înaltei capacități profesionale, marilor schimbări în bine în domeniul biblioteconomic pe care le-a realizat, a fost aleasă pe post de președinte al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, reprezentându-ne la toate forumurile profesionale naționale și internaționale.

Un alt domeniu consolidat a fost procesul de cercetare bibliografică și de editare, care se dezvoltă cu succes și în prezent în cadrul BM „B.P. Hasdeu”. A fost inițiat un amplu program întru editarea biobibliografiilor scriitorilor consacrați, la care își dau concursul filialele BM „B.P. Hasdeu”. Revista „BiblioPolis”, fondată de către protagonista noastră, avându-l mai bine de 15 ani de redactor-șef pe regretatul scriitor, publicist, traducător, bibliofil Vlad Pohilă, a dat undă verde bibliotecarilor la publicarea articolelor din domeniu, dar și a altor materiale despre parteneriatele bibliotecilor, evenimentele culturale din instituții locale, naționale și universale. Directorul general dr. Lidia Kulikovski a susținut cu regularitate schimbul de experiență dintre unitățile de profil de pe un mal și altul al Prutului și nu numai, desfășurându-se în acest sens și conferințe, și simpozioane, și duplexuri profesionale etc. O frumoasă tradiție a devenit și desfășurarea, la aniversări, a Zilelor Bibliotecii, în cadrul cărora au loc mai multe evenimente: trainin-guri, lansări de carte, vernisaje de pictură, concursuri etc.

Un proiect căruia i s-a dedicat total este și „Novateca”. Drept rezultat, bibliotecile din Republica Moldova s-au schimbat nu numai la față, dar și la conținut, fiind completate, pe lângă fondul de carte, cu echipamente necesare: calculatoare, tablete, proiectoare, Internet etc. L. Kulikovski a fost mentorul proiectului, timp de zece ani a format, organizat, instruit bibliotecarii din bibliotecile



de la toate nivelele prin variate metode de instruire profesională, vizite de documentare la bibliotecile din diferite țări. Au beneficiat în special cei care s-au implicat în crearea și desfășurarea proiectelor de dezvoltare a bibliotecilor în care activau.

Nu pot trece cu vederea și o altă direcție în care s-a manifestat directorul nostru general și anume cea de lider sindical, fiind președinte al sindicatului BM „B.P. Hasdeu” mulți ani la rând. Și pe această dimensiune de activitate a schimbat multe lucruri în modul de organizare și desfășurare a activităților pentru salariații Bibliotecii Municipale. A devenit tradițională celebrarea sărbătorii profesionale – Ziua bibliotecarului. De asemenea, de Crăciun, de Anul Nou, de Paști, deseori mergeam în excursii interesante pentru bibliotecari. Nu e deloc simplu să poți organiza activități de sărbătoare și relaxare pentru un colectiv, care numără în jur de patru sute de angajați.

În altă ordine de idei, mereu am fost încurajați să participăm activ la conferirea gradelor de calificare profesională: unu, doi și superior, astfel să devenim o echipă tot mai competentă și unită în toate. Lidia Kulikovski are un spirit înnăscut de organizare, care se declanșează odată cu prezența Domniei Sale la evenimente. Mulți dintre noi am beneficiat de călătorii prin locuri frumoase de Ziua bibliotecarului, odihnindu-ne și relaxându-ne frumos, simțindu-ne ca o echipă consolidată de bibliotecari, mândri de profesia aleasă. A fost și greu, a fost și ușor, dar în toată perioada de directorat general Doamna noastră a știut să țină piept tuturor provocărilor și să obțină realizări incontestabile, chiar și acolo unde șansele nu se arătau a fi benefice.

Pe finalul acestor amintiri și destăinuirii aș vrea să menționez către această frumoasă aniversare că directorul general doctor Lidia Kulikovski a fost managerul care ne-a oferit libertatea de a ne dezvolta și a ne profesionaliza, înmulțindu-ne succesele, ne-a susținut, ne-a apreciat, ne-a gratificat și pentru toate acestea, și pentru tot ce a investit în noi, în special pentru bucățița de suflet pentru fiecare, îi suntem recunoscători și îi mulțumim, dorindu-i multă sănătate.

LIDIA KULIKOVSKI – OMUL CU OCHII CĂPRUI CA SÂNGELE PRIMĂVERII...

Vitalie RĂILEANU,
critic literar, șeful Filialei „O. Ghibu”

Cine o cunoaște, știe că Lidia Kulikovski – *Omul cu ochii căprui ca sângele primăverii*, vorbește cu pauze pline de înțelesuri... Dialogurile sau monologurile sale publice sunt atât de elocvente, încât te simți prietenul ei de mulți ani.

Eu mă consider unul din acești fericiți!

Prin urmare, Lidia Kulikovski se definește prin ceea ce creează, gândește, făurește, dar puțini știu că Dumneaei se mai conturează și cu ajutorul cuvântului scris, prin reveniri până la anulare a ceea ce o încălzește cu puțin înainte. *Torturată* de imperativul cenzurii proprii, Lidia Kulikovski e ca alchimiștii înfierbântați la ideea obținerii pietrei miraculoase.

Relațiile cu colegii de breaslă, cu cei care o cunosc și o știu, sunt cultivate cu memoria trează, încât nicio confuzie nu se poate insinua în registrul său afectiv... Fiind pe post de *generatoare* a funcționării rețelei Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, are o suplețe intelectuală câștigată de-a lungul unei experiențe calendarice, de



unde și simțul orientării sigure pe drumul care trebuie să aibă la capăt un izvor generos.

Răsucirile *violente* ale unui temperament clocotitor foc, ce emană din *Lidia Kulikovski – Omul cu ochii căprui ca sângele primăverii* – alcătuiește ființa faptului autobiografic, legată de peisajul unei Câmpii (Vasile Gârneț – *Câmpia Borges*, poeme) ca o Bibliotecă... Acestei instituții, căreia i-a și dedicat întreaga viață, Doamna Lidia Kulikovski îi scrie o istorie, păstrând o pioasă recunoștință față de cei ce o înconjoară, exprimată în file de *cronos*...

Un alt atribut al acestei puternice personalități este un pronunțat cult al muncii și al valorilor spirituale.

Nici o clipă și nici o împrejurare nu o poate forța pe *Lidia Kulikovski – Omul cu ochii căprui ca sângele primăverii* – să tolereze spontaneitatea iresponsabilității. Totul crește din trudă îndărătnică și din răbdare, ea fiind un exemplu de hărnicie și pasiune, de dăruire pentru valorificarea imaginii Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Stimată Doamnă, Dumneavoastră reprezentați prototipul intelectualului, al *Omului de Carte*, ce respiră prin fiecare fibră a ființei învățăturile dobândite din lumea lor și promovate nouă – colegilor de breaslă.

Drumul formării multora a trecut prin *Școala Dumneavoastră*, însoțindu-ne mereu, fie din apropiere, fie din depărtare. Doar sunteți de o Viață cu noi!

Rămâneți a fi și în viitor – *Făuritoare de personalități!*

Inteligența și Bonomia Dumneavoastră a reușit să aplece arborii înalți prin vârfurile de jos ale ramurilor...

Parafrazându-l pe Goethe, *Vârsta Dumneavoastră*, stimată Lidia Kulikovski, – *e un început de primăvară minunată a tuturor roadelor!*

Fiind pe post de *generatoare* a funcționării rețelei Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, are o suplețe intelectuală câștigată de-a lungul unei experiențe calendarice, de unde și simțul orientării sigure pe drumul care trebuie să aibă la capăt un izvor generos.

LIDIA KULIKOVSKI, DOAMNA CU CHIP DE FRUMOASĂ CARTE

Elena TAMAZLÂCARU

Altfel nici nu ar fi fost posibil: chipu-i luminos pare a fi o carte deschisă! Ce fel de carte? Cea mai bună și inevitabilă pentru destinul fiecărui dintre noi, desigur.

Nu știu de când o cunosc – important e că la fiecare eveniment sau întâlnire este parte a unei adevărate surprize – pare un alt om de fiecare dată. Și grație faptului că se îmbracă într-un mod foarte original, îmbină cu multă îndrăzneală și îndemânare culorile, detaliile, accesoriile.

Mai e în permanență prezentă și surpriza noutății – primește cu mult entuziasm noile tehnologii, le studiază, le aprofundează, apoi le propune și colegilor spre... adopție. De exemplu, comunicarea distanțată foarte apreciată astăzi în legătură cu pandemia, era prezentă în viața colectivului Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a celor circa 30 de filiale, cu mult înainte! Este adevărat, în domeniul tehnologiilor avansate lucrează la BM „B.P. Hasdeu” o echipă de mari și frumoși entuziaști, dar la fel de adevărat e că această activitate își are începuturile încă de când deosebita Doamnă era director general al Bibliotecii Municipale...

Am mai scris despre dr. Lidia Kulikovski, una dintre cele mai citite doamne nu doar de pe la noi, cu siguranță – când la oca-

Am comparat odată acest cuib de intelectuali de la BM „B.P. Hasdeu” cu o veritabilă și adevărată academie de științe! Și nu cred că cineva gândește altfel!

zie, când în mod tangențial... Am avut și imprudența unei comparații cu o doamnă de la cârma unui prosper stat european, dar care trebuia să ducă la concluzia că și la BM „B.P. Hasdeu” toate merg ca pe roate: Zilele Științei, ale Inventicii, Zilele Bibliotecilor, alte

zile importante se transformă în săptămâni ale respectivelor tematici: cu evenimente la fiecare bibliotecă-filială și reportaje-rezumat publicate pe bloguri și Facebook, cu implicarea copiilor de la grădinițe, gimnazii și licee, a părinților și bunicilor, a educatorilor, învățătorilor, profesorilor...

Despre deosebita intelectuală Lidia Kulikovski am vorbi și vorbi: foarte ingenioasă, sociabilă, activă și devotată profesiei iubite, mereu cufundată în grijile inițierii și dezvoltării proiectelor

ce vizează promovarea Cărții, Tehnologiilor electronice, sporului continuu al fondului de carte românească, dezvoltării relațiilor cu Biblioteca Metropolitană din București, cu Bibliotecile Județene, creșterii rețelei de biblioteci în Chișinău, creșterii în permanență a numărului de cititori-utilizatori etc. Am comparat odată acest cuib de intelectuali de la BM „B.P. Hasdeu” cu o veritabilă și adevărată academie de științe! Și nu cred că cineva gândește altfel! Ce mai putem spune despre distinsa Doamnă?! A scris sute de articole de specialitate, câteva cărți inevitabile, este membră a echipei de elaborare a câtorva zeci de serioase bibliografii... Organizează și moderează sute de întâlniri cu scriitorii, lansări și prezentări de carte, lansări de proiecte... De la un timp se anunță și ca turistă: cu rucsacul în spate și zâmbetul luminos arborat pe față pornește deși vizitează fiicele plecate în lume. Cum toate drumurile au marea calitate de a se aduna acasă, Doamna revine cu noi forțe și idei pe care le pune în... serviciul zidirii în profesie.

Așadar, diferite surse dau diferite date ale zilei de naștere pentru Lidia Kulikovski. Și am 9 martie care-i la mijloc! La mulți fericiți, inspirați și sănătoși ani, distinsă Doamnă!

Disponibil: https://bibliotecalbaiuliablog.wordpress.com/2021/03/09/lidia-kulikovski-doamna-cu-chip-de-frumoasa-carte/?fbclid=IwAR0J4QGtIpS9cCyy6whCBF9JQo4MjMeSwI85vl2GiToMl8yOx_4EzAZnCc

ÎN ROBA UNUI ZENODOT CU CARTEA PE INIMĂ: LIDIA KULIKOVSKI

*Dr. hab. Elena UNGUREANU,
șefa Secției studii și cercetări,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Lidia Kulikovski împlinește o vârstă zen. Sau poate una zenodotiană. Pentru ea biblioteca e un fel de religie. Căci religia ce este? Este expresia simbolică a unei încrederi în existența unei forțe supreme de care omul ar depinde. Anume această încredere promite omului care își pune întrebări asupra existenței sale – un sens, un rost. Cuvântul *religie* în latină înseamnă „re-legare”, respectiv restabilirea relației dintre om și ceea în ce crede. Lidia Kulikovski crede în CARTE, în puterea și slăbiciunile ei, viața ei se leagă de și se pierde în cărți. Iar cartea ce este? Este una dintre cele mai mari cuceriri ale umanității. Datorită cărții omul cunoaște macrouniversuri și universuri infinitezimale.

Trăim viața noastră, fiecare în parte, ca pe o odisee sau ca pe o iliadă. Mai mult sau mai puțin, fiecare dintre noi ar putea fi asemuit unuia care a trăit înaintea noastră. **Zenodotus din Efes** (în greacă: Ζηνόδοτος) (cca 330-260 î. Hr.) a fost un gramatic grec, tot el critic literar, poet și erudit elenist, interpret al operelor lui Homer (deci filolog în cel mai larg înțeles al cuvântului) și primul bibliotecar (numit și superintendent) al vestitei Biblioteci din Alexandria. Biografia acestuia ne-a prilejuit o asemănare surprinzătoare cu cea a Lidiei Kulikovski, păstrând, bineînțeles, proporțiile, dar admirându-i acesteia nepotolita-i sete de cunoaștere și aspirațiile, aidoma cărturarilor din antichitate.

Să-l aducem, pe renumitul bibliotecar Zenodot, mai aproape de cititor. În calitate de șef al unei biblioteci atât de faimoase, s-a ocupat de clasificarea poezilor greci (epici și lirici) și de întocmirea primelor ediții critice ale operelor, între care cel mai cunoscut până în prezent este Homer. Așa s-a născut critica de text (numită și *filologie, litere, textologie*). Iar cărțile sunt texte. Mai mult, Zenodot e cel care a utilizat **primele sisteme de numerotare și expresii specifice de bibliografiere**, de exemplu: „Od. III 82”, care însemna „Odiseea, cântul al III-lea, versul 82”, – abrevieri pe care știința biblioteconomică le utilizează, într-o formulă sau alta, până în prezent. Zenodot a împărțit textul epopeii lui Homer în 24 de



cânturi (cărți), pe care le-a redat corect, prin confruntare atentă și comparare cu manuscrisele existente (pe atunci papyrusuri) în Biblioteca din Alexandria. Cam tot așa Lidia Kulikovski a adunat sub coperta încăpătoare a Bibliotecii Municipale tot pe-atâtea filiale, fiecare dintre ele cu cântul și hronicul său, pe care le-a dirigit un pătrar de veac și a căror activitate a pus-o în competiție continuă și generare de performanță. Bibliotecile-fiice (adică filialele) sunt opera primei directoare de municipală de după independență.

Lucrând cu textul/textele, Zenodot a fost nevoit să alcătuiască un **Glosar** („Cuvinte sau Glose homerice”) și chiar un Dicționar de barbarisme (cuvinte străine, rare și neobișnuite), făcându-l prima persoană cunoscută care a folosit **ordinea alfabetică** ca metodă de organizare. Pentru ca activitatea rețelei să meargă strună, prin Biblioteca Municipală au curs (și curg până azi) râuri de glose și idei generate neconținut de dna Kulikovski, prin care a contaminat întregul roi. Am înainta cu comparațiile, dar, din nefericire, nici una dintre lucrările filologului și bibliotecarului grec nu s-au păstrat, ele dispărând odată cu celebra bibliotecă.

Cel mai mare merit al lui Zenodot se referă la **organizarea bibliotecii**: a introdus un sistem de organizare a materialelor din Biblioteca din Alexandria prin care textele au fost alocate diferitor săli în funcție de subiectul lor – versuri sau proză, literare sau științifice. Într-o cheie similară și-a construit viziunea Lidia

Kulikovski vizavi de structurile bibliotecare la a căror fondare și-a adus din plin contribuția. Zenodot este primul care a organizat lucrările în ordine alfabetică după **prima literă a numelui autorilor**. Când lipsea un titlu de lucrare sau un vers, Zenodot trebuia să le înscrie și să treacă o privire asupra textului, marcând pasajele cu un semn specific, numit *obelă*, acesta fiind, de fapt, prima utilizare înregistrată a ceea ce numim azi **date și metadate**, un reper în istoria bibliotecii. Probabil, verbul *a obeliza* a fost creat pentru oameni ca Lidia Kulikovski, simbol care poate fi găsit și pe tastatura microcalculatoarelor, alcătuit din intersectarea unui minus cu două puncte (÷), semn al împărțirii, dar și al îndoielii, al întrebării. Dacă vrei, chiar un semn al virtualității digitale puternic fragmentate.

Chiar dacă ediția lui Zenodot a fost criticată (din cauza inerențelor subiectivității), acesta rămâne unul dintre cei mai valoroși exponenți ai textologiei și biblioteconomiei antice, primul

Bibliotecile-fiice (adică filialele) sunt opera primei directoare de municipală de după independență. care a înțeles importanța divizării (fragmentării, indexării) conținutului și descrierii bibliografice. Ca un Zenodot adevărat, ex-directoarea Lidia Kulikovski a revizuit politicile dogmatice

bibliotecărești, scuturând covoarele ideologice și a îndrăznit să raporteze activitatea bibliotecii la bunele practici din străinătate, clădind astfel o bază solidă pentru viitoarele generații de bibliotecari și utilizatori ai bibliotecii. Deși crede într-un mod aproape religios în carte, Biblioteca Nu este pentru Lidia Kulikovski un templu, un loc sfânt, ci, dimpotrivă, unul desacralizat: al muncii și lecturii, al animației și meditației, al ludicului și distracției cotidiene, al îndoielii și verificării...

Continuând asocierea pe care ne-am permis-o între un Bibliotecar antic și un Bibliotecar contemporan nouă, amintim că una din cele mai active și în ascensiune platforme recunoscute la nivel global este ZENODO.org, produs al renumitului laborator CERN (Organizația Europeană pentru Cercetare Nucleară) din Elveția. Acest laborator reprezintă leagănul Webului, având denumirea prescurtată de la numele celui prim-conducător de bibliotecă **Zenodot(us)**, considerat tatăl primei utilizări înregistrate a metadatelor. Din perspectiva WWW-ului, acel antic bibliotecar Zenodot este un nume de referință nu doar în istoria bibliotecii, dar și un adevărat reper pentru sistemele informatice și aplicațiile care gestionează baze de date de volum mare. Având abia vârsta unui

copil (8 ani, fiind lansată în 2013), platforma ZENODO se bucură de popularitate mai ales pentru calitățile sale incontestabile (a se reține principiile FAIR privind publicarea datelor științifice – *findability* (regăsirea), *accessibility* (accesibilitatea), *interoperability* (interoperabilitatea) și *reusability* (reutilizarea), care trebuie să fie funcționale atât pentru mașini, cât și pentru oameni). Un conducător modern de bibliotecă nu poate face abstracție de atuurile tehnologiei informației, iar dna Lidia Kulikovski este un promotor activ al ei, împăcând cu maximă eficiență ambele tehnologii: cartea tipărită cu online-ul. Adeptă convinsă a depozitării conținutului și transmiterii lui generațiilor viitoare, dna Kulikovski a îmbrățișat cu ușurință conceptul de *știință deschisă* (și respectiv, pe cel de *acces deschis*), deoarece a fost lansat de oameni cu același tip de gândire – pentru ca o întreagă lume să poată folosi, distribui și dezvolta cunoștințele în mod liber, pentru a obține un impact mai mare asupra comunităților și a utiliza cunoașterea în beneficiul societății. Dna Kulikovski e în continuare managerul bibliotecar care emite idei ce converg spre scopul magistral și responsabil de a SALVA tot patrimoniul omenirii, cu ajutorul tehnologiilor digitale. Distinsa Bibliotecară militează și inspiră, argumentează și sfichiuieste, laudă pe alții în avans și se autoironizează. O persoană care tinde să devină completă, care transformă defectele în calități



și pe care vrei să o imiți, căci debordează de (dorința de) viață, și vrei să-i stai în preajmă, să te ții din urmă, să o tot ascuți. Care știe să râdă și să plângă, să se ridice când cade și să-i ajute și pe alții să o facă.

Calitatea de deschizător de drumuri, deschizător de uși, aducător din afară și lansator de idei, cap de școală și căpetenie (să nu uităm că numele de fată e Ataman!), înarmată cu o filozofie

Ca un Zenodot adevărat, ex-directoarea Lidia Kulikovski a revizuit politicile dogmatice bibliotecărești, scuturând covoarele ideologice și a îndrăznit să raporteze activitatea bibliotecii la bunele practici din străinătate, clădind astfel o bază solidă pentru viitoarele generații de bibliotecari și utilizatori ai bibliotecii.

a deschiderii și a împărtășirii cunoștințelor fac din dna Lidia Kulikovski, ajunsă la frumoasa vârstă a plinului, la o est(etică) a cărții și raftului, fac, repetăm, din dumneaei un Om al repereilor în domeniu, pionier al creării unei rețele de biblioteci și a bibliotecii ca rețea, o figură și un personaj ieșite din teascul cărții, plămadă din litere, semne și simboluri, care crește și șlefuieste, hasdeian, alți oameni ai cărții, lecturii, culturii.

Ea însăși un SEMN al propriei divizări de ființă, avidă de cunoaștere și sfâșiată de necunoaștere, rătăcită și regăsită pe nesfârșitele cărări, hudicioare și magistrale ale textului, concrescută în cotorul unei cărți borgesiene și zidită în fiecare dintre co(t)loanele unei biblioteci din centrul Chișinăului, clădire emblematică care „arde” și se dărâmă neputincios sub ochii cititorului, într-un mod atât de pașnic și dramatic, ca într-un film cu încetinitorul cu o bibliotecă alexandriniană, dar în care continuă să zvâcnească cu speranță inima păsării Phoenix.

Lidia KULIKOVSKI



INTERVIURI

LIDIA KULIKOVSKI – UN (AUTO)PORTRET ANIVERSAR

Prof. univ. dr. hab. Nelly ȚURCAN

Vârsta este ceea ce există în gândurile noastre.
Dacă nu te gândești la asta, nu este acolo.

Mark Twain

Personalitate marcantă în biblioteconomia moldovenească – conferențiar universitar, doctor Lidia Kulikovski împlinește 70 de ani. Este o viață profesională rodnică, frumoasă, cu multe realizări, dăruită domeniului biblioteconomic și Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

S-ar părea că noi știm totul sau aproape totul despre opera și personalitatea dnei Lidia Kulikovski. Domnia Sa a contribuit la publicarea a peste 700 de lucrări în calitate de autor, alcătuitoare, redactor, recenzent, consultant științific. Colegii de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, colegii de breaslă din țară și de peste hotare, studenții, prietenii povestesc cu sinceritate și recunoștință despre activitatea profesională practică, științifică și pedagogică multilaterală, despre profesionalismul înalt, competența, dedicația și farmecul personal. Se pare că nu este nimic de adăugat, cu excepția felicitărilor oficiale pentru următoarea aniversare. De fapt, aceste temeri sunt neîntemeiate.

Am cunoscut-o pe Lidia Kulikovski la începutul anilor '90 ai secolului trecut (!). S-au scurs treizeci de ani de când ne-am întâlnit pentru prima dată pe holul blocului V (de pe strada Vinogradnaia, în prezent Gheorghe Cașu) al Universității de Stat din Moldova. Lidia Kulikovski se pregătea să intre în sală pentru a ține cursul „Colecții de bibliotecă”. Apoi am fost colegi la catedra „Biblioteconomie și Asistență Informațională”, deja la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, ceva mai târziu am devenit colegi la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, am colaborat în diverse comisii, grupuri de lucru, proiecte.

O cunosc pe Lidia Kulikovski ca pe o personalitate în domeniul nostru de activitate, cu vocație de conducător, animator, cu spirit inovativ, entuziasm și creativitate neobosită.

Poate o va surprinde pe Lidia Kulikovski, poate îi va surprinde pe cititori, dar vreau s-o prezint pe Lidia Kulikovski altfel, dintr-o altă perspectivă.



Se crede că tradiția sărbătoririi zilei de naștere a unei persoane a existat încă din cele mai vechi timpuri. Se presupune că românii au fost primii care și-au dezvoltat obiceiul de a-și onora anual membrii familiei, prietenii și clienții cu banchete, rugăciuni și daruri în ziua nașterii lor. De-a lungul secolelor, aniversările au fost percepute ca o zi specială mai ales în rândul populației adulte. Dovezile istorice nu lasă nicio îndoială că ritualurile joacă un rol important în viața umană. Se crede că sărbătorile pe tot parcursul vieții, cum ar fi zilele de naștere, nu numai că ajută la înțelegerea naturii ciclice a proceselor naturale, dar sunt, de asemenea, o sărbătoare importantă a tranziției în societate. Ocaziile pentru o interpretare rituală diferă foarte mult în funcție de cultură, credințe religioase și locația geografică.

În încercarea de a fi originală i-am propus dnei Lidia Kulikovski să răspundă la un chestionar divizat în două părți. Prima parte a chestionarului s-a axat pe percepțiile, opiniile personale cu privire la ziua de naștere. Partea a doua a chestionarului este o adaptare a testului lui Marcel Proust.

Pe parcursul vieții percepem diferit ziua noastră de naștere. Există o categorie de oameni cărora nu le place să-și sărbătorească zilele de naștere, alții așteaptă cu nerăbdare această zi. În copilărie și tinerețe o așteptăm cu bucurie, știind că vom avea cadouri, petreceri. La o anumită vârstă încercăm să facem anumite bilanțuri a ceea ce am reușit, care sunt valorile adevărate pentru noi, cine este în preajma noastră ș.a.

Am rugat-o pe dna Kulikovski să aprecieze după o scală din zece puncte, dar și să răspundă la întrebarea „Cum vă simțiți în ziua dvs. de naștere, comparativ cu alte zile din an?”. Dna Lidia Kulikovski a menționat că niciodată nu s-a simțit comod în ziua sa de naștere. *„Eu apreciez să vorbească despre mine prin feedback instant la faptele/acțiunile/rezultatele mele nu într-un cadru festiv în care stau „smirno” și ascult ditirambi”*. Dna Kulikovski a apreciat starea sa de spirit în ajunul aniversării zilei de naștere pe nota 7, subliniind că *„dacă nu eram în pandemie optam pentru 2 sau 3. Am pus 7 pentru că la 70 ai tocmai nota 7. În suflet am 10 (cu mulțumire mă apropii de 70 – am ieșit la mal dintr-o prea dificilă situație, am obținut niște rezultate profesionale... dar cel mai important am avut ajutorul colegilor/prietenilor, am cunoscut bunătatea și susținerea multor colegi)”*.

Dna Kulikovski a remarcat că îi place să sărbătorească propria zi de naștere, dar nu preferă să o organizeze. *„În familia noastră nu se făceau baluri, se consemna simplu – un buchet de flori, un „tras de urechi”, ceva deosebit pe masă. Acum nu mai am dreptul să aleg – fetele mele hotărâsc unde voi fi de ziua mea și cum vom sărbători”*.

De câțiva ani Dumitrița și Victoria îi organizau Lidiei călătorii prin Europa, fiind în această zi alături de mama lor. Din păcate, în acest an planurile, care cu siguranță au fost, de a organiza o plecare în Spania, sunt greu de realizat. Desigur, cel mai mult dna Lidia Kulikovski și-ar fi dorit să fie în această zi cu familia, cu fetele ei (ficele Dumitrița și Victoria, și nepoțica Maria). Aceasta ar fi fost cel mai bun cadou de ziua de naștere, deoarece e alături de familie, dar pentru că îmbină și călătoriile. *„Numai fetele știu în care țară voi fi de ziua mea”*.

În același timp, dna Kulikovski a menționat: *„Dacă aveam dreptul să aleg mai multe opțiuni, mai bifam cu prietenii, cu colegii. Iarăși nedreptate – aș fi ales și prietenii... dacă aveam dreptul la mai multe opțiuni”*. Nu știu câți prieteni cu adevărat apropiați are dna Kulikovski. Facebookul contorizează 4954 de prieteni virtuali. Unii din aceștia sunt prieteni din viața reală, alții – colegi care cu siguranță apreciază calitățile și competența dnei Lidia Kulikovski. Îi mulțumesc că m-a acceptat și pe mine în anturajul său, pentru că am putut să învăț din experiența Domniei Sale, pentru că mi-a mărturisit anumite „secrete” din activitatea profesională.

Dna Lidia Kulikovski este o persoană generoasă, știe să împartă cu prietenii și colegii bucuriile, cunoștințele, competențele

sale. Apreciez foarte mult această calitate a Domniei Sale, precum și faptul că are un simț al umorului de admirat și o curiozitate inepuizabilă.

Albert Einstein a scris odată: „Nu am talente speciale, dar sunt foarte curios”. Datorită acestei calități se fac cele mai mari descoperiri și se implementează proiecte de succes. Datorită acestei calități dna Lidia Kulikovski a reușit să transforme Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în una din cele mai performante biblioteci din țară, să implementeze proiecte de succes atât în cadrul Bibliotecii Municipale, în calitate de director general al acestei instituții, dar și în alte biblioteci din Moldova, fiind președintele Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, membru juriului în programul pentru biblioteci al Fundației Soros-Moldova, dar și în calitate de expert în programul Novateca.

Această curiozitate inepuizabilă, poate invidiată de unii, o face pe dna Kulikovski mereu să experimenteze. Domnia Sa nu se satură de făcut lucruri noi: video-uri, pe care le postează pe Facebook, tutoriale video pentru cursuri de formare a bibliotecarilor, cercetări pe segmente inovative pentru domeniul nostru, chiar și pictură. Am știut că dna Lidia Kulikovski a frecventat niște cursuri de pictură. Am văzut acel portret a lui Charlie Chaplin realizat cu multă inspirație și talent. Am admirat-o pentru această realizare și am fost surprinsă, dar în același timp m-am bucurat pentru Lidia când am aflat că acest portret a fost prezentat în cadrul unei expoziții virtuale „FĂRĂ MASCĂ” organizată de Galeria virtuală de artă a municipiului Turda. După cum a menționat într-un comentariu Ana Lefter, „Visul de a picta, trăia în tine, Lidia, de multă vreme; grăitoare este admirația ta mare față de operele de artă”.

Aceiași curiozitate a făcut-o a doua zi după o discuție care am avut-o în cadrul unei mese rotunde la USM (în toamna anului 2010) să citească cartea lui Seth Godin „Vaca mov”, iar peste o lună să elaboreze concepția unui club de discuții, schimb de experiență, creativitate și inovare în biblioteconomie „Biblioteca Mov”. Acest club și-a început activitatea, sub președinția dnei Lidia Kulikovski, în ianuarie 2011.

Am întrebat-o pe doamna Lidia Kulikovski ce apreciază Domnia Sa cel mai mult la prietenii, colegii săi. Răspunsul a fost: „*Cel mai mult apreciez la prietenii bunătatea, empatia, aserțiunea și umorul, iar la colegii mei – creativitatea, bonomia, umorul, felul*

în care răspund provocărilor și toate celelalte pe care le-am scris la „prieteni” pentru că îmi sunt și prieteni de breaslă”.

Pot să confirm cu certitudine că dna Kulikovski știe să aprecieze și apreciază realizările colegilor prin susținere, cu un cuvânt bun și de încurajare, promovare și încredere.

Dat fiind faptul că am remarcat curiozitatea inepuizabilă a dnei Lidia Kulikovski am întreat-o care ar fi ocupația preferată a Domniei Sale. Răspunsul a fost pe măsură: „*Ocupația ... la singular... eu nu pot despărți cititul și scrisul. Cititul/scrisul îmi ocupă cea mai mare parte a existenței mele. Dar îmi mai place la fel de mult să stau la taclale cu prietenii, să merg la baruri, cafenele cu ei*”. Am stat mai multe ori la taifas, la taclale. A fost o plăcere să discuți. Atâtea citite de Lidia Kulikovski... și nu doar din specialitate. Foarte des citează din cărțile pe care le citește, dar mai ales din cele preferate. Sunt multe... Eu am remarcat câteva, printre ele „Micul prinț” de Antoine de Saint-Exupéry.

Ce prețuiesc la colegii de breaslă: *Bunătatea, creativitatea și inventivitatea... Sunt atât de mulți, atât de diferiți, dar adunați sub provocare, o cauză dau atâtea culoare... încât BM strălucește cu contribuțiile lor... Îi ador!*

Am fost curioasă să aflu care este totuși cartea, autorul preferat al dnei Lidia Kulikovski. Aceasta, după afirmarea dnei Lidia Kulikovski, a fost „*cea mai grea întrebare*”. „*Răspund în mai multe feluri: Cartea preferată este cartea pe care o ai pe masă, adică o citești la momentul întrebării. Am pe masă acum 12 cărți. Pe care să o aleg? Eu sunt ca bibliotecarul din romanul-pamflet „Omul fără însușiri” (Robert Musil),*

dar opozit. El nu citea nicio carte din bibliotecă ca să nu se supere celelalte – eu cum să aleg din miile de cărți citite care e mai bună? Toate-s bune, doar am făcut alegerea, am ales-o s-o citesc... Dar ca să răspund totuși, vă dau două titluri atât de diferite: „Un veac de singurătate” de Gabriel García Márquez și „12 scaune” de Ilf și Petrov”.

Faptul că dna Lidia Kulikovski a reușit și reușește în continuare să facă atâtea lucruri depinde de caracterul său. Când am rugat-o să răspundă care este trăsătura principală a caracterului Domniei Sale, a menționat „*iuțeala cu care acționez – la provocări, priorități, sarcini...; iuțeala cu care reacționez la rezultate, la greșeli, la acțiuni (laud sau critic doar pentru a îmbunătăți)*”. Cred că așa și este. Reacționează repede la provocări, inovații, decizii...

La întrebările „Care ar fi cea mai mare fericire pentru dvs.?” și „Care ar fi cea mai mare nefericire pentru dvs.?” dna Lidia Kulikovski s-a referit la copiii săi. Cea mai mare fericire este „*Fericirea copiilor mei*”, iar cea mai mare nefericire „*Problemele lor*”.

În finalul primei părți a acestui chestionar i-am adresat dnei Lidia Kulikovski întrebarea privind starea de spirit actuală, la care am primit răspunsul: „*Bună, de mulțumire, de mândrie, de satisfacție*”. Iar la întrebarea „Ce reprezintă pentru Domnia Voastră ziua dvs. de naștere?” dna Kulikovski a comentat: „*O zi obișnuită, dar și de bilanț. Mă întreb: Ce ai făcut, fato, în acest an? Ai muncit sau te-ai distrat? Rezultatul iese întotdeauna jumătate la jumătate. Mai puțin anul care a trecut...*”

Nu mă tem de feedback, chiar am nevoie de el.

În a doua parte a chestionarului i-am adresat dnei Lidia Kulikovski o serie de întrebări sugerate de Chestionarul Proust. Acest chestionar este un set de întrebări la care a răspuns scriitorul francez Marcel Proust și adesea este folosit de interviuatorii moderni. Am adaptat acest chestionar la domeniul de activitate al dnei Lidia Kulikovski.

Iată răspunsurile dnei Lidia Kulikovski la chestionarul lui Proust:

1. Calitatea pe care doresc s-o întâlnesc la o persoană din domeniul biblioteconomiei:

Pasiunea.

2. Ocupația mea preferată în domeniul biblioteconomiei:

Cercetarea.

3. Locul ideal pentru practicarea acestei profesii:

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

4. Ce prețuiesc la colegii de breaslă:

Bunăitatea, creativitatea și inventivitatea... Sunt atât de mulți, atât de diferiți, dar adunați pentru o provocare, pentru o cauză dau atâtă culoare... încât BM strălucește cu contribuțiile lor... Îi ador!

5. Prima mea amintire din activitatea profesională:

Am venit cu hârtia de repartizare la Biblioteca „A. Jdanov” (actuala BM, Biblioteca Centrală a Chișinăului cu funcție metodică pentru celelalte 61 de biblioteci din capitală, toate independente dar metodologic subordonate Bibliotecii Centrale). Directoarea Zinaida Parfenievna, o femeie cam de 50 de ani (mi s-a părut bătrână și obosită; mai târziu, am aflat de ce, și când am ajuns director la

BM am ajutat-o), dar... s-a uitat la repartizarea mea și a zis: este o bibliotecă nouă... eu entuziasmată o întreb unde se află. Ea: nu știu, undeva pe strada Entuziaștilor... M-am gândit în sinea mea că e bine să-ți începi cariera pe strada Entuziaștilor. Am găsit-o la Ciocana (actuala Maria Drăgan), la parterul unui cămin muncitoresc. Într-o lună am făcut-o cea mai frumoasă... mi-am manifestat abilitățile de designer, de pictură, de caligrafie. Am reinventat-o cu ajutorul muncitorilor, locatarilor tineri din cămin. Frumoase amintiri...

6. Cel mai frumos lucru care s-a spus despre mine vreodată:

Că sunt omul cu idei..., sunt omul inovator... s-au spus atâtea și frumoase în 48 de ani de activitate.

7. Principalul defect al omului din domeniul biblioteconomiei:

Prejudecățile și așteptarea să le rezolve cineva problemele...

8. Cuvântul din domeniul biblioteconomiei pe care îl folosesc cel mai des:

Biblioteca.

9. Feedbackul de care mă tem cel mai tare:

Nu mă tem de feedback, chiar am nevoie de el.

10. Deciziile din activitatea profesională de care îmi pare rău:

Nu mi-a părut rău niciodată de deciziile mele. Deciziile se iau într-un context și totdeauna sunt îndreptățite. Doar... poate în privința unor oameni de la care am așteptat mai mult... au fost puține.

11. Deciziile din activitatea profesională de care mă mândresc:

Am venit la cârma BM într-un timp incert, sărac, ideologizat... aveam un program asumat prin votul oamenilor care m-au ales să le fiu director. Mă mândresc că am fost aleasă, nu numită! Tot ce făceam era nou, inedit ca și concept, dădea roade și mă mândream. Am dat altă față structurii, imaginii, managementului BM. Am implementat peste 100 de proiecte cu bani din afară și cred că tot atâtea fără bani. Mă mândresc cu proiectul „Biblioteci pentru etniile conlocuitoare” care au devenit adevărate centre culturale. Mă mândresc cu bibliotecile deschise în parteneriat cu bibliotecile județene, care au ținut greul trecerii prin penuria de carte în alfabet latin în anii '90... astăzi biblioteci moderne-model, cu Biblioteca Publică de Drept, cu Centrul Academic Eminescu; am avut și proiecte pasagere, dar cu care mă mândream.

12. Statutul profesiei la care visez:

Bibliotecarul – cui de osie în comunitate.

13. Ideea mea despre bibliotecă (nirvana):

Biblioteca inteligentă dotată cu cel mai sofisticat echipament tehnologic (ex. Biblioteca Municipală din Helsinki Oodi); Biblioteca indispensabilă chișinăuianului. Orice proiect pe care-l implementam conținea fărâme de vis și era pentru chișinăuieni, dar și de pionierat în Sistemul Național de Biblioteci – ca primul catalog electronic, primul site din domeniu, primul sistem de management de rețea în domeniu (și azi primul!).

14. Bibliotecarul viitorului:

O bibliotecă care lucrează non-stop (ore, zile). O bibliotecă cu autoservire, o bibliotecă a cetățeanului.

15. Personalitățile din domeniu cu care aș vrea (aș fi vrut) să colaborez:

Wow! Am colaborat cu toți posibili și imposibili parteneri – scriitori, oameni de știință, artă, muzică, dans, oameni de afaceri, atrăgându-i și implicându-i în activitatea bibliotecilor. Fără ei nu aș fi realizat ideile, prioritățile, dezvoltarea BM.

Ideea mea despre bibliotecă (nirvana):

Biblioteca inteligentă dotată cu cel mai sofisticat echipament tehnologic (ex. Biblioteca Municipală din Helsinki Oodi); Biblioteca indispensabilă chișinăuianului.

16. Eroul meu preferat din domeniul biblioteconomiei:

Chiar erou? Nimeni n-a căzut pe baricade, dacă ne gândim la noi, Republica Moldova. Dacă mai larg – Ion Stoica, Traian Brad, Dimitrie Poptâmaș și mai mulți... eroi pentru mine sunt viitorologul Thomas Frey, scriitorul-rockerul Neil Gaiman, partizani-apărători ai bibliotecii; eroi pentru mine sunt bibliotecarii, mai ales cei din spațiul rural.

17. Autorul favorit din domeniul biblioteconomiei:

Ion Stoica și iarăși doar unul? am mai mulți...

18. Cartea de biblioteconomie care m-a influențat cel mai mult: „Criza în structurile infodocumentare” care mi-a confirmat că merg bine și corect cu managementul BM.

19. Biblioteca (actuală, istorică) în care aș fi vrut să activez:

Actuală – e cea mai comunitară/democratică, decât în toată istoria ei. Dar dacă aș avea două vieți, aș prefera biblioteca perioadei interbelice în care totul înflorea, se dezvolta, iar bibliotecile ieșeau din canonul rigid al regulilor biblioteconomice. Undeva perioada actuală e asemeni celei interbelice.

20. Talentul pe care aș fi vrut să-l am din naștere:



Să vorbesc în public... eram foarte timidă... treceam peste doar în cazuri când trebuia să apăr biblioteca. Până la urmă am învățat să fiu și vorbitor public... datorez aceasta bibliotecii și bibliotecarilor.

21. Cum aș vrea să-mi închei cariera:

Tihnit, o să mă retrag liniștit, împlinită, resemnată cu vârsta și cu faptele mele și cu dragostea mea eternă pentru bibliotecari. Cerul cândva se încheie...

22. Deviza mea în biblioteconomie:

Biblioteconomia trebuie trăită! Nu aplicată!

23. Fericirea pe care mi-o visez din... biblioteconomie:

Întotdeauna o visam și o aveam pentru că munceam cu dedicație, cu plăcere și apoi am venit cu un vis – să reinventez biblioteca, să susțin, să motivez și să educ bibliotecarii pentru că împreună cu ei am reușit.

În contextul aniversării a șaptezecă a dnei Lidia Kulikovski se potrivește cum nu se poate mai bine ideea din discursul lui Mark Twain, pronunțat la ziua lui de naștere, cu ocazia celei de-a 70-ea aniversări: „Este o lungă întindere între primul discurs de ziua de naștere și acesta. [...] A șaptezecă aniversare! Este momentul vieții când ajungi la o demnitate nouă și îngrozitoare; când poți arunca deoparte rezervele decente care te-au asuprit de o generație și stai neînfricat și descurcat pe vârful tău cu șapte terase și te uiți în jos și înveți – fără mustrări. Poți spune lumii cum ai ajuns acolo. Este ceea ce fac toți. Nu vă veți obosi niciodată să spuneți prin ce arte delicate și moralități profunde ați urcat în acel loc minunat.

Veți explica procesul și vă veți opri asupra detaliilor cu răpirea senilă. Am fost nerăbdător să-mi explic propriul sistem de mult timp și acum, în sfârșit, am dreptul”

La mulți ani, dragă Doamnă Lidia Kulikovski! Cu mult respect, admirație și prietenie...

Deviza mea în biblioteconomie:

Biblioteconomia trebuie trăită! Nu aplicată!

LIDIA KULIKOVSKI: CARTE MEREU CU INIMA DESCHISĂ

Raia ROGAC: Doamna Lidia Kulikovski, am realizat mai multe interviuri cu dumneavoastră, încercând cu diverse ocazii să familiarizăm împreună publicul larg cu activitatea instituției, căreia i-ați dedicat, în calitate de conducător, aproape un sfert de veac. De data aceasta însă laitmotivul dialogului în desfășurare este unul de sărbătoare, în aspect personal, și anume frumoasa aniversare pe care o încununăm în primăvară, chiar de Ziua internațională a femeii. Spuneam anterior, și rămâne valabil pentru totdeauna, că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, în primele aproape trei decenii după '90, se identifică cu numele directorului general Lidia Kulikovski. Zicând primul nume, în mod firesc gândul ne duce la celălalt. Și aceasta se datorează evoluției instituției în cauză în perioada directoratului dumneavoastră. Așa cum istoria l-a consemnat pe Carol Schmidt ca cel mai longeviv primar al Chișinăului, una din realizările cele mai importante a fost fondarea Bibliotecii publice orășenești la 1877, tot așa rămâne scris în analele contemporane că doamnei dr. Lidia Kulikovski i-a revenit onoarea de a fi aleasă în calitate de prim-director al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în Republica Moldova, urmând alte mandate, astfel devenind cel mai longeviv director general cu deosebite realizări, pe mai multe planuri, dar mai ales pe cel profesional. Să dea Domnul ca discipolul dumneavoastră în persoana actualului director general dr. Mariana Harjevschi să cunoască o tot atât de fructuoasă și lungă perioadă de conducere, să înmulțească ceea ce ați obținut în cadrul Bibliotecii, deseori muncind ca... un rob, dacă e să ne referim la cunoscuta frază înaripată a reputatului sculptor Constantin Brâncuși. De fapt, poate, un pic exagerat, dar vă potriviți la îndeplinirea îndemnului acestuia: „Creează ca un zeu, poruncește ca un rege, muncește ca un rob”. „Sculpturile” dumneavoastră se regăsesc în cele peste 350 de lucrări științifice, poruncile în inima și sufletul celor care le-au apreciat, iar de muncit – ați muncit pe rupte. Ați reușit să susțineți doctoratul, ați practicat profesoratul, ați constituit Centrul de Excelență etc., etc. Am impresia că pentru a reuși mai multe ați schimbat chiar și domiciliul, ca să fie în vecinătate cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. În ciuda pandemiei, cum vă simțiți la rotunjirea acestei vârste nobile?

Lidia KULIKOVSKI: Să începem cu aniversarea... Niciodată nu mi-a plăcut să primesc osanale, în prezența mea. Acest lucru mă stresează.

Raia ROGAC: *Remarc cu amărăciune și regret că înăsprirea condițiilor de protecție împotriva covidului v-a „ajutat” în acest sens...*

Lidia KULIKOVSKI: Lumea știe că eu mă laud sau mă auto-critic pentru fiecare faptă – așa e mai bine, astfel absolv oamenii de nevoia de a veni cu ditirambi. Cum mă simt la ai mei 70? Ochii văd, sesizează, creierul reacționează, inima mă împinge să acționez, dar ambalajul estompează și mă avertizează: mai încet, dragă, nu mai am puteri să te urmez ca la început, astâmpără-te măcar acum... În rezultat, am încheiat un acord cu aceste părți vitale ale mele pentru a mai diminua excesul de energie fizică și morală (nu alerg, nu merg cu N kilometri pe oră, ca altădată), mă concentrez pe cercetare și scris. Aceste activități sunt „obligate” să mă ajute. Mă prinde câte o dată gândul că nu aș fi eu cea cu motoarele în surdina. Dar... învăț a trăi cu povara anilor, care îmi aduc mici bucurii, mici împliniri, mici satisfacții.

Raia ROGAC: *Nu mai spuneți! Doar ceva mai sus afirmați că doar ambalajul mai cedează pe ici, pe acolo... Vă amintiți ce spune regretatul Octavian Ghibu, fiul regretatului Onisifor Ghibu, la întâlnirile de la biblioteca care-i poartă numele din Chișinău? Că în diferite situații trebuie să învățăm arta de a transforma micile bucurii în mari bucurii.*

Lidia KULIKOVSKI: Oricum, de la 70 încolo totul e la scară mai mică. Nu mai avem unde a ne grăbi. Anii i-am irosit. Nu reproșez nimic nimănui – nici Celui de Sus, nici pământenilor din jurul meu. Doar le mulțumesc. Pentru că singură nu aș fi realizat mare lucru. Am simțit și am avut întotdeauna susținerea echipei noastre de bibliotecari. Bibliotecarii m-au ales și voiam să nu-i dezamăgesc, voiam să le arăt că pot munci cu dăruire, creativitate, pasiune și loialitate pentru Bibliotecile noastre. Referitor la directorul general Mariana Harjevschi – e tânără, temerară, intuitivă, proiectivă. La fel, vrea să mențină BM pe vârful muntelui, nu la poalele lui, caută noul, originalul, lucruri care fortifică brandul BM. Pandemia e o provocare pe care trebuie s-o înfrunte. Și cred că va reuși.

Raia ROGAC: *Pandemia e nu numai o provocare, pandemia e o mare dramă, dacă vreți, o mare tragedie. Încă nu se știe câte*

minți luminate va răpi. În consecință, omenirea are, vorba recent petrecutului pe ultimul drum Nicolae Dabija, mai multe teme pentru acasă de învățat. Cu părere de rău, chiar în dricul ei, încă mulți dintre oamenii avari „vor ca să-și cârpească hlamida aurită” (Vasile Alecsandri) cu... moartea sărăcimii. Să trecem peste... măcar în această discuție...

Lidia KULIKOVSKI: Mai dificil va fi în perioada post-pandemie, care nu va fi doar o revenire la starea normală, ci va impune o schimbare radicală de relaționare și comunicare între familia mare de utilizatori, parteneri și voluntari, dar și o disrupție radicală a modului de activitate. Sunt încrezută că Mariana Harjevschi e capabilă să creeze un univers al nostru de posibilități, ca să răspundem calm la provocări, să aducem

Pentru că singură nu aș fi realizat mare lucru. Am simțit și am avut întotdeauna susținerea echipei noastre de bibliotecari. Bibliotecarii m-au ales și voiam să nu-i dezamăgesc, voiam să le arăt că pot munci cu dăruire, creativitate, pasiune și loialitate pentru Bibliotecile noastre.

o contribuție unică în beneficiul nostru profesional și al chișinăuienilor, pe care directorul în funcțiune îi dorește să fie inteligenți și buni utilizatori ai BM „B.P. Hasdeu”, în proporție de sută la sută.

Raia ROGAC: *În cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, ați crescut profesional în același ritm cu instituția. Ambele ați avut o evoluție fulminantă. Felicitări pentru ceea ce ați reușit să faceți, continuând și acum să vă aduceți aportul la menținerea pozițiilor de vârf în topul celor mai performante și prestigioase unități de profil. Aș vrea să faceți o ochire retrospectivă la primii ani de activitate, când inimile bibliotecarelor, de rând cu cele ale cititorilor, debordau de entuziasm, când orele de muncă depășeau cu mult limita normelor stabilite, când utilizatorii formau cozi enorme la ușile de intrare ale filialelor. Așa era la „Transilvania”, „Onisifor Ghibu”, „Ovidius” și la alte filiale. Îmi amintesc, cum echipa Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, completată de simpatizanți ai instituției, a așteptat până la ora unu de noapte să vină de la București neobositul Octavian Ghibu. Reținerea era cauzată de o ploaie torențială, el fiind deranjat la drum nu de vârstă și de o boală necruțătoare de care suferea, ci de faptul că ar putea să se ude cărțile. Căci, ca întotdeauna, venea cu un lot considerabil de volume din biblioteca personală, dar și de la sponsori. Acum, uneori, mă simt total dezamăgită și chiar supărată, când văd că unor tineri li se pare că toate*



schimbările au survenit de la sine, „au căzut din cer”. Nu cunosc și nu doresc să cunoască istoria recentă a ultimelor trei decenii. Vor salarii mari fără a demonstra mari competențe și responsabilități. Scriind monografia Bibliotecii „Onisifor Ghibu” la 20 de ani de activitate, știu în amănunte cum a luat naștere aceasta. Am fost martorul unor evenimente epocale care s-au desfășurat la această filială, dar și la „Transilvania”. Mai puțin cunosc despre primii pași ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, parcurși pe făgașul democrației și independenței. Bogata experiență vă permite să puneți pe balanță realizările de ieri și de azi, problemele de ieri și de azi, greutățile de ieri și de azi. E timpul ca aceste mărturisiri să fie împărtășite pentru a fi de real folos pentru întreaga societate, nu doar pentru comunitatea de bibliotecari.

Lidia KULIKOVSKI: În îndepărtatul (acum) an 1990, s-au întâmplat multe pe arena politică și culturală. Schimbările au început cu „perestroika” lui Mihail Gorbaciov. Ministerul Culturii trebuia să raporteze acțiuni de transparentizare, deschidere spre democrație. De aceea, la Departamentul Bibliotecii al acestuia s-a decis organizarea, pentru prima dată în istoria domeniului biblioteconomic, încă sovietic pe-atunci, alegerea conducătorilor de instituții. Așa cum Biblioteca Municipală era un fel de laborator de testare a „invențiilor” – forme noi de activitate, implementarea noilor modele (împrumutate de la americani, considerate sovietice), ea a și dat startul în această direcție. Pe noi s-a testat (1)

modelul de rețea „Sistem Centralizat de Bibliotecă” (1975-1976), (2) modelul nou de clasificare – „Clasificarea Bibliotecar-Bibliografică” (de fapt se intitula „Библиотечная Библиографическая Классификация”, care a avut drept scop înlocuirea Clasificării Zecimale Universale utilizată în toată lumea). Rușii și-au creat (pe întreg teritoriul sovietic) propriul spațiu informațional, la care nu aveai acces decât cunoscând sistemul de clasificare al lor. Aceeași politică pe care au aplicat-o și la Sistemul Căilor Ferate, încă pe timpul războiului civil (ca nu cumva să între forțe străine în țară): ei au schimbat standardul mărimii distanței dintre șine (e mai mare decât cel internațional); de aceea, ajunși la granița unei țări europene, trebuia îmbrăcarea șinelor într-o garnitură mai îngustă. (3) Modelul cercetării necesităților de lectură (1972). La acesta din urmă am participat fiind studentă, iar la SCB și BBC – fiind șefa Bibliotecii orașenești nr. 24. Am învățat multe din implementarea acestor proiecte de validare științifică a rezultatelor. Și atunci când s-a anunțat concursul la suplinirea funcției de director general al BM, am aplicat și eu, mi-am elaborat un program, dar și un discurs persuasiv (eram bună din școală la aceasta). Candidau patru persoane: două rusoaice, o ucraineană și eu – o încrengătură genealogică ruso-ucraineană-română. În ajunul zilei desfășurării alegerilor (în sala de festivități a Școlii de Arte „V. Poleacov”), două persoane s-au retras din cursă. Am rămas eu și directorul adjunct în funcțiune, care avea sprijinul Ministerului Culturii. Totuși, nu m-am descurajat. Concepeam alegerile ca pe o competiție sau un joc, rezultatul fiind clar: câștig sau pierdere. Când reprezentanta Ministerului Culturii a ieșit la microfon s-o prezinte pe prima candidată și a îndemnat sala să o voteze (ceea ce nu trebuia să facă), am adoptat un alt comportament, unul de azart – doar câștig! Și am câștigat! Evenimentul a fost amplu mediatizat, se făceau comentarii în direct la Radio, ca la meciurile de fotbal. Erau antrenați activ ziaristi de la „Literatura și Artă”, de la alte ziare. Abia a doua zi am conștientizat în ce mi-am băgat capul. M-am speriat, dar nu era în firea mea să dau înapoi. Atunci mi-am asumat responsabilitatea conducerii unui sistem cu 61 de biblioteci-filiale. Am câștigat, pentru că știam problemele BM, aveam experiență de 17 ani lucrați ca șef de bibliotecă, ca metodist, ca șef la Achiziție. Trebuie să recunosc că sistemul sovietic de formare profesională continuă era foarte bine pus la punct. Directorii de biblioteci, în fiecare an,

erau invitați la Institutul de Cultură al URSS să învețe (timp de o lună de zile!). Și cum directorilor precedenți nu le prea plăcea mersul la Moscova (sau învățatul?), mă trimiteau pe mine. Eu, bucuroasă, acceptam și chiar învățam. De pe atunci mi se spunea „omul cu idei”. A fost greu la început, pentru că nu știam contabilitate, relaționarea cu fondatorii și multe alte probleme de conducere. Dar, după cum just ați apreciat, „am învățat împreună cu biblioteca”. Sau, cum spun americanii: „am învățat management, făcând management”. Conducerea e un proces perpetuu de învățare. Aveam un program prezentat oamenilor, de aceea trebuia să-l realizez. Acțiunile reieșeau din context. Or, contextul nostru în anii '90 era plin de frământări, căutări de redefinire de limbă, de țară și, la fel, de redefinire a BM în Biblioteca chișinăuienilor – asta mi-am propus. În acest model vedeam schimbarea paradigmei. Am avut noroc de circumstanțe, care au lăsat loc mult Bibliotecii să se reinventeze, redimensioneze, oferindu-mi destule idei de menținere a vitalității BM. Am avut noroc de echipa de bibliotecari, bunii mei bibliotecari, care așteptau să fie conduși spre mai bine. A fost perioada în care BM avea cel mai mare procent de bibliotecari cu studii superioare de specialitate, mulți bibliotecari experimentați, aproape de pensie și pensionari, dar care răspundeau pozitiv, cu toată capacitatea lor, la inițiative, provocări, înnoiri. Am avut noroc de familie, care m-a susținut, preluând unele îndatoriri de-ale casei de pe umerii mei. Unica, inamovibilă obligație a fost gătitul – nimeni nu se apropia de bucătărie. Chiar dacă era o datorie, o adoram și o făceam cu dragoste. De fiecare dată surprindeam familia cu ceva nespuse de gustos. Și pentru aceasta îmi iertau reținerea la Bibliotecă, când veneau delegații. Dar de venit, veneau aproape în fiecare lună și stăteam la schimb de experiență până peste miez de noapte. Asta era altă universitate popular-biblioteconomică. Mi-am asumat responsabilitatea de a depolitiza Biblioteca și de a lupta cu birocrăția. Am fost, fără modestie afirm, cea mai accesibilă dintre directorii pe care i-a avut BM. Mi-am asumat deciziile, riscurile, greșelile, dar și rezultatele. Îmi asumam chiar și riscurile și greșelile bibliotecarilor, ca fiind ale mele. Făceam un management participativ după principiul celor „trei mușchetari” – unul pentru toți și toți pentru unul. Cred că acesta-i secretul unui management de succes.

Raia ROGAC: *Tot atunci, rând pe rând, au început să fie create cele nouă filiale de carte românească cu ajutorul bibliotecilor*

și județelor din România, care trebuiau să fie zece. Colaborarea bibliotecilor a trecut ulterior și oceanul. Primele standarde europene în sistemul biblioteconomic au fost aplicate grație acestor colaborări de carte fără frontiere. În realitate, cu toate că opera multor scriitori români, interzisă odinioară, a trecut Prutul, venind de Acasă – Acasă, vorba lui Nichita Stănescu, la trecerea vămii, să spunem adevărului pe nume, mai există dificultăți chiar și astăzi.

Lidia KULIKOVSKI: Eram în căutare de resurse din 1989, punctul culminant al mișcării de Renaștere Națională. Fiind atunci șef la Achiziție, datoria mea era să asigur resursele necesare: știam de unde, problema însă era cum să reușim achiziționarea. Din 1990, am primit botezul responsabilității manageriale de director general. Am găsit mai multe căi, dar cea mai bună idee a fost deschiderea unor biblioteci în parteneriat cu biblioteci județene din România. Ideea care a lansat proiectul a venit de la București în 1990, de la reputatul bibliolog Gheorghe Buluță, care, în prima

Cum spun americanii: „am învățat management, făcând management”. Conducerea e un proces perpetuu de învățare.

vizită a Primarului de București (de la 1940 încoace), venise cu ideea deschiderii unei biblioteci de carte românească la Chișinău, idee susținută de Direcția Cultură a municipiului București în frunte cu Florin Rotaru. Dar din cauza

birocrației de la Chișinău, s-a tergiversat mai mult de un an deschiderea Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, care ar fi putut să fie prima. În acest răstimp, a venit altă propunere de a deschide o bibliotecă în colaborare cu partenerii de la Cluj, cu numele de „Transilvania”. Am lucrat direct cu reprezentanții Alexe Mare și Virgil Bulat de la Asociația Culturală Pro Basarabia și Bucovina și directorul Bibliotecii Județene Cluj, viitorul ctitor, Traian Brad. Mi-am asumat curajul de a acționa fără să cer permisiunea fondatorilor și am reușit. Celelalte s-au deschis mai ușor, prin susținerea fondatorilor și asumarea contribuțiilor pentru deschiderea bibliotecilor: „Onisifor Ghibu”, „Ovidius”, „Alba Iulia”, „Târgoviște”, „Târgu-Mureș”, „Maramureș”, „Liviu Rebreanu” și „Ștefan cel Mare”. A zecea bibliotecă trebuia să fie „Sibiu”, însă m-am pensionat și n-am reușit. Noua conducere a depus eforturi să găsească un spațiu adecvat, însă fondatorii nu au mai susținut financiar reparația localului. Ideea a rămas înghețată la etapa unei schițe de proiect. Păcat. Astfel, în baza proiectului de ctitorii comune Republica Moldova – România, au

fost aduse în bibliotecile noastre aproape un milion de volume de carte românească.

Raia ROGAC: *Mă duce gândul la cât de mare era entuziasmul la început, speranța în mai bine. Temerarii își asumau multe riscuri, mai ales cadrele de conducere. De exemplu, într-un amplu interviu, regretatul ministru al culturii Ion Ungureanu îmi povestise despre toate greutățile care au fost depășite pentru asigurarea cu spațiu a Bibliotecii „Onisifor Ghibu”. Și dumneavoastră ați avut nopți de nesomn nu din cauza reținerilor la Bibliotecă, mai mult din cauza unor probleme ce păreau, pe atunci, fără soluții pe motiv de birocrație...*

Lidia KULIKOVSKI: Dar le-am depășit!

Raia ROGAC: *Le-ați depășit. Să vorbim, în continuare, cum s-a dezvoltat schimbul de experiență: colegii din România veneau la Chișinău și invers. Dumneavoastră personal, în acest sens, cu ce v-ați îmbogățit?*

Lidia KULIKOVSKI: Schimbul de experiență a început cu mult înaintea deschiderii bibliotecilor. Echipe de bibliotecari veneau cu transporturi de carte, apoi le prelucrau, catalogau, iar bibliotecarii noștri învățau de la ei limbajul profesional în limba română. Echipe de bibliotecari de la noi mergeau la bibliotecile partenere. Au fost timpuri când trimiteam câte 40 de persoane la Cluj, București și celelalte orașe și biblioteci partenere. Clujul ne-a organizat și o excursie la Budapesta, la Biblioteca Municipală. Practic, sute de bibliotecari mergeau în România și tot atâția veneau la noi. Eram prezenți la toate acțiunile de formare din Româ-

Am avut noroc de familie, care m-a susținut, preluând unele îndatoriri de-ale casei de pe umerii mei. Unica, inamovibilă obligație a fost gătitul – nimeni nu se apropia de bucătărie. Chiar dacă era o datorie, o adoram și o făceam cu dragoste. De fiecare dată surprindeam familia cu ceva nespus de gustos. Și pentru aceasta îmi iertau reținerea la Bibliotecă, când veneau delegații. Dar de venit, veneau aproape în fiecare lună și stăteam la schimb de experiență până peste miez de noapte. Asta era altă universitate popular-biblioteconomică.

nia și trimiteam bibliotecari și la Bușteni, la Centrul de Formare Continuă a bibliotecarilor din Țară. Dar colaborarea cu România a adus mai mult decât schimbul de experiență. Clujul, prin directorul Bibliotecii Județene Traian Brad, tot el și președinte al Asociației Naționale a Bibliotecilor Publice din România, ne-a inclus în toate proiectele europene, cum sunt: „Proiectul de dezvoltare a bibliotecilor publice” (Public Library Project), „PULMAN” și

„Calimera”, prin care ne-a deschis calea spre Europa și bibliotecile ei. Noi eram coordonatori de țară a acestor proiecte europene. Zilele Bibliotecilor „Transilvania”, „Onisifor Ghibu” și nu doar, erau universitățile noastre prin amalgamul de evenimente, forme și metode utilizate. Zilele „Transilvania” includeau simpozioane, ateliere profesionale, Salonul de Carte a editurilor clujene, lansări de carte, excursii profesionale (vizite la bibliotecile noastre), vernisaje de pictură, spectacole etc. La prima ediție a Zilelor Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, directorul de atunci al Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” (azi Biblioteca Metropolitană București), Gheorghe Buluță, a inclus un atelier profesional, la care a venit cu personalități din domeniul biblioteconomic. Apoi, tot prin intermediul acestora, peste un an, am avut un curs de marketing susținut de specialiști de la Institutul de Biblioteconomie din Germania. Și Zilele celorlalte biblioteci de carte românească includeau activități de instruire și schimb de experiență. Pot spune că au fost ani de învățare continuă.

Raia ROGAC: *Prezențați, vă rog, trei-patru, câte doriți, din cele mai importante momente care v-au marcat copleșitor în toată perioada cât ați activat și activați în continuare la Bibliotecă...*

Lidia KULIKOVSKI: Au fost atât de multe... Aș începe cu proiectul de deschidere a bibliotecilor pentru etniile conlocuitoare (1991). Modelului nostru, chișinăuian, i s-a dus vestea peste mări și oceane (Israel, SUA) – ambele țări ne-au invitat să ne prezentăm experiența (de nevoie, am învățat engleza la 50 de ani). Eram mândră de faptul că Biblioteca noastră figura ca subiect principal la foruri internaționale de profil, iar engleza, pentru care aveam o pronunție mai deosebită, mi-a fost de real folos – mai târziu am tradus un volum de biblioteconomie intitulat „Un loc la masă” de Katleen de Pena McCook prin generozitatea Asociației Bibliotecilor Publice din Statele Unite. Îmi este de utilitate și acum, pentru că urmăresc ce publică Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare (IFLA), Asociația Bibliotecarilor Americani, revistele de specialitate din diferite țări, astfel fiind la curent cu tendințele de dezvoltare biblioteconomică. Un proiect vizionar care a contribuit enorm la imaginea BM, un proiect de suflet cu care mă mândresc și azi.

Raia ROGAC: *Apropo, acest proiect a demarat înaintea deschiderii filialelor de carte românească. Îmi amintesc bine că Filiala „Ițic Mangher” a fost inaugurată în luna februarie 1991. Anul acesta a fost aniversarea de trei decenii...*

Lidia KULIKOVSKI: Da, apoi a urmat proiectul bibliotecilor de carte românească, proiect, la fel, de suflet, dar și de necesitate stringentă. Cele mai solicitate biblioteci imediat după dotarea cu carte românească erau „Transilvania”, „Onisifor Ghibu” și Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu”, care deserveau câte 1000-1500 de cititori pe zi. Țin bine minte un moment, parcă desprins din filme străine: am intrat în sala istorică cu coloane albe a Bibliotecii Centrale și am văzut mulți cititori stând la podea – nu mai erau locuri la mese și nici scaune, s-au așezat direct pe podea, bine că era pe atunci parchet și mochetă. Nu aveam nici aparate video sau foto, nici telefoane mobile ca să fotografiem. Era în anii 1991-2000 un flux de cititori, cum n-am mai văzut în istoria bibliotecii. Motiv și de bucurie să văd eficiența efortului de constituire a colecției. Un alt moment crucial e legat de coordonarea din partea BM a trei proiecte europene la nivel de țară, proiecte care ne-au adus notorietate internațională și națională, la care participau distinși experți europeni. Conferințele PLDP, PULMAN și Calimera cereau efort profesional și financiar. Dar ne-am descurcat bine. Pe timpuri, principala bibliotecă a mun. Chișinău purta numele unui ideolog rus – Jdanov. După renașterea ei am botezat-o cu numele marelui cărturar B.P. Hasdeu. Tot la începuturi, a fost creat Centrul de Hasdeologie întru valorificarea operei lui B.P. Hasdeu prin activități, studii, bibliografii și fondarea unei noi structuri de „Carte veche și rară”. Centrul de Hasdeologie era unul de studii și cercetări hasdeuene, care s-a extins la tot arborele genealogic Hasdeu. Regretabil că nu se mai regăsește în organigrama BM. Un alt proiect benefic pentru toți locuitorii municipiului și nu numai, a fost fondarea Centrului de Informare și Documentare „Chișinău”, apoi redimensionarea și redenumirea lui în „Memoria Chișinăului”, trecând de la rolul de documentare la cel de valorificare a Chișinăului. Un alt proiect, cel de reinsertie în circuitul cultural și bibliografic al lucrărilor bibliografice nepublicate încă din perioada interbelică, chiar și mai înainte (Al. David, P. Draganov, N. Moghileanski) a deschis colecția „Bibliografica” și a pus pe teme științifice elaborarea lucrărilor bibliografice despre personalități și tematici de prezervare a memoriei literar-culturale a Chișinăului. O muncă colosală s-a depus la elaborarea lucrărilor teoretico-practice de biblioteconomie (personal, am editat 26 de titluri ca autor, coautor, coordonator), care ne-au adus premii și un plus de imagine BM, considerată acum instituția care își elaborează conținutul necesar

dezvoltării și formării continue. A fost editat și un volum despre istoria Bibliotecii de la întemeiere până la 1940, fiind o carte de referință pentru cercetători, studenți și elevi. Cu titlu de unicat a fost și editarea primelor bibliografii: a Municipiului Chișinău, a Bibliotecii Municipale; a volumelor *Cărți cu autografe și dedicații din colecțiile BM* și alte proiecte de cercetare, cum ar fi *Chișinăul în literatură, Chișinăul în pictură* ș.a. În acea perioadă s-a impus și deschiderea Bibliotecii Publice de Drept, pe care am dotat-o cu literatură nouă, calculatoare și alte mijloace tehnice.

Din tot sufletul îmi doream să consolidez o echipă creativă care să poată răspunde la oportunități și provocări, la tehnologia în alertă dezvoltare, la noile modele de activitate și la schimbare, la fel de alerte întru satisfacerea așteptărilor utilizatorilor noștri.

Inaugurarea Bibliotecii „Adam Mickiewicz” de carte poloneză ne-a deschis calea spre un alt proiect și anume cel de colaborare a BM cu Seimul Poloniei. Nu pot să trec cu uitate crearea primului site, care s-a învrednicit de Marele Premiu al Fundației Soros, a primului catalog electronic, pe care l-am numit „Metro”, constituirea unei reviste de specialitate „BiblioPolis”, care e în pragul aniversării de 20 de ani de la fondare. Și deoarece providența ne-a dăruit un mare academician eminescolog – Mihai Cimpoi, a fost de datoria noastră să creăm Centrul Academic Internațional Eminescu, unde se găsește colecția Domniei Sale, alte volume adunate în cele două decenii de existență cu tematică eminesciană, dar și picturi, CD-uri etc. O parte din lucrările Congresului Mondial al Eminescologilor, desfășurat anual, au loc la CAIE. O surpriză plăcută pentru bibliotecari și utilizatori a fost elaborarea primului *Manual de identitate*. Din tot sufletul îmi doream să consolidez o echipă creativă care să poată răspunde la oportunități și provocări, la tehnologia în alertă dezvoltare, la noile modele de activitate și la schimbare, la fel de alerte întru satisfacerea așteptărilor utilizatorilor noștri. Pentru ei am organizat clubul „Biblioteca Mov”, Zilele FedEx@Hasdeu, Cafeneaua „Chindii profesionale” ș.a. Când am mai prins la putere, am elaborat prima Strategie de dezvoltare a BM (2008-2017) și... aici mă opresc, pentru că au fost multe-multe momente – realizări, care au influențat bunul mers și imaginea de succes a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Ar fi o înșiruire prea lungă.

Raia ROGAC: *Pare ciudat, dar e un fapt real: cu ceva timp în urmă, majoritatea iubitorilor de lectură, trăind în chirie și la*

cămine, având lipsuri de tot felul, se străduiau să cumpere cărți, să încropească de la zero biblioteci personale, dacă nu aveau moștenite de la părinți. Acum o mare parte din tineri, în special cei cu așa-numitele joburi profitabile, trăind în apartamente noi, comode, înzestrate cu mașini automate de tot felul, nu dispun nici măcar de un raft de cărți, ba chiar de nicio carte. În sprijinul acestei afirmații pot oferi declarația Artistei Poporului Ninela Caranfil, făcută la o lansare de carte a regretaților Vlad Pohilă și Valeriu Rață. Distinsa doamnă, aflându-se în vizită la un bogătaş, a încercat, fără rezultat, să descopere în palatul acestuia măcar o carte. La nedumerirea ei gazda a răspuns senin: „Dar la ce-mi trebuie cărți? Să se adune praful pe ele? Am calculator și îmi este suficient”. Dacă acum bibliotecile personale nu mai sunt la modă, cum credeți, bibliotecile publice au un mare viitor?

Lidia KULIKOVSKI: Acum tot mai mulți tineri au informația și cartea la purtător. La o dezbatere despre cartea electronică și cea tipărită, un tânăr participant s-a ridicat și a zis, arătând un iPhone: „Aici am tot ce-mi trebuie”. Și avea dreptate. L-am întrebat, mai mult în glumă, dacă va spune povești copiilor săi atunci când va avea familie, tot de pe iPhone. S-a fâstâcit... și nu a răspuns. Cu părere de rău, nu toată lumea are iPhone și nu toată lumea știe a se folosi la capacitate maximă de un laptop, o tabletă sau un telefon mobil modern. Vor mai exista încă mult timp (nu știu, cât), cele 50 de procente de oameni din comunitate, care nicio dată nu merg la bibliotecă. Dintotdeauna bibliotecile au fost instituții utile comunităților care le fondau. Rămân, în continuare, utile, ba chiar în viitor vor fi și mai solicitate. Pentru că extinderea vertiginoasă a volumului de informații face căutarea foarte dificilă și va fi nevoie de experți-bibliotecari. Unica condiție pentru biblioteci de a rămâne pe linia de plutire și în viitor este ca acestea să fie adânc ancorate în comunitate, să simtă pulsul, vocea, bucuria și problemele comunității.

Dintotdeauna bibliotecile au fost instituții utile comunităților care le fondau. Rămân, în continuare, utile, ba chiar în viitor vor fi și mai solicitate. Pentru că extinderea vertiginoasă a volumului de informații face căutarea foarte dificilă și va fi nevoie de experți-bibliotecari. Unica condiție pentru biblioteci de a rămâne pe linia de plutire și în viitor este ca acestea să fie adânc ancorate în comunitate, să simtă pulsul, vocea, bucuria și problemele comunității. Chiar nu cred că e o problemă lipsa bibliotecilor personale. Rămâne mai mult teren de acțiune bibliotecilor, dar crește

și responsabilitatea bibliotecarilor să are (cu plugul competenței) acest teren, să-l transforme în teren de posibilități interesante și de joc atractiv al Bibliotecii.

Raia ROGAC: *Sunteți „nașul” de botez și al altor proiecte interesante, cum ar fi, de exemplu, „Chișinăul citește”, inițial „Chișinăul citește o carte”, care a fost preluat și de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, o serie de biblioteci publice raionale și sătești. În altă ordine de idei, mai este și programul „Novateca”...*

Lidia KULIKOVSKI: Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” l-a preluat cu alt titlu, dar cu același sens. M-a impresionat acest program de lectură în SUA. S-a dovedit eficient și la noi, dar mai aveam și altele: „Lecturile verii”, „Ora poveștii”, care sunt la fel de longevive. Mai nou, avem „Bătălia cărților”, după modelul clujean. Programul „Novateca” a ajuns la noi cam târziu,

Mă tem de totalizări, e ca și cum trași linia, iar eu mai am de scris și cercetat.

când nimeni nu-l mai aștepta. Dar a fost cel mai eficient și interesant program, la care au participat 28 de țări, desfășurat sub diverse denumiri. Un program-hub de învățare, de motiva-

re, de susținere și modernizare a bibliotecilor. A modernizat peste 1000 de biblioteci publice, proces la care am participat ca membru al echipei „Novateca”. Biblioteca Municipală a beneficiat din plin de susținerea programului: Centrul Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari, acum „Campusul de competențe”, dezvoltare servicii 1+1, granturi mici pentru evenimente ca Ignite-urile (BiblioTalks și dotări, replicare servicii, instruire, deplasări și vizite de documentare și schimb de experiență, elaborări de strategii etc. Sunt fericită că am participat, la sfârșit de carieră, în cel mai fabulos proiect de modernizare a domeniului, având poziția de specialist în inovații. Nimic mai frumos nu se putea întâmpla în viața mea profesională. Altfel spus, pot afirma: *Eu am trăit „Novateca”!*

Raia ROGAC: *O aniversare presupune și o totalizare, în plan profesional. Știu că rodul muncii din ultimii ani, în ajunul sărbătorii, s-a materializat și în trei lucrări de și despre Lidia Kulikovski...*

Lidia KULIKOVSKI: Mă tem de totalizări, e ca și cum trași linia, iar eu mai am de scris și cercetat. BM e creator de conținut bibliologic și biblioteconomic, apreciat cu premii anuale pentru publicațiile ei. În Republica Moldova este o penurie de lucrări

teoretice. Așa că am început să scriu, să creez conținut mai mult biblioteconomic decât bibliologic. Mi-a plăcut și chiar m-a captivat această preocupare, devenind în timp una preferată. Imboldul de a face acest lucru a fost concursul de scriere a manualelor de specialitate, lansat de Fundația Soros. Spre satisfacția mea, s-a dovedit a fi chiar foarte bun (strașnic de „modestă” sunt, mai bine mă ironizez singură, decât s-o facă alții!). Manualul a obținut mai multe premii naționale și internaționale. Am mai scris volume în diferite proiecte: EuroAsia – propunere de cercetare de la regretatul scriitor Ioan Mănescu, Academia de Științe a Moldovei și „Novateca”. Recenta carte se numește *Ludicul în activitatea bibliotecilor publice. Vademecum* – e o revenire la un proiect „Novateca”, expirat, dar drag mie, și l-am realizat pentru că promisesem. Mai am în „laboratorul meu” patru proiecte, patru titluri, care vor apărea unul câte unul anul acesta și la anul viitor.

Raia ROGAC: *Suntem aproape de finalul discuției și nu putem să nu vă întreb, chiar dacă știu că, producându-se o mare minune și întorcându-vă ad litteram în alegerea profesiei, ați pleda tot pentru profesia de bibliotecar, cum și când a încolțit această dragoste miraculoasă și cine v-a fost modelul de urmat în acest sens?*

Lidia KULIKOVSKI: Niciodată nu m-am gândit să-mi schimb profesia. Sunt mândră că sunt bibliotecar. Oriunde merg mă prezint ca bibliotecar, deși am regalii pe care le pot pune înaintea. N-am avut modele chiar de la începuturi, m-am îndrăgostit



de bibliotecă și de profesie. Mă îndrăgosteam de diferite aspecte biblioteconomice: un timp, cel mai important lucru era procesul de achiziție, pe care l-am făcut ca pe un spectacol. Apoi am făcut cercetare bibliografică și spuneam tuturor că mai interesantă muncă nu există – să radiografiez activitatea unei personalități, să acționez ca o rază roentgen, elaborând o oglindă a personalității bibliografiate, prezentate așa cum a fost, cum a trăit, cum și cu ce a contribuit, și atunci când nu se află în fața oglinzii, sau când nu mai este... (ca monografia bibliografică consacrată regretatului Nicolae Dabija). Să bibliografiezi un subiect sau o instituție e un lucru mare. Când am scris primul manual, mă gândeam că e cea mai interesantă activitate în biblioteconomie. M-am îndrăgostit de activitatea de formare a bibliotecarilor (Universitatea de Stat din Moldova), apoi mai frumoasă zăbavă nu a existat decât formarea continuă a bibliotecarilor și m-am scufundat în această activitate. Făceam cursuri cu subiecte de care nimeni nu se apuca. Cred că am cele mai multe cursuri cu acte în regulă: curricula, agenda, suport de curs. Apoi m-am îndrăgostit de Campaniile de promovare aplicată a Creativității și Inovației, a Științei, a Instruirii nonformale. Am înțeles că dacă dorești ca oamenii să îmbu-

Sunt mândră că sunt bibliotecar. Oriunde merg mă prezint ca bibliotecar, deși am regalii pe care le pot pune înainte. N-am avut modele chiar de la începuturi, m-am îndrăgostit de bibliotecă și de profesie.

nătățească ceva, să creeze, să inventeze ceva – introducerea unui dram de ne-bunie și mai multe dramuri de umor și libertate sunt metode care asigură rezultate, succes și folos. Am mai spus, dar repet, eu nu am făcut management, eu l-am trăit. Eu n-am făcut biblioteconomie, eu am trăit-o. Referitor la modele. Cred că succesul nu îl obții

doar urmărind sau depășind un model, nu obții măiestrie individuală, doar imitând un model. Da, cu siguranță, modelele ne pot deschide ochii, ne pot influența, dar copiindu-le ajungem să fim jucători de-a prinselea... Or, noi nu vrem să fim cei din urmă. Mi-am creat, din capul locului, modelul meu unic, original (iarăși, foarte „modestă” sunt!), marca Kulikovski, care prevedea ridicarea cât mai sus a stindardului BM.

Raia ROGAC: *Au fost bibliotecari și B.P. Hasdeu, și M. Eminescu, și L. Blaga, și Ana Blandiana, și... este și Lidia Kulikovski care, în Chișinăul de pe șapte culmi, rotunjește de zece ori șapte urcușuri ale destinului.*

Lidia KULIKOVSKI: Au fost și Johann Wolfgang Goethe, Benjamin Franklin, Mao Zedong, Constantin Noica, George Călinescu, George Bacovia, Ion Bianu, Nicolae Manolescu, Ivan Bunin, Anatole France, Amos Oz, Alexandru Soljenițin, Nicolae Steinhardt, Lewis Carroll, Nicolae Iorga etc. Aceste personalități notorii doar au trecut prin bibliotecă, cu excepția lui Jorge Luis Borges (directorul Bibliotecii Naționale din Argentina), Nicolae Steinhardt (bibliotecarul Mănăstirii Rohia, Maramureș) Ion Bianu (directorul Bibliotecii Academiei Române), B.P. Hasdeu și Nicolae Iorga, responsabili pe diverse domenii. B.P. Hasdeu a scris și despre biblioteci în scurta-i experiență bibliotecărească, Nicolae Iorga a propulsat proiectul de deschidere a bibliotecilor populare (publice) în fiecare localitate. Sunt departe de ei, am preferat să-i citesc, dar am scris și scriu despre/și pentru biblioteconomie. Profesia de bibliotecar are acum o cu totul altă semnificație și bibliotecile și-au schimbat de multe ori „haina”, rolurile și responsabilitățile.

Raia ROGAC: *Sunteți, fără doar și poate, mândră de profesia îndrăgită. Ea v-a ales sau totuși dumneavoastră ați ales-o?*

Lidia KULIKOVSKI: Da, sunt mândră. Eu zic că ea m-a ales pe mine, precum și cărțile. Am impresia că de fiecare dată ele mă găsesc pe mine. Visam de mică să devin bucătar-șef la un restaurant, convinsă fiind că îi pot aduce măcar o stea Michelin, găteam din clasa a IV-a pentru toată familia. În clasa a noua (1967), voiam să mă fac ambasador: doar așa, îmi închipuiam eu, pot călători și vedea lumea. Am scris la Institutul de Relații Internaționale. Mi-au cerut CV-ul, notele, o caracteristică semnată de directorul școlii, dar până la sfârșitul anului am uitat că mă pornisem să învăț la Moscova. A venit răspunsul: „Admisă”! Mare bucurie! Dar mami-ca, când i-am spus, s-a luat cu mătura după mine prin ogradă, „altoindu-mă” din când în când și zicându-mi: „Da ce, nu-s universități în Moldova? Nu-i universitate la Bălți, aproape de casă?” Și... poc! „Nu-s universități la Chișinău?” Și ...poc! N-am „gogit” mult, pentru că îmi imaginam că sunt cea mai bună. Dar avea să aflu că Moscova trebuia să includă obligatoriu câte unu-doi candidați din

Am înțeles că dacă dorești ca oamenii să îmbunătățească ceva, să creeze, să inventeze ceva – introducerea unui dram de nebunie și mai multe dramuri de umor și libertate sunt metode care asigură rezultate, succes și folos. Am mai spus, dar repet, eu nu am făcut management, eu l-am trăit. Eu n-am făcut biblioteconomie, eu am trăit-o.

republicile-surori. Se vede că alți pretendenți din Moldova n-au fost, și asta m-a lecutit fulgerător! Când am depus actele la Facultatea de drept, am telefonat acasă să mă laud, dar mămica „nu” și „nu”. Am mai făcut o încercare disperată, spunându-i că prefer să fac actorie la teatrul de păpuși. Reacția mămicii nu s-a lăsat mult așteptată, întrebându-mă: „Tu ai văzut vreun actor care să se poată hrăni din salariu?” Am ascultat-o și am depus documentele de admitere la Facultatea de filologie cu specializare în biblioteconomie.

Am ales să conduc o bibliotecă și am ridicat-o în prim-planul domeniului.

Aveam totdeauna pentru Biblioteca mea, în inimă și în minte, idei și proiecte revoluționare. Au fost multe pe parcursul aproape a unui sfert de veac: schimbarea modului de organizare, a direcției, a paradigmei, a conținutului și imaginii.

Raia ROGAC: *La încheierea acestui sincer dialog, aș vrea să știu dacă anume dragostea de lectură a fost determinantă în alegerea activității de muncă în bibliotecă?*

Lidia KULIKOVSKI: Nu, lectura era pasiunea mea de mică. Niciodată nu legam lectura de ce aș fi vrut să devin în profesie. Am descris mai sus, cum umblam cu documentele. Într-o singură zi le-am depus și le-am retras

de la două instituții și de la două specialități diametral opuse. Poate, subconștient, lectura m-a îndreptat spre filologie. A jucat un rol mare și părerea mamei, care voia pentru fiica ei o profesie liniștită. Drept că eu n-am fost liniștită. Am ales să conduc o bibliotecă și am ridicat-o în prim-planul domeniului. Aveam totdeauna pentru Biblioteca mea, în inimă și în minte, idei și proiecte revoluționare. Au fost multe pe parcursul aproape a unui sfert de veac: schimbarea modului de organizare, a direcției, a paradigmei, a conținutului și imaginii. Mulți mă numeau „vulcanică”, „europeană” și „rebelă domeniului biblioteconomic”. Îmi plăceau aceste etichetări, mai ales ultima. Chiar am fost și sunt o rebelă!

Raia ROGAC: *La aceste complimente care vă plac, adăugăm multe urări de sănătate, prosperitate și succes! La mulți-mulți ani!*

Consemnare: Raia ROGAC

LIDIA KULIKOVSKI: „NU VĂ SPERIAȚI, CARTEA NU VA DISPĂREA”

Lidia Kulikovski este un vulcan. Am remarcat-o la începutul anilor '90, perioadă de avânt intelectual și cultural, în care atracția pentru carte, a noastră, a tuturor, era una sporită și alimentată de curiozitate. Drumul spre bibliotecă era tot mai bătătorit, iar meseria de jurnalist în general, și cea de reporter-realizator de emisiuni culturale la postul național de radio, în special, mă ținea tot mai aproape de Biblioteca Municipală, cea a studenției noastre, dar și templul pe care Lidia Kulikovski l-a durat încet, sigur, cu forța unui intelectual, care a moștenit de la părinți cultul lucrului bine făcut. De aceasta i-a molipsit și pe colegii săi, pe care i-a susținut cum a putut, în acest demers demiurgic aproape, în condițiile, când pentru cultură se dau prea puțini bani. Dar atunci, când nu a găsit sprijin la Chișinău, a alergat peste Prut, unde cei cu dare de mână au fost mai generoși decât aștepta oricine. Și cărțile au trecut Prutul cu miile, până au umplut toate cele 27 de filiale ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

A fost și rămâne un generator de idei cu bătaie lungă. A fost directoarea directorilor peste 20 de ani. Chiar dacă a cedat funcția, biroul ei de cercetător al cărții, cum se definește prin excelență, este asaltat în continuare de oameni, care au nevoie de cuvântul Directoarei.

Scrie, publică, este în continuă mișcare, vorbește la lansări de carte, în fața studenților. Duce dorul fetelor stabilite în Spania și Luxemburg, dar se bucură că și-au găsit un rost. Lidia Kulikovski e omul spre care vă îndemn să mergeți, s-o descoperiți, și în stilul clasic s-o iubiți, în măsura puterii de a iubi un om adevărat.

AM AVUT PARTE DE PROFESORI DE EXCEPȚIE, ȘCOLIȚI ÎN EUROPA

Care sunt cele mai luminoase amintiri legate de satul Dvs., de părinți, de învățători?

Lidia KULIKOVSKI: Mă întrebați, de fapt, de copilărie... Ne amintim de copilărie nu atunci când suntem tineri. În tinerețe nu ne place să ne-o amintim, pentru că vrem cât mai repede să ne maturizăm. Dacă avem noroc și îmbătrânim, atunci o evocăm și chiar ne mai întâlnim o dată cu ea. Vorba filosofului: „Nu-i niciodată prea târziu, dacă e să avem o copilărie fericită”. Eu chiar am avut

o copilărie fericită. De multe ori am încercat să evaluez acest segment de vârstă, să-l compar cu al altora... Am cunoscut oameni cărora nu le place să vorbească de copilărie. Și mi-am dat seama că există oameni care par să nu fi avut copilărie. Poate că au pierdut ceva din ceea ce adultul trebuie să păstreze din copilăria sa... Starea acestei vârste, fără probleme, când totul se rezolvă, când totul se îndeplinește, când totul este o poveste...

Satul meu natal, Nicoreni, era frumos, bogat, care tot timpul m-a inspirat. Sat cu două biblioteci publice, casă de cultură, trei sau chiar patru grădinițe, două școli: școala din deal de 10 clase și școala din vale, de 8 ani, din mahalaua mea. Nicoreniul este până în prezent locul care mă învăluie cu tot ce înseamnă raiul unei localități rurale. Eram convinsă că era cel mai mare, cel mai minunat sat din lumea pe care încă nu o cunoșteam. Universul

Universul meu era Nicoreniul. Iar în acel univers aveam Lumea mea, care se compunea din familia mea, din școala mea, din biblioteca mea, din prietenii mei. Din diverse experiențe de mai târziu, mi-am perceput copilăria ca pe un capital enorm, singurul pe care-l dețin, deocamdată. Și încă unul fără trecere, nu se mai consumă așa ceva.

meu era Nicoreniul. Iar în acel univers aveam Lumea mea, care se compunea din familia mea, din școala mea, din biblioteca mea, din prietenii mei. Din diverse experiențe de mai târziu, mi-am perceput copilăria ca pe un capital enorm, singurul pe care-l dețin, deocamdată. Și încă unul fără trecere, nu se mai consumă așa ceva. Sunt mult mai aproape de mine însămi și de propria copilărie, când mă raportează la episoadele ei de demult, de care am avut

parte din plin: scăldatul în râul Răut, din care ieșeam plină de lipitori, muratul cănepei, îmblăcirea ei, țesutul războaielor, brodatul, șezătoarele... dulcețurile și magiunurile, de care, fiind cea mai mare dintre patru copii, eram responsabilă. Am avut parte de toate cele posibile.

Mama, tata, țărani cu 7 clase, cei mai buni gospodari, cei mai bravi părinți... mi-au dăruit o copilărie de poveste. În familia noastră era o democrație ideală, educație prin exemple, încurajare a independenței și a libertății, egalitate, motivarea talentelor...

Ori de câte ori ne-am aminti de copilărie, mai bine zis, de imaginile din copilărie, ele nu sunt identice cu cele întâmplătoare atunci, exact așa cum se întâmplă cu pietrele care ne plac la mare – frumoase, colorate, dar altele, decât cele scoase din mare și uscate pe mal.



Am făcut opt clase la școala medie incompletă, iar a 9-a și a 10-a la o altă școală. Am avut parte de profesori de excepție, școliți în Europa.

Cât din ființa Dvs. datorați cărților? În ce măsură v-au modelat viața, caracterul? Ce loc ocupă cartea în familia Dvs.?

L.K.: Mult, foarte mult... cărțile m-au ajutat. Cărțile nu-ți modelează caracterul, nu-ți rezolvă problemele, dar... în ele poți găsi mai ușor soluții la anumite probleme, îți cizelezi unele aspecte ale caracterului. Am o bibliotecă mare, dar nu vânez cărți... Am la dispoziție, la serviciu, peste un milion de cărți, dar am autori și titluri preferate, pe care vreau să le am alături, să le recitesc, ori de câte ori am nevoie...

CUMPĂRAM CLASICII DE LA ALIMENTARĂ

În oraș aveți mai multe biblioteci, pe care le știu toți. Cum e biblioteca de acasă? Ce cărți rare aveți? Care e cartea-vedetă?

L.K.: Cartea-vedetă, în viziunea mea, poate fi cartea cea mai solicitată, cartea la modă, după care toți umblă înnebuniți, cartea despre care se vorbește cel mai mult. Eu nu mă iau după mulțime.

Obişnuți să dăruți cărți? Cui anume?

L.K.: Da, prietenilor, copiilor, cumetrilor, finilor. De regulă, fac daruri cu semnificație, în funcție de om, eveniment, de circumstanțe. Câteodată caut mult o carte pentru cineva anume, altădată cum văd cartea, știu cui am s-o dăruiesc. Dăruiesc cărți, pentru că adeseori se întâmplă să-mi cumpăr două exemplare de

același titlu, de teamă că voi pierde-o. Având studenți, se întâmplă, de multe ori, să nu-mi restituie volumul împrumutat... Volumul „Fahrenheit 451” de Ray Bradbury cred că l-am cumpărat în vreo zece exemplare. Toate au dispărut și cu greu am găsit un exemplar în România. Acum l-am digitalizat și împrumut textul electronic...

AVEAM PILE LA BIBLIOTECI

Ce cărți deosebite v-au fost oferite?

L.K.: E greu să-mi amintesc... dar cele mai rare, mai deosebite, le-am primit cadou de la prieteni, colegi, parteneri din România. Regretatul Traian Brad, director al Bibliotecii Județene „Octavian

Cărțile nu-ți modelează caracterul, nu-ți rezolvă problemele, dar... în ele poți găsi mai ușor soluții la anumite probleme, îți cizelezi unele aspecte ale caracterului. Am o bibliotecă mare, dar nu vânez cărți...

Goga” din Cluj, îmi aducea cărți fundamentale: enciclopedii, dicționare, autori notorii – el îmi asigura biblioteca personală cu volume de referință. Alt mare dăruitor de carte este Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene din Baia Mare, mare cărturar... Regretatul istoric literar Pavel Balmuș,

foarte select și potrivit intereselor mele, îmi dăruia tot timpul cărți, venea din România cu gențile pline.

De la cine aveți cel mai frumos autograf? Ce conține el?

L.K.: Aproape 90% din biblioteca mea sunt cărți cu autografe... Pot scrie istoria vieții mele profesionale din autografe. Există și o cultură a autografului la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. O dată la cinci ani edităm un volum cu o mie de „Cărți cu dedicații și autografe”.

Ce v-a determinat să alegeți calea cărții?

L.K.: Norocul. Nu eram orientată spre bibliotecă. Dar spre carte – de mică. Nu mi-au citit părinții povești în copilărie... Îmi spuneau poezii, dar cum am deprins cititul, citeam tot ce se putea – ziare, reviste – era exercițiu de îmbunătățire a cititului, „Femeia Moldovei”, ziarul raional, povești... Și toate cărțile din biblioteca sătească (clădirea de cărămidă roșie, bibliotecara Liza care era prietenă cu mămica și aveam trecere) și școlară, la care prin cumul lucra profesoara Nina Enache și ruda mea. Aveam pile la bibliotecă.

Dar cumpăram cărți... clasicii, de la alimentară. Pe vremea ceea se vindeau cu 25 de copeici sovietice, clasicii pentru care au dat dezlegare de editare după 1956 în 15 000 per titlu (asta am

aflat nu demult făcând un studiu) le vindeau alături de hering în „comparativele” satelor.

Îmi plăceau cititul, compunerile și desenul – marile bucurii ale copilăriei. Citeam și desenam întruna. Aveam cele mai bune vopsele, pensule, cred că și cele mai scumpe, care-mi ajungeau exact pentru o săptămână...

În anii '90, ani de avânt în Mișcarea de eliberare națională, ați reușit să deschideți mai multe biblioteci la Chișinău.

Povestiți-ne despre experiența de a face din Biblioteca „B.P. Hasdeu” un edificiu de cultură și de atracție pentru cititori.

L.K.: După 1989, era mare nevoie de bibliotecă. Lumea cu biblioteci personale, enorme, s-a trezit fără ele, după revenirea atât de mult așteptată, la alfabetul natural al limbii române. Cred că am fost primii, care din '89 am completat biblioteca cu carte în limba română. Primul transport a fost de la Biblioteca de limbi străine din Rusia care și-a revizuit colecțiile în limba română și ne-a transmis tot ce a scos din fond. Erau cărți necesare... Apoi din '90 am stabilit relații cu bibliotecile județene din România și cărțile veneau, curgeau ca niște râuri. În total,

într-un termen foarte scurt, am adus peste jumătate de milion de cărți în română. Îmi amintesc, în '91, la sediul central al BM, veneau 1000-1500 de chișinăuieni zilnic. La „Transilvania” duminica se înregistrau circa 1000 de vizitatori. Noi am avut cu ce răspunde nevoii de informare a chișinăuianului, am devenit credibili... Deci, primul pas – am constituit resurse; al doilea pas – am atras în jurul nostru personalități ale vieții culturale, științifice, literare, am lansat programe culturale de mare interes pentru public. Conștientă fiind de responsabilitatea bibliotecii pentru actul lecturii publice, nu l-am lăsat la voia întâmplării.

Conștientă fiind de responsabilitatea bibliotecii pentru actul lecturii publice, nu l-am lăsat la voia întâmplării. Inițiam și dezvoltam diverse programe de lectură, implicând chișinăuienii, pentru că mulți continuau încă să citească cu alfabet chirilic. Încet, încet, am devenit un centru cultural al

Aproape 90% din biblioteca mea sunt cărți cu autografe... Pot scrie istoria vieții mele profesionale din autografe. Există și o cultură a autografului la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

Noi am avut cu ce răspunde nevoii de informare a chișinăuianului, am devenit credibili... Deci, primul pas – am constituit resurse; al doilea pas – am atras în jurul nostru personalități ale vieții culturale, științifice, literare, am lansat programe culturale de mare interes pentru public. Conștientă fiind de responsabilitatea bibliotecii pentru actul lecturii publice, nu l-am lăsat la voia întâmplării.

comunității. Am continuat să modernizăm serviciile, sediile, resursele, echipamentele. Suntem azi o bibliotecă modernă, gata să răspundă celor mai sofisticate și mai dificile solicitări. Noi nu am

Suntem azi o bibliotecă modernă, gata să răspundă celor mai sofisticate și mai dificile solicitări.

Noi nu am așteptat programe naționale de redresare a domeniului biblioteconomic, noi le-am creat.

așteptat programe naționale de redresare a domeniului biblioteconomic, noi le-am creat. Cred că cele mai multe activități culturale se produc la BM.

Tot mai mult se vorbește despre faptul că ar putea să dispară cartea ca obiect? Cum vedeți viitorul ei?

L.K.: Nu vă speriați, cartea nu va dispărea, zicea Umberto Eco. Nu că l-aș cita, dar sunt sigură că nu va dispărea.

Cartea tradițională va coabita cu cea electronică, dar va rămâne.

MUȚI MI-AU SPUS CĂ AU RĂMAS LA BIBLIOTECĂ NUMAI DATORITĂ MIE

Ce sentimente aveți pentru tinerii care vin să se angajeze în calitate de bibliotecari? Cum ar arăta bibliotecarul într-o lume ideală?

De bibliotecarii de azi depinde cum va fi biblioteca de mâine, cum vor conjuga aceste două identități, care va fi predominantă. Oricum, ca și cartea, bibliotecile vor rămâne, pentru că întotdeauna omul are nevoie de un loc, unde să găsească răspuns la întrebările care-l frământă, de un loc unde descoperă un ambient ce-l inspiră, un loc în care să socializeze, mai mult, un loc unde își poate face cunoscut talentul, unde poate fi ascultat etc.

L.K.: Îi ador pentru simplul fapt că au ales această specialitate și fac totul, ca să-i susțin. Îi conving de frumusețea profesiei din anul I de facultate. Mulți mi-au spus că au rămas în bibliotecă numai datorită mie. Am convins odată pe cineva că e fascinant să fii bibliotecar. Biblioteca are două identități – una tradițională și alta digitală. De bibliotecarii de azi depinde cum va fi biblioteca de mâine, cum vor conjuga aceste două identități, care va fi predominantă. Oricum, ca și cartea, bibliotecile vor rămâne, pentru că întotdeauna omul are nevoie de un loc, unde să găsească răspuns la întrebările care-l frământă,

de un loc unde descoperă un ambient ce-l inspiră, un loc în care să socializeze, mai mult, un loc unde își poate face cunoscut talentul, unde poate fi ascultat etc.

Ați călătorit mult. Care sunt cele mai impresionante biblioteci, pe care le-ați văzut?

L.K.: Am înconjurat lumea în căutarea experienței de modernizare a bibliotecii noastre. Cele mai frumoase sunt totuși bibliotecile finlandeze, apoi suedeze, urmate de cele daneze și, bineînțeles, americane. Tangență cu întrebarea de mai sus. Lumea construiește și deschide în continuare biblioteci tot mai impozante, ca arhitectură și ca design.

Ce practici din străinătate ați preluat, care dintre ele au prins la noi?

L.K.: Metode de evaluare a activității, principii de prestare a serviciilor, serviciile extramuros, megaprograme de lectură cum este „Chișinăul citește”, servicii pentru cea mai fragedă vârstă.

O ȚARĂ FĂRĂ INTELECTUALI E O ȚARĂ RATATĂ

O bună parte din timp îl consacrați studenților, pentru care ați scris mai multe cărți. Cum îi vedeți în viitor?

L.K.: Cel puțin, ca mine. Am făcut un experiment cu un grup. Le-am pus nota zece în avans, rugându-i să-mi scrie o scrisoare, ca și cum sunt la finele anului, să motiveze de ce merită nota zece. Răspunsurile m-au fascinat, le-am și publicat în revista de specialitate „BiblioPolis”. Concluzia e că avem studenți buni, responsabili, implicați, cu viziuni deosebite și asta mă bucură.

Ce este cititul, ce este scrisul? De ce citiți, de ce scrieți?

L.K.: Modus vivendi, modus operandi. Citesc, pentru că dacă nu-i dai creierului de mâncare, se mănâncă singur. Scriu, pentru că, citind atâta, având experiența, pe care o am – am și ce spune, multiplicând lucrurile. Îmi plăcea dintotdeauna să scriu. La școală aveam cele mai bune compuneri, participam la olimpiade raionale. Mai încoace, am descoperit că îmi place să analizez activitatea, să sintetizez rezultatele, să pun în valoare colegii cu care muncesc, oamenii din bibliotecă, personalitățile care vin la bibliotecă și scriu. Sunt mândră că am fost nominalizată, în calitate de laureată a

Intelectualii sunt cenușăresele societății, prin atitudinea statului față de ei. Precum cenușăreasa, mânăta de dorința de a fi la petrecere, a riscat și a câștigat, consider că și intelectualii noștri, acum răzlețiți, vor lăsa politica politicianilor, se vor uni, vor fi o forță, care va putea influența politicul. O țară fără intelectuali e o țară ratată.

săptămânalului „Literatura și Artă” pentru eseu. Fiind conferențiar universitar, am și obligația să scriu articole științifice, prelegeri, manuale etc. Mi-i drag și, cred, îmi reușește, genul publicistic, alături de cel științific.

Timpurile, pe care le trăim, sunt puțin prielnice pentru dezvoltarea culturii. Ce viitor preziceți intelectualilor?

L.K.: Intelectualii sunt cenușăresele societății, prin atitudinea statului față de ei. Precum cenușăreasa, mânată de dorința de a fi la petrecere, a riscat și a câștigat, consider că și intelectualii noștri, acum răzlețiți, vor lăsa politica politicianilor, se vor uni, vor fi o forță, care va putea influența politicul. O țară fără intelectuali e o țară ratată.

Ce proiecte are Lidia Kulikovski?

L.K.: Unul dintre multele proiecte realizate a fost scrierea unei monografii despre istoria BM (autor Maria Ișaeu), prima monografie consacrată unei biblioteci din Republica Moldova, care a abordat cronologic perioada 1877-1989. Mi-am asumat, pentru că a coincis cu venirea mea la BM, în 1990, să scriu istoria modernă a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. E un lucru de durată, chiar dacă e un segment, pe care l-am condus timp de 23 de ani, e un lucru responsabil și totodată important pentru domeniul cultural chișinăuian.

Dacă ați scrie o carte despre dvs., ce titlu i-ați pune?

L.K.: Ești ceea ce citești.

Consemnare: Emilia GHEȚU

CONVORBIRI ÎN (ȘI DESPRE) BIBLIOTECĂ

– *Care sunt primele amintiri dintr-o bibliotecă. Există vreun impact vizual, senzorial și spiritual al acesteia asupra dumneavoastră?*

Lidia KULIKOVSKI: O, cele mai vii... Și acum țin minte interiorul cu foarte multe cărți pentru o bibliotecă rurală printre care-mi plăcea să mă pierd și, din când în când, bibliotecara Liza mă striga – gândea că am adormit sau mi-am pierdut cunoștința. Chipul Lizei – foarte luminos! Biblioteca era într-o clădire de cărămidă roșie, cu o arhitectură foarte frumoasă. Am avut noroc că nu era înghesuită undeva, nu era o anexă la ceva. Era paradisul meu!

– *Care este rolul cărții într-o lume a divertismentului? Omul care deschide cartea este un om nou sau e omul vechi al zilei de ieri?*

L.K.: Deși Mario Vargas Llosa ne sperie, cred că încă nu am ajuns la linia de jos. Cei care deschid cartea sunt în egală măsură și tineri și mai bătrâni. Dar dacă am analiza mai atent, acum citește doar omul nou (niciodată nu au existat atâtea bloguri, grupuri, cluburi de lectură ca acum) și din cei vechi, intelectualii care au mai rămas. Ceilalți, de ieri, doar se plâng de viață.

– *Ce carte ați salva din Biblioteca din Alexandria, dacă am admite că ea conținea toate volumele care au fost scrise vreodată?*

L.K.: E banal să spun *Biblia*. O știu și, la o constrângere, o pot reconstitui (aproape ca la Ray Bradbury). Aș salva vreun volum din



înțelepții grecilor antici (erau la Biblioteca din Alexandria – ei le traduceau în laboratorul lor de traduceri și așa au ajuns până la noi!).

– *Cum trebuie să fie un bibliotecar modern?*

L.K.: Inteligent (citit), talentat la toate, să învețe, să învețe, să învețe; să aibă dezvoltate capacități și competențe de a detecta tendințele emergente și să acționeze, cum se spune în teoria jocurilor

Cei care deschid cartea sunt în egală măsură și tineri și mai bătrâni. Dar dacă am analiza mai atent, acum citește doar omul nou (niciodată nu au existat atâtea bloguri, grupuri, cluburi de lectură ca acum) și din cei vechi, intelectualii care au mai rămas. Ceilalți, de ieri, doar se plâng de viață.

– să facă mutarea primul, altfel rămâne în urmă. În biblioteconomie, dacă ceva pierzi e foarte dificil să recuperezi; apoi – empatic, să poată să se pună în situația cititorului, ca să-l înțeleagă.

– *Hasdeu, Eminescu, Oz, Solje-nițin, Borges și alții. Ce credeți despre bibliotecarii-scriitori?*

L.K.: Și Lucian Blaga, și Lewis Carroll, și Nicolae Steinhardt, și câți alții ar completa lista. Au fost inventatori de genuri, au fost talentați. Au fost și mai sunt modele. Nu știu cum au influențat ceva în lumea bibliotecilor. Dar parcă roata s-a întors. Din 1989, au trecut prin Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” mulți

– *Cum trebuie să fie un bibliotecar modern?*

Inteligent (citit), talentat la toate, să învețe, să învețe, să învețe; să aibă dezvoltate capacități și competențe de a detecta tendințele emergente și să acționeze, cum se spune în teoria jocurilor – să facă mutarea primul, altfel rămâne în urmă. În biblioteconomie, dacă ceva pierzi e foarte dificil să recuperezi; apoi – empatic, să poată să se pună în situația cititorului, ca să-l înțeleagă.

scriitori, angajați prin cumul sau cu salariu întreg, temporar sau permanent. Îi angajam pentru că aduceau noua-tea, vedeam biblioteca prin ochii lor. Întotdeauna am câștigat cu ei, aduceau valoare, imagine. A fost o vreme după 1990, când la BM erau foarte mulți, și chiar dacă au plecat au rămas ambasadorii noștri.

– *Biblioteca de azi este doar o instituție publică receptivă la necesitățile comunitare în domeniul informării sau este totuși ceva mai mult?*

L.K.: E mult mai mult! O entitate, un simbol, un fel de centru al comu-

nității, unde fiecare locuitor își găsește ceva – lectură, informație, instruire, delectare, hobby. O platformă unde poți face ce vrei – să cânti, să brodezi, să construiești, să pictezi, să organizezi evenimente personale sau instituționale, să coși, să dansezi să... să... să...

– *Ce ne lipsește nouă în biblioteca modernă? Ne scapă ceva important în felul în care relaționăm cu utilizatorii noștri?*

L.K.: Ne lipsesc multe... În goana după cantitate, ne scapă astfel de aspecte importante ca relaționarea, ca ascultarea – ceea ce îi îndepărtează pe oameni. Omul de azi vrea să fie ascultat, încurajat, ajutat, apreciat. Or, noi avem tot mai puțin timp pentru el. Mă mir de bibliotecarii care nu înțeleg că noi existăm atât timp cât avem cititori/utilizatori/oameni în bibliotecă, dar se pedalează pe electronic, digital... Să nu înțelegeți că sunt doar pentru tradițional, însă *user first!*

– *Un citat care ar suna ca un manifest a ceea ce credeți despre bibliotecă – acest univers al cărții.*

L.K.: Dacă biblioteca va dispărea cândva, vinovat nu va fi Internetul, nici virtualul, digitalul, nici scriitorul, nici cititorul – va fi bibliotecarul apatic, fără suflet și pasiune, bibliotecarul-robot, care contabilizează cifre, nu stări sau experiențe, sau surprize...

Dacă biblioteca va dispărea cândva, vinovat nu va fi Internetul, nici virtualul, digitalul, nici scriitorul, nici cititorul – va fi bibliotecarul apatic, fără suflet și pasiune, bibliotecarul-robot, care contabilizează cifre, nu stări sau experiențe, sau surprize...

Consemnare: Maria PILCHIN

LIDIA KULIKOVSKI – BIBLIOREQUEST

– *Există un secret al reușitelor dumneavoastră? Și dacă există, care este el?*

Lidia KULIKOVSKI: Să înțeleg că vrei să zici că am multe reușite sau sunt un profesionist de succes. Sunt responsabilă față de angajamentele pe care mi le asum, îmi onorez cuvântul, ajut necondiționat pe oricine are nevoie de ajutor, sunt sinceră – ofer feedback constructiv, instant (unii zic că e critică) și laud, pun oamenii în valoare, la fel instant. Dar nu e de ajuns pentru reușită – învăț foarte mult, și acum la fără 5 minute 70 de ani... mai mult; e și datorită construcției mele genetice – sunt o muncitoare, sunt o curioasă; tot ce văd evaluez, asociez, compar și mă gândesc cum aș putea adapta la domeniul nostru.

– *Ce ar trebui tinerii bibliotecari să ia ca reper și model de la dumneavoastră ca să implementeze în practica biblioteconomică?*

L.K.: Să-și iubească profesia... Să învețe, să învețe, să învețe... profesia, cultura generală, relaționarea, comunicarea și să citească! Să citească! Să citească!

– *În unele interviuri cu dumneavoastră spuneți că vă doriți să scrieți povestea bibliotecii. Cum va fi aceasta?*

L.K.: Cum a fost cu adevărat! Nu va fi un raport de activitate. Am fost la cârma bibliotecii aproape un sfert de veac, au fost multe, frumoase, triste, vesele, profunde, înălțătoare... Nu știu acum dacă mai stă în picioare acest vis... Prea puțin timp am la dispoziție... Nu toate visele omului se și îndeplinesc... Merită BM un volum despre re-devenire, despre reinventare după lunga și ideologică sovietizare. Noi ne-am revenit foarte repede... Am trecut de la o clasificare rusească ВВК (Библиотечно-библиографическая классификация) la cea inițială pe care o foloseam înainte de ocupația sovietică – CZU (Clasificarea zecimală universală). Era o primă dezlegare de sovietizare. Apoi a trebuit să constituim o colecție în alfabet firesc, latin...

– *Dumneavoastră sunteți creatoare a ceea ce înseamnă Biblioteca Municipală postcomunistă?*

L.K.: A devenit un centru cultural de alfabetizare, educație civică și tehnologică; am elaborat un catalog electronic, un soft al sistemului de management și al rețelei. Multe aspecte funcționează în regim electronic. Prima bibliotecă care și-a creat un site, premiat de Fundația Soros, prima bibliotecă cu un *Manual de identitate*,

prima și unica bibliotecă cu brand înregistrat la AGEPI, am creat o revistă de specialitate care se apropie de 20 de ani de existență. Am gândit un Centru de instruire „Campusul cunoștințelor” pentru bibliotecari. Am desemnat locul, am început reparația, acum realizat de conducerea de după mine. Și a funcționat la cote maxime așa cum mi l-am închipuit. A fost o fabrică de formare a competențelor pentru că schimbările se țineau lanț, provocările ne dădeau ghes mai des decât în perioada comunistă. Atunci era calm, erau secții metodice care recomandau (obligatoriu) activitatea și toate filialele erau la fel – colecția și activitatea. Mi s-a părut plictisitor și am elaborat câteva proiecte de diversificare – eu vedeam bibliotecile fiecare cu fața lor... Biblioteci pentru minoritățile conlocuitoare, biblioteci de cartier, ctitorii comunitare...

– *Știu că acum voi dezvălui unele lucruri din culise, dar am aflat că dumneavoastră lucrați la un proiect, la un ghid pentru bibliotecari. Ați putea să ne spuneți despre ce este vorba?*

L.K.: Știe toată lumea. Și apoi eu n-am culise, joc direct pe scenă – bine-rău, dar pe scenă. Știe toată lumea, pentru că eu nu țin proiectele pentru mine. Le fac pentru bibliotecari și ei trebuie să afle primii. Ba mai mult, contactez bibliotecarii care au ceva comun cu subiectul, le cer informații sau păreri. Consider că dacă vorbesc cu ei despre un subiect profesional pe care-l cercetez, află unele opinii, mă încred în calea aleasă sau corijez direcția. Cercetarea e colaborativă, e un proces care se cere interactiv, iar mie îmi plac lucrurile interactive. Am visat ca bibliotecarii noștri să fie cei mai buni, dar în penuria literaturii profesionale cu alfabet latin nu găseai literatură de specialitate. Și atunci am început să scriu manuale, ghiduri, glosare, articole. Cred că am peste 400 de articole de specialitate, multe cu tentă instructivă, de orientare – primul manual în română în acest perimetru basarabean, prima teză de doctor în limba română, prima monografie a unui subiect profesional în română. Și continui, am pe masă trei volume la care lucrez și sper ca până la Anul Nou să ajungă la editură...

– *Cum credeți, care este rolul bibliotecarului în noua paradigmă culturală și educațională?*

L.K.: Bibliotecarii nu vor dispărea ca profesie... De bibliotecari va mai fi nevoie, chiar dacă în unele biblioteci (Australia, de exemplu) sunt roboți care înlocuiesc încet bibliotecarii la lucruri de rutină – căratul cărților, orientarea în bibliotecă a utilizatorilor. Bibliotecarii australieni nu se simt amenințați – ba chiar se bucură

pentru că au mai mult timp pentru alte procese de elaborare a conținutului, de conservare/prezervare a patrimoniului informațional, modernizarea și inovarea serviciilor, de discuții și mentorat pentru utilizatori.

– *Știindu-vă un om îndrăgostit de carte, lectură, bibliotecă, fiind pentru noi un laborator de idei și imaginație, spuneți-ne care sunt ideile dvs. legate de carte și lectură în contextul bibliotecii pentru viitor. Domeniul biblioteconomic încotro se îndreaptă?*

Cercetarea e colaborativă, e un proces care se cere interactiv, iar mie îmi plac lucrurile interactive. Am visat ca bibliotecarii noștri să fie cei mai buni, dar în penuria literaturii profesionale cu alfabet latin nu găseai literatură de specialitate. Și atunci am început să scriu manuale, ghiduri, glosare, articole.

L.K.: Se îndreaptă unde îl duc bibliotecarii! Isaac Asimov zicea: „Schimbarea – schimbarea continuă, schimbarea inevitabilă – este factorul dominator din societatea actuală. Nu se poate lua nicio decizie rațională fără a lua în calcul nu numai lumea așa cum este, ci și lumea așa cum va fi... Asta, în schimb, înseamnă că oamenii noștri de stat, oamenii noștri de afaceri, toți oamenii trebuie să adopte un mod de

gândire științifico-fantastic” (Isaac Asimov, în eseu *Propria mea viziune*, 1978). E un mod de gândire științifico-fantastic. Viziunea lui Asimov e orientată spre viitor ca și a altor scriitori SF ca Ray Bradbury, George Orwell, José Saramago sau a lui Leonardo da Vinci. Mi-a plăcut din copilărie literatura SF – m-a ajutat să-mi dezvolt niște abilități, să văd lumea altfel, să văd lumi viitoare, să am viziuni. M-a ajutat să fiu mai inventivă, mai creativă, să văd ceea ce alții nu văd și să gândesc la ceea ce nimeni altcineva nu se gândește... M-a ajutat și în management, acest subiect devenind cel mai drag, cel mai citit dintre cărțile de dezvoltare personală.

– *Cartea e ceva sacru pentru dvs. Atunci când citiți, simțiți cartea, dar ce simte o carte citită de Lidia Kulikovski?*

L.K.: Cartea nu e sacră și biblioteca nu e templu. Despre asta am scris în repetate rânduri în articolele pe care le-am publicat în reviste sau volume. N-o simt, o trăiesc, o mănânc cu creierul. Cartea mă simte, chiar mă simte. Dacă vreau o carte, nu caut mult, intru în librărie și o găsesc imediat, cartea vine spre mine, ne căutăm una pe alta. Cred că mă plac cărțile pentru că ele trăiesc atâta timp cât sunt citite, iar eu rar când citesc cartea o singură dată. Revin de multe ori la ele, le recitesc, le laud, le dojenesc. Dacă mă dezamăgesc, le recomand, le mângâi, vorbesc cu ele. Le provoc

multe chinuri. Îmi place să fac însemnări, comentarii pe margini, pe text chiar, semne de diferite culori, apoi fac un nou cuprins: ce și unde, la ce pagină mi-a plăcut sau, dacă e o carte profesională, ce și unde am întâlnit o idee pe care s-o implementez, revizuiesc, reinventez sau adaptez pentru bibliotecă. Nu se supără cărțile pe mine, din contra, îmi sunt recunoscătoare pentru că le citesc, le dau viață și interpretări, le teleportez conținutul, ideile în cursurile mele, în activitățile de instruire a bibliotecarilor, în articole, în proiecte, în jocuri. E ca și cum le-aș da o a doua, a treia, a patra viață... Cărțile merită sute și mii de vieți... Îmi place să citesc cărți din alte domenii decât cultură, beletristică sau biblioteconomie... Pot raporta orice conținut la activitatea biblioteconomică și-mi place să fac asta... Am citit foarte mult la viața mea – din studenție mi-am format un obicei: dacă aveam de citit un volum al unui scriitor – citeam întreaga sa operă, nu doar cea indicată – fac asta până acum. Din literatura artistică, foarte fecundă în zilele noastre (poate se scrie mai puțin, dar ne năvălesc traducerile) citesc mai selectiv... Chiar le cred prieteni adevărați, și așa



Cartea nu e sacră și biblioteca nu e templu. Despre asta am scris în repetate rânduri în articolele pe care le-am publicat în reviste sau volume. N-o simt, o trăiesc, o mănânc cu creierul. Cartea mă simte, chiar mă simte. Dacă vreau o carte, nu caut mult, intru în librărie și o găsesc imediat, cartea vine spre mine, ne căutăm una pe alta. Cred că mă plac cărțile pentru că ele trăiesc atâta timp cât sunt citite, iar eu rar când citesc cartea o singură dată.

cum la vârsta pe care o am, îmi dau seama că mi-am irosit marea parte a anilor, aleg mai riguros și cărțile și prietenii...

– Doamna Lidia Kulikovski, mulțumim pentru dialog, mulțumim că sunteți cea care păstrează, îngrijește, făurește acest frumos templu – biblioteca

Consemnare: Maria BIVOL

Lidia KULIKOVSKI



**MOMENTE
ale
RECEPTĂRII**

COMPETENȚA ȘI VOCAȚIA DE FORMATOR – EXTENSIE LA PORTRETUL LIDIEI KULIKOVSKI

*Natalia ZAVTUR,
Elena CEBOTARI,
Centrul Național de Excelență
Profesională pentru Bibliotecari*

Nenumărate calități sunt reclamate unui manager modern (strateg, bun organizator, comunicator, educator, consilier, inovator etc.), dar nu și obligatoriu cea de formator. Și dacă protagonistă prezentei dedicații, Lidia Kulikovski, dr. conf. univ. și-a dezvoltat această calitate, ba mai mult, a făcut din ea o a doua profesie, este o abordare proprie a profilului managerului, o manifestare distinctă a personalității sale.

Considerațiunea pentru activitatea de formator nu este întâmplătoare. Domnia Sa a devenit directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în condițiile în care avea să parcurgă drumul anevoios al anilor '90, cu multiple incertitudini, probleme și, în același timp, cu responsabilități majore pentru renașterea din ruinele trecutului a principalei biblioteci a comunității chișinăuene. Experiența și intuiția păreau să-i fie surse de putere insuficiente, or înțelegând aceasta, a pus accentul pe autoinstruire. Absoarbe cu nesăț experiențele biblioteconomice din străinătate și din țară în baza lecturii, vizitelor de documentare, participării la simpozioane și conferințe de specialitate. Își dezvoltă capacitatea de reflecție teoretică. Din anul 1991, începe publicarea articolelor pe probleme de specialitate; în anul 2002 decide editarea de către BM a revistei „BiblioPolis”. Își asumă sarcina de scriere a tezei de doctor, pe care o susține cu succes în anul 2003*. Indubitabil, demersul științific nu este efectuat doar în numele autorealizării și imaginii bibliotecii, ci și din perspectiva angajaților, pentru a-i antrena în indispensabila lucrare de dezvoltare profesională, cunoaștere și gândire teoretică și practică.

* Datele biografice ale L. Kulikovski sunt extrase din [Curriculum Vitae](#). Informațiile, titlurile activităților de instruire, ale evenimentelor desfășurate sunt selectate din documentația CNEPB: rapoarte, mapele disciplinelor, din multiplele publicații în revista „BiblioPolis” ale L. Kulikovski, ale altor manageri privind activitatea BM „B.P. Hasdeu”

Importanța formării profesionale trece ca un fir roșu prin mesajele L. Kulikovski, fie că este vorba despre discursuri sau publicații, sinteze ale activității BM sau articole științifice. Filozofia acestei pledoarii survine din acceptarea concepției învățării pe tot parcursul vieții. Schimbările sunt inerente dezvoltării, or pentru a face față noilor provocări, oamenii trebuie să se schimbe; în raport cu activitatea profesională să-și renoveze cunoștințele, să-și formeze noi abilități, noi deprinderi de muncă.

Pentru bibliotecari, scrie L. Kulikovski, învățarea continuă este „cheia succesului profesional și individual, temelia dezvoltării profesionale” [7, p. 36]. Într-o ipostază mai desfășurată, ea punctează avantajele formării profesionale continue: „...creșterea performanțelor angajaților, adaptarea acestora la schimbările structurale, sociale și tehnologice, perfecționarea capacității de rezolvare a problemelor, executarea unor activități specifice, rezolvarea unor sarcini noi; îmbunătățirea capacității de comunicare, pregătirea către noi reforme” [15, p. 139].

În viziunea Domniei Sale, formarea profesională trebuie să aibă contururi clare, unul din ele fiind dezvoltarea competențelor. În acest context publică articolul *Competența – noțiune definitorie în dezvoltarea profesională* [4], dorind să aducă luciditate fenomenului în cauză. În baza unei analize detaliate a interpretărilor teoretice și practice a noțiunii de competență, ea definește competența profesională simplu și pe înțelesul tuturor: „capacitatea de a aplica, transfera și combina cunoștințe și deprinderi în situații și medii de muncă diverse pentru a realiza activitățile cerute la locul de muncă” [4, p. 15]. Găsim în articol și o clasificare cuprinzătoare a competențelor, precum și perceptul de valoare – continuitatea formării competențelor, de la învățarea formală la perfecționare [4, p. 16]. Aceste reflecții oportune practicii bibliotecare au fost dezvoltate și în articolul *Competențe pentru bibliotecarii de azi. Abordări conceptuale, concretizări noționale în contextul perfecționării profesionale* [5, pp. 101-123]. Aici, competențele sunt tratate din perspectiva modelelor formării profesionale, sugerate de practica bibliotecară („Competențe”, „Dezvoltare profesională”,

Domnia Sa a devenit directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în condițiile în care avea să parcurgă drumul anevoios al anilor '90, cu multiple incertitudini, probleme și, în același timp, cu responsabilități majore pentru renașterea din ruinele trecutului a principalei biblioteci a comunității chișinăuene.

„Capabilitate organizațională”). Autoarea face o descriere substanțială a acestora, punctând avantajele, marcând particularitățile. Deși fiecare model își are locul și rolul său, în esență, reprezintă un tot întreg – calea instruirii spre perfecțiune profesională. În acest sens, ea spune: „Parcurgând descrierea... acestor modele, urmărind cum instruirea își schimbă și orientează metodologia de la competențe (bibliotecarul în mediul său de muncă) la performanță personală (dezvoltarea profesională), de la performanța personală la bibliotecar ca actor al cadrului organizațional (capacitate organizațională)” [5, p. 118].

Conștientă de necesitatea formării profesionale a specialiștilor de bibliotecă și, probabil, din îndemnul vocii lăuntrice, L. Kulikovski decide să se angajeze prin cumul

Importanța formării profesionale trece ca un fir roșu prin mesajele L. Kulikovski, fie că este vorba despre discursuri sau publicații, sinteze ale activității BM sau articole științifice.

Filozofia acestei pledoarii survine din acceptarea concepției învățării pe tot parcursul vieții.

ca lector, ulterior conferențiar universitar la Catedra de Biblioteconomie și Asistență Informațională a USM (din 1998). A predat la învățământul de nivel licență disciplinele: *Biblioteconomie generală, Teoria și sociologia lecturii, Managementul proiectelor*, la studiile de masterat: *Managementul în structurile infodocumentare, Inovații în structurile*

infodocumentare, Gestiunea financiară și a resurselor umane în biblioteci etc. La întrebarea de ce activitatea pedagogică, va răspunde simplu: „pentru a forma viitori bibliotecari”. Cu siguranță, avea în gând și perspectiva recrutării tinerilor specialiști la BM.

Din anul 2001, abordează munca de formator la Școala de Biblioteconomie, de pe lângă ABRM (fiind președintele ABRM): este coordonator al modulului *Lărgirea accesului la informație*; ține seminarele permanente: *Diversificarea serviciilor informaționale, Servicii speciale pentru grupuri speciale de utilizatori, Incluziunea socială în bibliotecile publice, Cultura organizațională, Indicatori de performanță* ș.a. Odată cu deschiderea Centrului de Formare Continuă la USM (2012), se angajează ca formator la cursurile de perfecționare și recalificare a lucrătorilor din biblioteci.

De menționat, L. Kulikovski atrage în activitatea didactică și de formare continuă încă doi tineri specialiști ai BM, încurajând formarea viitorilor formatori ai bibliotecii.

Concomitent autoinstruirii, meditației, acumulării experienței de formare, managerul consacrat L. Kulikovski se preocupă



de aspectul practic al instruirii profesionale a angajaților BM. Chiar de la bun început, a pledat pentru instituționalizarea acestui proces, el fiind reflectat în planurile strategice și operaționale, în politicile de personal ale BM. Ca urmare, s-au afirmat practicile de perfecționare și instruire: stagii, seminare, conferințe, mese rotunde, vizite de documentare, duplexuri profesionale, ateliere, master-class-uri etc. Din anul 2007, BM s-a declarat *Instituția care învață*. A fost gândit modelul Centrului de instruire, numit atunci Campusul cunoștințelor; s-a decis structurarea Programului de instruire pe module; la baza formării profesionale a fost pus Referențialul competențelor specialiștilor BM. Treptat, s-au instituit noi modalități de formare: *Ziua de dezvoltare profesională* (organizată lunar); campaniile gen *O oră de formare în fiecare zi*, *Colocviile de vară*, organizate anual, cu durata de 1-2-3 zile; autoinstruirea pentru evaluarea competențelor bibliotecarilor, asociată Zilei Europene a competențelor specialiștilor din informare și documentare; autoinstruirea pentru atestare în vederea obținerii gradelor de calificare etc. Dezvoltarea profesională este sprijinită de întreg sistemul de comunicare al BM: blogurile Bibliotecii Centrale și ale filialelor, partajarea informației pe rețelele sociale, inclusiv prin crearea grupurilor de comunicare, revista „BiblioPolis”, buletinul electronic „BiblioCity”, rubricile permanente de pe site-ul Bibliotecii Municipale <http://hasdeu.md>: „Lecturi pentru manageri”, „Recomandări de lectură”, „Tutoriale”.

Managerul și formatorul Lidia Kulikovski este în continuă căutare de forme și metode autentice de formare profesională. Așa s-a născut ideea originală *Clubul „Biblioteca Mov”*. Acesta a fost constituit în 2011, activând pe parcursul mai multor ani.

Nu doar concepția, ci și organizarea, moderarea a aparținut întru totul Domniei Sale. Clubul a întrunit specialiști ai BM și ai altor biblioteci, fiind deschis și pentru scriitori, editori, persoane din domeniul educațional etc. A fost o platformă de schimb de idei, experiențe, dezbateri profesionale, de creație, comunicare și, nu în ultimul rând, de învățare. Membrul activ al Clubului, Ludmila Corghenci, va spune: „Clubul „Biblioteca Mov” este o reuniune care învață”, punctând și unele cunoștințe obținute: noi termeni, cum să promovezi identitatea instituțională, metode mai bune de interacționare cu utilizatorii bibliotecii etc. [1, p. 48]. Clubul a încurajat și autoinstruirea în baza prezentărilor de carte de specialitate, dar și recomandării publicațiilor la compartimentul *Lecturi profesionale*.

Managerul performant, L. Kulikovski, își dorește ca formarea profesională la BM să devină o necesitate a instituției, a șefilor de orice nivel, a fiecărui angajat, să se realizeze conștient, la nivel înalt calitativ. Managerilor le atribuie un rol deosebit. Ei trebuie să utilizeze instruirea „ca reținere a oamenilor celor mai competenți... ca rezolvare a problemelor... ca realizare a obiectivelor, misiunii, viziunii, valorilor... ca obținere a excelenței profesionale... ca dezvoltare a managerului odată cu angajații...” [6, p. 143]. L. Kulikovski cercetează, reflectează, identifică în publicații *legile perfecționării*. În baza acestora din urmă, specifică rolurile profesorului, formatorului, mentorului și al managementului instituțional. Argumentele conving, inspiră, mobilizează. Vorbind despre caracterul complex al perfecționării, va da speranțe că, în timp, lucrurile vor merge mai ușor și efortul nu va fi atât de intens, „pentru că învățarea se conjugă cu cunoștințele precedente și dezvoltă altele noi...” [11, p. 86]. Ea insistă ca fiecare angajat să-și dezvolte un sistem propriu de perfecționare, oferind un model al acestuia, format din elementele: viziune, instrumente, experiențe, 25 de moduri prin care simți și recunoști perfecționarea [11, pp. 84-89].

Dezvoltarea metodologiei formării continue în cariera L. Kulikovski a luat proporții, mai ales odată cu angajarea (în 2013, prin cumul) ca specialist *Inovare Biblioteci IREX/NOVATECA Global Library Program*. Din acest moment, instruirea este sensibil legată de inovare, iar inovarea de modernizarea bibliotecilor. Prin activități de instruire, L. Kulikovski răspândește idei noi, progresiste în bibliotecile publice teritoriale din țară, concomitent însuflețește procesul inovațional la BM, promovează experiența inovațională a

BM. În toamna anului 2013, NOVATECA organizează *Târgul inovațiilor* pentru bibliotecari, L. Kulikovski participând activ la elaborarea și implementarea proiectului dat. Începând cu anul 2014, în cadrul programului nominalizat, Domnia Sa elaborează și realizează trainingurile *Servicii noi de bibliotecă, Biblioteca modernă, Formarea formatorilor*. Concomitent, acestea vor fi incluse și în programele de instruire ale BM „B.P. Hasdeu”. În același an, ea inițiază la BM activitatea nonformală *Zilele FedEx@Hasdeu*. Aceasta este o metodă de învățare prin care se colectează și se promovează ideile angajaților. O zi de FedEx este un interval de timp de 24 de ore în care angajații livrează inovare instituției în care lucrează, este „instrumentul care exploatează surplusul cognitiv și creativ al bibliotecarilor care nu este solicitat în activitatea de zi cu zi” [10, p. 118]. Doar la trei probe de FedEx, din anul 2014, s-au colectat circa 100 de idei [10, pp. 115-116]. Sub aspect evaluativ, L. Kulikovski va menționa că prin intermediul acestei forme de învățare „s-a încercat și s-a testat conceptul Instruire pentru inovație, astfel asigurând participanții cu cunoștințe despre inovație, cu instrumente (portofolii, truse cu instrumente) pentru a deveni bibliotecari WOW, pentru a ști să-și dezvolte talentele...” [10, pp. 115-120].

Punctul culminant de raportare a L. Kulikovski la activitatea de formare profesională continuă a fost deschiderea *Centrului Național de Excelență Profesională pentru Bibliotecari (CNEPB)* (28 martie 2014, prin decizia Primăriei Municipiului Chișinău, Bibliotecii Municipale, Reprezentanței în Republica Moldova a Fundației IREX Programul NOVATECA și ABRM), inclus oficial în structura BM. A fost un vis de demult al ierarhului superior, pătruns de importanța formării continue a personalului, devenit realitate grație atitudinii și efortului propriu și a echipei manageriale a BM.

În primul an, la CNEPB a fost lansat un ciclu de activități de instruire în cadrul modului *Învățăm concepte inovative*. L. Kulikovski furnizează atelierele: *Paradigma designului în activitatea biblioteconomică, Conceptul WOW, Loalizarea utilizatorilor, cafeneaua publică Profilul bibliotecarului e-facilitator* (în colaborare) ș.a.; la solicitarea BȘC „Andrei Lupan” a AȘM prezintă atelierul *Locul și rolul cercetării în bibliotecă*.

În anul 2015, au continuat *Zilele FedEx@Hasdeu*, a fost concepută activitatea nouă de formare *Cafeneaua biblioteconomică Chindii profesionale*. Aceasta din urmă a inclus ateliere, lecții, ședințe de dezbateri profesionale, ancorând în domeniul de formare

idei inovative: brandingul, proiectarea, biblioteca-incubator, expoziția vie, cultura serviciilor de excelență etc. Generate, în majoritate, de formatorul inovativ L. Kulikovski, subiectele date au provocat bibliotecarii să gândească altfel, să surprindă noul în sfera biblioteconomică, să adapteze, să inventeze. Cu totul neobișnuit a fost, de exemplu, obiectivul atelierului *Eșecul, primul pas spre inovație* – de a învăța cum să înveți din eșec. Despre acesta, va spune: „o inițiativă ambițioasă”, „dincolo de orice am încercat înainte”, dar care „poate revoluționa potențialul nostru de a inova și de a rezolva problemele noastre cele mai dificile” [8, pp. 66-67].

Cu ardoare, formatorul L. Kulikovski lansează pentru angajații BM cursul *Formarea formatorilor*. Rațiunea emiterii acestuia a fost dorința, menționată deja, ca formarea profesională să devină o necesitate, un element al culturii instituționale, un bun al tuturor, or pentru acoperirea tematică, metodologică, numerică, organizatorică a procesului de formare era nevoie de un număr mare de formatori. Mai mult decât atât, se impunea nevoia formării formatorilor în lanț: cei instruiți în Centru organizează acțiuni de formare pentru cei din filiale, toți formatorii asigură instruirea utilizatorilor. O instituție a formatorilor – deoarece biblioteca este un așezământ educativ, deoarece dispune de resurse documentare educaționale și angajați apti de această muncă, demni de încredere.



Asemenea idei traversează în lung și în lat opera de creație și acțiune a L. Kulikovski.

Pentru a încuraja și a experimenta formarea formatorilor, L. Kulikovski inițiază diverse metode de sprijin: *Săptămâna instruirii nonformale* în toate filialele, *Forumul formatorilor Hasdeu*, grupul *Traineri Hasdeu* (2016). Prin intermediul acestora sunt desfășurate activități de instruire, sunt organizate discuții despre noul rol al bibliotecarului, de trainer/formator, facilitator, moderator, animator. Domnia Sa livrează în anul formativ 2016 cursurile *Scrierea proiectelor, Formare facilitatori*, patru ateliere cu tema *Inteligența socială, factor-cheie a succesului bibliotecii în era digitală* din cadrul Conferinței ABRM (2016). Concomitent publică articolele cu caracter științific-metodologic: *Expoziția vie (metode de organizare și desfășurare)* [9, pp. 31-33], *Bibliografia vie (metode de organizare și desfășurare)* [3, pp. 34-36]. Ascensiunea-i continuă o demonstrează rezultatele anului 2017: workshop-ul *Comunicarea științei: forme și metode*; cursuri noi de formare *Cultura serviciilor, Formare ludotecari*, Clubul *Ignite Hasdeu*. *Vorbitorium*, *Servicii moderne*, *Biblioteca modernă pentru părinți și copii*, *Formare inovatori* (în colaborare). Acestea sunt susținute în cadrul CNEPB, Centrelor de Excelență raionale, în bibliotecile arondate. Cursul *Vorbitorium* a fost oferit, de asemenea, participanților la proiectul „Connect”, precum și membrilor Academiei Tinerilor Bibliotecari ai BM, iar cursul *Formare ludotecari* a fost livrat la Biblioteca Județeană „Panait Istrate”, Brăila. În acest an, L. Kulikovski a înregistrat 54 sesiuni de formare, 108 ore, aproape jumătate din sarcina Secției studii și cercetări [2, pp. 80-81, 84].

De la an la an, agenda formatorului L. Kulikovski se îmbogățește. Domnia Sa își renovează cursurile ce nu și-au pierdut actualitatea, își îmbogățește repertoriul activităților cu teme noi, conținuturi și forme de instruire inedite. Temele, subiectele cu caracter complex le abordează sistemic, în context, aplicând simultan diverse modalități de realizare. Așa a fost tratată instruirea privind crearea serviciilor nonformale. Acestea prezentau o inovație și urmau să determine cursul bibliotecilor spre o nouă manifestare, mai aproape de nevoile și cerințele utilizatorilor, a comunității. Pentru ca ideea să fie conștientizată, metodologia clară, deprinderile consolidate, formatorul transmite materia de cunoștințe în baza: trainingului *Metode de educație nonformală*, atelierului *Metode nonformale pentru dezvoltarea comunitară*, laboratorului *Educației*

nonformale, trainingului *Servicii pentru persoanele cu deficiențe de auz*. În același mod, concepe instruirea dedicată aplicării jocurilor în bibliotecă, tot o metodă nonformală. Ea este asigurată de trainingul deja nominalizat *Formare ludotecari*, trainingul *Ludicul în*

Impresionează metodele de predare, aplicate de formatorul L. Kulikovski:

diverse, adecvate obiectivelor urmărite, potrivite formabililor.

Acestea incumbă: explicația, exemplificarea, comparația, lucrul cu textul, conversația, dezbateră, discuția facilitată, jocul, lucrul independent și în grup etc.

activitatea bibliotecilor publice, ședința de brainstorming *Servicii Ludoteca* (în cadrul proiectului *LudoTalk*), ședința *Brunch* de comunicare a rezultatelor studiului privind jocurile în bibliotecă. A fost nevoie de o tratare specială și a instruirii privind implementarea Programului *Provocarea verii* – activitate, de o suprafață înaltă ca idee, complexă ca formă și conținut. Vizavi de aceasta formatorul oferă: atelierul *Elaborarea agendei Programului „Provocarea ve-*

rii”, debriefingul cu aceeași tematică, evaluări curente și de sinteză. Din perspectiva durabilității practicilor menționate, confruntând învățarea și experiența, elaborează și publică materialele cu caracter profesional, metodologic: *Provocarea verii. Jurnalul Participantului, 3 iunie-25 august 2019* [17]; *Ziuarul Provocării noastre. Sinteze, articole, feedback* [16]; *Provocarea verii. Program STEAM estival. Ghid metodologic de implementare* [18]; *Ludicul în activitatea bibliotecii publice. Vademecum pentru bibliotecari* [12].

Cu ocazia celebrării a cinci ani de la deschiderea CNEPB, L. Kulikovski întreprinde un studiu de proporție dedicat formării profesionale prin intermediul Centrului. Nu vom oferi detalii, materialul fiind publicat [13, pp. 8-37]. Subliniem doar că este vorba despre un dialog sincer, veritabil cu formabilii în vederea cunoașterii stării lucrurilor, dar, mai ales, privind îmbunătățirea în perspectivă. Domnia Sa are convingerea că formarea va fi cu adevărat continuă și sigură că eficacitatea procesului se bazează pe interesul reciproc al formatorului și formabililor.

Impresionează metodele de predare, aplicate de formatorul L. Kulikovski: diverse, adecvate obiectivelor urmărite, potrivite formabililor. Acestea incumbă: explicația, exemplificarea, comparația, lucrul cu textul, conversația, dezbateră, discuția facilitată, jocul, lucrul independent și în grup etc. Domnia Sa folosește competent aplicația Power Point, tabla interactivă, materialele pe suport fizic; pentru orice activitate de instruire oferă formabililor

suport tradițional și online. Cu multă iscusință adaptează activitățile de formare transmisiunii online. Prima experiență de acest gen a fost livrarea cursului *Conceptele bibliotecii moderne* pentru noii angajați ai BM, deschis pentru participare și bibliotecarilor din teritoriu (2018).

Captivează stilul formatorului L. Kulikovski – carismatic, cimentat de o muncă asiduă și competențe temeinice, orizont cultural larg, interes profesional, vocație de manager și pedagog, atitudine sinceră, umană pentru formabili, subalterni. Nu poate fi trecut cu vederea modul natural de a se comporta. Dacă a uitat ceva să spună, recunoaște; dacă are nevoie de un moment de reculegere, își cere permisiune. Improvizează, provoacă, evaluează critic și cu bunătate. Introduce în limbajul academic unele expresii populare; include în discurs povestea, elemente de umor. Toate acestea vorbesc despre un fel unic de a fi, despre un stil aparte. În sensul dat, scriitorul Vitalie Răileanu, șef la Filiala „Onisifor Ghibu”, folosind limbajul literaților, pe bună dreptate, surprinde „stilul kulikovskian” [8, p. 72].

L. Kulikovski reușește să se impună ca formator, deoarece percepe instruirea deopotrivă ca obiectiv profesional și de valoare. Îi place să facă lucru bine, să simtă plăcerea reușitei. Își dezvoltă aptitudinile, competențele chiar și în alte domenii ale vieții, decât biblioteconomia, dar nu fără gând asupra profesiei. Învață scrierea creativă la cursul seral *Copywriting* livrat de către formatorul autohton Adriana Arnăut. Cele însușite le încorporează în cursul propriu de copywriting *Cum să scriem texte bune pe SM* (2018). Ia lecții de vorbire la atelierul de *Dicție, Voce și Oratorie* susținut de Andrei Țigănaș, formator din Arad. Fiind într-o vizită privată la Luxembourg, nu ratează să intre la Biblioteca Națională. Va comunica prietenilor de pe Facebook: „Am fost harnică – am văzut tot ce trebuia; voi împărtăși experiența trăită și informația acumulată colegilor de la BM”. Pretinde instruirea și vizavi de pasiuni. Frecventează un *Curs de Pop-Art*. Despre acesta va zice: „Ce va ieși până la urmă, nu știu, dar îmi place provocarea”. A încercat-o: l-a pictat pe Charlie Chaplin colorat, nu alb-negru, cum l-a văzut în filme; a avut succes – tabloul a fost expus la Galeria virtuală de artă a municipiului Turda în cadrul expoziției „Fără mască” (2020)*. Acest fapt a însuflețit-o să promoveze cu mai multă convingere

* Disponibil: <https://www.facebook.com/groups/biselectro/permalink/3361370207218250>

provocarea la BM ca pe un superb catalizator pentru inovație. A mai învățat să facă felinare în *tehnica vitraliu*; i-a reușit, va spune: „Mă mândresc enorm cu rezultatul”.

Marea bucurie a împlinirii managerului și formatorului L. Kulikovski vine, totuși, de la rezultatele activității profesionale. Acestea sunt evidente. Instruirea a devenit la BM o normă. CNE-PB funcționează fără a-și pierde din intensitate, atribuind procesului de instruire caracter planic, organizat. Doar parcurgând ofertele educaționale trimestriale ale BM se poate vedea cât de vast, actual, oportun este conținutul formării. Important că au fost

instruiți 40 de formatori, toți angajații bibliotecii sunt antrenați sistematic în procesul de formare profesională continuă [13]. Pentru investiția în oameni Domnia Sa se bucură cel mai mult. Într-o confesiune, intitulată *Bucuria mea de formator*, ea va menționa că grație instruirii „oamenii BM se transformă, își schimbă mentalitățile, își formează capacități, devin experți”, au acceptat invitația, pe care le-a propus-o, „într-o călătorie profesională și personală serendipicoasă”, „de a învăța cum să devină mai buni”. Cu încântare va vorbi despre instruirea formatorilor și calitatea acestora: „Mă mândresc cu formatorii noștri, cu notorietate dincolo de granițele BM și chiar ale Republicii Moldova. Mă mândresc cu formatorii noștri care au format și dezvoltat

Captivează stilul formatorului L. Kulikovski – carismatic, cimentat de o muncă asiduă și competențe temeinice, orizont cultural larg, interes profesional, vocație de manager și pedagog, atitudine sinceră, umană pentru formabili, subalterni. Nu poate fi trecut cu vederea modul natural de a se comporta. Dacă a uitat ceva să spună, recunoaște; dacă are nevoie de un moment de reculegere, își cere permisiune. Improvizează, provoacă, evaluează critic și cu bunățate. Introduce în limbajul academic unele expresii populare; include în discurs povestea, elemente de umor.

competențe la zeci, sute de utilizatori în cadrul serviciilor prestate comunității chișinăuiene; mă mândresc cu formatorii noștri și-i iubesc pentru că și-au șlefuit stilul, marca, și-au creat propria pecete, îi influențează pe ceilalți, rămân în inimile și mințile lor. Au devenit inconfundabili! Asta-i marea bucurie și satisfacție a vieții unui formator ca mine...” [14].

Prestigiul de manager, lider-formator al Lidiei Kulikovski, se pare, nu are nevoie de comentarii, doar dacă în sensul întregirii portretului descris în prezenta dedicație. Este bine cunoscută în țară și peste hotare, considerată un formator model, apreciată

laolaltă pentru inteligență, capacitatea de inovator, creativitate, conținutul valoros oferit, maniera de a preda, numărul sporit de activități de instruire livrate, dăruire de sine, liderism, empatie etc. I-au sporit considerabil vizibilitatea formativă activitățile prestate online. La fiecare eveniment se înscriu cel puțin 100 de persoane din Republica Moldova și din România. Se înregistrează sute de accesări, zeci și zeci de comentarii și distribuiri.

Formabilii nu ezită să-i acorde mulțumiri, să-i estimeze munca și calitățile. Prin intermediul sondajului de opinii ei spun: „Lidia Kulikovski – formator competent, **Marea bucurie a împlinirii managerului și formatorului** abil, creativ, inovator, energic, care te surprinde și te motivează să-ți dorești **L. Kulikovski vine, totuși, de la rezultatele activității profesionale.** mai multe”; „Lidia Kulikovski vine mereu cu teme interesante și utile”; **Acestea sunt evidente. Instruirea a devenit la BM o normă.** „instruirile Doamnei Kulikovski au un format deosebit” [13, p. 21]. La acestea

adăugăm câteva exemple, sustrate din arhiva electronică CNEPB: „Am avut profesor bun... cu Doamna Lidia Kulikovski e imposibil să nu înțelegi regulile Ignite și să nu le respecti” (Galina Davîdic); „Lidia Kulikovski, sunteți cel mai drag și valoros mentor pentru mulți dintre noi și mai ales pentru mine... vă prețuiesc mult!” (Carmen Trufia); „Teribil de A Noastră, a bibliotecarilor, dna Lidia Kulikovski!” (Maria Cudlenco); „Avem mereu ce învăța de la Doamna Lidia Kulikovski” (Tatiana



Șatravca); „O scenă parcă desprinsă din discursurile lui Cicero... simplitate și nemaipomenit spirit retoric...” (Victoria Vasilică); „Mulțumesc. Ați scris o pagină frumoasă pentru istoria biblioteconomiei din Republica Moldova” (Vera Osoianu); „Vă mulțumim pentru că existați! Dacă nu ați fi existat, ar fi trebuit să Vă inventăm!” (Maria Pilchin).

Este bine cunoscută în țară și peste hotare, considerată un formator model, apreciată laolaltă pentru inteligență, capacitatea de inovator, creativitate, conținutul valoros oferit, maniera de a preda, numărul sporit de activități de instruire livrate, dăruire de sine, liderism, empatie etc.

Încheiem aici. Înțelegem că nu am pus în lumină întreaga operă de formator a Lidiei Kulikovski. Sperăm însă că vom incita valorificarea ei în continuare, precum și studierea și promovarea vastului său tezaur profesional (scris și oral).

Alături de omagierea unui hotar aniversar, aducem urări de tot ce este mai bun și frumos, mai util și plăcut,

unui coleg de breaslă excelent, unui Om cu literă mare – LIDIA KULIKOVSKI.

Din toată inima, autorii.

Referințe bibliografice:

1. CORGHENCI, Ludmila. Clubul „Biblioteca Mov” – un nou fel de a sprijini și de a încuraja prezența profesională. In: *BiblioPolis*. 2012, vol. 42, nr. 1, pp. 46-49. ISSN 1811-900X.
2. KULIKOVSKI, Lidia. Activitatea științifică la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu. In: *BiblioPolis*. 2017, vol. 67, nr. 4, pp. 75-87. ISSN 1811-900X.
3. KULIKOVSKI, Lidia. Bibliografia vie: (metode de organizare și desfășurare). In: *BiblioPolis*. 2017, vol. 64, nr. 1, pp. 31-33. ISSN 1811-900X.
4. KULIKOVSKI, Lidia. Competența – noțiune definitorie în dezvoltarea profesională. In: *BiblioPolis*. 2005, vol. 15, nr. 3, pp. 8-16. ISSN 1811-900X.
5. KULIKOVSKI, Lidia. Competențe pentru bibliotecarii de azi: Abordări conceptuale, concretizări noționale în contextul perfecționării profesionale. In: KULIKOVSKI, Lidia. *Cartea, modul nostru de a dăinui: Contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic*. Chișinău: Reclama, 2006, pp. 101-123. ISBN 978-9975-937-62-7.
6. KULIKOVSKI, Lidia. Conducem instruind, instruim conducând. In: KULIKOVSKI, Lidia. *Contribuții biblioteconomice* (teoretice și praxiologice): Culeg. de art. (2008-2012). Chișinău: S.n., 2012, pp. 142-145. ISBN 978-9975-4432-2-7.
7. KULIKOVSKI, Lidia. Educația pe tot parcursul vieții: bibliotecarii și utilizatorii în aceeași abordare. In: KULIKOVSKI, Lidia. *Contribuții*

- biblioteconomice* (teoretice și praxiologice): Culeg. de art. (2008-2012). Chișinău: S.n., 2012, pp. 35-36. ISBN 978-9975-4432-2-7.
8. KULIKOVSKI, Lidia. Eșecul – cea mai mare parte a inovației. In: *BiblioPolis*. 2015, vol. 56, nr. 1, pp. 65-74. ISSN 1811-900X.
 9. KULIKOVSKI, Lidia. Expoziția vie: (metode de organizare și desfășurare). In: *BiblioPolis*. 2017, vol. 64, nr. 1, pp. 34-36. ISSN 1811-900X.
 10. KULIKOVSKI, Lidia. FedEx – instrumentul inovator de stimulare și încurajare a inovației a fost validat: impactul cifric, social și profesional. In: *BiblioPolis*. 2014, vol. 52, nr. 4, pp. 115-120. ISSN 1811-900X.
 11. KULIKOVSKI, Lidia. Legile perfecționării între bibliotecă-formator-bibliotecar: Incursiune teoretică cu excurs praxiologic. In: *BiblioPolis*. 2013, vol. 50, nr. 4, pp. 84-89. ISSN 1811-900X.
 12. KULIKOVSKI, Lidia. *Ludicul în activitatea bibliotecii publice*. Chișinău, 2020. 210 p. ISBN 978-9975-3450-5-7.
 13. KULIKOVSKI, Lidia. O radiografie a instruirii la BM „B.P. Hasdeu”: rezultatele cercetării activității și a percepției profesionale a CNEPB. In: *BiblioPolis*. 2019, vol. 72, nr. 1, pp. 8-37. ISSN 1811-900X.
 14. KULIKOVSKI, Lidia. Povestea unui formator. In: *Triumful instruirii la Hasdeu*: Gazetă elaborată cu ocazia Centrului Național de Excelență Profesională la 5 ani de la fondare [online] [citat 15.02.2020]. Disponibil: https://issuu.com/marisabelle6/docs/triumful_instruirii_la_hasdeu_2019?fbclid=IwAR2qyu82hNLoVFNaiaNec-OPQyKHwucne-aJprtfKNCdefYjhtopkU62wR90
 15. KULIKOVSKI, Lidia. Să faci lucruri bune și să spui cu tărie acest lucru. In: KULIKOVSKI, Lidia. *Cartea – modul nostru de a dăinui*: Contribuții la dezvoltarea domeniului biblioteconomic. Chișinău: Reclama, 2006, p. 139. ISBN 978-9975-937-62-7.
 16. KULIKOVSKI, Lidia, TARAGAN, Elena. *Ziuarul Provocării noastre*: sinteze, articole, feedback. Chișinău: Tipogr. „Garomont Studio”, 2019. 142 p. ISBN 978-9975-3358-2-9.
 17. *Provocarea verii*: Jurnalul Participantului, 3 iunie-25 august 2019. Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”; text: Lidia KULIKOVSKI, Mariana HARJEVSCHI, Elena BUTUCCEL [et al.]. Chișinău: Tipogr. „Garomont Studio”, 2019. 128 p. ISBN 978-9975-3358-3-6.
 18. *Provocarea verii*: program STEAM estival: ghid metodologic de implementare. Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”; concept, elab. de Lidia KULIKOVSKI; contribuții: Mariana HAPJEVSCHI [et al.]. Chișinău: Tipogr. „Garomont Studio”, 2020. ISBN 978-9975-134-31-6.

LIDIA KULIKOVSKI – OMUL CU IDEI

Natalia GOIAN,
dr. conf. universitar

Cunoscută pe ambele maluri ale Prutului, și nu numai, Lidia Kulikovski a fost și este omul cu idei. Nu există vreun aspect al activității bibliotecii care să nu se fi aflat în vizorul dumneaei. Răsfoind volumele, studiile și articolele multiple semnate de doamna Lidia Kulikovski, am considerat oportun să evidențiez una din temele cercetate, care este cu adevărat inovativă pentru biblioteconomia Republicii Moldova și care a fost în premieră realizată de dumneaei. Este vorba despre cercetarea *Servicii de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate*.

Deseori întâlnim persoane cu nevoi speciale sau cu dizabilități. Mulți oameni care au o slabă experiență în acest domeniu au o concepție greșită despre aceste categorii. Pe parcursul diferitor perioade de timp, persoanele cu dizabilități au fost considerate inapte, persoane care trebuiau ascunse de societate. Totuși epoca modernă aduce o atitudine nouă față de persoanele cu nevoi speciale. Dezvoltarea medicinei, pedagogiei, defectologiei, ca ramură a pedagogiei, impulsionează interesul față de persoanele cu deficiențe.

Problema privind educația persoanelor cu dizabilități a ridicat multe semne de întrebare și discuții în decursul timpului, dar nu s-au găsit doritori de a cerceta și a soluționa problema în cauză, decât, poate, tangențial. Și atunci, absorbită de tendințe inovatorii, doamna Lidia Kulikovski și-a propus să realizeze o cercetare științifică care a ridicat biblioteca publică la un nivel mondial în problema accesului la informație a persoanelor dezavantajate.

Actualitatea studiului ei derivă din determinările și obiectivele Societății Informaționale, fenomene care au produs schimbări la nivelul conceptelor, reprezentărilor și deprinderilor indivizilor și grupurilor sociale, care, la rândul lor, au generat studii teoretice, în care se demonstrează că bibliotecile, prin funcțiile lor sociale, culturale, educaționale, pot contribui în mare măsură la socializarea acestor categorii de populație. Revirimentul interesului față de persoanele dezavantajate al doamnei Lidia Kulikovski a fost generat și de tendința de integrare europeană, politicile căreia indică necesitatea reevaluării rolului și locului bibliotecii în procesul social.

Tendința bibliotecii publice a fost în promovarea integrării, a participării și în combaterea segregării. Integrarea și participarea sunt atribute esențiale ale demnității umane și ale drepturilor omului, precum și ale procesului de exercitare a acestor drepturi. În domeniul biblioteconomic, aceasta se reflectă în dezvoltarea unei strategii care face posibilă o echitate reală. Cercetarea se înscrie în aceste cerințe și tendințe actuale ale contemporaneității și argumentează actualitatea, valoarea și oportunitatea ei. Democratizarea accesului la informație este scopul major al Societății Informaționale, aceasta presupunând accesul la informație a tuturor indivizilor, una din prioritățile Societății Informaționale fiind lichidarea distanței dintre indivizii care obțin ușor informația și cei ce nu o pot obține.

Accesibilitatea unei biblioteci este determinată nu doar de îndeplinirea unor norme de acces în vigoare, prin care se solicită ca bibliotecile să dețină rampe, balustrade sau scaune speciale pentru cei cu dizabilități locomotorii, de exemplu. Dacă ne referim la accesul persoanelor cu dizabilități senzoriale, este nevoie de obiecte care pot fi atinse, pipăite, este nevoie de utilizarea diverselor metode de interpretare cum ar fi: ghiduri audio, înregistrări audio, prezentări video etc. Accesul persoanelor cu dizabilități trebuie să fie gratuit, să li se ofere informații, să li se asigure împrumutul publicațiilor, accesul la cărți electronice și posibilitatea de a face cursuri pentru învățarea unor limbi străine, organizate sub formă de ateliere în incinta bibliotecilor. Nu există instituții în țară care, deși dețin tehnologia de acces necesară persoanelor cu nevoi speciale, nu le pun la

dispoziție colecții semnificative de documente și, astfel, nu reușesc să atragă spre bibliotecă această categorie de utilizatori. Puține biblioteci care îndeplinesc rolul de „terță parte”, după cum menționează Lidia Kulikovski, bibliotecar distins și cu renume din Republica Moldova, pot oferi mai multă intimitate și confidențialitate

Revirimentul interesului față de persoanele dezavantajate al doamnei Lidia Kulikovski a fost generat și de tendința de integrare europeană, politicile căreia indică necesitatea reevaluării rolului și locului bibliotecii în procesul social. Tendința bibliotecii publice a fost în promovarea integrării, a participării și în combaterea segregării. Integrarea și participarea sunt atribute esențiale ale demnității umane și ale drepturilor omului, precum și ale procesului de exercitare a acestor drepturi. În domeniul biblioteconomic, aceasta se reflectă în dezvoltarea unei strategii care face posibilă o echitate reală.

utilizatorilor cu dizabilități, care au teamă de formalitate și protocol (adresă, semnătură, reguli stricte de utilizare), fiind foarte sensibili la necesitățile de socializare.

Pentru a veni în sprijinul persoanelor cu dizabilități, doamna Lidia Kulikovski a considerat că este necesar să se cunoască dificultățile cu care acestea se confruntă zilnic, să se asigure anumite facilități pentru ele în funcție de tipul deficienței: motorică, auditivă, optico-vizuală, comportamentală, senzorială etc., să fie pus la dispoziția publicului cu nevoi speciale un personal familiarizat cu tehnologia adaptivă, să se elaboreze manuale și instrucțiuni de utilizare a echipamentului de asistență, fiind accesibile în format alternativ atât pentru personal, cât și pentru utilizatori. Creând un mediu accesibil, Lidia Kulikovski a implicat mai mulți discipoli în căutarea soluțiilor și aplicarea lor în rezolvarea problemelor care, inevitabil, apar într-o lume normală. Implicarea persoanelor cu dizabilități în diferite activități organizate la nivel de comunitate, nu numai în calitate de spectatori sau participanți pasivi, dar și în calitate de participanți activi cu discursuri, de organizatori ai evenimentelor și numerelor artistice, ar spori încrederea acestora de a se face utile societății în care trăiesc.

Cercetarea, care s-a încheiat cu susținerea tezei de doctor, a fost fondată pe concepte general-umane și ale domeniului, pe teorii, principii interdisciplinare și biblioteconomice vizând problemele serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate. Autoarea prin cercetările elucidate în teza de doctor demonstrează evoluția acestor servicii și le tratează ca parte componentă a procesului de democratizare socială.

Terenul societal, arid, autohton, a necesitat abordarea subiectului multidimensional cu implicații de ordin juridic, politic, instituțional, cultural, educațional, comunicațional. Caracteristic pentru Lidia Kulikovski este că cercetarea serviciilor de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate în plan sincron a identificat un sistem eterogen: de la menținerea lor în cadrul conceptului tradițional de bibliotecă până la înregistrarea unor inovații performante.

Inovația științifică și valoarea teoretică a cercetării constă în dezvoltarea teoretică și practică a unui sistem de servicii de biblioteci pentru persoanele dezavantajate, a metodologiei și principiilor specifice acestei activități. Toate aceste aspecte inovaționale au fost validate prin experimente de implementare a unor servicii, iar rezultatele obținute indică valoarea practică a cercetării care

își găsește utilizare în toate tipurile de biblioteci din Republica Moldova.

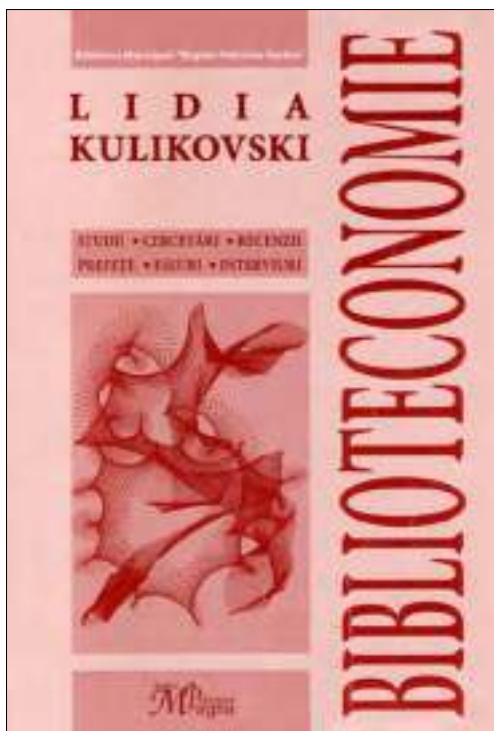
Cercetarea inovativă realizată de doamna Lidia Kulikovski evidențiază și concretizează tabloul științific al serviciilor de bibliotecă pentru persoanele dezavantajate, susținute de tezele teoretice la problema dată.

DIMENSIUNILE DEMERSULUI KULIKOVSKIAN

*Dr. Alexe RĂU,
bibliosoaf, scriitor,
director al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova
(1992-2015)*

Această carte este, în sens heideggerian, locuința din care ni se arată ființa Lidiei Kulikovski, iar prefața mea ar fi să fie un fel de cheie. Nu știu dacă am reușit să mă exonerez de o astfel de sarcină, dată fiind ubicuitatea broaștei de la ușă. Conjunția posibilității cu actul este, în acest sens, una mai mult probabilă, așa încât ferice voi fi dacă ceea ce scriu eu acum ar putea să ia chipul unei invitații la casă nouă. Mi-am propus, totuși, o scoatere la iveală, prin punere în evidență, a temeiului acestei construcții. Dar și a esenței a ceea ce este în ea, pentru că interogația care mi-a ghidat gândul a fost aceasta: ce este ființa kulikovskiană?

Este ceea ce este, îmi șoptește de pe polița de sus stagiritul. Bine, zic eu, dar ce este ceea ce este când zicem că este în această carte? Dă totul la o parte ca să vezi, mă consiliază poetul Eugen Cioclea. Fac recurs la metoda deconstrucției. Și mi se arată din ascundere, ba nu – își face apariția, ieșind dintre, sau de sub rânduri și semne, firea plină de loc și vreme a autoarei. Ea este, întâi de toate, o apariție nietzscheană, o floare a voinței de afirmare. O ființă agonală, animată de setea de întâietate, căci a fi întâiul înseamnă pentru ea a eluda potecile bătătorite, a croi un drum propriu. Mergând pe de-a-ntregul, cum am scris odată despre ea, folosindu-mă de vorba lui Gala Galaction. A fi în avangardă, a vedea prima lucrurile noi și a le spune altora despre ele. A ține de oligarhia informațională a domeniului biblioteconomic, informația însemnând putere intelectuală și nu numai. A simți și a presimți noul și a aborda schimbarea ca pe un mod de a fi. Apoi, ea se manifestă ca un



homo conectatus, este un nod de conexiuni, un focar contagios de emergență spirituală și profesională. Conexiunile ei cu lumea, cu comunitatea, cu colegii de breaslă se constituie într-o sympleke, cum ar zice Platon, într-o urzeală care a devenit ca un fel de infrastructură pe care se întemeiază viața și activitatea ei. În fine, ca să pun în evidență ipostazele ființiale ale ei cele de lângă granița cu viața individuală, frontieră pe care nu o voi viola din rațiuni de metodă, din nevoia de idealizare care constituie una din chintesențele filosoficului și ale științificului, am a vă propune încă o conexiune cu filosofia existențialistă heideggeriană, întru a remarca plinătatea ființării autoarei. Or, structura de ființă a Dasein-ului, revelată de filosoful german, se așază pe următoarele determinări ontologice: Faptul de a fi în lume și a fi laolaltă, Faptul de a fi înaintea ta însuși, de a surveni din propriu-ți viitor, Faptul de a fi Proiect, Faptul de a fi ca loc de deschidere aici și acum, Faptul de a fi discurs (de a comunica). Faptul de a fi autentic. Când mi s-a arătat din această carte de locuit, ființa kulikovskiană era împodobită cu toți acești predicabili. Și așa este ceea ce este ea cât este.

Formal, textele din acest volum sunt dispuse în cinci compartimente, pe criterii diferite. M-am întrebat de ce anume cinci

și mi-am răspuns că, probabil, fiind această carte-casă făcută de mâna gânditoare și făuritoare a ei, și-a spus cuvântul vreun impuls subliminal care a mnemonizat numărul degetelor edificatoare. Dar adevărata structură a discursului, dimensiunile demersului biblioteconomic al autoarei se află dincolo de aparențele structurale. Aceste dimensiuni, această geometrie husserliană a scriiturii provin din paradigma ontologică a ființei sale. Când am numărat aceste dimensiuni am constatat că sunt tot cinci: conceptualizarea; bibliopraxiologia; dimensiunea BMC B.P. Hasdeu; dimensiunea comunitară și Cartea și Biblioteca (sau, cum zice M. Cimpoi, ontosul concentrat în lybros).

Travaliul dezghiocării conceptelor constituie pentru Lidia Kulikovski o experiență împlinitoare și o obsesie, o stare, sau, cum ar zice Nietzsche, un instinct. Citindu-i articolele și comunicând cu dânsa, te alegi cu impresia că

Citindu-i articolele și comunicând cu dânsa, te alegi cu impresia că ea conceptualizează tot ce vede, că este o mașină cunoscătoare conectată simultan la toate obiectele de cunoscut ce-i apar în calea ochiului și a minții, ca un posedat în sensul cel mai bun al cuvântului. Ca un apucat, cum zice Mircea Cărtărescu, tot în sensul frumos al expresiei.

ea conceptualizează tot ce vede, că este o mașină cunoscătoare conectată simultan la toate obiectele de cunoscut ce-i apar în calea ochiului și a minții, ca un posedat în sensul cel mai bun al cuvântului. Ca un apucat, cum zice Mircea Cărtărescu, tot în sensul frumos al expresiei. Autoarea a asimilat și valorifică un repertoriu relevant de termeni științifici. În cadrul conceptualizărilor sale, se remarcă două fațete distincte: tematizarea științifică a unor aspecte neexplorate sau puțin atacate ale câmpului biblioteconomic, din aceasta rezultând contribuții teoretice inedite și cercetarea unor produse teoretice și praxiologice deja existente în vederea actualizării și a conexiunii lor cu realitatea biblioteconomică de la noi.

Din prima categorie aș evidenția mai întâi studiul consacrat tehnologiei de bibliotecă. Precum am remarcat în altă parte, în vâltoarea revoluției informaționale, s-a scăpat oarecum din vedere faptul că tehnologia înseamnă nu doar mijloace tehnice și logistice, ci și, ori mai ales algoritme, succesiuni și ansambluri de procese, operații, cicluri, metode utilizate în scopul obținerii unui anumit produs de bibliotecă. Esența tehnologiei rezidă în a reglementa, a stabili aceste succesiuni și algoritmi și a le implementa în pragmatica bibliotecară. Lidia Kulikovski a fost atentă la această deficiență de abordare și a realizat o teoretizare originală asupra

acestui aspect. Cu totul nouă este tematizarea rolului umorului în managementul de bibliotecă, temă reluată în câteva studii. Autoarea supune acest fenomen al spiritului unei analitici dusă până la ultimele consecințe, stabilind definiția lui, funcțiile, aplicabilitatea managerială. În viziunea ei umorul contribuie substanțial la crearea mediului endogen în bibliotecă, drept care sunt stabilite, ca cerințe față de manager, simțul umorului și sportivitatea, e subliniată necesitatea evaluării personalului din punctul de vedere al simțului umorului, al creării „zonei umoristice a bibliotecii”. În alte două articole tema este extinsă către rolul caricaturii și al epigramei în management, fiind împlinită astfel o teorie (doctrină) biblioteconomizată a umorului. E drept că într-o digresiune ni se sugerează că cine are simțul umorului nu-l va plasa pe acesta printre componentele principale ale managementului. În general, se lasă remarcată, în aceste studii, o nouă orientare a scrisului Lidiei Kulikovski, o tranziție de la purismul scientist la ceea ce M. Cimpoi numește „resurecția genurilor”, adică la un eclecticism stilistic postmodern. Acuma, chiar și studiile, comunicările cele mai serioase ale ei, pot începe și se pot încheia cu câte un banc. Iar pildele ce le inserează în text sunt ca niște sentințe și parabole de manager experimentat și din această cauză ajuns la o proximitate vizibilă cu înțelepciunea. Aidoma scriiturii celui mai mare manager din lume, Li Yakoka. Este remarcabilă contribuția autoarei la teoria imaginii bibliotecii. Pornind de la experiența BM „B.P. Hasdeu”, al cărei director general este, și de la sursele bibliografice la temă, autoarea reușește să creeze, de fapt, un fel de doctrină a industriei de imagine în biblioteconomie.

Chiar și atunci când abordează viziunile biblioteconomice inițiate de alții, autoarea reușește să-și impună felul său de a gândi biblioteconomic, introducând concepte și idei complementare celor cercetate. În general, ea se arată a fi, în științele biblioteconomice, un partizan și un promotor al pozitivismului, determinismului social și al pragmatismului. Părintele acestuia din urmă, Dewey, este citat, iar unele expresii de ale lui sunt luate ca motto. În prim-planul acestei fațete a conceptualizării iese tema userismului, care constituie în această carte și în creația științifică a Lidiei Kulikovski în general ceea ce Imre Lakatos numea „nucleu tare”. Geneza conceptului este localizată în cele cinci legi ale lui Ranganathan. Ontologia evoluției termenului, de la „citor” la „utilizator”, conduce spre aglutinarea paradigmei actuale a userismului, pe care

autoarea proiectează conceptul de utilizator, procedeu din care rezultă noile determinări (predicabili) ai acestuia: el este comunicator, căutător de informații, recipient, utilizator de informație, utilizator de sisteme inteligente de bibliotecă. Abordarea sfârșește într-o metabolă: Biblioteca (resursa informațională) este utilizator, iar utilizatorul este resursă.

Bibliofuturologia devine unul din subiectele de interes primordial pentru autoare. Termeni și expresii originale își fac loc în repertoriul lexical utilizat: mutările tectonice ale biblioteconomiei (tectonica se asociază mai ales cu fenomenul de seism, cutremur de pământ), produs tranzient, managementul reprezentărilor, rețele pervasive, scena biblioteconomică etc. Ce a făcut-o să fie atât de preocupată de problema identitară? Într-un eseu pe tema postmodernismului în biblioteconomie, subsemnatul scotea în eviden-

În general, ea se arată a fi, în științele biblioteconomice, un partizan și un promotor al pozitivismului, determinismului social și al pragmatismului.

ță, cu ani în urmă, faptul că deschiderile extraordinare către mapamondul biblioteconomic, vizitele ce se soldau cu infuzii de idei și concepte în organismul biblioteconomiei basarabene, odată cu impactul lor benefic și fertilizator, dau naștere unui soi de eclecticism biblioimpresionist, care, cu timpul, va fi asimilat și transformat în cotidianitate (banalitate), scoțând în vileag lipsa unei idei biblioteconomice naționale vectoriale, așa cum o au țările de la care am preluat idei și viziuni fără a ne gândi cum să le topim într-un întreg. Depărtarea de modelul național care începea să se înfiripeze pe la 1992, cosmopolitismul excedent, ori, mai bine spus, uzarea morală a acestuia ne vor pune în fața unui gol greu de surmontat. Și se pare că ceasul acestei repercusiuni a sunat. Autoarea resuscită interogația și temerea lui Peter McDonald că biblioteca și profesia de bibliotecar nu vor putea supraviețui. Într-o cuvântare pe tema viitorului bibliotecilor publice în Moldova, ea regretă că nu avem și noi un model de bibliotecă publică modernă cum au finlandezii. Argumentația, tehnica evocării și invocării se aseamănă întru câtva cu acelea ale cuvântării lui Alexandru Hâjdău în fața absolvenților școlii din Hotin, numai că patosul și optimismul cedează aici locul unui scepticism lucid. Dar și ironiei, de vreme ce cuvântarea a început cu bancul lui Serafim Saka despre evreul care stătea mereu în preajma Arcului de Triumf cu un buchet de flori în mână, în „așteptarea americanilor”, și se încheie cu o scenă

plină de haz avându-i ca protagoniști pe cei doi ardeleni care nu știu pe ce drum s-o apuce.

Reflecțiile futurologice ale Lidiei Kulikovski sunt generate adesea de lectura materialelor unor cercetări sociologice sau previziuni referitoare la viitorul umanității. Funcția predictibilă a travaliului științific este pusă aici în drepturile și prerogativele sale. Pronosticurile făcute de Societatea „Viitorul lumii” și generalizările sondajului sociologic efectuat de OCLC printre utilizatorii săi, raportate la realitatea basarabeană, declanșează discursul alarmat, sprijinit pe ceea ce Eminescu numea „retorice sulți”. Au-

Modul de interogație al ei este, în general, unul lăsat deschis. Ea nu vine cu soluții personale, ea dorește ca întreaga breaslă să intre în albia lui homo numericus, aceea a gândirii și acțiunii colective. Pornit de la altitudinea conceptualizărilor intelectuale ambițioase, demersul ei actual, atunci când ajunge să fie pus în conexiune cu predictibilitatea și cu praxiologia, sfârșește în concluzii și recomandări cu atât mai simple cu cât mai teoretizant i-a fost punctul de pornire: pentru a supraviețui, bibliotecile au nevoie de un management corect, ele trebuie să se afle acolo unde sunt utilizatorii, serviciile ei trebuie să ajungă la casele oamenilor, ele trebuie să funcționeze non-stop.

toarea face paralele contrastante: modelul emergent Biblioteca 2.0 creat în Occident în baza tehnologiei Web 2.0 și bibliotecile publice de la noi care în majoritatea covârșitoare a lor nu au cel puțin un computer; modelele strategice naționale în biblioteconomia țărilor nordice și situația dezolantă de la noi. „Domeniul nostru, scrie ea, este cuprins de o rumoare – că situația nu prea este ea cu viitor”. Sau: „Devenim conștienți de importanța instituțiilor noastre atunci când se petrece – cu noi și cu ele – un fenomen amenințător...”. Sau: „Mă chinui, de la Anul bibliologic, cu o întrebare: putem noi, forța profesională a RM, elabora un scenariu referitor la dezvoltările viitoare ale bibliotecilor noastre publice?” Și: „Noi, bibliotecarii, urcați sus, pe creasta templului zidit de carte, stăm acolo, pretinzând viețuire veșnică și supărați că nu ni se dau

onorurile cuvenite... fără să observăm că templul este de mult deteriorat, se surpă, e gata, gata să cadă...” Modul de interogație al ei este, în general, unul lăsat deschis. Ea nu vine cu soluții personale, ea dorește ca întreaga breaslă să intre în albia lui homo numericus, aceea a gândirii și acțiunii colective. Pornit de la altitudinea conceptualizărilor intelectuale ambițioase, demersul ei actual, atunci când ajunge să fie pus în conexiune cu predictibilitatea și cu praxiologia, sfârșește în concluzii și recomandări cu atât mai simple cu

cât mai teoretizant i-a fost punctul de pornire: pentru a supraviețui, bibliotecile au nevoie de un management corect, ele trebuie să se afle acolo unde sunt utilizatorii, serviciile ei trebuie să ajungă la casele oamenilor, ele trebuie să funcționeze non-stop.

În contextul tatonării vectorilor, a stării și tendințelor evoluției bibliotecilor, autoarea organizează un sondaj în mediul studentesc pe Ancheta cititorului, elaborată pentru studiul sociologic național „Timpul și spațiul lecturii în Republica Moldova”, desfășurat de BNRM. Concluziile pe care le trage din rezultatele obținute sunt mai optimiste, chiar dacă se situează în formula gândirii dihotomice: pe de o parte, lectura rămâne foarte importantă în viața tinerilor, pe de alta, însă, „bibliotecile fac în foarte mică măsură parte din viața de zi cu zi a oamenilor”.

Un model de actualizare a ideilor biblioteconomice îl constituie studiul despre legile biblioteconomice ale lui Ranganathan.

Parafrazându-l pe Borges, ea mărturisește că Paradis ar putea fi și titlul unei vizite de documentare.

Deseori, autoarea realizează generalizări teoretice importante pornind de la bibliopraxiologie, de la pragmatica ce devine și în domeniul nostru o știință secundă. Atestarea cadrelor bibliotecare din BMC în vederea obținerii gradelor de calificare este supusă unei analize multilaterale, rezultând din acest demers o conceptualizare originală a procesului de evaluare a competențelor profesionale și abilităților individuale ale angajaților.

O dimensiune relevantă și revelatoare a discursului Lidiei Kulikovski este BM „B.P. Hasdeu”. De fapt, prestața acestei instituții face din ea o dimensiune a biblioteconomiei naționale în general. În această carte Biblioteca Municipală e prezentată într-un moment aniversar, de bilanțuri, de ochire înapoi, cum zicea Liviu Damian, și de scrutare a orizontului, a zării biblioteconomice. Dezvoltarea, progresul, colaborarea și parteneriatul, noțiuni care au constituit genericul conferinței științifice jubiliare, sunt și cuvintele-cheie ale abordărilor teoretice și praxiologice ale autoarei vis-a-vis de trecutul, prezentul și viitorul instituției. Stilul acestor materiale (în mare, prelegeri sau alocuțiuni rostite în zilele sărbătoririi aniversării a 130-a a BM „B.P. Hasdeu”), consună cu maxima enesciană „vibrează tu însuși și fă-i să vibreze și pe alții”.

Ca om conectat, autoarea este omniprezentă în toate mișcările și evenimentele culturale și științifice ale comunității bibliotecare

și ale comunității municipale. Elogiile aduse colegilor, instituțiilor, prietenilor BM sunt pivotate pe precizia observației asupra calităților esențiale ale oamenilor omagiați (aici spunându-și cuvântul experiența sa pedagogică) și sunt o reflectare a manierei discursive a Lidiei Kulikovski: conceptuali-

Tentația citatului și a intertextului, relativismul și ironia, ludicul și analitica limbajului, ștergerea granițelor dintre stiluri și genuri sunt doar câțiva din predicabilii care îi dau culegerii o patină postmodernă. Este, cum am spus la începutul acestor însemnări de lectură, o carte de locuit din care ni se arată ființa kulikovskiană.

zările bonome și ingenioase, sistematizările, traviul clasificator, analiza și sinteza sunt determinările ontologice ale acestor deschideri. În același timp, iese în evidență felul cum autoarea știe și ține să se exprime pe sine în luările de cuvânt și în scrierile consacrate altora. Omagierea înseamnă pentru Kulikovski evaluare, iar omagiații sunt măsurăți, numărați, cântăriți de ea de o manieră asemănătoare cu aceea a lui

Osiris din mitologia egipteană care, la judecata de apoi, cântărea inimile aspiranților la nemurire. Deosebirea crucială constă în lipsa de gravitate, de crispate, în prezența umorului spontan. Pe metrica specifică a ei s-au edificat contabilizări memorabile ale vieții, activității și prezenței editoriale a lui B.P. Hasdeu, Iurie Colesnic, Iulian Filip și mulți alți autori.

Dimensiunea *Carte și Biblioteci* conferă demersului ei o alură de profet biblioteconomic implicat în deslușirea unor varii fațete ale culturii. Recenziile, prezentările, prefețele și alte texte de acest gen fac dovada tentației de exeget, comentator de artă, interpret literar și a altor avântări năvalnice și spectaculoase. Meditațiile asupra ființei cărții o transbordează într-o lume de poveste, chiar și atunci când e vorba de un târg de carte. Parafrazându-l pe Borges, ea mărturisește că Paradis ar putea fi și titlul unei vizite de documentare. Bibliotecile sunt privite ca niște site-uri producătoare de experiență umană. Însemnările despre vizitarea unor biblioteci europene sunt niște pandante ale „Buchetierei din Florența” a lui Vasile Alecsandri. Aidoma clasicului nostru, autoarea admiră minunile bibliotecilor occidentale, dar se îndreaptă mereu cu gândul către instituțiile bibliotecare din țară, întrebându-se și întrebându-ne: „Când va fi și la noi ca la ei?”

Cartea *Biblioteconomie* a Lidiei Kulikovski ne oferă o viziune asupra institutului de bibliotecă publică sub toate aspectele posibile. Biblioteconomia însăși este relevantă în toate ipostazele ei:

teoretică, organizațională, praxiologică, pragmatică, relațională. Tentația citatului și a intertextului, relativismul și ironia, ludicul și analitica limbajului, ștergerea granițelor dintre stiluri și genuri sunt doar câțiva din predicabilii care îi dau culegerii o patină post-modernă. Este, cum am spus la începutul acestor însemnări de lectură, o carte de locuit din care ni se arată ființa kulikovskiană. Povestea cu cheia și cu invitația pe care aveam a vi le oferi, pe rând, își schimbă, iată, fabula, pentru că ființa ce a ieșit dintre, de sub rânduri și semne este una deschisă către lume și este, prin însuși faptul de a fi, o invitație la cunoaștere și o provocare la o trăire și la o împlinire pleneră în această lume, în această profesie, în această viață.

8-10 august 2008

LIDIA KULIKOVSKI ȘI MANAGEMENTUL DIFERENDELOR

*Maria PILCHIN,
șefa Bibliotecii Centrale,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Managerul Lidia Kulikovski va intra în istoria Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în primul rând ca un cercetător în domeniul biblioteconomiei și ca un inovator al instituției noastre în toate sensurile. Spiritul noutății s-a regăsit în întreaga ei activitate managerială, științifică și didactică. Profesoara și formatorea au făcut corp comun cu omul care conducea o instituție precum este BM. O recunosc colegii, întreaga comunitate biblioteconomică și publicul larg. Un aspect al activității sale ne-a preocupat în mod special. Piatra de poticnire a oricărui conducător: situațiile critice, conflictele. Cum a știut Lidia Kulikovski a le soluționa? Antagonismul caracterelor și motivațiilor umane, cum poate fi el ținut în albia normalității?

În lucrarea *Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice)*, Lidia Kulikovski ne atrage atenția: „Managerul nu este un personal rigid cu ochelari de cal, cu arătător, cu metru și cântar” [2, p. 72]. Surprinde acest portret aproape fizic al unui șef. Bucură această deschidere spre autoanaliză. Este capacitatea detașării de sine, de lumea egocentrică a oricărui individ. „Ochelarii de cal”, o metaforă a cecității strategice, nu sunt întâmplători în acest inventar. Incapacitatea de a vedea dincolo de propria zonă de confort, dincolo de propriul cerc, iată ce ni se semnalează. „Arătătorul” este și el un simbol al direcției, al tacticilor organizaționale, al viitorului, „metrul” este prezentul, capacitatea de a înțelege unde te afli, pe ce coordonate, iar „cântarul” este instrumentul care evaluează „cât ești”. Observăm că toate acestea sunt elemente necesare unui lider. Dar nu sunt nicidecum uneltele suficiente. Arma tactică a unui lider adevărat este flexibilitatea, spiritul inovativ și dorința de a învăța mereu. Aceasta este viziunea unui șef bun pe care o configurează în mai multe studii Lidia Kulikovski. *Șeful cel bun* însă nu este omul cuminte care stă deoparte. Șeful cel bun este implicat, el are viziune, el riscă, el învață din greșeli.

Flexibilitatea ca o capacitate de a rezista schimbării este până la urmă o valoare. Ea te salvează în situațiile în care legile sau



regulamentele sunt ineficiente. În prelegerea profesoarei Lidia Kulikovski *Cadrul legislativ referitor la accesul la informație a persoanelor dezavantajate. Situația Republicii Moldova*, descoperim ideea că discriminarea poate fi o cauză a apariției unor conflicte. Discriminarea ca o incapacitate de a fi deschis și tolerant față de celălalt: „În general, urmărind aplicarea practică a Legii cu privire la biblioteci, de la adoptare până în prezent, putem afirma că ea lucrează prost, bazându-se pe ea, bibliotecile nu pot asigura dreptul persoanelor la informație și nici dreptul la libertatea de expresie; ea nu este un instrument de sprijin pentru biblioteci și nici un instrument de susținere a utilizatorilor. Cel mai grav este faptul că legea nu asigură realizarea prevederilor Art. 34 al Constituției cu privire la dreptul cetățeanului la informație. Nu realizează acest drept nici mult așteptata Lege nr. 982XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație” [4, p. 111]. În sens mai restrâns, pur profesional, „bibliotecarul este responsabil de instaurarea în bibliotecă a condițiilor de lucru egale pentru toți beneficiarii” [4, p. 112]. Și atunci maleabilitatea îl poate ajuta într-un cadru în care legea e deja învechită sau ineficientă. De altfel, conflictele cu utilizatorii pot genera disensiuni și în interiorul colectivului, tensiunile mereu generează alte tensiuni.

Și în acest sens ținem, totodată, să subliniem poziția cercetătoarei Lidia Kulikovski care condamnă „teama de conflict” și

încurajează „conflictele sănătoase”. Ultimele țin de direcțiile profesionale, de concepție și strategie, de inovații, de implementare a noilor servicii, de reinventare a instituției. „Penuria sau lipsa

Managementul trebuie să îmbunătățească eficacitatea și eficiența bibliotecii prin implicarea și sprijinul angajaților. Și scopul principal ar trebui să fie autodezvoltarea, acel „proces conștient, orientat pentru dezvoltarea profesională ce include perfecționarea individuală a cunoștințelor, competențelor, calităților personale și funcționale, și care asigură eficiența activității profesionale” [1, p. 18]. Și această eficiență se poate întruchipa în ipostazele: bibliotecar-animador, bibliotecar-facilitator, bibliotecar-formator, bibliotecar-ludotecar, bibliotecar-mediator etc. Un angajat modern într-o instituție a culturii.

conflictelor sănătoase în echipă este deja o problemă, pentru că generează un alt impediment în constituirea unei echipe – lipsa angajamentului” [2, p. 33]. În cazul ciocnirilor maligne, Lidia Kulikovski ne atenționează: „Dacă un singur element distructiv este lăsat să se simtă bine într-o echipă, adică dacă îi permitem să se instaleze, poate distruge echipa” [12, pp. 33-34]. Un alt risc al unei situații de conflict este cazul în care persoanele se ocupă doar de „conflictul lor, dar în sens nu de stingere, ci de aprofundare” [2, p. 34]. Dar, dacă a apărut un conflict, o situație critică, atunci „o criză oferă șansa unică de a face schimbări radicale în propria organizație” [2, p. 151]. Există în această abordare o abilitate de psihologie profesională și de analiză a comportamentelor și motivațiilor umane. Lucruri mai mult de-

cât necesare unui lider. Este capacitatea lui de a se identifica cu Celălalt, de a-i proba problema ca pe o haină, de a găsi ieșirea din impas.

În cadrul unei biblioteci moderne, zâmbetul este „strategie de loializare a utilizatorilor” [1, p. 94]. Și nu numai a lor, așa cum „umorul, fără nici o îndoială, în sensul practicării lui ca instrument managerial, nu poate fi practicat de către oricine... dar de foarte mulți manageri, bibliotecari creativi, care citesc mult” [3, p. 99]. De fapt, este invocată inteligența emoțională, capacitatea de a depăși anumite neînțelegeri și supărări de moment. Ironia, autoironia, capacitatea de a intui soluții simple, dar eficiente de rezolvare a unor supărări prin umor – iată ce ni se recomandă de către autoarea acestor studii.

Scoatem la iveală și ideea că managementul trebuie să îmbunătățească eficacitatea și eficiența bibliotecii prin implicarea și

sprijinul angajaților. Și scopul principal ar trebui să fie autodezvoltarea, acel „proces conștient, orientat pentru dezvoltarea profesională ce include perfecționarea individuală a cunoștințelor, competențelor, calităților personale și funcționale, și care asigură eficiența activității profesionale” [1, p. 18]. Și această eficiență se poate întruhipa în ipostazele: bibliotecar-animador, bibliotecar-facilitator, bibliotecar-formator, bibliotecar-ludotecar, bibliotecar-mediator etc. Un angajat modern într-o instituție a culturii. Animația culturală este o modalitate de a fi creativ și util comunității beneficiare de serviciile bibliotecii. Omul creativ nu are timp de conflicte, așa cum nu are timp de frustrări, resentimente și alte emoții negative. Bibliotecarul în acțiune este preocupat de rezultatul său, asta îi permite să depășească anumite disfuncționalități ale procesului. Conflictele se nasc mai mult într-un context static, amorf, plat, în care oamenii din lipsă de activitate generează energii toxice (bârfe, sentimente precum invidia și concurența neloială, mimarea unei activități și a interesului pentru valorile colective).

Bibliotecarii au nevoie să dea dovadă de acele competențe profesionale care țin de capacitatea lor de „aplicare a cunoștințelor și abilităților în desfășurarea profesiei, incluzând capacitatea de răspuns prompt la problemele neprevăzute” [1, p. 33]. Flexibilitatea organizațională este soluția, așa cum altfel „bibliotecile vor rămâne biblioteci pustii și stații de alimentare fără resurse” [2, p. 73]. Iar un management de calitate este acel care vizează interesele utilizatorului. Din articolele, studiile și cărțile semnate de Lidia Kulikovski deducem următoarea poziție: pentru a sprijini realizarea obiectivelor de îmbunătățire a performanței, biblioteca trebuie să încurajeze implicarea și autodezvoltarea angajaților prin:

- oferirea unei instruirii continue (de ani buni asistăm la instruirile pe care ni le oferă Lidia Kulikovski);
- definirea responsabilităților (cine și ce face, iată întrebarea pe care mereu ne-o pune colega noastră);
- stabilirea de obiective individuale (ce rol are fiecare dintre noi în cadrul BM);
- recunoaștere (tot ce contează este utilitatea și imaginea BM);
- analiza continuă a nevoilor intelectuale (creșterea fiecărui angajat în parte);
- inovare (transformare perpetuă);
- consolidarea echipei (activități offline, evenimente nonformale);

- comunicarea verticală și orizontală (respectarea unei ierarhii și, totodată, deschiderea spre o comunicare constructivă de orice nivel);
- investigarea motivelor pentru care oamenii pleacă din instituție (dialogul – piatră de temelie).

Lidia Kulikovski a subliniat mereu faptul că BM este o instituție de frunte în țara noastră, dar niciodată nu s-a limitat doar la o constatare laudativă. Făcând referință la întreaga rețea a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, dânsa sublinia punctele forte și problemele cu care se confruntă Biblioteca Municipală [2, p. 83].

Puncte forte:

- viziuni și valori împărtășite de toți la toate nivelele ierarhice;
- elaborarea continuă a unei strategii care reflectă viziunea, precum și tendința generală de dezvoltare, valorile și principiile;
- buna aliniere dintre structuri;
- un stil eficient de conducere a resurselor umane;
- abilități umane puternice de conducere;
- încredere în conducere;
- consecvența.

Dar iată și problemele de care ne ciocnim:

- ineficiența strategiei motivaționale;
- dificultatea de a recruta specialiști doriți;
- lipsa unor indicatori de eficiență a managementului resurselor umane;
- insuficiența financiară pentru modernizarea condițiilor de muncă;
- lipsa lucrărilor de management al resurselor umane în domeniul biblioteconomic.

În calitate de manager, dar și de cercetător, Lidia Kulikovski scoate în evidență faptul că situația conflictuală din cadrul organizației noastre nu depășește un nivel critic. Și totuși există loc pentru mai bine, pentru perfecționare și creștere profesională în sensul comportamentului cu utilizatorii. Agent al inovării, dânsa subliniază faptul că multe situații conflictuale apar din lipsa unor tehnologii moderne în deservire, din lipsa de răbdare și amabilitate, din alte cauze subiective. Managementul unei biblioteci se face după obiective bine stabilite și conturate – iată poziția ei fermă.

Venim cu câteva concluzii la care am ajuns la finalul acestui mic studiu:

1. Putem conchide cu certitudine că bibliotecarii actuali trebuie să-și onoreze vocația pentru a o păstra în rândul marilor profesii intelectuale, apoi să înțeleagă bine fenomenul globalizării și interdisciplinarității în domeniul lor, acceptând și exploatând cu profesionalism tehnologia modernă și, în sfârșit, să știe să lupte pentru locul cuvenit în comunitate, evitând diferite modele de comportament agresiv și conflictual. A concura nu înseamnă a agresa, ci a fi mai buni, mai pregătiți, mai motivați.
2. Din lucrările semnate de Lidia Kulikovski deducem ideea fundamentală că de modul în care utilizatorii sunt tratați, depind numeroși factori legați de bunele relații dintre bibliotecari. O concluzie importantă este că situațiile conflictuale sunt aplicate ca tactici personale de obținere a unui rezultat cât mai bun în detrimentul progresului celorlalți. Nu ne îndoim de faptul că un conflict trebuie privit ca o imanență a vieții biblioteconomice. Managementul de succes impune de la bun început configurarea situațiilor conflictuale precum și elementele care favorizează orientarea acestora în sensul scăderii performanțelor de conducere. Soluție poate fi doar dialogul și dorința de a te schimba spre bine.
3. O concluzie majoră ține de necesitatea unui management actual care să scoată în evidență realitățile profesionale și psihosociale ale bibliotecarului. Este clar că nu poate exista o instituție infodocumentară de succes fără valorificarea angajaților săi. Un șef eficient nu trebuie să fie interesat numai de datele statistice și de realizarea obiectivelor, ci și de modul în care angajații săi sunt mulțumiți de munca pe care o fac. El trebuie să urmărească o accentuare a motivației muncii, o recunoaștere socială și profesională a salariaților și competențele pe care ar trebui să le aibă în domeniul relațiilor psiho-sociologice, comunicaționale, spre a evita situațiile de dezacord. Creșterea motivației specialiștilor de bibliotecă trebuie să fie făcută prin îmbunătățirea organizării muncii, prin asigurarea surselor de informare actuale, prin stimularea materială (performanța), prin formare continuă și, desigur, prin metoda bunului exemplu. Or, managerul nu trebuie să genereze el certuri din propriile ambiții.

Antagonismele, în general, conflictele într-o instituție infodocumentară, în particular, neînțelegerile prin diferita percepere a muncii sunt inevitabile. Managementul unei astfel de organizații trebuie să aibă în vedere faptul că o impunere strictă, rigidă a regulilor, a exigențelor, fără a acorda atenție particularităților specificei umane, a culturii organizaționale, mai devreme sau mai târziu va duce la apariția unui dezacord, ascuns sau nu, dar care va avea

Poziția Lidiei Kulikovski este că un șef modern nu va sublinia importanța sa, ci va avea drept scop rezultatele. El mereu va pune în centrul atenției soluționarea conflictelor cu utilizatorii. În acest scop, va promova deontologia bibliotecarului și deontologia utilizatorului. El va insista să fie educată o atitudine corectă față de conflict, să se evite conflictele emoționale, punându-se accentul pe soluționarea problemelor de producție. Or, șeful cel bun nu este cel care nu dă sarcini, ci acel care le obține, fără a lăsa impresia unui abuz sau forțări în cazul unei lipse de acord între opinii și sentimente umane.

efecte nefavorabile asupra serviciului de bibliotecă prestat. O expertiză mai atentă a părților implicate și a disensiunii arată că problema de bază este cea a factorului uman.

Într-o bibliotecă pot exista conflicte, interese de grup, păreri subiective. Important să existe un manager bun care să le gestioneze pe toate și să calmeze spiritele. Există necesitatea rezolvării problemelor, e recomandabil să se practice analiza conflictelor, pentru a descoperi motivele și a înlătura problemele existente. Un conducător bun mereu va dori să soluționeze problemele principale ce provoacă diferențe (condiții nesatisfăcătoare de muncă, stabilirea incorectă a suplimentului de salariu, combinarea nereușită a caracterelor umane etc.) prin elaborarea unui plan de acțiuni în această direcție,

să înlătore deficiențele de comunicare prin instruirea personalului privind cultura comunicării, să ia măsuri pentru îmbunătățirea climatului de comunicare, punând accentul pe realizarea unor lucrări în comun și pe comunicarea neformală.

Poziția Lidiei Kulikovski este că un șef modern nu va sublinia importanța sa, ci va avea drept scop rezultatele. El mereu va pune în centrul atenției soluționarea conflictelor cu utilizatorii. În acest scop, va promova deontologia bibliotecarului și deontologia utilizatorului. El va insista să fie educată o atitudine corectă față de conflict, să se evite conflictele emoționale, punându-se accentul pe soluționarea problemelor de producție. Or, șeful cel bun nu este cel care nu dă sarcini, ci acel care le obține, fără a lăsa impresia

unui abuz sau forțări în cazul unei lipse de acord între opinii și sentimente umane.

Desigur, articolul de față nu a epuizat subiectul dat, e doar o deschidere de cercetare. Tezele pe care le-am identificat în lucrările semnate de Lidia Kulikovski sunt mai mult decât utile unui tânăr specialist care urmează să facă o carieră managerială în cadrul BM. Utilă va fi lectura acestuia și pentru un simplu bibliotecar care zilnic se ciocnește de situații critice. Exemplul profesional și uman pe care ni-l dă Lidia Kulikovski nu poate trece neobservat. Drept argument sunt experiența, reușitele profesionale și recunoașterea pe care i-o oferă breasla.

Referințe bibliografice:

1. KULIKOVSKI, Lidia, BURSUC, Oleg, GANEA, Denis. coord. Violeta BUNESCU. *Biblioteca modernă: Glosar de termeni uzuali*. Chișinău: Tipogr. „Garomont Studio”, 2018. 140 p. ISBN 978-973-37-1912-0.
2. KULIKOVSKI, Lidia. *Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice)*. Chișinău: Tip. „Elena-V.I.”, 2012. 310 p. ISBN 978-9975-4432-2-7.
3. KULIKOVSKI, Lidia. *Biblioteconomie: Studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri*. Chișinău: Magna Princeps, 2008. 256 p. ISBN 978-9975-78-679-9.
4. KULIKOVSKI, Lidia. Cadrul legislativ referitor la accesul la informație a persoanelor dezavantajate. Situația Republicii Moldova. În: *Biblioteconomie și știința informării. Prelegeri pentru studenții specialității biblioteconomie și asistență informațională*. Chișinău: CE USM, 2002. 186 p. ISBN 9975-9700-4-9.

LIDIA KULIKOVSKI ȘI MANAGEMENTUL BUNULUI-SIMȚ

*Ivan PILCHIN,
șef Secție activitate editorială,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Am asistat și asistăm în continuare la profundele transformări în societatea moldovenească cu implicații directe asupra creșterii impactului și vizibilității bibliotecii publice în cadrul comunității. Biblioteca publică rămâne instituția cu cele mai mari disponibilități în facilitarea accesului liber la informație, servicii și oferta de evenimente cultural-educative, altfel spus, la cunoaștere și învățare a tuturor categoriilor de cetățeni. Dar nu putem limita funcția ei doar la păstrare și conservare informațională. Biblioteca este și o instituție cultural-informativă în care se învață comportamente, de ce nu, chiar și reguli de conduită (nu este oare studierea catalogului un ritual pe care cititorul trebuie să știe cum să-l facă? Nu este oare relația bibliotecarului cu beneficiarul un fel de „ceremonie a cărții”?).

Lidia Kulikovski este în acest sens managerul Bibliotecii Municipale care a știut mereu să răspundă provocărilor pe care le înaintează societatea și timpurile noi. A înțeles mereu că succesul instituțional sunt laurii care încununează o echipă și nu un om. Or, „munca în echipă înseamnă respectarea unor principii de comun acord acceptate. Și nu e vorba de teorii sofisticate, dar de bun-simț, de disciplină și perseverență” [2, p. 34]. Colectivul își organizează complementar un spațiu, un loc care îl reprezintă. Astfel, biblioteca publică este caracterizată de o „comunalitate a spațiului”. Prin aceasta se are în vedere acel „loc al comunității, loc de întâlnire, loc de socializare, un loc care, în virtutea faptului de a fi comun, de a fi unul cu celălalt, se materializează existențial prin capacitatea bibliotecii de a aduce laolaltă indivizi, de a suda ceea ce spațiile private sau spațiile personale desfac în intimism sau în utilitarism” [1, p. 33]. Și dacă „cea mai importantă componentă a bibliotecii e utilizatorul” [3, p. 9], atunci spațiul este primul element care îl poate satisface pe beneficiarul de servicii bibliotecărești. Căci „biblioteca are nevoie de cele mai multe amenajări, ajustări, adaptări ale localului, care, odată realizate, servesc tuturor utilizatorilor” [5, p. 67]. Putem afirma chiar că o estetică a ambianței (designul)



devine astfel o etică a ospitalității, o morală a ergonomicității și a confortului uman pentru lectură, studiu, joc și comunicare în bibliotecă. Omul potrivit la locul potrivit cu îndeletnicirea potrivită – iată ce ar semnifica designul de bibliotecă despre care se tot vorbește astăzi.

Cum ne comportăm, odată ce avem un spațiu prietenos în bibliotecă? Care este stilul încurajat și promovat de management, în sensul unei activități umane utile și eficiente instituției? Sunt întrebări pe care Lidia Kulikovski le tot formulează în studiile sale. *Codul Etic al Bibliotecarului* trebuie să fie un standard semnat de fiecare angajat și indicat ca obligatoriu în statutul juridic al organizației. El trebuie să fie nu numai un suport pentru bibliotecari, ci să și asigure transparența corespunzătoare în relațiile cu publicul (utilizatori, fondatori, parteneri, donatori etc.). El este documentul care asigură încrederea și certa responsabilitate a breslei. Acțiunile angajaților bibliotecii sau cele ale utilizatorilor pot fi legale, dar lipsite de morală, incorecte. Adesea angajații sau administrația se bazează pe respectarea legilor, dar nu și pe etică. Caracteristicile individuale presupun faptul că, încă din copilărie, omul își dezvoltă un set propriu de principii axiologice, care este configurat de familie și societate. Fiecare individ învață să discearnă între „frumos” și „urât”, între „bine” și „rău”, între „corect” și „incorect”.

Experiența Bibliotecii Municipale de după 1990 (anul în care a venit Lidia Kulikovski în fruntea BM, data fiind cea de 6 martie) confirmă ideea: *Codul Etic al Bibliotecarului* trebuie să vizeze etica relațiilor cu publicul activ și nu numai, căci „biblioteca trebuie să

sustină și să se implice în problematica grupurilor sau membrilor excluși ai comunicării” [6, p. 3]. Astfel, „dialogul social al bibliotecii sporește valorile comunității, le repersonalizează” [6, p. 11]. Și ea devine un actor important al comunității, unul proactiv și nu reactiv. Unul care generează direcții, tradiții noi și modele de acțiune.

Dacă e să facem o sinteză a celor lecturate la subiect, putem stabili că deontologia le impune cetățenilor îndatoriri. Un cod deontologic propune reguli stricte și exacte de urmat. Reacțiile inverse despre deciziile și acțiunile neetice legate de calitatea serviciilor, de angajați etc. sunt ample și numeroase. Deontologia se bazează pe corectitudine, onestitate, respectarea cuvântului dat, dorința de a lucra eficient în corespundere cu legislația în vigoare, cu regulamentele și obiceiurile colective formate. Ea presupune stima intereselor nu numai a propriei instituții, dar și a utilizatorilor și societății în ansamblu. La o eventuală evaluare, e necesar mereu de menționat despre problemele etice. Și acest fel de evaluări sunt mai degrabă de natură calitativă și nu cantitativă. Studiile efectuate pe marginea acestui subiect sunt legate nemijlocit de oameni și de greșelile comise. De felul în care cineva din neatentție sau din rea-voință procedează într-un fel sau altul.

Prima lege a lui Michael Gorman (citată apud Lidia Kulikovski) sună așa: „Bibliotecile servesc umanitatea” [4, p. 123]. Și această servire este sinonimă cu un fel de umanism al cărții, al cărțurilor care le gestionează (în mod ideal, bibliotecarii sunt și ei niște cărțurari). Lidia Kulikovski, în prelegerea *Responsabilitatea socială a bibliotecilor publice – o sinteză între cunoaștere și acțiune* (2002), consideră că în sensul formării studenților, ca viitori specialiști, este importantă educația etico-profesională. Ea are ca expresie: reliefaarea aspectelor umane ale profesiei bibliotecarului, acceptarea muncii ca valoare și a principiilor pe care ea se bazează: dragoste, consacrare, creativitate, ajutor, disciplină, responsabilitate, căci „responsabilitatea socială a bibliotecilor este cu atât mai mare cu cât biblioteca e direct responsabilă de asigurarea accesului la informația comunicării” [6, p. 3]. Un alt aspect al deontologiei profesionale, invocat de aceeași cercetătoare, este „lectura – sinonim cu valoarea profesională” [4, p. 156]. Or, un bibliotecar are obligația profesională, dar și morală să fie citit, cult, să fie deschis valorilor artistice și culturale ale poporului său și ale lumii întregi. Bibliotecarul nu este doar un robot în carne și oase care ia volumele de

pe rafturi și le oferă celui care le cere. Bibliotecarul este un agent al culturii, al educației și al moralei general umane. El este un filtru al cererii și ofertei, o prismă care primește și transformă lumina.

Lidia Kulikovski în cartea *Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice)* (2012) remarcă necesitatea unor relații interumane caracterizate prin „sinergie puternică, rețele, parteneriate externe solide, munca în echipă, încrederea, empatia, respectarea și prețuirea oamenilor și a diferențelor dintre ei” [2, p. 60]. Este vorba despre o artă a interrelaționării. Măiestria profesională a bibliotecii rezidă însă nu doar în „ceea ce face, ci și în felul în care o face: în stilul său” [2, p. 62]. Aceași autoare în prelegerea *Cadrul legislativ referitor la accesul la informație a persoanelor dezavantajate. Situația Republicii Moldova* (2002) constată că „o realizare de succes a bibliologiei moldovenești a fost adoptarea de către Asociația Bibliotecarilor a *Codului Etic al Bibliotecarului din Republica Moldova*” [7, p. 112]. Există însă cu siguranță necesitatea de a revizui *Codul Etic al Bibliotecarului din Republica Moldova* (acesta fiind aprobat la Congresul al IV-lea al Bibliotecarilor, în 2000). În volumul *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*, Lidia Kulikovski susține: „În relația cu persoanele dezavantajate nu este nevoie ca bibliotecarii să caute să abordeze o cale specială sau diferită de cele practicate cu alți utilizatori. Persoanele dezavantajate nu așteaptă altceva decât să fie tratate cu respect, binevoitor, ca, de altfel, orice persoană care intră pe ușa bibliotecii” [5, p.152].

Și dacă „calitatea oamenilor devine prioritară pentru bibliotecii” [2, p. 95], atunci o deontologie profesională respectată de acești oameni va spori din plin imaginea unei biblioteci. În acest sens, Lidia Kulikovski afirmă, pe bună dreptate, că „Biblioteca Municipală are specialiștii săi – angajații care-s purtători de imagine, creatori ai imaginii, promotorii și arhitecții imaginii” [2, p. 66]. Dar toate țin de Om, „toate schimbările încep la nivel individual, continuă la nivel de echipe și de aici ajung la nivel instituțional” [2, p. 84]. Știm de la facultate că deontologia se ocupă cu studiul și evidența regulilor și îndatoririlor specifice unei profesii în legătură cu practicarea autorizată și corectă a acesteia. Deontologia are rolul de a explica importanța ansamblului de reguli de conduită, de atitudini și comportamente sub jurisdicția legislației în vigoare, dar fără a fi supusă lor, în interesul individului, dar și al interesului public. Vizăm în acest context și abilitatea de a se implica și de a

transforma o comunitate de către bibliotecar, este „capacitatea de răspuns, acea disponibilitate de a ajuta utilizatorii și de a le furniza un serviciu rapid” [1, p. 27]. Deschiderea este, cu siguranță, o tră-sătură etică a colaboratorilor unei biblioteci. Bibliotecarul trebuie să fie un om al dialogului și al comunicării constructive.

Acum 10 ani, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, a fost realizat un chestionar în care utilizatorii au răspuns la întrebarea: „Ce vă bucură când vizitați Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”?”. Printre răspunsuri au fost surprinse următoarele aspecte: „căldura sufletească, amabilitatea, exigența, ambianța plăcută creată de

Și dacă „calitatea oamenilor devine prioritară pentru biblioteci”

[2, p. 95], atunci o deontologie profesională respectată de acești oameni va spori din plin imaginea unei biblioteci. În acest sens,

Lidia Kulikovski afirma, pe bună dreptate, că „Biblioteca Municipală are specialiștii săi – angajații care-s purtători de imagine, creatori ai imaginii, promotorii și arhitecții imaginii”

bibliotecar, atitudinea pozitivă, bibliotecare dispuse să ajute, fețele binevoitoare, profesionalismul etc.” [2, p. 89]. Am dedus din acea cercetare biblio-marketologică faptul că oamenii percep deontologia drept o atitudine ce se bazează pe sinceritate, pe ținuta și purtarea corectă, pe capacitatea de a acționa în corespundere cu legislația în vigoare, cu principiile unanim elaborate. Ea presupune stima intereselor nu numai a propriei instituții, dar și a comunității în ansamblu. Astfel, deontologia sau bunul-simț, cum am formulat noi în titlu, presupune acțiuni care vor

fi percepute drept adecvate de către un grup dezinteresat de colegi care au aceeași profesie. În lucrările sale, Lidia Kulikovski insistă chiar pe o competență etică care trebuie să fie cultivată. Prin competență avem în vedere acea „aptitudine de a aplica cunoștințe și îndemânări” [1, p. 32]. Și acestea se manifestă în sens de specialitate, metodă, societate, individ, profesionist.

Toate acestea pot fi sintetizate într-o idee, cea de utilizare a unor „bune practici, ca model inspirat și preluat de undeva” [1, p. 26], tradiții promovate în bibliotecă. Avem în vedere o etică și o cultură deontologică a angajatului și a angajatorului. În mod ideal, nu vom ignora codurile de bune practici, acel „document care recomandă reguli de proiectare, metodologii de realizare și/sau de utilizare a unui produs sau serviciu” [1, p. 29], dar, vom fi conștiinți și de faptul că deontologia profesională presupune și anumite aptitudini pe care ți le cultivi zi de zi, cu multă insistență: analiza,

sinteza, previziunea, comunicarea, discernerea, spiritul inovator, capacitatea de a dialoga, de a interrelaționa etc.

În cadrul mai multor articole, instruirii și discuții nonformale, Lidia Kulikovski insistă pe faptul că etica, deontologia și comportamentul profesional al bibliotecarului sunt un subiect dezbătut în comunitatea biblioteconomică. Într-adevăr, tot mai mult se discută și sunt lecturate publicațiile ce abordează aspecte comportamentale. O dificultate majoră a bibliotecarilor din țara noastră o constituie lipsa de experiență în acest domeniu. Ei sunt conștienți de faptul că deseori ajung în situații în care știu cu siguranță cum ar fi trebuit să se comporte, bazându-se în cele mai dese cazuri pe intuiție, care nu întotdeauna reprezintă soluția optimă. Conștientizăm nevoia stringentă a studierii mai aprofundate a posibilităților de ameliorare a nivelului culturii comportamentale, numai astfel fiind posibilă modificarea conduitei în direcția solicitată.

Putem afirma că etica, echivalentă cu bunul-simț, pe care îl promovează Lidia Kulikovski, buna simțire profesională și umană, este garantul unei comunicări și funcționări eficiente. Ea pune în valoare consolidarea echipei, schimbul de experiență, ajutorul reciproc, comunicarea constructivă în numele progresului din sfera biblioteconomică.

Atitudinea morală este o necesitate și o calitate în profesia bibliotecarului. Etica se referă la esența umană a bibliotecii într-un proces de continuă prosperare a lucrurilor, într-un mediu de interrelaționare prolifică. Anul 2020 și 2021, care deja și-a intrat în drepturi, ne demonstrează faptul că deontologia este un element fundamental. Ne-am tot întrebat cum este corect să procedăm cu publicul nostru în cadrul acestor restricții sanitare? Cine vine la bibliotecă, cum vine, care evenimente au prioritate, care servicii pot pune în pericol sănătatea utilizatorului și a bibliotecarului? Este vorba deja despre o etică medicală la care comunitatea bibliotecarilor s-a aliniat. Căci eroarea ar putea costa vieți!

Putem constata, alături de Lidia Kulikovski, situația când bibliotecarii sunt antrenați în procesul reinventării permanente de care suferă toate profesiile în prezent. Societatea mereu își pune întrebări cu privire la moralitatea unei ocupații profesionale, cu privire la faptul că gesturile și dorințele omului sunt generate de competențe, atitudini și obiceiuri, că axiologia umană înseamnă și un set al abilităților care presupun un lucru bun/ bine făcut. Bibliotecile sunt obligate să cultive un comportament moral al

angajaților, căci munca este strâns legată de comportament și are la bază norme și idealuri, iar purtarea umană poate fi orientată în funcție de acestea.

Etica profesională, consideră Andrei Pleșu, nu trebuie să se reducă la un cod de reguli morale. În cazul bibliotecii, precizăm noi, trebuie să servească drept instrument pentru conducerea managerului la luarea deciziilor. Purtarea etică este o facultate de bază a

Putem afirma că etica, echivalentă cu bunul-simț, pe care îl promovează

Lidia Kulikovski, buna simțire profesională și umană, este garantul unei comunicări și funcționări eficiente. Ea pune în valoare consolidarea echipei, schimbul de experiență, ajutorul reciproc, comunicarea constructivă în numele progresului din sfera biblioteconomică.

unui bibliotecar. Ea constă în misiunea socială a bibliotecii ca instituție de cultură, de educare, de informare, de comunicare și de agrement. Etica vizează profesia specialistului de bibliotecă prin educarea principiului libertății intelectuale, a inițiativelor creative și inovative, prin încadrarea bibliotecilor în spațiul informațional global, prin flexibilitatea în dialogul cu utilizatorii, prin schimbul de experiență profesională etc.

La finele acestui articol putem conchide că majoritatea cercetătorilor consideră că orice profesiune are nevoie de reglementări deontologice și de coduri de etică profesională. Lidia Kulikovski, alături de alți specialiști din domeniul biblioteconomic insistă pe această temă și pe diferitele ei aspecte, invocând deontologia ca un factor important în determinarea relațiilor cu utilizatorii, iar bibliotecarii, pe lângă cunoștințele profesionale, trebuie să știe cum să se comporte cu beneficiarii.

Referințe bibliografice:

1. KULIKOVSKI, Lidia, BURSUC, Oleg, GANEA, Denis, coord. Violeta BUNESCU. *Biblioteca modernă: Glosar de termeni uzuali*. Chișinău: Tipogr. „Garomont Studio”, 2018. 140 p. ISBN 978-973-37-1912-0.
2. KULIKOVSKI, Lidia. *Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice)*. Chișinău: Tip. „Elena-V.I.”, 2012. 310 p. ISBN 978-9975-4432-2-7.
3. KULIKOVSKI, Lidia. Biblioteca în lumea virtuală. În: *Biblioteca 2.0 – o nouă generație de biblioteci: (Materialele Seminarului Național al Managerilor de Biblioteci Publice 2009)*. Resp. Vera OSOIANU. Chișinău: BNRM, 2020. 80 p. ISBN 978-9975-9968-7-7.
4. KULIKOVSKI, Lidia. *Biblioteconomie: Studii, cercetări, recenzii, prefețe, eseuri, interviuri*. Chișinău: Magna Princeps, 2008. 256 p. ISBN 978-9975-78-679-9.

5. KULIKOVSKI, Lidia. *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*. Chișinău: Epigraf, 2006. 288 p. ISBN 978-9975-924-85-6.
6. KULIKOVSKI, Lidia. Responsabilitatea socială a bibliotecilor publice – o sinteză între cunoaștere și acțiune. În: *Dimensiunea socială a bibliotecii publice în societatea informațională*. Culegere de comunicări, 12-19 octombrie, 2002. Coord. Tatiana COȘERIU. Chișinău, 2003. 308 p. ISBN 9975-9710-6-7.
7. KULIKOVSKI, Lidia. Cadrul legislativ referitor la accesul la informație a persoanelor dezavantajate. Situația Republicii Moldova. În: *Biblioteconomie și știința informării. Prelegeri pentru studenții specialității biblioteconomie și asistență informațională*. Chișinău: CE USM, 2002. 186 p. ISBN 9975-9700-4-9.

DR. LIDIA KULIKOVSKI, LA CEAS ANIVERSAR!

*Dr. Vlad Ioan BONDRE,
Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare*

Lidia Kulikovski s-a născut la data de 8 martie 1951, în satul Nicoreni, raionul Drochia, Republica Moldova, avându-i ca părinți pe Leonid și Nina Ataman. Urmează școala medie de cultură generală din satul natal, ca mai apoi să-și îndrepte pașii spre Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie – specialitatea biblioteconomie și bibliografie. Debutează în misiunea de cunoaștere și promovare a universului cărții la Biblioteca orașenească „Andrei Jdanov” din Chișinău, activând în diferite servicii și prestând diverse activități biblioteconomice.

Odată cu căsătoria din anul 1978 cu inginerul Victor Kulikovski, tânăra familie se stabilește în Cahul, unde se vor îmbogăți cu primul copil, Dumitrița, iar mai apoi, peste câțiva ani, cu cea de-a doua fiică, Victoria. Stabilită la Cahul, Lidia Kulikovski își continuă munca de bibliotecar în cadrul Bibliotecii raionale (1987-1982), mai întâi ca șef de secție, iar mai apoi ca director al acestei instituții.

Anul 1983 o găsește la Chișinău, în calitate de metodist al Bibliotecii orașenești, iar mai apoi, în calitate de șef Achiziții de carte. Datorită capacităților sale intelectuale și administrative, este aleasă, în martie 1990, director al Bibliotecii Municipale „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, funcție pe care o deține până în anul 2013. De această bibliotecă o leagă o serie întreagă de acțiuni cu scopul de a extinde și dezvolta fondul de documente al instituției, dar și pe cel al filialelor ei (peste 30 de filiale). În colaborare cu alte biblioteci din România, deschide primele biblioteci de carte românească din Chișinău, al căror nume devin o emblemă pentru relația dintre cele două țări. Cele nouă biblioteci au fost numite astfel: „Alba Iulia”, „Onisifor Ghibu”, „Maramureș”, „Ovidius”, „Liviu Rebreanu”, „Ștefan cel Mare”, „Târgu-Mureș”, „Târgoviște”, „Transilvania”.



Această muncă asiduă nu se oprește aici, căci în rețeaua de filiale ale Bibliotecii Municipale, Lidia Kulikovski deschide o serie de biblioteci specializate: Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”, „Biblioteca Publică de Drept”, Sala de Carte Germană, Centrul Academic Internațional Eminescu. Începând cu anul 2002, Lidia Kulikovski pune în operă *BiblioPolis* – publicația trimestrială de biblioteconomie și științe ale informării, al cărei scop a fost de a consolida imaginea unei instituții municipale precum Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, de a releva rolul și contribuția pe care o bibliotecă le are în comunitatea utilizatorilor ei, de a promova diversele componente ale biblioteconomiei și experiențele avansate din acest domeniu.

Nume de referință în bibliografia și în managementul biblioteconomic din Republica Moldova, Lidia Kulikovski devine, între anii 2000-2004, președinte al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. În anul 2003 își susține teza de doctorat în științe pedagogice, având ca temă: *Evoluția serviciilor de biblioteci pentru persoanele dezavantajate în contextul democratizării sociale*. Este autoare a peste 700 de studii și cercetări, bibliografii, articole de sinteză etc., ceea ce face ca scrierile sale de specialitate să fie considerate abordări de o actualitate stringentă, caracterizate de o rigurozitate și analiză profundă.

Activitatea prodigioasă a biblioteconomistului, bibliografului, conferențiarului universitar, managerului biblioteconomic Lidia

Kulikovski a fost mereu apreciată la justa ei valoare, prin acordarea de distincții și premii: 1987 – *Lucrător Emerit al Culturii*, 1994 – Medalia „*Meritul Civic*”, 2001 – *Managerul secolului XXI*, 2010 – *Ordinul „Gloria Muncii*”, *Premiul „Petre Andrei”* pentru cercetare, *Premiul Mare* al Asociației Bibliotecarilor din România etc.

Aceeași notă a onoarei a fost acordată de unii dintre cei mai mari scriitori și istorici ai Republicii Moldova printr-o serie de referințe:

„Lidia Kulikovski este un manager înnăscut și un bibliotecar de vocație. Împacă aceste două profesii datorită unor calități pe care le pot întâlni numai la oamenii cu adevărat ai cărții. Dincolo de inteligență, are dânsa o apreciabilă deschidere spre om, spre acel consumator de informații care intră în bibliotecă în speranța de a găsi răspunsuri la zecile lui de întrebări”. – *Iurie Colesnic*.

„Printre intelectualii orașului este o autoritate de necontestat. În secolul luminilor astfel de spirite, o Madame Recamier sau o E. Dașkova, făceau gloria unei societăți. În timpurile noastre, mai ales căutăm scuze în condițiile ce ne-au fost hărăzite. Cu toate acestea, cel puțin, în clipele jubiliare, să recunoaștem, că dacă Ion Madan este Bibliograful universitar al biblioteconomiei noastre naționale, iar Alexe Rău este Bibliosoful acestei branșe cenușe (rizate!) de vremurile astea tulburi (dna Claudia Balaban rămânând cu devotament la dragostea-i dintâi a Cărții pentru copii!), atunci Lidia Kulikovski este prin excelență Biblio-Gospodarul, temeinic și doct, al Chișinăului”. – *Ion Hadârcă*.

La mulți ani!

Disponibil: <https://ebibliothecaseptentrionalis.wordpress.com/2021/03/08/dr-lidia-kulikovski-la-ceas-aniversar/>

DOAMNEI LIDIA KULIKOVSKI LA CEAS ANIVERSAR

*Maria CUDLENCO,
bibliotecară din satul Crihana Veche, raionul Cahul*

Din 1978 până în 1979, am lucrat vremelnic la biblioteca satului din localitate. Îmi era drag să mă aflu printre cărți și să le promovez. Lunar participam la întrunirile profesionale organizate la Biblioteca din Cahul. Necazul meu era că la aceste evenimente se vorbea doar în limba rusă. Multe nu le înțelegeam. Frustrările

mele însă nu au durat mult, fiindcă a trebuit să plec. Am revenit să activez în domeniu în anul 1981. Atunci am cunoscut-o pe doamna Lidia Kulikovski, director al Sistemului Centralizat de Biblioteci din Cahul. M-a impresionat mult dorința dumneaei de a ajuta, de a explica până înțelegi totul. Și cel mai important pentru mine, vorbea în limba română. Seminarele metodice le așteptam ca pe o sărbătoare. În următorul an, devenisem deja bibliotecar de categorie superioară.

În 1982, am regretat plecarea doamnei Lidia Kulikovski din Cahul. Am descoperit-o prin anii '90 pe paginile unei reviste din care aflam că activează în calitate de director al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. I-am scris o scrisoare prin care o rugam să mă ajute cu o donație de carte românească. Răspunsul a fost unul pozitiv, ba mai mult, de câte ori mergeam la Chișinău, îmi umplea torbele cu cărți, atât de necesare bibliotecii noastre. Printre acestea erau și volume semnate de doamna Lidia Kulikovski. Așa am făcut cunoștință cu lucrarea *Cartea, modul nostru de a dăinui*, în care m-am regăsit: „Printre cărți mă simt apărută, sigură, pentru că ea, cartea, inspiră, emană liniște, pace, lumină...”. Cartea *Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*, fiind prima publicație autohtonă cu acest subiect și *Manualul de Biblioteconomie* m-au ajutat enorm la implementarea unui nou serviciu de bibliotecă cu genericul „Sunet și culoare pentru fiecare”, destinat persoanelor cu deficiențe senzoriale, acesta fiind realizat împreună cu alte șapte biblioteci din raioanele Cahul, Cantemir și Leova. Drept rezultat, 100 de persoane cu deficiențe senzoriale au dezvoltat abilități de utilizare a unor softuri speciale, instalate pe calculatoare și tablete. Publicația *Un loc la masă. Participarea la dezvoltarea comunității*, redactată și tradusă de doamna Lidia Kulikovski, m-a făcut să înțeleg mai bine cum să restructurez obiectivele și activitățile bibliotecii, să formez mai multe relații de parteneriat și să sporesc implicarea bibliotecii în dezvoltarea comunității. Astfel, mi-am propus ca o prioritate primordială dezvoltarea competențelor civice, formarea cetățeanului responsabil și activ, capabil să-și asume responsabilitatea pentru propriul destin și destinul comunității. În continuare, a luat naștere proiectul „Participare la guvernarea locală prin Juriile Cetățenești Locale”, impactul căruia a fost soluționarea unei probleme comunitare și anume construcția rampei de acces și repararea scărilor către Oficiul Poștal și Biblioteca Publică.

Numeroasele articole științifice semnate de Lidia Kulikovski, publicate în revista *BiblioPolis*, editată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, sunt pentru mine importante surse de cunoaștere și inspirație. Doamna Lidia Kulikovski m-a îndemnat să studiez la USM și să învăț mai bine profesia de bibliotecar. În prezent, o consider mentorul meu drag, un model de profesionist desăvârșit în domeniu, om-enciclopedie, mereu inovativă și implicată în activități, un exemplu de empatie și atitudine pozitivă, receptivă și gata oricând să susțină și să ajute.



Stimată Doamnă Lidia Kulikovski, la frumosul popas aniversar, doresc să Vă transmit călduroase felicitări și urări de bine și de sănătate. Să trăiți din plin bucuriile curate ale vieții, culegând roadele bune ale multor generații de specialiști în domeniul biblioteconomiei.

*Cu recunoștință și mulțumiri,
Maria Cudlenco*

PUȚINE SUNT FEMEILE...

*Mihai Ștefan POIATĂ,
scriitor, publicist*

...care știi să-și facă aliați și chiar prieteni din anii care le ademenesc tot mai departe de prima tinerețe. Eu am norocul să cunosc o doamnă care, pe an ce trece, devine mai stilată, mai elegantă, mai spirituală și mai... atrăgătoare.

Nimic de mirare că o văd mereu asaltată de cei mai inteligenți, talentați și mai chipeși bărbați din Chișinău.

Rețeta succesului ei conține mai multe ingrediente, dar presupun că cele mai importante sunt: lecturile, improvizăția, umorul,

pasiunea pentru provocări neașteptate, simțul noului și creativitatea, fie că e vorba de organizarea evenimentelor, activitatea științifică, managementul proiectelor sau... rutina vieții cotidiene.

Mulți ani binecuvântați! Mă bucur nespun că vă cunosc! Sărut mâna, distinsă doamnă Lidia Kulikovski!

<https://www.facebook.com/mihai.poiata.9>

POEMUL LIDIEI

Maria PILCHIN

viața lidiei a fost de bisturiu
 viața mereu a tăiat din ea
 a mușcat din ea cum rupe leoaica
 din carnea cea fragedă
 lidia a râs a vorbit și a trecut mai departe
 așa cum trec ploile peste praf
 așa cum trece soarele peste culmile înghețate
 tot privind cum plutesc neprietenii pe gange în indii
 „vei fi om mare” îi șoptea o țigancă la bălți
 și ca să n-o răpună măreția cea mare
 ea și-a construit o cetate
 una frumoasă o bijuterie cu ziduri
 ziduri din cărți și litere
 cu virgule și puncte
 ca să reziste în fața mării vanități
 așa cum nu îi plac cele trei puncte de suspensie
 așa cum nu agreează echivocurile
 lidia fata care nu s-a speriat de tăișul rece al vorbelor
 lidia care râde și atunci când plânge
 a trecut mereu prin viață ca o luptătoare
 privind-o drept în ochi direct în față
 „o santa lucia”
 cântă ea când mută și șterge cărțile
 din cetatea ei de semne
 din cetatea ei de oameni

Lidia KULIKOVSKI



PORTRET BIBLIOGRAFIC
în 100 de articole
publicate într-un deceniu

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ*

ARTICOLE ÎN CULEGERI ȘI EDIȚII PERIODICE

2010-2020

1. **Activitatea extramuros – o formă inovativă de activitate sau actualizarea unei forme uitate?** / Lidia Kulikovski // Bibliotheca Septentrionalis. – 2012. – An XX, Nr 2 (39). – P. 127-130 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_39\(2012\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_39(2012).pdf). – Accesat: 29.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 116-119. – Cu tit.: **Un model inovativ – activitatea extramuros** ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
2. **Activitatea științifică și de cercetare în anul 2015 la BM „B.P. Hasdeu”** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2016. – Vol. 60, Nr 1. – P. 55-61 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2474>. – Accesat: 30.03.2021 ; <https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/bibliopolis-2016-1-web>. – Accesat: 30.03.2021.
3. **Activitatea științifică și de cercetare în anul 2016** : [la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2017. – Vol. 64, Nr 1. – P. 88-96 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/140/BiblioPolis%202017_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 17.05.2021.
4. **Anul științific 2014 la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 56, Nr 1. – P. 104-111 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2334>. – Accesat: 30.03.2021.
5. **Biblioteca incubator – un concept modern sau tradițional: discuții, puncte de vedere ale angajaților BM „B.P. Hasdeu”** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 57, Nr 2. – P. 11-20 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/318/313>. – Accesat: 08.12.2020.
6. **Biblioteca – Kilometrul Zero al Societății Cunoașterii** : (reflecții, comentarii și indiscreții) / Lidia Kulikovski // Magazin bibliologic. – 2010. – Nr 1/2. – P. 18-23 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin_bibliologic_2010_1-2.pdf. – Accesat: 02.02.2021 ; <https://tinyurl.com/srbwtjp6>. – Accesat: 25.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 7-12 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.

* Lista articolelor este prezentată în ordinea alfabetică, iar cele indicate în mai multe surse sunt enumerate după punct și virgulă în ordinea cronologică a apariției lor.

7. **Biblioteca modernă – biblioteca de azi, biblioteca viitorului...** : [viața filialelor, Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” : despre programul-pilot Novateca] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 51, Nr 1. – P. 86-88 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/150/BiblioPolis%202014_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
8. **Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – bibliotecă inovatoare** / Lidia Kulikovski // Biblioteca Municipală – bibliotecă inovantă. – Chișinău, 2010. – P. 4-5 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/74>. – Accesat: 02.04.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 138-139 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
9. **Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în 2009** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2010. – Vol. 33, Nr 1. – P. 9-10 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/157/BiblioPolis%202010_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
10. **Biblioteca „Onisifor Ghibu” – o bibliotecă a speranței naționale** : [20 de ani de la fondare] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 44, Nr 3. – P. 96-99 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/154/BiblioPolis%202012_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; Biblioteca „Onisifor Ghibu” : Două decenii de istorie / Raia Rogac, Ion Constantin. – București, 2012. – P. 9-12 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 227-229 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 06.05.2021.
11. **Biblioteca publică modernă – prisma comunității** : [inaugurarea procesului de modernizare și inovare a bibl. publ. din țară : pe marginea conf. „Start bibliotecilor publice”, Programul Novateca, Chișinău, 16 iul. 2014] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 52, Nr 2. – P. 94-97 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/388/379>. – Accesat: 08.12.2020.
12. **Biblioteca serviciilor profesionale sau proiectizarea dimensiunii actuale a activității noastre** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 56, Nr 1. – P. 12-18 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/305/299>. – Accesat: 08.12.2020 ; <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2321>. – Accesat: 31.03.2021.
13. **Biblioteci moderne: tranziția de la o bibliotecă tranzacțională la biblioteca relațională** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 70, Nr 3. – P. 34-38 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://>

- www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2018-nr-3. – Accesat: 08.12.2020.
14. **Biblioteconomia în lumea virtuală** / Lidia Kulikovski // Biblioteca 2.0 – o nouă generație de biblioteci : materialele Seminarului național al managerilor de biblioteci publice. – Chișinău, 2010. – P. 9-19 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 17-21 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
 15. **Bloom, Anderson, Krathwohl și Provocarea verii** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3. – P. 79-85 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/584/500>. – Accesat: 31.03.2021 ; # #BM142. Inspiră. Implică. Împuternicește. Conectează : Conferința științifică și conferința poster, Chișinău, 19 octombrie 2019 : Program. Rezumate / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău, 2019. – P. 33-34 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/131/Conferin%c8%9ba%20BM.pdf?-sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 11.05.2021 ; Ziuarul provocării noastre: sinteze, articole, feedback / Lidia Kulikovski, Elena Taragan. – Chișinău, 2019. – P. 116-122 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/30>. – Accesat: 29.04.2021.
 16. **Brandul, brandingul în structurile infodocumentare. Emergențe și experiențe** / Lidia Kulikovski // Conferința tehnico-științifică a colaboratorilor, doctoranzilor și studenților (10-12 dec. 2009). – Chișinău, 2010. – P. 415-419 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/dreav4>. – Accesat: 02.02.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 22-26 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
 17. **Campania de comunicare a științei 2018. Hora Științei Hasdeu** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 71, Nr 4. – P. 41-45 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2018-nr-4>. – Accesat: 08.12.2020.
 18. **Capacitatea inovațională a bibliotecii – filosofia și fundamentul schimbării ei** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 42, Nr 1. – P. 10-16 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/122/123>. – Accesat: 09.12.2020 ; <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1952>. – Accesat: 29.03.2021 ; Bibliotheca Septentrionalis. – 2012. – An XX, Nr 2 (39). – P. 122-126 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_39\(2012\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_39(2012).pdf). – Accesat: 29.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău,

2012. – P. 27-32 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
19. **Cercetarea contează, cercetarea salvează!** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 50, Nr 4. – P. 80-83 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/368/360>. – Accesat: 09.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/152/BiblioPolis%202013_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
20. **Cercetarea „Provocarea verii” provoacă bibliotecarii, provoacă utilizatorii. Date active, date pasive, date conforme** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3. – P. 112-121 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/591/505>. – Accesat: 31.03.2021.
21. **Cincizeci de ani rodnici de învățământ biblioteconomic în Republica Moldova** / Lidia Kulikovski // 50 de ani de învățământ biblioteconomic în Republica Moldova : Studiu bibliografic / Irina Tutun, Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 16-30 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/163/50%20de%20ani.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 21.05.2021.
22. **Cocreație, comunitizare, caracter: soluții la colapsul bibliotecilor publice** : (reacție la niște emisiuni ale televiziunii Publika) / Lidia Kulikovski // Bibliotheca Septentrionalis. – 2013. – Nr 1(40). – P. 130-132 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_40\(2013\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_40(2013).pdf). – Accesat: 29.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 280-282 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021.
23. **Conducem instruind, instruim conducând** / Lidia Kulikovski // Bibliotheca Septentrionalis. – 2013. – Nr 1(40). – P. 121-123 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_40\(2013\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_40(2013).pdf). – Accesat: 29.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 142-145 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
24. **Contribuții ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” la dezvoltarea sistemului național de biblioteci** / Lidia Kulikovski // Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – suport informațional pentru comunitatea chișinăuiană: resurse, servicii, programe inovative. Abordări practice : Culeg. de comunicări de la Conf. anuală (2 dec. 2009). – Chișinău, 2010. – P. 6-11 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/materiale-conferinta>. – Accesat: 26.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski.

- Chișinău, 2012. – P. 222-226. – Cu tit.: **Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” un contribuitor important la dezvoltarea sistemului național de biblioteci** ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 06.05.2021.
25. **Cu speranță și drag de Biblioteca „Ovidius”** / Lidia Kulikovski // Casa Cărții din șoseaua Hâncești : 20 de ani de activitate (1994-2014). – Chișinău, 2014. – P. 8-9.
26. **Cultura informației: studii, cercetări, teorii și practici** / Lidia Kulikovski, Vlad Pohilă // Cultura informației : Ed. spec. a rev. BiblioPolis. – 2010. – Vol. 37, Nr 5. – P. 4-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/162/160>. – Accesat: 07.12.2020 ; Arta de a pasiona cititorii : (Editoriale din revista „BiblioPolis” 2002-2012) / Vlad Pohilă. – Chișinău, 2012. – P. 134-140 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/editoriale__2003-2012__a5. – Accesat: 02.04.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 146-149 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
27. **Cultura serviciilor bibliotecii publice în era comunicării și digitizării** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 58, Nr 3. – P. 12-18 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/333/327>. – Accesat: 08.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/149/BiblioPolis%202015_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
28. **Debrifăm provocarea: vorbesc bibliotecarii** / Lidia Kulikovski / BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3 – P. 148-155 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/594/508>. – Accesat: 31.03.2021.
29. **Echipa „Hasdeu”: elemente constitutive și distructive într-o echipă** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 44, Nr 3. – P. 37-39 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/218/216>. – Accesat: 09.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/154/BiblioPolis%202012_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; Bibliotheca Septentrionalis. – 2013. – Nr 1(40). – P. 111-112 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_40\(2013\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_40(2013).pdf). – Accesat: 29.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 33-34 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
30. **Educația pe tot parcursul vieții: bibliotecarii și utilizatorii în aceeași abordare** / Lidia Kulikovski // Biblioteca. – 2010. – Nr 1. – P. 14-15 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de

- articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 35-36 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
31. **Educația prin joc – emergență, realitate, necesitate** / Lidia Kulikovski // Educația prin joc: teorie și practică / Lidia Granaci. – Chișinău, 2010. – P. 7-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/164/Educa%20c8%9bia%20prin%20joc.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 21.05.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 153-155 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
32. **Eșecul – cea mai mare parte a inovației** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 56, Nr 1. – P. 65-74 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/304/298>. – Accesat: 08.12.2020 ; <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2328>. – Accesat: 31.03.2021.
33. **Evaluarea eficienței managementului resurselor umane la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Imagine. Motivare. Apreciere (II)** / Lidia Kulikovski, Tatiana Șatravca // Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – suport informațional pentru comunitatea chișinăuiană: resurse, servicii, programe inovative. Abordări practice : Culeg. de comunicări de la Conf. anuală (2 dec. 2009). – Chișinău, 2010. – P. 34-55 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://issuu.com/bibliotecaahasdeu/docs/materiale-conferinta>. – Accesat: 26.03.2021 ; Libraria. – 2010. – Nr 9. – P. 63-77 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 37-50 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
34. **FedEx – instrumentul inovator de stimulare și încurajare a inovației a fost validat: impactul cifric, social și profesional** : [la Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 54, Nr 4. – P. 115-120 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/456/444>. – Accesat: 08.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/151/BiblioPolis%202014_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
35. **FedEx@Hasdeu & Chindii profesionale – pledoarie pentru inovarea activității: conferință publică** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 59, Nr 4. – P. 17-21 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/347/340>. – Accesat: 08.12.2020.
36. **Inovația în management – responsabilitatea managerilor. Provoacări, gânduri și indemnuri** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2011. – Vol. 41, Nr 4. – P. 9-16 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/2uzm5n94>. – Accesat: 09.12.2020 ; <https://tinyurl.com/2uzm5n94>.

- [com/yzr3nv9](#). – Accesat: 18.08.2021 ; Buletinul ABRM. – 2011. – Nr 2. – P. 22-26 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/2aj7t6z3>. – Accesat: 26.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 68-73 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
37. **Instruire pentru inovație la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”** / Lidia Kulikovski // Integrare prin cercetare și inovare : Conferință științifică națională cu participare internațională (2014, Chișinău). – Chișinău, 2014. – Vol. 1 : Științe sociale. – P. 9-12 ; BiblioPolis. – 2014. – Vol. 52, Nr 2. – P. 11-13 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/394/385>. – Accesat: 08.12.2020.
38. **Ion Mărgineanu, aristocratul spiritual al Bibliotecii „Alba Iulia”** / Lidia Kulikovski // Portret în mișcare: Ion Mărgineanu : Periplus bibliografic. – Chișinău, 2013. – P. 12-15 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/107>. – Accesat: 28.04.2021.
39. **Legile perfecționării între bibliotecă-formator-bibliotecar. Incursiune teoretică cu excurs praxiologic** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 50, Nr 4. – P. 84-89 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/372/365>. – Accesat: 09.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/152/BiblioPolis%202013_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
40. **Loializarea/fidelizarea utilizatorilor** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 53, Nr 3. – P. 11-18 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/409/400>. – Accesat: 08.12.2020.
41. **Managementul relației cu utilizatorii (sau fidelizarea utilizatorului) la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2010. – Vol. 36, Nr 4. – P. 8-15 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/431/420>. – Accesat: 07.12.2020 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 86-92 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
42. **Managementul resurselor umane în bibliotecile din Republica Moldova: abordare teoretico-metodologică** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2010. – Vol. 34, Nr 2. – P. 15-29 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/158/BiblioPolis%202010_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia

- Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 93-104 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
43. **Mass-media – partener indispensabil al BM „B.P. Hasdeu” în spori-
rarea vizibilității publice :** (Studiu de caz) / Lidia Kulikovski, Irina
Pleșca // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 49, Nr 3. – P. 13-22 ; Idem [Res-
ursă electronică]. – Mod de acces: [http://ojs.hasdeu.md/index.php/
bibliopolis/article/view/157/155](http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/157/155). – Accesat: 09.12.2020 ; Bibliotheca
Septentrionalis. – 2014. – An XXI, Nr 1 (42). – P. 5-10. – Cu tit.: **Ro-
lul mass-media în integrarea bibliotecilor în spațiul public. Cazul
Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”** ; Idem [Resursă electronică].
– Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_42\(2014\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_42(2014).pdf). – Accesat: 29.03.2021.
44. **Mihai Cimpoi are un viitor mai mare ca trecutul** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 44, Nr 3. – P. 153-155 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://hapes.hasdeu.md/bitstream/
handle/123456789/154/BiblioPolis%202012_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/154/BiblioPolis%202012_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y). – Accesat: 19.05.2021 ; Mihai Cimpoi : Monografie bibliografică / aut.: dr. Lidia Kulikovski, Taisia Foiu, Vera Sârbu. – Chișinău, 2017. – P. 30-32 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/departamentmemoriachisinaului/docs/mihai_cimpoi. – Accesat: 01.04.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 240-241 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021.
45. **Mobilizare pentru Știința Deschisă, pentru Știința cetățenilor :** [despre programul de activități științifice realizate la BM „B.P. Hasdeu” în cadrul celei de-a IV-a ed. a Săptămânii Științei 2019] / Lidia Kulikovski, Elena Taragan // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 75, Nr 4. – P. 45-52 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/152/150>. – Accesat: 07.12.2020.
46. **Modelul experiențial al activității bibliotecare :** [atragerea utilizatorului, cititorului la bibliotecă și efortul bibliotecarilor de a-l loaliza] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 45, Nr 4. – P. 9-17 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/362/354>. – Accesat: 09.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/155/BiblioPolis%202012_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; Bibliotheca Septentrionalis. – 2013. – An XXI, Nr 2 (41). – P. 177-183 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_41\(2013\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_41(2013).pdf). – Accesat: 29.03.2021.
47. **Munca noastră-i teatru, iar tot ce facem e spectacol :** [activitatea Bibl. Municipale „B.P. Hasdeu”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 52, Nr 2. – P. 17-25 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/395/386>.

- Accesat: 08.12.2020 ; Bibliotheca Septentrionalis. – 2014. – Nr 2 (43). – P. 15-19 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: [https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_43\(2014\).pdf](https://www.bibliotecamm.ro/septentrionalis/revista_bs_43(2014).pdf). – Accesat: 29.03.2021.
48. **O radiografie a instruirii la BM „B.P. Hasdeu”: rezultatele cercetării activității și a percepției profesionale a CNEPB** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 72, Nr 1. – P. 8-37 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2019-vol-72-nr1>. – Accesat: 07.12.2020.
49. **O tipologie a serviciilor bibliotecii** / Lidia Kulikovski // Conferința științifică națională cu participare internațională : Integrare prin cercetare și inovare (USM, 10-11 noiembrie 2015). – Chișinău, 2015. – P. 102-105 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/166/O%20tipologie%20a%20serviciilor.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 21.05.2021.
50. **Orientare spre cultura serviciilor** : (Rezultatele chestionării participanților la Cafeneaua publică „Transformăm activitatea în servicii”) / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2016. – Vol. 60, Nr 1. – P. 15-30 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/230/227>. – Accesat: 08.12.2020 ; <https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/bibliopolis-2016-1-web>. – Accesat: 30.03.2021.
51. **Paradigma designului în activitatea biblioteconomică** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 51, Nr 1. – P. 61-69 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/380/371>. – Accesat: 08.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/150/BiblioPolis%202014_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
52. **Pledoarie pentru modernizare/inovare: rezultate Novateca 2015** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 58, Nr 3. – P. 11-16 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/348/341>. – Accesat: 08.12.2020.
53. **Provocarea verii. Debrifing cu mine însumi** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3. – P. 142-148 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/593/507>. – Accesat: 31.03.2021 ; Ziuarul provocării noastre: sinteze, articole, feedback / Lidia Kulikovski, Elena Taragan. – Chișinău, 2019. – P. 123-131 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/30>. – Accesat: 29.04.2021.
54. **„Provocarea verii” – MegaProiectul transformator al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”** / Lidia Kulikovski // Cartea. Biblioteca. Cititorul / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”. – Chișinău, 2020. – Fasc. 29. – P. 46-54 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/fbctt59t>. – Accesat: 02.04.2021.

55. **Provocarea verii – proiect de anvergură** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3. – P. 89-94 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/587/502>. – Accesat: 31.03.2021 ; Ziuarul provocării noastre: sinteze, articole, feedback / Lidia Kulikovski, Elena Taragan. – Chișinău, 2019. – P. 62-67 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/30>. – Accesat: 29.04.2021.
56. **Rolul bibliotecilor în procesul educării civice** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2017. – Vol. 66, Nr 3. – P. 8-32 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/87/91>. – Accesat: 08.12.2020 ; https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/bibliopolis_2017-3. – Accesat: 01.04.2021 ; Rolul bibliotecilor în procesul educației civice = Роль библиотек в процессе гражданского воспитания. – Chișinău, 2017. – P. 37-78. – Tit., text paral.: lb. rom., rusă. – Carte-valet.
57. **Săptămâna creativității și inovației 2016: Autoevaluare și evaluare cu comentarii** : [la BM „B.P. Hasdeu”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2016. – Vol. 61, Nr 2. – P. 11-20 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/237/235>. – Accesat: 08.12.2020.
58. **Săptămâna creativității și inovației la BM „B.P. Hasdeu”, ediția 2017** : (totaluri prealabile) / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2017. – Vol. 65, Nr 2. – P. 25-28 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/78/82>. – Accesat: 08.12.2020.
59. **Social media – instrument de coroborare a relației bibliotecii cu utilizatorii** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 53, Nr 3. – P. 46-51 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/412/403>. – Accesat: 08.12.2020.
60. **Străzile Chișinăului vorbesc limba unirii** : [semnificația Marii Uniri în context general urbonimic] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 69, Nr 2. – P. 15-32 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2018-nr-2>. – Accesat: 08.12.2020.
61. **Studenți de nota zece** : [aplicarea practicii transformăionale *Nota 10 în avans* la evaluarea cursului *Inovații tehnologice în structurile infodocumentare*] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 49, Nr 3. – P. 23-34 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/160/158>. – Accesat: 09.12.2020.
62. **Știința și creativitatea – o evoluție alchimică, dinamică, în plină dialectică** : [la BM „B.P. Hasdeu”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 75, Nr 4. – P. 16-33 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/153/151>. – Accesat: 07.12.2020 ; Publicațiile Bibliotecii Municipale B.P. HAS-DEU, 2012-2019 : Catalog / Lidia Kulikovski, Nadejda Mășcăuțanu,

- Claudia Tricolici ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău, 2020. – P. 13-39 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/119/Catalog%20Publicatii%20BM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 28.04.2021.
63. **Talciok științific – 2019, o modalitate de a uni oameni de succes sub egida acelorasi sentimente** : [pe marginea evenimentului „Talciokul științific. Rezultatele activității științifice 2018: suport teoretic și experimental procesului de implementare a inovației la BM”] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis – 2019. – Vol. 72, Nr 1. – P. 53-64 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2019-vol-72-nr1>. – Accesat: 07.12.2020.
64. **Târgul inovațiilor: în așteptarea așteptărilor...** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 50, Nr 4. – P. 97-99 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/152/BiblioPolis%202013_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
65. **Tendințe și concepte globale în realizările *Provocării verii*** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 74, Nr 3. – P. 85-89 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/586/501>. – Accesat: 31.03.2021.
66. **Transformarea bibliotecarilor în profesioniști ai inovației** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2015. – Vol. 56, Nr 1. – P. 25-31 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/309/304>. – Accesat: 08.12.2020 ; <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2323>. – Accesat: 31.03.2021.
67. **Un capitol de istorie al Bibliotecii „Târgoviște”** / Lidia Kulikovski // Cartea, modul nostru de a dăinui / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2006. – P. 174-175 ; „Târgoviște” sub semnul aniversării : 1995-2010. – Chișinău, 2010. – P. 5-8 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 264-265 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021.

PREFEȚE, POSTFEȚE, RECENZII

68. **Alexandru Horațiu Frișcu – omul de ziua a șasea** / Lidia Kulikovski // Alexandru-Horațiu Frișcu : Biobibliografie. – Chișinău, 2014. – P. 5-7 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/bibliografie_friscu_cu_coperta. – Accesat: 09.04.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 210-211 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
69. **Argument pentru o carte consacrată ex-librisului autohton** / Lidia Kulikovski // Creatori de ex-libris basarabeni : Mic dicționar / concepție și

- alcăt.: Lidia Kulikovski, Valeriu Herța. – Chișinău, 2011. – P. 6-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/ex-libris_2011. – Accesat: 01.04.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 123-125 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
70. **Arta de a pasiona bibliotecarii și societatea pentru bibliotecă** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 45, Nr 4. – P. 188-191. – Rec. la cartea: Arta de a pasiona cititorii : (Editoriale din revista „BiblioPolis” 2002-2012) / Vlad Pohilă ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2012 (Tip. „Notograf Prim”). – 160 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/155/BiblioPolis%202012_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; BiblioPolis. – 2020. – Vol. 77, Nr 2. – P. 97-101 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/549/463>. – Accesat: 07.12.2020.
71. **BiblioPolis – o revistă în ascensiune, făcută cu pasiune** : Studiu introductiv / Lidia Kulikovski // Revista *BiblioPolis* 2002-2012 : Bibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; alcăt.: Lidia Kulikovski, Elena Grăjdianu. – Chișinău, 2012. – Vol. 46, Nr 5. – P. 6-17 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/bibliografia_bibliopolis_cu_coperta. – Accesat: 01.04.2021 ; <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/116/Bibliografia%20BiblioPolis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 28.04.2021.
72. **Biblioteca din interior** : [cuv. introd.] / Lidia Kulikovski // Jurnalul bibliotecarului / Dumitru Crudu. – Chișinău, 2013. – P. 5-9 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/162/Biblioteca%20din%20interior.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 21.05.2021.
73. **Biblioteca „Târgu-Mureș” în strai de sărbătoare** : [pref.] / Lidia Kulikovski // Verticalitate spre cunoaștere și comunicare: Biblioteca „Târgu-Mureș” – 15 ani de activitate. – Chișinău, 2011. – P. 5-7 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 232 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021.
74. **Bibliotecile contemporane** : [pe marginea volumului de specialitate *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*, aut. Liviu-Iulian Dediș] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2012. – Vol. 43, Nr 2. – P. 166-168 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/153/BiblioPolis%202012_2.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012.

- P. 159-161. – Cu tit.: **Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane** ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
75. **Chișinăul privește sigur spre viitor** : [cuvânt-înainte] / Lidia Kulikovski // Chișinăul din Amintire / Iurie Colesnic. – Chișinău, 2011. – P. 4-5 ; **Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012)** / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 141 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 05.05.2021.
76. **Comunicarea științifică în societatea cunoașterii** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2013. – Vol. 47, Nr 1. – P. 197-200. – Rec. la cartea: **Comunicarea științifică în contextul accesului deschis la informație** / Nelly Țurcan. – Chișinău : CEP USM, 2012. – 324 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Comunicarea%20stiintifica%20in%20societatea%20cunoasterii.pdf. – Accesat: 01.04.2021.
77. **Elena Tamazlăcaru înrolată în cultură, în tot ce este peren, în tot ce este național, în frumos** : [studiu introductiv] / Lidia Kulikovski // Elena Tamazlăcaru : Biobibliografie. – Chișinău, 2013. – P. 7-11.
78. **Jocurile, mașini producătoare de inedit** : [impresii de lectură pe marginea volumului *Wonderland: cum a creat jocul lumea modernă* de Steven Johnson] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 69, Nr 2. – P. 163-166 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2018-nr-2>. – Accesat: 08.12.2020.
79. **Liviu Rebreanu – creator de destine. Semnificațiile unei bibliografii** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 54, Nr 4. – P. 87-96. – Rec. la cartea: **Liviu Rebreanu – creator de destine : Catalog-Bibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” Chișinău ; Bibl. Județeană „George Coșbuc” Bistrița-Năsăud ; alcăt.: Irina Tutun. – Cluj-Napoca : Editura Casa Cărții de Știință, 2014. – 144 p ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/450/439>. – Accesat: 08.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/151/BiblioPolis%202014_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.**
80. **Narațiunea – disciplina emergentă a leadershipului** : [impresii de lectură pe marginea volumului *Arta povestirii în afaceri: un ghid pentru lideri*, aut. Stephen Denning. București: Publica, 2011] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 71, Nr 4. – P. 199-201 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2018-nr-4>. – Accesat: 08.12.2020.
81. **Nicolae Dabija. Un portret vegetal** : [studiu introductiv] / Lidia Kulikovski // Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre : Monografie bibliografică / Lidia Kulikovski, Claudia Tricolici ; Bibl. Municipală „B.P.

- Hasdeu”. – Chișinău, 2019. – P. 11-26 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://tinyurl.com/f3j886ap>. – Accesat: 13.04.2021.
82. **Notă asupra ediției** // Publicațiile Bibliotecii Municipale B.P. HAS-DEU, 2012-2019 : Catalog / Lidia Kulikovski, Nadejda Mășcăuțanu, Claudia Tricolici ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău, 2020. – P. 9-12 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/119/Catalog%20Publicatii%20BM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 28.04.2021.
83. **O contribuție deosebită la zestrea culturală a Chișinăului** : [studiu introductiv] / Lidia Kulikovski // Chișinăul în literatură : Antologie. – Chișinău, 2011. – P. 13-16 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/chisinaul_in_literatura. – Accesat: 01.04.2021 ; Viața Basarabiei. – 2011. – An XIX, Nr 3/4 (23/24). – P. 155-156 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 172-173 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 06.05.2021.
84. **O istorie meritorie** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 75, Nr 4. – P. 170-174. – Rec. la cartea: Centrul Biblioteconomic Național: conținut de calitate și schimbări de perspectivă : Monografie aniversară a 70 de ani de la fondarea Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării / Bibl. Naț. a Rep. Moldova ; echipa de aut.: Vera Osoianu, Ludmila Corghenci, Ecaterina Dmitric [et.al.]. – Chișinău : BNRM (Tip. „Primex-Com”). – 204 p. : fig., fot., tab. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/135/BiblioPolis%202019_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 17.05.2021.
85. **O radiografie a unui studiu biobibliografic** : Postfață / Lidia Kulikovski // Cu drag de Basarabia: Iurie Colesnic : Biobibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu” ; alcăt.: dr. Lidia Kulikovski, Nadejda Cecoi. – Chișinău, 2015. – P. 209-220 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://issuu.com/ludmilapanzari/docs/colesnic_bibliografie. – Accesat: 01.04.2021 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/76/Colesnic_Cu%20drag%20de%20Basarabia.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 01.04.2021 ; BiblioPolis. – 2015. – Vol. 58, Nr 3. – P. 186-194 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/149/BiblioPolis%202015_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
86. **Pași spre cunoaștere, pași spre reîntâlniri** : (Note de lectură) / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 51, Nr 1. – P. 214-221. – Rec. la cartea: Pași prin biosferă. Vol. 1 / Liliana Moldovan ; pref. de Teodor Ardelean. – Cluj-Napoca, 2013. – 233 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/>

- [handle/123456789/150/BiblioPolis%202014_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/150/BiblioPolis%202014_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y). – Accesat: 19.05.2021.
87. **Pavel Balmuș, simbolul integrității intelectuale** : (cuvânt-înainte ca portret) / Lidia Kulikovski // Pavel Balmuș sau Forța inepuizabilă a unui intelectual : (exegeze literare completate de o biobibliografie). – Chișinău, 2013. – P. 9-12 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/126/Pavel%20Balmu%c8%99.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 11.05.2021 ; BiblioPolis. – 2014. – Vol. 54, Nr 4. – P. 253-254. – Cu tit.: **Pavel Balmuș. Portret la trecut** ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/151/BiblioPolis%202014_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; BiblioCity [Resursă electronică]. – 2014. – 16 dec. – Mod de acces: <http://wwwbibliocity.blogspot.com/2014/12/pavel-balmus-simbolul-integritatii.html>. – Accesat: 01.04.2021.
88. **Schimbarea nu este o oportunitate, schimbarea este o obligație** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2011. – Vol. 40, Nr 3. – P. 126-132. – Rec. la cartea: Sensul schimbării în universul infodocumentar / Ion Stoica. – Constanța : Ex Ponto, 2009. – 225 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/156/BiblioPolis%202011_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 186-190 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 06.05.2021.
89. **Simbolul apartenenței de breaslă, simbolul profesionistului integral. Un portret bibliografic** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2011. – Vol. 39, Nr 2. – P. 142-145. – Rec. la cartea: Schimbarea de sine pentru schimbarea celorlalți: In onorem Ludmila Corghenci : Monografie biobibliografică / Natalia Ghimpu, Tatiana Panaghiu ; Univ. Liberă Intern. din Moldova, Dep. Informațional Biblioteconomic. – Chișinău : ULIM, 2010. – 122 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=1851>. – Accesat: 31.03.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 191-193 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 06.05.2021.
90. **Sub semnul schimbării, libertății și fraternității** : [pref.] / Lidia Kulikovski // Filiala „Transilvania” : Portret din cuvinte. – Chișinău, 2011. – P. 5-7 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/165/Sub%20semnul%20schimb%c4%83rii.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 21.05.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012.

- P. 244-245 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021.
91. **Știință, mirodenii, plante medicinale, condimente și gastronomie...** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 51, Nr 1. – P. 222-224. – Rec. la cartea: *Miracolul terapeutic al plantelor condimentare* / Eugenia Manea-Cernei, Nina Ciocârlan ; red. șt.: Vasile Florea. – Chișinău : [S. n.], 2013. – 236 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/150/BiblioPolis%202014_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021 ; *Frumosul ca liant al Timpului* / Eugenia Manea Cernei. – Chișinău, 2017. – P. 323-328.
92. **Teoria și știința „Joc”-ului în strategia vizionară a lui Vladimir Curbet** : [studiu introductiv] / Lidia Kulikovski // Două fenomene ale culturii naționale: Maestrul Vladimir Curbet și Ansamblul „Joc” : Bibliografie / Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, Filiala de Arte „Tudor Arghezi” ; alcăt.: Angela Olărescu, Natalia Ciorbă. – Chișinău, 2015. – P. 11-16 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/68/Vladimir%20Curbet%20c8%99i%20Ansamblul%20Joc.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 29.04.2021 ; BiblioPolis. – 2015. – Vol. 58, Nr 3. – P. 182-186 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/149/BiblioPolis%202015_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
93. **Toamna lui Vlad Pohilă** : [pe marginea biobibliogr. *Vlad Pohilă*, elab. de BM „B.P. Hasdeu”, alcăt. Claudia Tricolici] / Lidia Kulikovski // Literatură și Arta. – 2010. – 2 dec. – P. 6 ; *Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice)* : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 250-255 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021 ; BiblioPolis. – 2020. – Vol. 77, Nr 2. – P. 72-84 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/562/479>. – Accesat: 07.12.2020.
94. **Un oraș al oamenilor, un oraș pentru oameni** : [pref.] / Lidia Kulikovski // Chișinăul și chișinăuienii / Iurie Colesnic ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău, 2012. – P. 3 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/159/Un%20ora%20c8%99%20al%20oamenilor.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. – Accesat: 20.05.2021.
95. **Un volum gândit în timpuri verbale** / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2018. – Vol. 68, Nr 1. – P. 163-167. – Rec. la cartea: *Frumosul ca liant al Timpului* : (Sferele sublime ale sufletului) / Eugenia Manea-Cernei. – Chișinău : Pontos, 2017. – 532 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://www.slideshare.net/BMHasdeu/bibliopolis-2018-nr-1>. – Accesat: 08.12.2020.

96. **Un volum plin de splendori** // BiblioPolis. – 2019. – Vol. 75, Nr 4. – P. 181-185. – Rec. la cartea: Disecarea cărților : (recenzii, consemnări, prefețe, postfețe) / Vlad Pohilă ; Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”. – Chișinău : [S. n.], 2018 (Tip. „Notograf Prim”). – 382 p. ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/543>. – Accesat: 01.04.2021 ; BiblioPolis. – 2020. – Vol. 77, Nr 2. – P. 112-118 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/567/483>. – Accesat: 30.03.2021.
97. **Valențe contemporane ale orientării de marketing în bibliotecile universitare din Republica Moldova** : [pe marginea studiului *Orientarea de marketing ca strategie de dezvoltare a bibliotecilor universitare din Republica Moldova* a dnei Natalia Cheradi] / Lidia Kulikovski // BiblioPolis. – 2014. – Vol. 54, Nr 4. – P. 60-64 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <http://ojs.hasdeu.md/index.php/bibliopolis/article/view/447/436>. – Accesat: 08.12.2020 ; https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/151/BiblioPolis%202014_4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 19.05.2021.
98. **Vasile Șoimaru: dorință, dor și căutare** : [pref.] / Lidia Kulikovski // Un om al faptelor: Vasile Șoimaru : Biobibliografie. – Chișinău, 2011. – P. 9-21 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/soimaru1>. – Accesat: 01.04.2021 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 258-263 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 07.05.2021.
99. **Veșnica problemă a continuității** : [cuv. introd.] / Lidia Kulikovski // Timp și istorie : Autori de la „Viața Basarabiei” / Iurie Colesnic. – Chișinău, 2011. – P. 3-4 ; Contribuții biblioteconomice (teoretice și praxiologice) : Culegere de articole (2008-2012) / Lidia Kulikovski. – Chișinău, 2012. – P. 206 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/72>. – Accesat: 06.05.2021.
100. **Viața noastră e ceea ce facem noi din ea** : [postf.] / Lidia Kulikovski // Iulian Filip: Balanța Vărsătorului, vederea Mergătorului / Mariana Harjevschi. – Chișinău, 2017. – P. 289-292 ; Literatura și Arta. – 2018. – 25 ian. – P. 5 ; Idem [Resursă electronică]. – Mod de acces: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/167/Via%c8%9ba%20noastr%c4%83_Filip.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Accesat: 21.05.2021.

*Bibliografie alcătuită de Claudia TRICOLICI,
șef serviciu, Secția studii și cercetări, BM „B.P. Hasdeu”*

EXTRAS

DIN GHIDUL DE TEHNOREDACTARE A MANUSCRISELOR

Autorii, la elaborarea manuscriselor, se vor ghida de următoarele exigențe:

- Procesorul: Microsoft Word.
- Extensia: *doc*. sau *docx*.
- Textul: tipărit pe o singură față a foii de hârtie, fără spații duble sau multiple dintre litere.
- Formatul foii: A4.
- Margini: stînga – 2,5 cm, dreapta – 1,5 cm, sus – 1,5 cm, jos – 1,5 cm.
- Spațiul între rînduri: 1,5 linii.
- Fontul: textul de bază – Times New Roman (corpul literelor – 12 puncte); notele, trimiterile, referințele bibliografice – același (corpul literelor – 10 puncte).
- Numerotarea paginilor: jos, în partea dreaptă, cu cifre arabe.
- Titlul: cu litere majuscule, centrat.
- Gradul didactic, urmat de cel științific, prenumele (prima literă majusculă, celelalte – litere mici) și numele (toate literele majuscule) autorului / autorilor: la un rînd liber de la titlu, în partea dreaptă a foii, cu litere italice.
- Funcția: în rîndul următor, precedată de virgulă, cu litere mici italice.
- Imaginile nu vor fi introduse în manuscris, ci se vor expedia prin poșta electronică sau vor fi predate fizic pentru a fi scanate (în formatul *.jpg*); în text, se va marca locul unde va fi inserată imaginea.
- Tabelele, graficele, schemele, diagramele, executate în formatul *.doc*, se vor plasa la locul convenit în text, iar cele executate în alte formate (*.xls*, *.ppt* etc.) se vor expedia în original.

Nota redacției:

Responsabilitatea opiniilor exprimate aparține intergral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

BiblioPolis

Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură
Vol. 80 (2021) Nr. 1 (serie nouă)

BiblioPOLIS

Revistă de biblioteconomie, științe ale informației și de cultură



10

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel./fax: (373 22) 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com
www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>